UCHWAŁA NR XXXIV/204/2026
RADY MIEJSKIEJ W CHOCIWLU

z dnia 28 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chociwel na lata 2027-2032.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r., poz. 662, 912 oraz z 2023 r. poz. 1688) oraz art. 16b ust. 1 oraz 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639, 974, 986) Rada Miejska w Chociwlu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chociwel na lata 2027-2032 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Chociwla.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Marcin Jachura

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032

Spis treści

Słownik najważniejszych definicji 6

1. Uwarunkowania tworzenia strategii 11

1.1. Metodologia opracowania strategii 11

1.2. Podstawy prawne 15

1.3 Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla 18

2. Część diagnostyczno-analityczna 30

2.1. Lokalizacja 30

2.2. Historia gminy 33

2.3. Demografia 34

2.4. Oświata 38

2.5. Kultura, sport i rekreacja 43

2.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi 46

2.7. Bezpieczeństwo publiczne 51

2.8. Polityka mieszkaniowa 55

2.9. Opieka zdrowotna 59

2.10. Infrastruktura techniczna i transport 61

3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej 66

3.1. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność 72

3.2. Bezrobocie 83

3.3. Ubóstwo 88

3.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza 92

3.5. Uzależnienia 99

3.6. Przemoc domowa 108

3.7. Klęski żywiołowe 115

3.8. Bezdomność 115

3.9. Zdarzenia losowe 119

3.10. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego 121

3.11. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności 123

3.12. Problemy w integracji osób ze statusem uchodźcy 125

4. Wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy 127

4.1. Metodologia i cel badania 127

4.2. Grupa badania 128

4.3. Sytuacja życiowa mieszkańców 130

4.4. Problemy społeczne w gminie 132

4.5. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia 134

4.6. Bezpieczeństwo i przemoc domowa 138

4.7. Kultura i działania społeczne 143

4.8. Osoby starsze i z niepełnosprawnością 148

4.9. Świadczenia socjalne i źródło utrzymania 152

5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 157

5.1. Metodologia i cel badania 157

5.2. Grupa badania 158

5.3. Problemy społeczne 158

5.4. Wsparcie i codzienna praca 161

6. Wyniki badania ankietowego uczniów szkół 167

6.1. Metodologia i cel badania 167

6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej ... 168

6.3. Spożywanie alkoholu ... 173

6.4. Uzależnienie od nikotyny ... 179

6.5. Narkotyki i dopalacze ... 182

6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc ... 187

6.7. Napoje energetyczne ... 195

6.8. Czas wolny ... 197

7. Podsumowanie ... 199

7.1. Badanie dorosłych mieszkańców ... 199

7.2. Badanie uczniów szkół ... 201

7.3. Badanie pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ... 202

8. Rekomendacje działań ... 204

8.1. Wobec dorosłych mieszkańców ... 204

8.2. Wobec uczniów ... 205

8.3 Wobec pracowników MGOPS ... 205

9. Analiza SWOT ... 207

10. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej ... 211

10.1. Podstawy teoretyczne ... 211

10.2. Misja i wizja ... 212

11. Cele strategiczne i operacyjne ... 214

12. Zarządzanie realizacją strategii ... 262

12.1. Koordynacja ... 262

12.2. Programy i projekty ... 263

12.3. Źródła finansowania i ramy finansowe ... 263

13. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja 267

14. Podsumowanie i wnioski 272

Załączniki 275

Spis wykresów 275

Spis tabel 281

Spis rysunków 281

Słownik najważniejszych definicji

Cel – planowany zakres zmian.

Cel główny – zakres zmian o znaczeniu priorytetowym.

Diagnoza – procedura umożliwiająca identyfikację problemów.

Ewaluacja – ocena według z góry przyjętych kryteriów.

Marginalizacja – pozostawanie poszczególnych środowisk i kategorii ludności na uboczu życia społecznego.

Misja – w obszarze zintegrowanej polityki społecznej precyzyjnie wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje gminy. Wskazuje kierunki działania poprzez określenie granic, jakich sięgają wybory strategiczne. Poprzez misję komunikujemy interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jakie są nasze dążenia, zamiary i wartości, na których się opieramy. Misja ściśle koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji strategii.

Monitoring – obserwacja i rejestracja zmian.

Osoba długotrwale bezrobotna – bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Osoba z niepełnosprawnością – osoba wymagająca wsparcia w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym. Utrudnione uczestnictwo w życiu społecznym ma charakter trwały i wynikać może z zaburzeń somatycznych, tj. związanych z ciałem i pracą zmysłów lub z dysfunkcji psychicznych.

Polityka społeczna – zespół długofalowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Problem społeczny – każde zjawisko, które na masową skalę obniża standard życia społecznego, między innymi prowadząc do marginalizacji poszczególnych środowisk i kategorii ludności.

Profilaktyka – podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych.

Reintegracja – reintegracja zawodowa i społeczna w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Rezultat – bezpośredni wynik działania.

Rodzina – osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Strategia – długookresowy plan dotyczący kierunku i zakresu zmian.

Wizja – pożądany obraz przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować. Określa rangę i atrakcyjność jednostki.

Wskaźnik – zjawisko umożliwiające identyfikację i pomiar innego zjawiska.

Wykluczenie społeczne – sytuacja, w której dana jednostka, będąca członkiem społeczeństwa, nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki.

Zasoby – materialne i niematerialne czynniki niezbędne do wytwarzania dóbr w postaci produktów i rezultatów.

Wstęp

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej na każdej gminie w Polsce spoczywa obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten stanowi jedno z podstawowych i najważniejszych narzędzi planistycznych, służących określeniu działań ukierunkowanych na wspieranie integracji społecznej mieszkańców i rodzin zamieszkujących obszar gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Integracja społeczna, o której wspomniano wyżej, oznacza dążenie do budowania spójności i harmonii we wspólnocie lokalnej, przez wzmacnianie więzi międzyludzkich, intensyfikację kontaktów oraz rozwijanie współpracy pomiędzy mieszkańcami. Szczególny nacisk w tym aspekcie kładzie się na wspieranie osób podejmujących działania na rzecz własnego rozwoju oraz poprawy jakości życia swojego otoczenia, a także na osoby zmagające się z różnego rodzaju dysfunkcjami i trudnościami życiowymi.

Problem społeczny to zjawisko, które dla znacznej części danej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy, a przez to wymaga przeciwdziałania. Zdaniem Fullera problem społeczny składa się z obiektywnych warunków, które definiowane są przez członków społeczeństwa jako wymagające rozwiązania. R. Maris definiuje natomiast problemy społeczne jako ogólne wzory zachowań ludzkich lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą część ludności, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki, a także mogą być rozwiązane lub ograniczone. W rezultacie problem społeczny jest zjawiskiem, które angażuje emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołuje społeczne przekonanie co do konieczności podejmowania działań zbiorowych mających na celu zwalczanie, a przynajmniej ograniczanie jego zasięgu i skutków. Z kolei inna definicja według K. Frysztackiego mówi o tym, że warunkiem determinującym zaistnienie problemu

społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru. W świetle przedstawionych dwóch definicji, muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,
- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

W ostatnich latach za najbardziej efektywną metodę rozwiązywania problemów społecznych uznaje się rozwijanie wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Podejście to stanowić będzie podstawę do opracowania i późniejszej realizacji celów strategicznych niniejszego dokumentu. W okresach przemian społeczno-gospodarczych obserwujemy spiętrzenie wielu różnych problemów skutkujących apatią, wycofaniem społecznym czy poczuciem alienacji. W konsekwencji szczególnego znaczenia nabiera tworzenie profesjonalnego systemu edukacji, aktywizacji obywatelskiej oraz integracji społecznej, obejmującego między innymi spotkania o charakterze kulturalnym i integracyjnym.

Kolejnym kluczowym obszarem działań w obszarze problematyki społecznej jest system pomocy społecznej, w tym przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Należy podkreślić, że pomimo wsparcia oferowanego w tym zakresie, część osób nadal doświadcza trudności wynikających przede wszystkim z nadużywania substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol czy narkotyki. W warunkach lokalnych do najczęściej występujących problemów społecznych należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię i nikotynizm, ubóstwo i bezrobocie, przemoc domowa, bezradność w zakresie opieki i wychowania dzieci, wykluczenie społeczne.

Problemy te wymagają zróżnicowanych form wsparcia oraz indywidualnego podejścia. Należy przy tym pamiętać, że poszczególne zjawiska społeczne często wzajemnie się nakładają i wzmacniają. Priorytetem pozostaje nie tylko przeciwdziałanie tym zagrożeniom, lecz również ograniczanie ich skutków w środowiskach, w których już występują. W związku z powyższym dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinien koncentrować się na działaniach w następujących obszarach, obejmujących m.in.

- edukacja publiczna, kultura oraz wzmacnianie samoorganizacji społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- wsparcie rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Osoby i rodziny, które otrzymują jedną lub kilka form wsparcia w przedstawionych powyżej obszarach, zyskują większą motywację do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także poczucie własnej wartości i współodpowiedzialności za przezwyciężanie problemów, które ich dotyczą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 określa podstawowe kierunki działań jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców mających na celu podniesienie efektywności funkcjonowania całej jednostki w wymiarze społecznym, co przekłada się także na jej funkcjonalność w wymiarze ekonomicznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Wskazanie priorytetowych celów operacyjnych i strategicznych umożliwia minimalizowanie negatywnych skutków procesów zachodzących w obrębie społeczności lokalnej, a także sprzyja realizacji spójnej polityki społecznej. Najistotniejszymi działaniami przewidzianymi w ramach Strategii są m.in. poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie spójności społecznej, wyrównywanie szans rozwojowych, tworzenie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży, budowanie, rozwijanie i ochrona kapitału ludzkiego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Kwestie związane z szeroko pojętym rozwiązywaniem problemów społecznych stanowią jedno z najważniejszych zadań każdej administracji publicznej na każdym jej szczeblu, a skuteczność tych działań uzależniona jest także od zaangażowania partnerów społecznych, instytucji sektora życia publicznego, w tym organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia społecznego i gospodarczego. Efektywna i rzeczowo przeprowadzona diagnoza potrzeb społeczności lokalnej oraz sporządzenie długofalowego planu działania są niezbędnymi warunkami dla skutecznej realizacji zamierzonych celów polityki społecznej. Jednocześnie zdefiniowanie misji i wizji rozwoju, odpowiadającej na bieżące wyzwania stojące

przed jednostką samorządową, uwzględniające jej cechy charakterystyczne oraz opracowanie jasnych celów strategicznych i operacyjnych, istotnie wpływa na redukcję oraz łagodzenie skutków problemów uprzednio zdiagnozowanych w danej jednostce.

Przedmiotowy dokument stanowi podstawę wdrażania trwałych i systemowych rozwiązań w zakresie interwencji społecznych, ukierunkowanych na poprawę warunków życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych, które są najbardziej narażone na marginalizację oraz wykluczenie społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 staje się tym samym podstawowym i jednym z najważniejszych narzędzi zarządzania w zakresie kształtowania lokalnych uwarunkowań społecznych, zawierającym długoterminowe cele i priorytetowe kierunki działań. Niniejszy dokument stanowi jeden z najważniejszych drogowskazów dla organów samorządowych, instytucji, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej i mieszkańców, wyznaczając ramy i kierunki przyszłych przedsięwzięć realizowanych w sferze polityki społecznej.

1. Uwarunkowania tworzenia strategii

1.1. Metodologia opracowania strategii

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.). Ustawa wskazuje podstawowe elementy, jakie powinny znaleźć się w Strategii, nie precyzując jednak szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczne decyzje w tym zakresie pozostawione zostały jednostkom samorządu terytorialnego i autorom dokumentu. Wsparciem dla procesu opracowywania dokumentu Strategii w tym zakresie jest podręcznik pn. „Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny", który powstał w ramach projektu „STRATEGOR". Zarówno jego część teoretyczna, jak i praktyczna może okazać się drogowskazem dla opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032.

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 zostały opracowane na podstawie struktury analogicznej do innych dokumentów wyznaczających kierunki lokalnej polityki społecznej. Cele główne

i szczegółowe Strategii służą przybliżeniu gminy do realizacji pożądanego modelu rozwoju, zgodnego z oczekiwaniami władz samorządowych oraz mieszkańców. Strategia wyróżnia się na tle innych programów oraz aktów prawnych zarówno dłuższym okresem obowiązywania, jak i nadrzędnym charakterem w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych. Jej horyzont czasowy ustalono na okres pięciu lat, co pozostaje w zgodzie z wytycznymi dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej opracowywanych na szczeblu ponadlokalnym, krajowym i unijnym. Tak wyznaczone ramy czasowe wynikają z planistycznego charakteru dokumentu oraz umożliwiają dostosowanie zapisów Strategii do wymogów obowiązującej i przyszłej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, zapewniając spójność działań i stabilność realizacji przyjętych celów.

Powszechnie w naukach o zarządzaniu i administracji publicznej przyjmuje się podział na trzy główne poziomy planowania tj.

- poziom strategiczny – obejmuje długofalowe cele oraz kierunki rozwoju organizacji lub jednostki, a także sposoby ich realizacji. Na tym poziomie tworzy się strategie działania i określa wizję w perspektywie wieloletniej,
- poziom taktyczny – dotyczy planowania działań na średni okres, zazwyczaj wynoszący kilka lat, na podstawie wyznaczonych wcześniej celów strategicznych. Obejmuje opracowanie programów, projektów i wyznaczanie niezbędnych zasobów do ich osiągnięcia,
- poziom operacyjny – skupia się na bieżącym, szczegółowym planowaniu działań oraz codziennej realizacji wyznaczonych zadań. Obejmuje zestawienie konkretnych czynności wykonywanych w krótkim czasie, najczęściej w okresach tygodnia lub miesiąca, zgodnie z założeniami poziomów wyższych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma charakter obligatoryjny oraz odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej. Tym samym na autorach opracowania spoczywa obowiązek przygotowania dokumentu zgodnie z postanowieniami obowiązujących dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Identyfikacja kluczowych problemów społecznych oraz określenie kierunku działań, które mają sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu jednostki samorządu terytorialnego,

a także wspierać mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb i rozwiązywaniu problemów. To one stanowią fundament procesu opracowania i wdrażania Strategii.

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032, prowadzone były z zastosowaniem metodologii opartej na założeniach modelu partycypacyjnego. Przyjęte podejście zakłada aktywne włączenie kluczowych interesariuszy w proces współtworzenia dokumentu, wzmacniając tym samym partnerską współpracę oraz umożliwiając dostęp do szerokiego zakresu informacji niezbędnych do prawidłowego i rzetelnego opracowania dokumentu.

Podstawowym etapem prac badawczych była analiza danych zastanych, obejmująca przegląd dokumentów strategicznych i sprawozdawczych, danych statystycznych oraz informacji udostępnionych przez instytucje lokalne.

Analizie poddano w szczególności:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych, Roczniki Statystyczne),
- sprawozdania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy, Policji, szkół i placówek oświatowych,
- lokalne programy i strategie sektorowe (m.in. strategia rozwoju gminy, programy profilaktyczne, polityki senioralne i zdrowotne).

Analiza objęła dane z ostatnich trzech pełnych lat (2023–2025), co pozwoliło uchwycić zarówno stan aktualny, jak i dynamikę zmian społecznych. Dane zostały uporządkowane w układzie tematycznym obejmującym m.in. demografię, edukację, zdrowie, pomoc społeczną, rynek pracy, przemoc, uzależnienia i bezpieczeństwo publiczne oraz inne obszary.

W II kwartale 2026 r. na terenie gminy Chociwel przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe, w którym uczestniczyli losowo dobrani przedstawiciele:

- pełnoletnich mieszkańców,
- kadry Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- uczniów ze szkół podstawowych.

Wszyscy respondenci biorący udział w badaniu ankietowym przed rozpoczęciem badania zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety, a także o możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie, bez konieczności podawania przyczyny.

Przeprowadzone badanie miało na celu oszacowanie skali występowania poszczególnych zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym oraz cech charakterystycznych dla poszczególnych zjawisk i ich form w różnych grupach społecznych. Problematyka podjęta w badaniu skupiała się głównie wokół zagadnień związanych z:

- używaniem substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze,
- spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz zjawiskiem uzależnień,
- paleniem papierosów oraz e-papierosów,
- występowaniem uzależnienia od hazardu i gier,
- przemocą domową,
- uzależnieniem od używania nowych technologii.

Równolegle część diagnostyczna Strategii została opracowana na podstawie analizę danych zastanych, pochodzących z wiarygodnych źródeł, m.in.

- Urzędu Miasta i Gminy Chociwel,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chociwlu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie,
- a także innych instytucji i podmiotów sektora ekonomii społecznej funkcjonujących w gminie.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz analizy danych statystycznych zostały przedstawione i poddane szczegółowej analizie w formie graficznej w rozdziale „Część diagnostyczno-analityczna”. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy możliwe było późniejsze określenie obszarów problemowych, które jednocześnie uwzględniały kompetencje władz lokalnych. W ramach prac dokonano opracowania i wyznaczenia celów strategicznych oraz kierunków niezbędnych działań, a także określono odpowiednie wskaźniki ich realizacji. Dodatkowo przygotowano prognozę zmian, omówiono ramy finansowe Strategii oraz sposoby jej wdrażania i ewaluacji. Ze względu na okres opracowania i obowiązywania niniejszego dokumentu, należy podkreślić, że Strategia ma charakter uniwersalny i koncentruje się na rozwiązywaniu najważniejszych problemów społecznych w gminie Chociwel, tworząc podstawy do skutecznej i odpowiedzialnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Etyka badań

Wszystkie badania przeprowadzono z zachowaniem zasad etyki badań społecznych, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych (RODO). Udział respondentów był dobrowolny i anonimowy. W przypadku uczniów zapewniono zgodę dyrekcji szkół oraz informację o celu badania. Dane analizowano w ujęciu zbiorczym, bez możliwości identyfikacji osób udzielających odpowiedzi.

Podsumowanie

Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych – analizy danych zastanych, badań ilościowych PAPI (ankieta w wersji papierowej) oraz badań ilościowych CAWI (ankieta w wersji elektronicznej) pozwoliło na uzyskanie pełnego, wielowymiarowego obrazu sytuacji społecznej gminy Chociwel. Przyjęte rozwiązania zapewniają rzetelność, trafność i porównywalność uzyskanych danych, a tym samym stanowią wiarygodną podstawę do formułowania celów strategicznych i kierunków działań w niniejszym dokumencie.

1.2. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 jako spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy, podobnie jak inne dokumenty strategiczne samorządów terytorialnych, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), która w połączeniu z art. 16b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) nakłada na jednostki samorządowe, w tym gminę, zadanie własne w postaci opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia powinna składać się w szczególności z:

- diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- prognozy zmian w zakresie objętym strategią,

- określenia: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych części:

- diagnostycznej,
- analitycznej,
- programowej.

Część diagnostyczna zawiera szczegółową diagnozę sytuacji społecznej w obszarze objętym strategią, w tym przypadku dotyczącej gminy Chociwel. Obejmuje charakterystykę jednostki samorządu terytorialnego, analizę danych demograficznych, społecznych i ekonomicznych, identyfikację najważniejszych problemów społecznych oraz ocenę dostępnych zasobów i potencjału lokalnego. Część diagnostyczna stanowi podstawę do dalszych analiz i wyznaczenia kierunków działań.

Część analityczna obejmuje pogłębioną analizę zdiagnozowanych wcześniej problemów społecznych, w tym również analizę przyczyn, skutków oraz wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi zjawiskami zachodzącymi w środowisku lokalnym jednostki terytorialnej. Część analityczna powinna zawierać analizę SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń), prognozę zmian społecznych oraz identyfikację grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne i marginalizację.

Część programowa zawiera cele strategiczne i operacyjne, priorytetowe kierunki działań oraz propozycje konkretnych i zdefiniowanych zadań i projektów służących rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów społecznych. Określa także wskaźniki realizacji działań, ramy finansowe, sposoby wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji strategii w sytuacji zaistnienia potrzeby. Taka konstrukcja strategii oraz właściwe przygotowanie oraz opracowanie wszystkich elementów składowych umożliwia kompleksowe rozpoznanie i analizę problemów społecznych oraz wyznaczenie skutecznych działań naprawczych, dostosowanych do każdej grupy społecznej zamieszkującej teren gminy.

Zasady realizacji niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 poza postanowieniami ustawy z dnia 12 marca 2004 r.

o pomocy społecznej, określają również inne akty prawne obowiązujące w tym obszarze i regulujące kwestie polityki społecznej. W szczególności należą do nich:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 897),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2025 r. poz. 619),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438, 620),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340).

1.3 Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 jest zgodna z założeniami polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym. Poniżej omówiono spójność Strategii z innymi dokumentami.

Światowe i europejskie:

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju – to program przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych, określający globalny model zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z zasadami Agendy 2030, współcześnie podejmowane działania powinny mieć wspólny mianownik i koncentrować się na eliminacji ubóstwa we wszystkich jego wymiarach, przy jednoczesnej realizacji celów gospodarczych, społecznych oraz środowiskowych.

Cele Agendy 2030 obejmują:

- eliminację ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie,
- eliminację głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego, poprawę odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa,
- zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu,
- zapewnienie wszystkim wysokiej jakości edukacji oraz wspieranie uczenia się przez całe życie,
- osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt,
- zapewnienie wszystkim dostępu do wody pitnej i warunków sanitarnych poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- zapewnienie powszechnego dostępu do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,
- promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzyjnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich,
- budowę stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wspieranie innowacyjności,
- redukcję nierówności wewnątrz krajów oraz między krajami,

- uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, trwałymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
- zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
- podjęcie pilnych działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
- ochronę oceanów, mórz i zasobów morskich oraz ich zrównoważone wykorzystanie,
- ochronę, przywracanie i promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie degradacji gleby oraz utraty bioróżnorodności,
- promowanie pokojowych i inkluzyjnych społeczeństw, zapewnienie powszechnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie skutecznych, odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu na wszystkich szczeblach,
- wzmocnienie środków wdrażania oraz ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Strategia promuje nowy model rozwoju, określany jako „rozwój odpowiedzialny", który zakłada budowanie konkurencyjności poprzez wykorzystanie nowych czynników wzrostu, przy równoległym zapewnieniu udziału i korzyści wszystkim grupom społecznym. Głównym celem strategicznym jest stworzenie warunków do zrównoważonego i długofalowego rozwoju mieszkańców, w tym Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez jednoczesne wzmacnianie spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej. Realizacja niniejszych zadań ma prowadzić w dalszej kolejności do wzrostu zamożności społeczeństwa, ograniczenia ubóstwa oraz zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i wzmacniania potencjału wspólnot lokalnych.

Krajowe:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – jest dokumentem strategicznym, który wyznacza główne trendy, wyzwania oraz możliwe scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także określa kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Głównymi celami realizacji dokumentu są:

- wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacja),
- równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja),

- podnoszenie efektywności i sprawności funkcjonowania państwa.

W ramach celów rozwojowych Strategii wskazano następujące priorytety:

- wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, tworzenie warunków dla wzrostu oszczędności, podaży pracy oraz innowacyjności,
- redukcja długu publicznego oraz kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
- poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- zwiększenie wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- budowa „Polski Cyfrowej" poprzez rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych,
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia oraz wdrożenie rozwiązań typu „workfare state",
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju w celu pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- zwiększenie dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwój zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
- budowa sprawnego państwa jako modelu efektywnej administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia stanowi punkt wyjścia do formułowania założeń polityk publicznych oraz wdrażania działań ukierunkowanych na długofalowy, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy państwa, jednocześnie przyczyniając się w znacznym stopniu do wzrostu dobrobytu obywateli oraz wzmacniania spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa, wyznaczającym kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w perspektywie do 2030 r. Dokument jest ściśle powiązany z Umową Partnerstwa na lata 2021–2027, która określa wspólne wartości, zasady współpracy rządu, samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju. Głównymi celami strategicznymi KSRR 2030 są:

- zrównoważony rozwój całego kraju, poprzez zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów,
- zapewnienie spójności rozwojowej kraju, poprzez wsparcie słabiej rozwiniętych regionów i obszarów, które nie mogą w pełni wykorzystać swojego potencjału rozwojowego,
- wzmacnianie konkurencyjności regionów, poprzez rozwój lokalnych przedsiębiorstw, innowacyjności oraz kapitału ludzkiego i społecznego,
- podniesienie jakości zarządzania rozwojem regionalnym, w tym zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych oraz rozwijanie kompetencji administracji publicznej.

KSRR 2030 jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju regionalnego Polski, kładącym nacisk na zrównoważony rozwój, spójność terytorialną oraz wsparcie obszarów wymagających szczególnej interwencji.

Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027 – jest kluczowym dokumentem strategicznym określającym zasady i kierunki wykorzystania funduszy europejskich w Polsce w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa. Główne cele Umowy Partnerstwa to:

- wyznaczenie strategii inwestowania funduszy europejskich w Polsce, zgodnie z celami Unii Europejskiej oraz krajowymi priorytetami rozwojowymi,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym zmniejszanie dysproporcji regionalnych i wzmacnianie spójności terytorialnej,
- realizacja celów polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa, w tym transformacji energetycznej, cyfryzacji, innowacyjności, rozwoju kapitału ludzkiego i ochrony środowiska.

Cele polityki spójności na lata 2021–2027. Umowa Partnerstwa realizuje sześć głównych celów polityki spójności:

- bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa – wsparcie innowacji, cyfryzacji, rozwoju przedsiębiorczości,
- bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa – działania na rzecz efektywności energetycznej, OZE, gospodarki o obiegu zamkniętym,
- lepiej połączona Europa – rozwój infrastruktury transportowej i cyfrowej,

- Europa o silniejszym wymiarze społecznym – inwestycje w edukację, zatrudnienie, integrację społeczną,
- Europa bliżej obywateli – wsparcie rozwoju lokalnego i regionalnego,
- łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie i wsparcie regionów przechodzących transformację energetyczną.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – jest jednym z kluczowych programów krajowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej, ukierunkowanym na wsparcie rozwoju społecznego, poprawę sytuacji na rynku pracy, zwiększenie dostępności usług oraz podnoszenie jakości edukacji i integracji społecznej w Polsce. Główne cele programu to:

- poprawa sytuacji osób na rynku pracy, poprzez wsparcie aktywizacji zawodowej, rozwój kompetencji i kwalifikacji oraz mobilności zawodowej,
- zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, przez system rozwiązań ułatwiających dostęp do usług publicznych, edukacji, rynku pracy i infrastruktury,
- zapewnienie opieki nad dziećmi, rozwój miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, podnoszenie kompetencji kadry opiekuńczej, wsparcie godzenia życia zawodowego i rodzinnego,
- podnoszenie jakości edukacji i rozwój kompetencji poprzez wsparcie systemów kształcenia, rozwój edukacji włączającej, promowanie uczenia się przez całe życie, w tym rozwój kompetencji cyfrowych osób dorosłych,
- integracja społeczna, działania na rzecz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, wsparcie instytucji integracyjnych, rozwój usług społecznych i ekonomii społecznej,
- ochrona zdrowia, poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych, wsparcie profilaktyki i promocji zdrowia.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 – jest programem krajowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), którego głównym celem jest przeciwdziałanie deprywacji materialnej poprzez udzielanie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym oraz realizację działań towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne. Głównymi celami programu są:

- przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie podstawowej pomocy materialnej,
- wspieranie włączenia społecznego osób najbardziej potrzebujących, w tym dzieci,
- wzmacnianie samodzielności i kompetencji życiowych beneficjentów poprzez udział w działaniach edukacyjnych i aktywizujących.

Program stanowi kompleksowe wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących, łącząc pomoc materialną z działaniami aktywizującymi i edukacyjnymi, mającymi na celu poprawę sytuacji życiowej oraz integrację społeczną beneficjentów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027 – jest dokumentem strategiczny polityki publicznej, wyznaczający ramy działań na rzecz ograniczenia ubóstwa, rozwoju usług społecznych oraz wspierania integracji społecznej w perspektywie do 2030 r. Celem głównym programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług społecznych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne i społeczne. Program stanowi kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych działań w tym zakresie, uwzględniając zmieniające się potrzeby społeczne oraz nowe wyzwania rozwojowe. Do celów programu należą dodatkowo:

- przeciwdziałanie bezdomności, poprzez rozwój systemu wsparcia osób bezdomnych, w tym zapewnienie dostępu do usług mieszkaniowych i reintegracyjnych,
- rozwój usług społecznych, poszerzanie oferty usług dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz innych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspieranie osób i rodzin, poprzez wzmacnianie roli instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i aktywizacji społecznej,
- wspieranie integracji społecznej i zawodowej cudzoziemców, w tym zapewnienie dostępu do usług i wsparcia instytucjonalnego.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 – jest dokumentem strategicznym, którego celem jest realizacja założeń rozwoju ekonomii społecznej określonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Program porządkuje kierunki interwencji publicznej oraz działania wspierające wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej jako narzędzia aktywnej polityki społecznej oraz

rozwoju społecznego i lokalnego. Głównymi celami interwencji i koncentracji w ramach programu są następujące cztery obszary:

- solidarna wspólnota lokalna, rozwój usług społecznych, włączanie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny oraz wzmacnianie współpracy z samorządami,
- solidarny rynek pracy, inicjatywy na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i starszych oraz tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych i niesamodzielnych,
- konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna, której celem jest zwiększanie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej, profesjonalizacja, rozwój współpracy międzysektorowej oraz wsparcie innowacji społecznych,
- solidarne społeczeństwo, którego nadrzędnym celem jest kształtowanie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej wśród dzieci i młodzieży, budowanie marki ekonomii społecznej, promocja wartości solidarności społecznej.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 jest kluczowym dokumentem kształtującym kierunki rozwoju sektora ekonomii społecznej w Polsce. Program ma na celu integrację działań na rzecz solidarności społecznej, wzmacnianie rynku pracy i promocję wartości ekonomii społecznej.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 – jest jednym z najważniejszych średniookresowych dokumentów planistycznych państwa, przyjęty przez Radę Ministrów w lutym 2017 r. Strategia została przygotowana pod kierunkiem Ministra Rozwoju i stanowiła rozwinięcie wcześniejszej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Dokument pełni rolę nadrzędną wobec innych strategii sektorowych i regionalnych, wyznaczając kierunki działań państwa w perspektywie do 2020 r. z horyzontem długookresowym do 2030 r. Celem głównym dokumentu była poprawa jakości życia Polaków poprzez wzrost gospodarczy oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju, solidarności społecznej i odpowiedzialności za środowisko. Strategia wskazywała, że rozwój gospodarczy powinien iść w parze z dbałością o spójność społeczną, równomierny rozwój regionów oraz zachowanie zasobów naturalnych.

Cele szczegółowe Strategii obejmowały m.in.

- trwały wzrost gospodarczy oparty na wiedzy, innowacyjności i nowych technologiach,

- rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zmniejszający różnice między regionami i grupami społecznymi,
- podnoszenie jakości życia poprzez zapewnienie dostępu do usług publicznych, poprawę bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i edukacyjnego,
- bezpieczeństwo energetyczne i środowiskowe, w tym działania na rzecz transformacji energetycznej i ochrony klimatu,
- silne państwo i instytucje, sprzyjające sprawnemu zarządzaniu oraz wzmocnieniu kapitału społecznego.

Strategia została opracowana wokół kilku kluczowych filarów, do których można zaliczyć: innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, rozwój kapitału społecznego i zasobów ludzkich, zrównoważony rozwój regionalny, transport, energię, infrastrukturę cyfrową oraz środowisko i zasoby naturalne. Wydłużony horyzont czasowy obowiązywania dokumentu do 2030 r. był podyktowany uwzględnieniem długofalowych wyzwań, takich jak zmiany demograficzne (starzejące się społeczeństwa), transformacja energetyczna i ochrona klimatu, zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki oraz rola Polski w Unii Europejskiej i na rynkach globalnych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju była dokumentem ramowym, koordynującym politykę rozwoju kraju i stanowiącym podstawę do tworzenia w dalszej perspektywie innych programów rządowych, w tym planów operacyjnych i inwestycyjnych. Wdrażanie Strategii miało zapewnić równowagę pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – jest jednym z kluczowych dokumentów polityki państwa w sferze polityki społecznej. Celem głównym Strategii jest poprawa jakości życia społecznego i kulturalnego mieszkańców Polski. Dokument jest skierowany do wszystkich mieszkańców Polski, przy czym największy nacisk położono na kwestie związane ze wsparciem osób i grup społecznych stojących przed wyzwaniami związanymi z wejściem na rynek pracy, niskimi kwalifikacjami, trudną sytuacją zdrowotną i społeczną. Programy strategiczne i uzupełniające będą wdrażane na poziomie centralnym i samorządowym. Realizacja założeń Strategii ma prowadzić do poprawy dostępności i jakości usług publicznych, podniesienia kompetencji społeczeństwa, wsparcia transformacji cyfrowej

oraz wzmacniania inkluzji społecznej i odporności demograficznej kraju. Efekty podjętych działań mają być monitorowane przez jasno określone wskaźniki pozwalające ocenić skuteczność wdrożenia działań w każdym z głównych obszarów interwencji. Wspomniany wcześniej cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- cel szczegółowy nr 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
- cel szczegółowy nr 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Dokument jest ściśle powiązany ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, stanowiąc narzędzie długofalowej polityki społecznej i gospodarczej państwa.

Wojewódzkie:

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 stanowi podstawowy dokument planistyczny samorządu województwa, określający długookresowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Dokument ten wyznacza wizję oraz misję rozwoju, a także cele strategiczne i operacyjne, które mają na celu podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej.

Strategia pełni funkcję nadrzędną wobec innych dokumentów programowych i stanowi podstawę prowadzenia polityki rozwoju na poziomie regionalnym. Jej zapisy uwzględniają uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, w tym potencjały endogeniczne województwa, takie jak położenie geograficzne, dostęp do Morza Bałtyckiego, rozwinięta gospodarka morska oraz zasoby środowiska naturalnego. Cele określone w Strategii wyznaczają najważniejsze kierunki spośród szerokiego katalogu kierunków rozwojowych przypisanych do poszczególnych obszarów działalności samorządu województwa. Wyznaczają one obszary priorytetowe, wskazując jednocześnie ścieżkę prowadzącą do osiągnięcia założonej wizji rozwoju regionu w perspektywie do 2030 r.

W Strategii należy wyróżnić następujące cele strategiczne:

- cel strategiczny nr 1. Otwarta społeczność – świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności, otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości,
- cel strategiczny nr 2. Dynamiczna gospodarka – kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu,
- cel strategiczny nr 3. Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych,
- cel strategiczny nr 4. Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzynarodowych i transgranicznych.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2026 (woj. zachodniopomorskie) jest dokumentem wykonawczym samorządu województwa w obszarze zdrowia publicznego i polityki społecznej. Określa on kierunki działań służących ograniczaniu skali uzależnień oraz minimalizowaniu ich negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych. Program integruje działania profilaktyczne, edukacyjne i terapeutyczne, a także koordynuje współpracę różnych instytucji i podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

Głównym celem Programu jest „ograniczenie skali problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi".

Natomiast do celów operacyjnych należy zaliczyć:

- cel operacyjny 1 – ograniczenie skali problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi,
- cel operacyjny 2 – zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności wśród mieszkańców województwa oraz zwiększenie umiejętności osób pracujących w obszarze uzależnień,
- cel operacyjny 3 – zwiększenie dostępności do działań profilaktycznych,
- cel operacyjny 4 – zmniejszenie skali problemu uzależnień oraz związanych z nimi szkód zdrowotnych i społecznych,
- cel operacyjny 5 – zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi,

- cel operacyjny 6 – zapewnienie dostępności i odpowiednich warunków leczenia uzależnień.

Powiatowe:

Strategia Rozwoju Powiatu Stargardzkiego na lata 2021–2027 jest podstawowym dokumentem strategicznym samorządu powiatowego. Określa główne kierunki rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowym. Dokument wyznacza misję, wizję oraz cele rozwojowe, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększeniu dostępności usług publicznych oraz wzmacnianiu potencjału lokalnego. Istotne znaczenie dla obszaru polityki społecznej ma Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021–2027. Dokument diagnozuje najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie powiatu oraz określa kierunki działań służące ograniczaniu ubóstwa, wykluczenia społecznego, bezrobocia, niepełnosprawności, przemocy oraz kryzysów rodzinnych. Głównym celem Strategii jest minimalizacja zjawisk zagrażających wykluczeniem społecznym i ubóstwem wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego poprzez rozwój oferty usług społecznych świadczonych na jego terenie.

Do najważniejszych celów strategicznych dokumentu należy zaliczyć:

- wspieranie rodzin, dzieci i osób w kryzysie poprzez rozwój systemu pomocy środowiskowej oraz pieczy zastępczej,
- aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości,
- wspieranie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- rozwój usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

Uzupełnieniem działań w tym zakresie jest **Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z Powiatu Stargardzkiego na lata 2021–2027**. Program koncentruje się na rehabilitacji społecznej i zawodowej, aktywizacji osób z niepełnosprawnościami, zwiększaniu ich udziału w życiu społecznym i zawodowym oraz poprawie dostępności usług wsparcia. Ważnym dokumentem sektorowym jest również **Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy**

domowej Powiatu Stargardzkiego na lata 2023–2028. Określa on działania związane z ochroną osób doznających przemocy, prowadzeniem działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych, a także rozwijaniem współpracy instytucji i służb zaangażowanych w pomoc rodzinom dotkniętym przemocą. Na poziomie powiatu istotną rolę pełni także Roczny Program Współpracy Powiatu Stargardzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Dokument określa zasady współpracy samorządu powiatowego z sektorem pozarządowym, który stanowi ważnego partnera w realizacji zadań publicznych, w szczególności w obszarze pomocy społecznej, aktywizacji mieszkańców, wspierania rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Wskazane dokumenty tworzą ramy prowadzenia polityki społecznej na szczeblu powiatu stargardzkiego. Ich założenia pozostają istotne dla planowania działań lokalnych, ponieważ odnoszą się do kluczowych problemów społecznych oraz potrzeby rozwijania skutecznego, dostępnego i zintegrowanego systemu wsparcia mieszkańców.

Lokalne:

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel na lata 2019–2028. Dokument określa długofalową wizję rozwoju gminy oraz wskazuje najważniejsze obszary działań samorządu w perspektywie społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej. Strategia została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Chociwel jako dokument strategiczny obowiązujący dla gminy w latach 2019–2028. Znaczenie Strategii dla polityki społecznej wynika z faktu, że rozwój gminy nie ogranicza się wyłącznie do inwestycji infrastrukturalnych czy gospodarczych, ale obejmuje również działania służące poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększaniu dostępności usług publicznych, wzmacnianiu aktywności społecznej oraz tworzeniu warunków do bezpiecznego i stabilnego funkcjonowania lokalnej wspólnoty. Strategia wskazuje na potrzebę prowadzenia zintegrowanej polityki rozwoju, w której istotne miejsce zajmują kwestie społeczne, takie jak przeciwdziałanie marginalizacji, wspieranie rodzin, rozwój edukacji, kultury, sportu, rekreacji, aktywizacja mieszkańców oraz poprawa dostępności do usług i infrastruktury. Dokument stanowi więc punkt odniesienia dla działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej oraz dla planowania przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby mieszkańców

Gminy Chociwel. W kontekście opracowywanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Chociwel na lata 2019–2028 pełni funkcję dokumentu nadrzędnego. Wyznacza ogólne ramy rozwoju gminy, natomiast działania z zakresu pomocy społecznej, wsparcia rodzin, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, aktywizacji mieszkańców oraz rozwoju usług społecznych powinny pozostawać spójne z jej założeniami.

2. Część diagnostyczno-analityczna

W tej części Strategii przedstawiono opracowanie o charakterze diagnostyczno-analitycznym, które stanowi kluczowy element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Głównym celem jest rzetelne rozpoznanie i szczegółowa analiza najważniejszych zjawisk oraz wyzwań społecznych, które wpływają na wiele sfer życia mieszkańców i funkcjonowania jednostki samorządowej. Identyfikacja problemów społecznych została przeprowadzona w oparciu o aktualne dane statystyczne, informacje pozyskane z instytucji i jednostek organizacyjnych gminy, wyniki badań, ekspertyz oraz opinii społeczności lokalnej. Analiza obejmuje również ocenę przyczyn i skutków obserwowanych zjawisk, jak również wskazanie obszarów szczególnej potrzeby interwencji.

Poniższa część diagnostyczno-analityczna stanowi fundament oraz punkt wyjścia do wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych dokumentu Strategii oraz umożliwia podejmowanie kluczowych, a zarazem skutecznych działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej w gminie Chociwel.

2.1. Lokalizacja

Gmina Chociwel położona jest w województwie zachodniopomorskim i stanowi jedną z dziesięciu gmin wchodzących w skład powiatu stargardzkiego. Miejscowość Chociwel uzyskała prawa miejskie w 1338 r., co determinuje miejsko-wiejski charakter gminy. Obszar gminy zlokalizowany jest w środkowej części powiatu stargardzkiego, w mezoregionie Pojezierza Ińskiego, należącego do makroregionu Pomorza Zachodniego. Wschodnia część gminy znajduje się w granicach Ińskiego Parku Krajobrazowego, co stanowi istotny walor przyrodniczy i krajobrazowy tego obszaru. Na terenie miejscowości Chociwel zlokalizowane

jest jezioro Starzyc, które pełni istotną funkcję rekreacyjną i wypoczynkową, wpływając na atrakcyjność turystyczną gminy. Gmina Chociwel posiada również znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego. Na jej obszarze znajduje się 26 obiektów wpisanych do rejestru zabytków decyzjami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz około 107 obiektów nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Struktura użytkowania gruntów wskazuje, iż tereny leśne zajmują około 34% powierzchni gminy, natomiast użytki rolne stanowią około 56%. W skład gminy wchodzi 11 sołectw, obejmujących miejscowości: Bobrowniki, Bród, Długie, Kamienny Most, Kania, Karkowo, Lisowo, Lublino, Oświno, Starzyce oraz Wieleń Pomorski.

Gmina Chociwel graniczy z następującymi gminami:

- od północy – gmina Węgorzyno (powiat łobeski),
- od północnego wschodu – gmina Dobra (powiat łobeski),
- od wschodu – gmina Ińsko (powiat stargardzki),
- od południowego wschodu – gmina Dobrzany (powiat stargardzki),
- od południa – gmina Marianowo (powiat stargardzki),
- od zachodu – gmina Maszewo (powiat goleniowski).

Takie położenie geograficzne, obejmujące sąsiedztwo gmin należących do trzech powiatów, sprzyja rozwojowi powiązań funkcjonalnych, w szczególności w zakresie komunikacji, rolnictwa oraz współpracy międzygminnej.

System komunikacyjny w gminie Chociwel opiera się przede wszystkim na układzie dróg publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, który zapewnia powiązania wewnętrzne gminy oraz jej dostępność w skali regionalnej i krajowej. Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 20 (Stargard – Gdynia), stanowiąca główną oś komunikacyjną regionu. Droga ta zapewnia bezpośrednie połączenie z miastami powiatowymi i regionalnymi, w tym że Stargardem oraz Szczecinem (poprzez sieć dróg wyższej kategorii), a także umożliwia dalsze połączenia w kierunku północno-wschodniej Polski. Uzupełnieniem układu komunikacyjnego są drogi wojewódzkie oraz sieć dróg powiatowych i gminnych, które obsługują ruch lokalny i zapewniają dostęp do poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy. Drogi te pełnią istotną funkcję w zakresie obsługi rolnictwa, codziennej mobilności mieszkańców oraz powiązań między sołeckich. Istotnym elementem systemu

komunikacyjnego jest również linia kolejowa przebiegająca przez Chociwel, która zapewnia połączenia pasażerskie i towarowe, wzmacniając dostępność transportową gminy w relacjach regionalnych. System komunikacyjny gminy Chociwel charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą, w której kluczową rolę odgrywa droga krajowa, uzupełniona siecią dróg niższych kategorii oraz transportem kolejowym. Układ ten zapewnia podstawową dostępność komunikacyjną, jednocześnie stanowiąc istotny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Rysunek 1 Położenie gminy Chociwel na tle powiatu stargardzkiego

Źródło: https://powiatstargardzki.pl/strona/powiat-w-pigulce

2.2. Historia gminy

Analiza nazw miejscowości i terenów osadniczych należy do zakresu badań toponomastyki, czyli nauki zajmującej się nazwami własnymi. Przyjmuje się, że nazwy geograficzne kształtowały się w ścisłym związku z uwarunkowaniami kulturowymi, społecznymi, gospodarczymi oraz etnograficznymi właściwymi dla danego okresu historycznego. Nazwa miejscowości Chociwel ulegała licznym zmianom na przestrzeni dziejów. Pierwsze wzmianki historyczne pochodzą z 1190 r., kiedy to osada słowiańska, położona na szlaku handlowym łączącym Szczecin i Stargard z Pomorzem Wschodnim, została opanowana przez ród Wedlów i nazwana Fryenwalde. W kolejnych stuleciach stosowano różne formy nazwy, m.in. Vredenwalde (1321), Nove Vrigenwalde (1329), Wreinwaldis (1338 – w momencie nadania praw miejskich) oraz Nygen Vrigenwalde (1492). Ostatecznie utrwaliła się nazwa Freinwalde, interpretowana jako „osada w wolnym, otwartym lesie lub polu". Obecna nazwa polska została wprowadzona po 1945 r. i nawiązuje do historycznej nazwy jeziora występującej w XIV wieku. W literaturze przedmiotu wskazuje się również na możliwe powiązania etymologiczne z określeniami słowiańskimi, jednak ich pełne wyjaśnienie wymaga dalszych badań językoznawczych. Tereny wokół Chociwla były zasiedlone już w okresie wczesnego średniowiecza (VI–VIII w.) przez plemiona słowiańskie, które osiedlały się w dolinie rzeki Krąpieli oraz w rejonie jeziora Starzyc, tworząc pierwsze struktury osadnicze i organizację rodowo-plemienną. W X wieku funkcjonował tu gród obronny wraz z osadą podgrodową, pełniący funkcje administracyjne i obronne. Po roku 967 obszar Pomorza został włączony w struktury państwa polskiego, gdzie funkcje administracyjne sprawowali kasztelanowie. Od końca XII wieku obszar znajdował się pod wpływem rodu Wedlów, którzy odegrali kluczową rolę w procesie urbanizacji. W 1338 r. Chociwel otrzymał prawa miejskie, co potwierdza istnienie zorganizowanego ośrodka miejskiego. W kolejnych stuleciach miasto rozwijało się jako ośrodek handlowo-rzemieślniczy, posiadający infrastrukturę obronną, sakralną oraz administracyjną. W XIV–XV wieku funkcjonowały m.in. kaplica św. Ducha, szpital, kaplica św. Jerzego oraz rozpoczęto budowę kościoła farnego. Miasto otoczone było murami obronnymi z bramami miejskimi. W 1492 r. Chociwel uległ znacznemu zniszczeniu w wyniku pożaru, co doprowadziło do utraty części dokumentacji miejskiej. W XVII wieku miasto dotknęły liczne kryzysy demograficzne i gospodarcze, związane m.in. z wojną

trzydziestoletnią, epidemiami oraz pożarami. W XVIII i XIX wieku nastąpiła stopniowa odbudowa i rozwój miasta. Szczególne znaczenie miała modernizacja infrastruktury komunikacyjnej, w tym budowa szosy do Stargardu (1843) oraz linii kolejowej Stargard–Łobez (1859). Inwestycje te przyczyniły się do wzrostu znaczenia gospodarczego i demograficznego miejscowości. Na początku XX wieku kontynuowano rozwój urbanistyczny i infrastrukturalny, w tym wprowadzenie oświetlenia elektrycznego (1925) oraz modernizację gospodarki rolnej. W 1933 r. miasto liczyło ponad 3 tysiące mieszkańców i pełniło funkcje lokalnego ośrodka handlu, usług i rzemiosła. W okresie powojennym nastąpiła zmiana nazwy miejscowości oraz integracja obszaru w ramach państwa polskiego, co zapoczątkowało nowy etap rozwoju społeczno-gospodarczego Chociwla.

2.3. Demografia

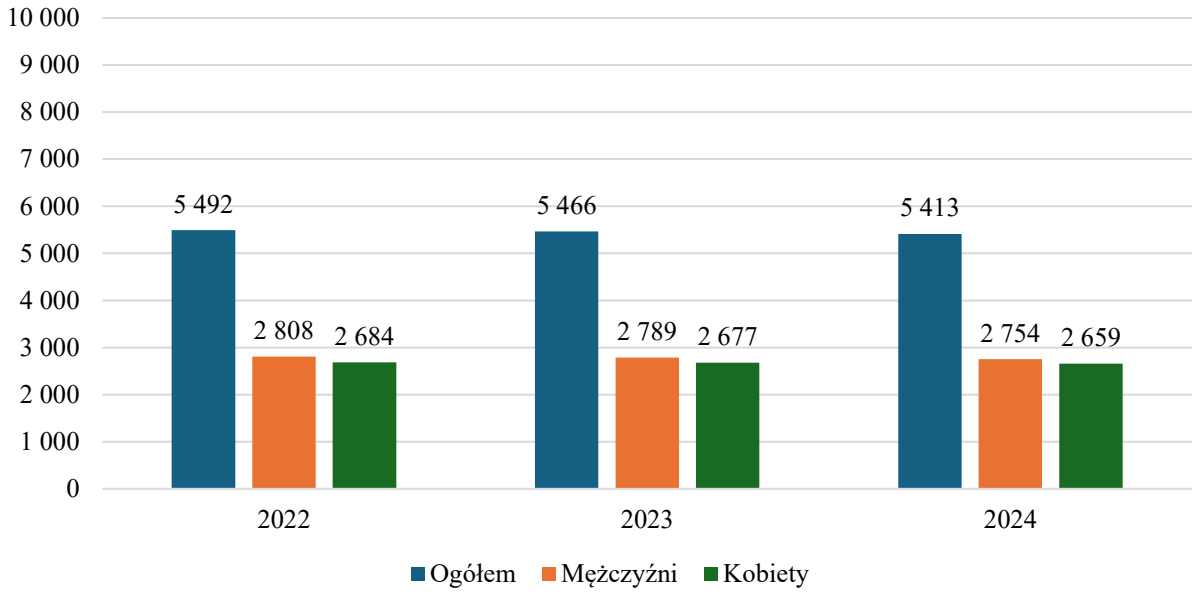
Zmiany demograficzne mają istotne znaczenie i wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy danej gminy, determinując potrzeby w zakresie infrastruktury, edukacji, opieki zdrowotnej oraz planowania przestrzennego. W niniejszym podrozdziale poświęconym demografii i jej procesom, przedstawiono szczegółową analizę aktualnej struktury demograficznej oraz kluczowych procesów kształtujących populację gminy Chociwel.

Demografia jest dziedziną naukową, której głównym celem jest opis i charakterystyka zjawisk związanych z ludnością. Opisuje ona takie zjawiska m.in. stan ludności, przyrost naturalny, migracje oraz struktura płci. Podstawowymi jednostkami analizy w demografii są człowiek, rodzina oraz gospodarstwo domowe. Wokół tych zagadnień i jednostek skupiają się formy badawcze w tej dziedzinie. Poniższą analizę sytuacji demograficznej gminy przeprowadzono na podstawie danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na poniższym wykresie nr 1 przedstawiono dane demograficzne gminy Chociwel w układzie dynamicznym z ostatnich trzech lat (2022–2024) pod względem całkowitej populacji jednostki samorządowej oraz w podziale mieszkańców ze względu na płeć według danych udostępnianych przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Z poniższego wykresu i zawartych w nim danych wynika, że liczba mieszkańców gminy w analizowanym okresie nieznacznie zmniejszała się z każdym kolejnym analizowanym rokiem. W 2022 r. liczba mieszkańców gminy wyniosła 5 492, w tym 2 684 kobiet i 2 808

mężczyzn. W 2024 r. liczba mieszkańców wyniosła 5 413, w tym 2 659 stanowiły kobiety, a mężczyźni 2 754. Więcej informacji przedstawiono na poniższym wykresie.

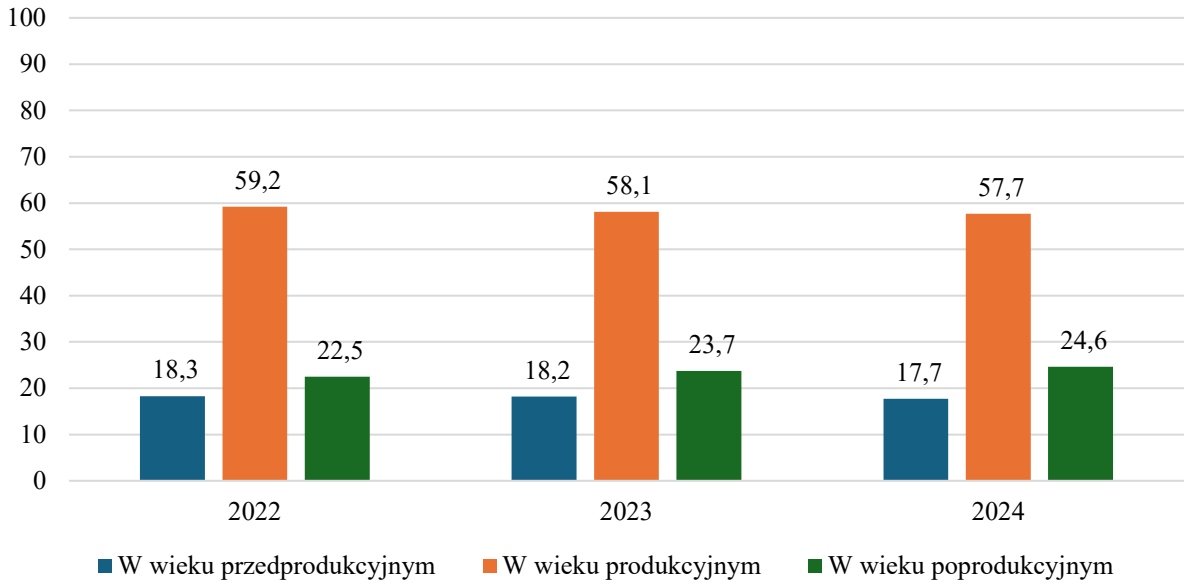
Wykres 1 Liczba ludności w gminie Chociwel - ogółem i w podziale na płeć w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na poniższym wykresie nr 2 przedstawiono analizę, która przedstawia podział na trzy ekonomiczne grupy wiekowe tj. osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Wiek przedprodukcyjny wyznaczony został jako zakres od 0 do 17 lat, wiek produkcyjny określono jako zakres od 18 do 59 lat, natomiast wiek poprodukcyjny zawiera się w zakresie powyżej 60 lub 65 r.ż. w zależności od płci. Dane zostały udostępnione przez BDL GUS za okres lat 2022–2024. W 2022 r. liczba mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 18,3% natomiast w 2024 r. wartość wskaźnika wyniosła 17,7%. Z kolei liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2022 r. wyniosła 59,2%, natomiast w 2024 r. wyniosła 57,7%. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w 2022 r. wyniosła 22,5%, a w 2024 r. wyniosła 24,6%. Pozostałe informacje przedstawiono na poniższym wykresie nr 2.

Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie Chociwel w latach 2022–2024

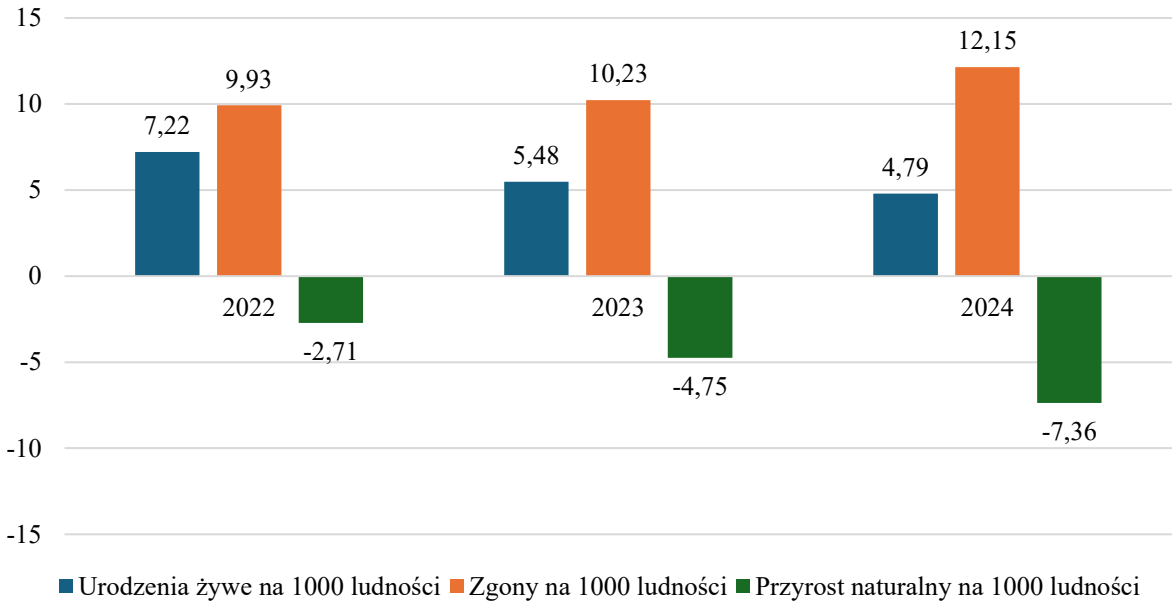

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na następnym wykresie nr 3 przedstawiono analizę dotyczącą wskaźnika urodzeń żywych, zgonów i przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024. Wartość wskaźnika w analizowanym okresie ulegała wahaniom. Najwyższą wartość urodzeń żywych na 1 000 ludności w gminie Chociwel odnotowano w 2022 r., gdzie wyniosła 7,22, natomiast najniższy poziom wskaźnik osiągnął w 2024 r. kiedy wyniósł 4,79. Najniższa wartość wskaźnika zgonów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców odnotowano w 2022 r. i wyniosła wówczas 9,93, natomiast najwyższą odnotowano w 2024 r. i wyniosła ona 12,15. Najniższą wartość wskaźnika przyrostu naturalnego w 2024 r. i wyniosła ona (-7,36),

natomiast najwyższą wartość odnotowano w 2022 r. kiedy to wyniosła (-2,71). Pozostałe informacje dotyczące wskaźników przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 3 Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024

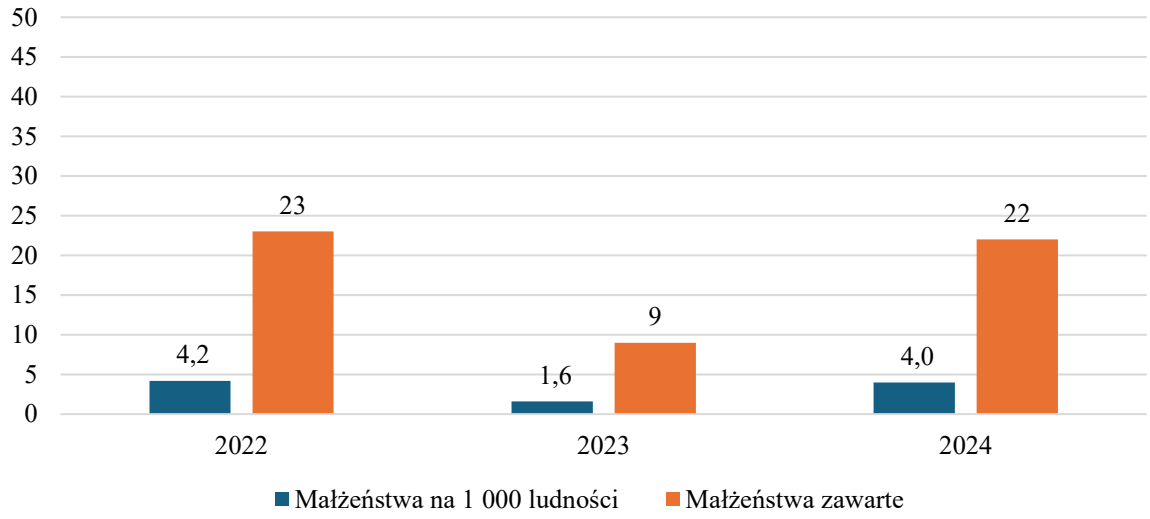

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Na następnym wykresie nr 4 przedstawiono wskaźnik małżeństw zawartych oraz małżeństw w przeliczeniu na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024. W 2022 r. w gminie zawarto 23 małżeństwa, co stanowiło 4,2 małżeństwa w przeliczeniu na

1 000 ludności. W 2024 r. w gminie zawarto 22 małżeństwa, co przełożyło się na wartość 4,0 w przeliczeniu na 1 000 ludności. Wyniki przedstawia wykres nr 4.

Wykres 4 Małżeństwa zawarte oraz małżeństwa zawarte na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

2.4. Oświata

Gmina Chociwel dysponuje dobrze rozwiniętą bazą edukacyjną, gdzie uczniowie mają dostęp do edukacji przedszkolnej i podstawowej na odpowiednim poziomie jakości nauczania.

Do zakresu ustawowych zadań gminy w kontekście organizacji systemu oświaty należą:

- zapewnienie funkcjonowania szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi,
- organizacja dostępu do edukacji uczniów z niepełnosprawnościami (finansowanie transportu do szkół/placówek specjalistycznych poza gminą),
- realizacja zadań ze środków: subwencja oświatowa + budżet gminy, aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Na terenie gminy działają publiczne przedszkola i szkoły podstawowe, umożliwiające edukację dzieciom o zróżnicowanych potrzebach, w tym także o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Realizację zadań oświatowych w gminie Chociwel prowadzi Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu, którego organem prowadzącym jest gmina Chociwel. Nadzór pedagogiczny nad działalnością jednostki sprawuje Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Zespół

Placówek Oświatowych stanowi jednostkę organizacyjną gminy i obejmuje Przedszkole Miejskie oraz Szkołę Podstawową. Organizacja pracy dydaktyczno-wychowawczej opiera się na arkuszu organizacyjnym opracowywanym corocznie przez dyrektora i opiniowanym przez kuratora oświaty. Działalność placówek realizowana jest w cyklu roku szkolnego, stąd analizie podlega rok 2023/2024. W 2024 r. do Zespołu Placówek Oświatowych uczęszczało łącznie 573 dzieci, w tym 6 realizowało obowiązek szkolny poza placówką. W przedszkolu funkcjonowały 4 oddziały przedszkolne oraz 3 grupy zerowe, do których uczęszczało 158 dzieci. W edukacji wczesnoszkolnej uczyło się 159 uczniów w 8 oddziałach, natomiast w klasach IV–VIII – 256 uczniów w 12 oddziałach. System wsparcia edukacyjnego obejmował m.in. uczniów realizujących nauczanie indywidualne, wczesne wspomaganie rozwoju, zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia oraz wsparcie nauczyciela wspomagającego lub pomocy nauczyciela. W placówce funkcjonowała również świetlica szkolna, zapewniająca opiekę dzieciom w godzinach od 6:30 do 16:00.

Infrastruktura oraz baza dydaktyczna placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Chociwel, dla których organem prowadzącym jest samorząd gminny, są systematycznie modernizowane oraz dostosowywane do aktualnych potrzeb edukacyjnych. Placówki oświatowe dysponują odpowiednio wyposażonym zapleczem dydaktycznym, obejmującym m.in. pracownie komputerowe i językowe, sale gimnastyczne oraz boiska wielofunkcyjne. Uczniowie mają zapewniony dostęp do szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, ukierunkowanych na rozwój zainteresowań, kompetencji społecznych oraz aktywności fizycznej. Wszystkie placówki realizują programy wychowawczo-profilaktyczne, obejmujące działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych uczniów. Programy te opracowywane są na podstawie diagnozy środowiska szkolnego, z uwzględnieniem czynników chroniących oraz czynników ryzyka. Szczególny nacisk w realizacji działań profilaktycznych kładziony jest na przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Działania te kierowane są do uczniów, nauczycieli oraz rodziców, co pozwala na kompleksowe oddziaływanie profilaktyczne w środowisku szkolnym.

W Zespole Placówek Oświatowych w Chociwlu pracowało 57 nauczycieli, w tym:

- nauczycieli początkujących: 5;

- nauczycieli kontraktowych: 5;
- mianowanych: 8;
- dyplomowanych: 39.

Wydatki na oświatę stanowią jedną z istotnych pozycji w budżecie gminy Chociwel. Gmina otrzymuje subwencję oświatową przeznaczoną na realizację zadań związanych z prowadzeniem szkół podstawowych, jednak jej wysokość nie pokrywa w pełni kosztów funkcjonowania systemu oświaty. W związku z tym konieczne jest zabezpieczanie dodatkowych środków własnych w budżecie gminy. Budżet Zespołu Placówek Oświatowych w Chociwlu na dzień 31.12.2024 r. wynosił 11 990 211,63 zł (plan), natomiast wykonanie budżetu osiągnęło poziom 11 275 237,48 zł. W strukturze finansowania uwzględniono subwencję oświatową w wysokości 7 666 167,00 zł oraz dotację na wychowanie przedszkolne w wysokości 416 724,57 zł. W ramach realizacji budżetu wykorzystano środki z dotacji Wojewody Zachodniopomorskiego, m.in. na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (55 638,73 zł), wychowanie przedszkolne (416 724,57 zł) oraz remont stołówki szkolnej w ramach programu „Posiłek w domu i w szkole" (25 000,00 zł). Ponadto przeznaczono 235 212,40 zł na realizację dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem uczniów z Ukrainy. Ze środków własnych gminy sfinansowano m.in. remont stołówki szkolnej, zakup pomocy dydaktycznych, monitoringu, wyposażenia oraz zmywarki do przedszkola. W placówkach realizowane były również innowacje pedagogiczne i programy autorskie, obejmujące m.in. robotykę, programowanie, rozwój kompetencji językowych, działania czytelnicze, artystyczne, ekologiczne oraz społeczno-emocjonalne. Inicjatywy te wspierają rozwój uczniów i podnoszą jakość procesu dydaktycznego.

Realizowane projekty edukacyjne:

➢ Międzynarodowy Projekt Edukacyjny – „Czytam z klasą";

➢ Międzynarodowy Dzień Liczby Pi;

➢ Bezpieczna Droga do Szkoły;

➢ Międzynarodowy Dzień Tabliczki Mnożenia;

➢ Ogólnopolski Projekt CodeWeek w ramach Europejskiego Tygodnia Kodowania;

➢ Eskorta SKO na meczu Pogoń Szczecin;

➢ Światowy Dzień bez Samochodu;

➢ Spotkania z policją;

➢ Światowy Dzień Świadomości Autyzmu;

➢ Zbiórka dla powodzian ze szkoły i przedszkola w Głuchołazach;

➢ Światowy Dzień Życzliwości;

➢ Sprzątanie Świata;

➢ Dzień Ziemi;

➢ Międzynarodowy Dzień Kropki;

➢ Dzień Dobrych Uczynków;

➢ Ogólnopolska akcja charytatywna „Łańcuch dobra”;

➢ Dzień Seniora;

➢ Międzyszkolny Konkurs Pieśni Patriotycznej.

➢ Światowy Dzień Praw Dziecka we współpracy z UNICEF Polska;

➢ „Spotkanie z wojskiem” w ramach programu MON;

➢ Warsztaty dla dzieci w ramach współpracy z KGW w Bobrownikach;

➢ Cała Polska maluje GIGA Laurkę dla Strażników Lasów;

➢ Tydzień Bezpiecznego Internetu.

Realizując obowiązki określone w art. 32 ust. 6 oraz art. 39 ust. 3–4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r., prawo oświatowe, gmina Chociwel zapewnia nieodpłatny dowóz uczniów oraz sprawuje opiekę nad uczniami w czasie przewozu. W szczególności obejmuje to:

- organizację transportu szkolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkałych w miejscach oddalonych od placówek oświatowych, w tym z terenów wiejskich gminy,
- zapewnienie bezpieczeństwa uczniom podczas całej trasy przewozu poprzez nadzór nad kierowcami i stosowanie odpowiednich środków transportu dostosowanych do wieku i liczby dzieci,
- koordynację tras i harmonogramów dowozu tak, aby umożliwić terminowe dotarcie uczniów do szkół oraz powrót do miejsca zamieszkania,

- uwzględnienie potrzeb dzieci wymagających szczególnej opieki lub transportu dostosowanego do ich stanu zdrowia i możliwości psychofizycznych.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo oświatowe, podczas przewozu zapewniana jest opieka nad dowożonymi uczniami. Wymóg ten realizowany jest poprzez:

- zatrudnienie uprawnionych opiekunów odpowiedzialnych za dzieci w trakcie wykonywania usługi,
- zatrudnienie kierowców dysponujących aktualnymi uprawnieniami,
- pełnienie funkcji koordynatora wobec kierowców i opiekunów.

Realizacja dowozu uczniów do placówek oświatowych na terenie gminy Chociwel obejmuje organizację transportu dzieci i młodzieży do szkół oraz placówek edukacyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego. W 2024 r. koszty dowozu uczniów wyniosły:

- do Zespołu Placówek Oświatowych w Chociwlu – 200 084,60 zł,
- do Zespołu Szkół Niepublicznych w Radowie Wielkim oraz Niepublicznej Szkoły Przysposabiającej do Pracy w Siedlicach – 31 178,72 zł.

Ponadto gmina realizowała zadanie w zakresie zwrotu kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego (dzieci w wieku 2,5–4 lat). Na ten cel wydatkowano środki w wysokości 60 478,50 zł na podstawie zawartych umów.

System oświaty w gminie Chociwel stanowi kluczowy element realizacji zadań własnych gminy. Zadania edukacyjne prowadzi Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu, obejmujący przedszkole oraz szkołę podstawową, pod nadzorem Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Placówki zapewniają edukację na poziomie przedszkolnym i podstawowym, a także realizują szereg działań wychowawczych, opiekuńczych oraz oferują pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Istotnym elementem uzupełniającym proces dydaktyczny są zajęcia dodatkowe, projekty edukacyjne oraz inicjatywy profilaktyczne i prospołeczne. Znaczną część budżetu gminy stanowią wydatki na oświatę, obejmujące zarówno bieżące funkcjonowanie placówek oświatowych, jak i dowóz uczniów, przy czym należy zaznaczyć, iż środki subwencji oświatowej nie pokrywają w pełni kosztów związanych z realizacją tego zadania. System oświaty w gminie, poprzez realizację zadań dydaktycznych i wychowawczych

oraz rozwój oferty edukacyjnej, stanowi kluczowy czynnik rozwoju społecznego i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w gminie.

2.5. Kultura, sport i rekreacja

Kultura, sport i rekreacja w gminie Chociwel pełni istotną rolę w integracji społeczności lokalnej, wspieraniu edukacji kulturalnej oraz promocji dziedzictwa historycznego i artystycznego regionu. Gmina oferuje mieszkańcom szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych, artystycznych i rekreacyjnych, angażując zarówno dzieci, młodzież, jak i dorosłych.

W gminie Chociwel do wydarzeń kulturalnych jakie są realizowane corocznie dla mieszkańców gminy należy zaliczyć m.in.

- Bieg Dookoła Jeziora,
- Dzień dziecka,
- Gminno-szkolny Piknik Profilaktyczny,
- Mikołajki,
- Spotkanie świąteczne dla osób samotnych i niepełnosprawnych

Do instytucji związanych z krzewieniem kultury i nie tylko należy Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu, która jest samorządową instytucją kultury, realizującą zadania w zakresie związanym z upowszechnieniem czytelnictwa, edukacji oraz dostępu do informacji. Biblioteka stanowi ważny element lokalnej infrastruktury kulturalnej, pełniąc funkcję ośrodka wiedzy, edukacji i integracji społecznej.

Do podstawowych zadań instytucji należy:

- gromadzenie i udostępnianie zbiorów w postaci literatury pięknej, naukowej, popularnonaukowej oraz materiałów multimedialnych, w tym audiobooki i e-booki,
- organizacja działalności edukacyjnej i kulturalnej jak warsztaty czytelnicze, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy literackie i plastyczne dla dzieci i młodzieży,
- wsparcie dla lokalnej społeczności w dostępie do stanowisk z Internetem, w zakresie doradztwa w poszukiwaniu informacji oraz wsparcie działalności czytelniczej i naukowej mieszkańców,

- współpraca z innymi instytucjami, takimi jak szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe i instytucje samorządowe w celu realizacji projektów edukacyjno-kulturalnych.

Instytucja współpracuje z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju lokalnej społeczności. Działalność placówki sprzyja integracji mieszkańców oraz wzmacnianiu kapitału społecznego gminy Chociwel. MGBP w Chociwlu finansowana jest z budżetu gminy w formie dotacji podmiotowej przeznaczonej na pokrycie kosztów bieżącej działalności. Środki te są głównie wykorzystywane do zakupów materiałów bibliotecznych, wynagrodzeń pracowników, doskonalenia zawodowego kadry i utrzymania oraz bieżącą eksploatację infrastruktury. W 2024 r. wysokość przyznanej dotacji wyniosła 440 000,00 zł. Placówki uczestniczyła również w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa, w ramach którego otrzymała dofinansowanie w wysokości 10 123,00 zł ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, co pozwoliło na zakup 370 woluminów i wzbogacanie księgozbioru. Dodatkowo placówka uzyskała dochody własne w wysokości 3 460,07 zł, w tym m.in. z usług reprograficznych oraz darów przekazywanych przez czytelników.

Według danych za 2024 r. liczba woluminów będących w zasobach Biblioteki wyniosła 37 945. Liczba odwiedzających Bibliotekę wraz z jej filiami w 2024 r. wyniosła 30 722 odwiedzin, w tym 1 011 czytelników, 4 082 liczba wypożyczonych książek oraz 2 634 wypożyczonych czasopism.

Działalność Biblioteki obejmuje nie tylko udostępnianie zbiorów, ale również szeroką ofertę działań kulturalno-edukacyjnych skierowanych do różnych grup wiekowych. W 2024 r. organizowano liczne zajęcia dla dzieci, młodzieży oraz seniorów, w tym warsztaty plastyczne i literackie, wydarzenia okolicznościowe, zajęcia wakacyjne oraz inicjatywy integracyjne.

Biblioteka aktywnie uczestniczyła w ogólnopolskich przedsięwzięciach, takich jak akcja Narodowego Czytania, a także realizowała działania w ramach współpracy z instytucjami i organizacjami lokalnymi. Szczególną uwagę poświęcono również aktywizacji osób starszych poprzez organizację spotkań, warsztatów oraz zajęć integracyjnych. Placówka prowadziła działalność także w filiach bibliotecznych, gdzie realizowano zajęcia edukacyjne, artystyczne i rekreacyjne dla mieszkańców. Miejsko–Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu stanowi

istotny element lokalnej infrastruktury społeczno-kulturalnej, przyczyniając się do rozwoju czytelnictwa, integracji społecznej oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie Chociwel stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, sprzyjając aktywizacji mieszkańców, rozwojowi sportu oraz poprawie jakości życia. Podstawowym obiektem sportowym w gminie Chociwel jest Hala Widowiskowo-Sportowo, pełniąca funkcję wielofunkcyjnego centrum aktywności fizycznej i rekreacyjnej. Obiekt wykorzystywany jest zarówno przez uczniów, kluby sportowe jak i mieszkańców gminy. Na terenie obiektu znajdują się m.in. sala sportowa, siłownia oraz przestrzeń do zajęć fitness, a także zaplecze umożliwiające organizację wydarzeń sportowych i kulturalnych. Hala jest również przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Uzupełnieniem infrastruktury w gminie Chociwel jest kompleks boisk sportowych, w tym obiekty typu „Orlik 2012", który umożliwia mieszkańcom korzystanie z boisk do piłki nożnej oraz innych dyscyplin zespołowych. Obiekty funkcjonują w systemie ogólnodostępnym, również w godzinach popołudniowych i weekendowych. Istotnym elementem bazy sportowej jest stadion miejski, który w ostatnich latach przeszedł gruntowną modernizację. Zakres inwestycji objął m.in. przebudowę murawy, instalację systemu nawadniania, modernizację oświetlenia oraz budowę nowoczesnego zaplecza szatniowo-socjalnego. Dzięki temu obiekt spełnia obecnie współczesne standardy i umożliwia organizację rozgrywek sportowych na wyższym poziomie. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna gminy obejmuje również przestrzenie wykorzystywane do rekreacji i aktywności na świeżym powietrzu, w tym tereny zielone oraz miejsca sprzyjające wypoczynkowi i integracji mieszkańców.

Podsumowując, baza sportowo-rekreacyjna gminy Chociwel ma charakter zróżnicowany i systematycznie modernizowany. Zapewnia ona warunki zarówno do uprawiania sportu wyczynowego, jak i rekreacji, odpowiadając na potrzeby dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.

Obszar kultury, sportu i rekreacji w gminie Chociwel stanowi element polityki rozwoju lokalnego, wpływający na jakość mieszkańców oraz integrację społeczności. Funkcjonujące na terenie gminy instytucję kultury, w tym Centrum Oświaty i Kultury oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, realizująca szeroki zakres działań kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych, skierowanych do różnych grup wiekowych. Równolegle rozwijana

infrastruktura sportowo-rekreacyjna, obejmująca m.in. halę widowiskowo-sportową, obiekty boiskowe oraz tereny rekreacyjne, stwarza warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz upowszechniania kultury fizycznej. Organizacja wydarzeń sportowych, zajęć rekreacyjnych i inicjatyw lokalnych sprzyja aktywizacji mieszkańców oraz wzmacnianiu więzi społecznych. Podejmowane działania w analizowanym obszarze przyczyniają się do budowania kapitału społecznego, wspierania rozwoju zainteresowań oraz kształtowania prozdrowotnych postaw wśród mieszkańców. Istotne znaczenie ma również współpraca instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych środowisk w zakresie organizacji przedsięwzięć kulturalnych i sportowych. W perspektywie strategicznej rozwój kultury, sportu i rekreacji w gminie ukierunkowany jest na dalsze podnoszenie jakości oferty, modernizację infrastruktury oraz zwiększanie dostępności usług dla wszystkich grup społecznych, co stanowi ważny czynnik zrównoważonego rozwoju gminy.

2.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W myśl ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej organizacje pozarządowe są podmiotami ekonomii społecznej i uprawnione są do realizacji usług społecznych. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Podstawowym dokumentem organizującym współpracę z organizacjami pozarządowymi na 2026 r. jest przyjęty uchwałą nr XXIV/142/2025 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 19 listopada 2025 r. Roczny Program współpracy Gminy Chociwel z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2026 r.

Celem głównym Programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami i innymi podmiotami, służącego do lepszego rozpoznawania i zaspakajania potrzeb społecznych mieszkańców w sposób skuteczny i efektywny.

Celami szczegółowymi programu są: 1) wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i pobudzania nowych inicjatyw związanych z powstawaniem nowych organizacji, 2) umacnianie w społeczności świadomości poczucia odpowiedzialności za rozwój lokalnego środowiska, 3) promocja organizacji pozarządowych, 4) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne, 5) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności, 6) racjonalne wykorzystywanie publicznych środków finansowych, 7) wzmacnianie potencjału organizacji i innych podmiotów oraz rozwój wolontariatu.

Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi opiera się na zasadach pomocniczości, partnerstwa, suwerenności stron, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Jego celem jest wspólna realizacja zadań publicznych, zwiększenie efektywności działań na rzecz mieszkańców oraz lepsze rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb społecznych.

Współpraca obejmuje zarówno formy finansowe (zlecanie i dofinansowanie zadań publicznych), jak i pozafinansowe, takie jak doradztwo, konsultacje, promocja działalności organizacji, wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych czy udostępnianie infrastruktury gminnej.

Do priorytetowych obszarów współpracy należą:

- kultura fizyczna i sport,
- kultura, tradycja i dziedzictwo narodowe,
- promocja gminy,
- pomoc społeczna i wsparcie rodzin,
- ochrona i promocja zdrowia, w tym profilaktyka uzależnień.

Program realizowany jest poprzez otwarte konkursy ofert oraz w uzasadnionych przypadkach w trybie uproszczonym. Zakłada także konsultowanie aktów prawnych z organizacjami oraz współorganizację przedsięwzięć lokalnych. Na realizację programu w 2026 r. zaplanowano środki finansowe w wysokości 352 500,00 zł. Efektywność działań będzie monitorowana na podstawie określonych wskaźników, takich jak liczba konkursów, zawartych umów czy beneficjentów wsparcia. Program powstaje w oparciu o przepisy prawa oraz konsultacje społeczne.

Na terenie gminy zrejestrowanych jest łącznie 27 organizacji, stowarzyszeń i kół gospodyń z terenu gminy Chociwel. W 2023 r. 14 organizacji wykazało aktywną współpracę

z gminą w zakresie realizacji zadań o charakterze publicznym. Zadania wykonywane przez organizacje i stowarzyszenia opierają się na przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Liczba organizacji uczestniczących w przedsięwzięciach organizowanych na rzecz gminy:

- Ludowy Klub Sportowy „PIAST" Chociwel;
- Ludowy Zespół Sportowy „Płomień" Lisowo;
- TKKF „PRZEŁAJ" Chociwel;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło nr 2 w Chociwlu;
- Uczniowski Klub Sportowy „Piast – Junior";
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kani;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Starzycach;
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Koło terenowe w Chociwlu;
- Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Szczecinie, Koło nr 6 w Chociwlu;
- Stowarzyszenie „Most ku przyszłości";
- Stowarzyszenie „Forum Chociwelskie";
- Zespół Ludowo Muzyczny „Sami Swoi" z Chociwla;
- Ochotnicza Straż Pożarna Chociwel.

W 2024 r. w gminie Chociwel przeprowadzono 3 otwarte konkursy ofert, w ramach których zrealizowano zadania publiczne z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Środki finansowe przyznano następującym podmiotom:

- Ludowy Klub Sportowy „PIAST" Chociwel – realizacja zadania polegającego na organizacji zajęć oraz imprez sportowo-rekreacyjnych, w tym prowadzeniu sekcji piłki nożnej dla mieszkańców gminy – 210 000,00 zł;
- Ludowy Zespół Sportowy „PŁOMIEŃ" Lisowo – organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym sekcji piłki nożnej na terenie obiektu sportowego w Lisowie – 60 000,00 zł;
- Uczniowski Klub Sportowy „PIAST-JUNIOR" – prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej – 80 000,00 zł.

Ponadto w 2024 r. złożono 22 oferty w trybie pozakonkursowym, w ramach których zrealizowano szereg inicjatyw lokalnych, w tym m.in.:

- „VIII Bieg Dookoła Jeziora w Chociwlu" – Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Przełaj" (9 000,00 zł),
- „Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez kultywowanie tradycji jasełek" – Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Oddział Wojewódzki w Szczecinie, Koło Terenowe w Chociwlu (1 800,00 zł),
- „Szlakiem historii – łączy nas Odra" – Stowarzyszenie Forum Chociwelskie (3 500,00 zł),
- „Spotkania z nauką – warsztaty z Photonami dla klas zerowych" – Stowarzyszenie Most ku Przyszłości (2 200,00 zł),
- „Gminne Święto Strażaka" – Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem (6 500,00 zł),
- „Noc Kupały" – Zespół Muzyczny „Sami Swoi z Chociwla" (2 000,00 zł).

Łączna wysokość udzielonych dotacji w 2024 r. wyniosła 409 200,00 zł, natomiast kwota niewykorzystanych środków podlegających zwrotowi do budżetu gminy wyniosła 676,34 zł.

Gmina Chociwel realizuje uregulowaną prawnie i aktywną politykę współpracy z sektorem pozarządowym, opierając się na zasadach pomocniczości, partnerstwa i jawności. Współpraca obejmuje liczne stowarzyszenia, fundacje i organizacje działające na terenie gminy. Gmina współpracuje z różnorodnym spektrum organizacji pozarządowych, których działalność obejmuje bezpieczeństwo, sport, kulturę i edukację.

Program Współpracy Gminy Chociwel z Organizacjami Pozarządowymi i Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego jest opracowywany każdego roku i uchwalany przez Radę Miejską w Chociwlu, który określa cele, zasady, zakres przedmiotowy i formy współpracy. Na jego podstawie powierzane są do realizacji istotne z punktu widzenia społecznego i potrzeb mieszkańców zadania publiczne. W gminie w sferze pożytku publicznego działają organizacje, które prowadzą działalność wspierającą aktywność społeczną, wzmacniającą samodzielność społeczności i środowisk w różnych obszarach. Współpraca gminy polega na zlecaniu zadań publicznych w formie konkursu, do których

przystępują organizacje. Wymogiem formalnym jest zapewnienie udziału własnego organizacji w realizacji zadania poprzez zapewnienie części środków finansowych.

Wszystkie zaplanowane zadania zostały zrealizowane i osiągnęły założone cele i rezultaty. Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego, które otrzymały dofinansowanie, złożyły również sprawozdania zgodnie z wymogami ustawowymi. Program współpracy skutecznie wspiera rozwój sportu, kultury, rekreacji oraz integracji społecznej i międzypokoleniowej w gminie, odpowiadając na różne potrzeby mieszkańców oraz wspierając aktywność lokalnej społeczności.

W polskim systemie prawnym funkcjonuje zróżnicowany system podmiotów ekonomii społecznej, począwszy od warsztatów terapii zajęciowej, przez aktywne organizacje pozarządowe, po podmioty non-profit i kluby sportowe. Działania tych podmiotów obejmują: rehabilitację, integrację społeczną, aktywizację zawodową i społeczną, wsparcie rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie kapitału społecznego.

Do podmiotów ekonomii społecznej zaliczamy:

- warsztat terapii zajęciowej,
- organizacje pozarządowe, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 i 1265), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych,
- podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – czyli organizacje kościelne, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółki non profit kluby sportowe będące spółkami.

Na terenie gminy działają organizacje pozarządowe o profilu społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym, których głównym celem jest: prowadzenie inicjatyw na rzecz integracji społecznej, wsparcie rozwoju lokalnych społeczności, organizacja wydarzeń i działań aktywizujących mieszkańców oraz realizacja projektów o charakterze edukacyjnym, prozdrowotnym i rekreacyjnym. Podmioty ekonomii społecznej w gminie tworzą zróżnicowaną strukturę, która obejmuje organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia

sportowe oraz inicjatywy obywatelskie. Podmioty te stanowią kluczowy element systemu wsparcia społeczności lokalnej i istotne ogniwo w realizacji celów polityki społecznej gminy.

Gmina Chociwel prowadzi aktywną i systematyczną współpracę z organizacjami pozarządowymi, uznając je za ważnych partnerów w realizacji polityki lokalnej oraz działań na rzecz mieszkańców. Współpraca ta opiera się na zasadach pomocniczości, partnerstwa, suwerenności stron, efektywności i jawności. Władze lokalne gminy wspierają organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej zarówno w formie finansowej, jak i pozafinansowej. W ramach otwartych konkursów ofert, udzielane są dotacje na realizację zadań publicznych w obszarach takich jak: kultura, sport, edukacja, profilaktyka społeczna, ochrona zdrowia, integracja międzypokoleniowa czy rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje odgrywają znaczącą rolę w animowaniu życia społecznego, wspieraniu grup defaworyzowanych oraz w rozwijaniu aktywności obywatelskiej mieszkańców. Współpraca gminy z sektorem pozarządowym realizowana jest również poprzez mechanizmy konsultacji społecznych, umożliwiające organizacjom udział w procesie tworzenia dokumentów strategicznych oraz programów lokalnych. Gmina angażuje przedstawicieli organizacji w pracę zespołów doradczych i konsultacyjnych, wspierając tym samym dialog obywatelski i budowę kapitału społecznego.

Wspólnym celem samorządu i organizacji pozarządowych jest podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz rozwój lokalny oparty na aktywności i partnerstwie. W dalszej perspektywie gmina Chociwel zamierza kontynuować i rozwijać współpracę z trzecim sektorem, w tym w szczególności w obszarze wspólnego planowania działań, wymiany doświadczeń, rozwoju wolontariatu oraz wzmacniania kompetencji organizacji pozarządowych poprzez szkolenia i doradztwo oraz wiele innych.

2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo jest stanem, w którym jednostka, grupa społeczna, organizacja lub państwo nie są narażone na zagrożenia, a ich podstawowe wartości, interesy i potrzeby są chronione przed potencjalnymi szkodliwymi czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Bezpieczeństwo oznacza także poczucie pewności, stabilności oraz ochrony przed ryzykiem wystąpienia sytuacji niepożądanych takich jak wypadki, przemoc, katastrofy, choroby i inne potencjalne zagrożenia. W ujęciu prawnym i administracyjnym bezpieczeństwo definiowane

jest jako zespół działań oraz środków, które mają na celu zapobieganie potencjalnym zagrożeniom, minimalizowanie ich skutków oraz zapewnienie warunków do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa, instytucji i gospodarki. Bezpieczeństwo można rozpatrywać w różnych aspektach takich jak np. bezpieczeństwo publiczne, socjalne, zdrowotne, ekologiczne czy narodowe.

Przestępczość z kolei jest zjawiskiem społecznym polegającym na popełnianiu czynów zabronionych przez prawo karne, określanych jako przestępstwa. Obejmuje ogół przestępstw popełnionych w określonym miejscu i czasie oraz ich sprawców. W ujęciu prawnym przestępczość jest sumą czynów, które zostały uznane przez ustawodawcę za przestępstwa, czyli czyny społecznie szkodliwe, zabronione pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w chwili ich popełnienia. Przestępczość mierzona jest m.in. liczbą przestępstw stwierdzonych przez odpowiednie organy ścigania, wskaźnikami wykrywalności oraz strukturą rodzajową np. przestępczość przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, bezpieczeństwu publicznemu czy gospodarce.

Na terenie gminy Chociwel bezpieczeństwo mieszkańców zapewniają przede wszystkim: Posterunek Policji w Chociwlu, Ochotnicze Straże Pożarne działające w poszczególnych miejscowościach oraz służby ratownicze współpracujące z jednostkami powiatowymi.

Instytucje i działania realizujące kwestie z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego na terenie gminy Chociwel:

- Policja realizuje zadania w zakresie prewencji, wykrywania przestępstw i wykroczeń, ścigania ich sprawców oraz profilaktyki społecznej, prowadząc programy edukacyjne, debaty społeczne i szkolenia dla mieszkańców, by zwiększać świadomość zagrożeń i budować poczucie bezpieczeństwa,
- Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna odpowiedzialna jest za akcje ratownicze, działania gaśnicze i prewencyjne, prowadzi ćwiczenia oraz działania edukacyjne dla mieszkańców i młodzieży,
- infrastruktura bezpieczeństwa obejmuje monitoring miejski, usprawnione oświetlenie uliczne, programy modernizacji przejść dla pieszych oraz działania podnoszące bezpieczeństwo w szkołach i instytucjach publicznych,

- Urząd Miasta i Gminy Chociwel organizuje regularne zebrania oraz przygotowuje poradniki i akcje informacyjne związane z zagrożeniami jak np. kradzieże, cyberprzestępczość, wypadki.

W tabeli nr 1 przedstawiono miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia w gminie Chociwel w latach 2022–2024. W każdym z analizowanych lat odnotowano inną liczbę miejscowych zagrożeń w gminie. W 2022 r. ogółem odnotowano 109 miejscowe zagrożenia, rok później było to 68, a w 2024 r. liczba wyniosła 58. Z ogółem 58 miejscowych zagrożeń w gminie w 2024 r. 34 stanowiły silne wiatry, 4 przybory wód, 8 opady deszczu, 1 budowlane, 7 w komunikacji oraz 4 medyczne. Pozostałe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia w gminie Chociwel w latach 2022–2024

Miejscowe zagrożenia			
	2022	**2023**	**2024**
Ogółem	109	68	58
Silne wiatry	74	50	34
Przybory wód	-	-	4
Opady deszczu	8	2	8
Budowlane	-	-	1
W komunikacji	9	13	7
Medyczne	7	2	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współdziałanie służb z mieszkańcami jest systematycznie wzmacniane przez debaty społeczne, konsultacje, zbieranie sugestii oraz rozwój lokalnych inicjatyw poprawiających bezpieczeństwo, np. patrole społeczne, programy wolontariacie czy edukacje w zakresie pierwszej pomocy i bezpieczeństwa seniorów. Gmina czynnie angażuje się również w rozwój bezpiecznej infrastruktury jak place zabaw, boiska, tereny rekreacyjne, a także stara się

aktywnie włączać placówki oświatowe i organizacje pozarządowe w działania edukacyjne i prewencyjne. System bezpieczeństwa publicznego w gminie cechuje wysoki poziom zorganizowania, szeroka współpraca instytucjonalna i aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej w działania zapobiegawcze oraz interwencyjne.

System ochrony przeciwpożarowej tworzy kilka dobrze wyposażonych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których dwie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Strażacy podejmują nie tylko interwencje ratownicze i gaśnicze, ale także uczestniczą w działaniach profilaktycznych, edukacyjnych i społecznych, wzmacniając lokalne poczucie bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa w gminie Chociwel jest realizowana przy pomocy Ochotniczych Straży Pożarnych. Gmina wykonuje zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej i ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. Ochotnicze Straże Pożarne są umundurowanymi, wyposażonymi w specjalistyczny sprzęt, przeznaczonymi do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, w tym prowadzącymi działania w zakresie ratownictwa specjalistycznego, jednostkami ochrony przeciwpożarowej. Oprócz zadań związanych z ochroną przeciwpożarową, jednostki OSP pełnią także inne funkcje, czynnie uczestnicząc w lokalnym życiu kulturalno-rozrywkowym. Druhowie aktywnie uczestniczą w organizowanych uroczystościach lokalnych, imprezach patriotycznych, rocznicowych, festynach. Jednostki OSP same również są organizatorami takich wydarzeń jak festyny, zawody sportowo-pożarnicze.

Na terenie gminy Chociwel funkcjonują cztery jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, zlokalizowane w miejscowościach Chociwel, Długie, Lisowo oraz Kania. W 2024 r. działania ratowniczo-gaśnicze prowadziły jednostki włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, tj. OSP w Chociwlu oraz OSP w Długiem. Jednostki pozostające w gotowości operacyjnej dysponują odpowiednim wyposażeniem oraz zapleczem technicznym, które systematycznie jest modernizowane. Dzięki wieloletniej współpracy gminy z jednostkami OSP możliwe jest pozyskiwanie środków finansowych na inwestycje w zakresie poprawy bezpieczeństwa pożarowego oraz zakup nowoczesnego sprzętu ratowniczego. Strażacy ochotnicy posiadają wymagane kwalifikacje, w tym ukończone szkolenia oraz

aktualne badania lekarskie, uprawniające do udziału w akcjach ratowniczych. Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych obejmuje nie tylko udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych, ale również aktywność w zakresie edukacji mieszkańców oraz upowszechniania wiedzy o zagrożeniach. Jednostki angażują się także w życie społeczne gminy, uczestnicząc w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i charytatywnych, a także organizując własne inicjatywy. W 2024 r. jednostki OSP, przy współudziale Gminy Chociwel, realizowały szereg przedsięwzięć inwestycyjnych i projektowych. Do najważniejszych należało pozyskanie przez OSP w Długiem dofinansowania na zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z wyposażeniem, w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027. Całkowita wartość zadania wynosi 1 403 198,00 zł, w tym dofinansowanie ze środków programu – 1 192 718,30 zł, a jego realizacja planowana jest na 2025 rok. Dodatkowo na ten cel pozyskano wsparcie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie w wysokości 91 625,00 zł. OSP w Chociwlu, przy współudziale gminy, zrealizowała zadanie polegające na doposażeniu jednostki w ramach programu „Mały Strażak – 2024", finansowanego ze środków WFOŚiGW w Szczecinie. W ramach projektu zakupiono m.in. specjalistyczne ubrania ochronne oraz sprzęt ratowniczy. Całkowita wartość zadania wyniosła 28 000,00 zł, w tym 25 000,00 zł stanowiło dofinansowanie zewnętrzne, a 3 000,00 zł środki własne gminy. Ponadto OSP w Długiem zrealizowała projekt montażu instalacji fotowoltaicznej przy remizie strażackiej, w ramach programu „Remiza 2024". Inwestycja ta przyczyni się do obniżenia kosztów eksploatacyjnych obiektu oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Całkowita wartość zadania wyniosła 49 200,00 zł, w tym 40 000,00 zł stanowiło dofinansowanie z WFOŚiGW, a 9 200,00 zł środki własne gminy. Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie Chociwel stanowi istotny element systemu bezpieczeństwa lokalnego, a jednocześnie ważny czynnik integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców.

2.8. Polityka mieszkaniowa

Jednym z kluczowych obszarów determinujących rozwój lokalny jednostki terytorialnej jest poziom rozwoju mieszkalnictwa na jej terenie. Posiadanie odpowiednio rozwiniętych zasobów mieszkaniowych stanowi istotny czynnik sprzyjający zarówno utrzymaniu, jak i potencjalnemu zwiększeniu liczby mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Racjonalne

i długofalowe kształtowanie zasobów mieszkaniowych realizowane jest w oparciu o dokumenty planistyczne, w szczególności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które określają lokalizację nowych inwestycji mieszkaniowych, zasady zabudowy i standardy urbanistyczne. Istotnym elementem jest również Strategia Rozwoju Gminy oraz programy inwestycyjne dotyczące mieszkalnictwa, które wyznaczają kierunki rozwoju zasobów mieszkaniowych w perspektywie wieloletniej.

Polityka mieszkaniowa gminy Chociwel ukierunkowana jest na zapewnienie mieszkańcom dostępu do bezpiecznych, odpowiednich i dostępnych cenowo zasobów mieszkaniowych oraz na utrzymaniu infrastruktury mieszkaniowej w dobrym stanie technicznym. Działania gminy koncentrują się również na zarządzaniu komunalnym zasobem mieszkaniowym, wspieraniu mieszkańców o ograniczonych możliwościach finansowych oraz tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.

Gmina Chociwel prowadzi aktywną politykę mieszkaniową obejmującą zarządzanie lokalami komunalnymi i socjalnymi, odpowiadając na potrzeby rodzin o niższych dochodach i osób w trudnej sytuacji życiowej. W gminie funkcjonuje stabilny zasób mieszkaniowy, a priorytetem władz lokalnych od wielu lat jest zapewnienie odpowiednich warunków do komfortowego i bezpiecznego zamieszkania dla wszystkich mieszkańców, w tym grup wymagających wsparcia.

Mieszkania komunalne – przeznaczone są dla osób i rodzin o niskich dochodach, które nie mogą samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych na rynku komercyjnym. Najem w takim przypadku zawierany jest na czas nieoznaczony, zapewniając stabilność bytową. Przydział mieszkania komunalnego wymaga złożenia odpowiedniego wniosku oraz dokumentów potwierdzających dochody i brak tytułu prawnego do innego lokalu. Decyzję podejmuje gmina po weryfikacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej wnioskodawców. Z tej formy wsparcia mieszkalnictwa korzystać mogą osoby samotne, rodziny wielodzietne, niepełnosprawni, seniorzy oraz młode osoby opuszczający pieczę zastępczą w ramach programów usamodzielnienia.

Mieszkania socjalne – adresowane są głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszym położeniu tj. bezdomnych, po eksmisjach, o bardzo niskich dochodach

i nieposiadających żadnego lokalu mieszkalnego. Lokale te zwykle mają niższy standard i przyznawane są na czas określony zwykle 2–5 lat, na podstawie umowy najmu socjalnego. Gmina przy przedłużeniu umowy przeprowadza ponowną weryfikację i wówczas może podjąć decyzję o rozwiązaniu umowy, jeśli najemca uzyska dostęp do innego lokalu.

Kierunki działań w zakresie polityki mieszkaniowej gminy Chociwel koncentrują się na kilku priorytetowych obszarach:

- modernizacja i utrzymanie istniejącego zasobu komunalnego,
- zwiększenie liczby lokali socjalnych, w miarę możliwości budżetowych,
- racjonalne gospodarowanie zasobem gminnym, w tym odzyskiwanie lokali poprzez rotację najemców,
- wspieranie budownictwa indywidualnego, m.in. poprzez uzbrajanie terenów w infrastrukturę techniczną,
- współpraca z powiatem i instytucjami pomocy społecznej w zakresie zapewnienia mieszkań osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Kierunki działań w zakresie polityki mieszkaniowej gminy Chociwel koncentrują się na kilku priorytetowych obszarach:

- modernizacja i utrzymanie istniejącego zasobu komunalnego,
- zwiększenie liczby lokali socjalnych, w miarę możliwości budżetowych,
- racjonalne gospodarowanie zasobem gminnym, w tym odzyskiwanie lokali poprzez rotację najemców,
- wspieranie budownictwa indywidualnego, m.in. poprzez uzbrajanie terenów w infrastrukturę techniczną,
- współpraca z powiatem i instytucjami pomocy społecznej w zakresie zapewnienia mieszkań osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

W tabeli nr 2 przedstawiono zasób mieszkaniowy gminy Chociwel w latach 2023–2025. W najnowszym analizowanym okresie czasu w 2025 r. liczba mieszkań znajdujących się w zasobach gminy wyniosła 33, w tym 18 to mieszkania komunalne i 15 mieszkań socjalnych. Liczba oczekujących na mieszkania komunalne wyniosła 7, a na mieszkanie socjalne liczba oczekujących to 1. Pozostałe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2 Zasób mieszkaniowy gminy Chociwel w latach 2023–2025

Zasób mieszkaniowy			
	2023	**2024**	**2025**
Liczba mieszkań w zasobie gminy	43	41	33
W tym mieszkań komunalnych	26	24	18
W tym mieszkań socjalnych	17	17	15
Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne	7	7	7
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Chociwel

Kwestie mieszkalnictwa w gminie Chociwel reguluje uchwała nr X/73/2024 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Chociwel na lata 2025–2029.

Program stanowi dokument planistyczny określający kierunki działań gminy w zakresie zarządzania lokalami komunalnymi i socjalnymi oraz zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców o niskich dochodach. Program zakłada prowadzenie racjonalnej i zrównoważonej polityki mieszkaniowej, której główne cele obejmują: zapewnienie wsparcia osobom najbardziej potrzebującym, poprawę stanu technicznego zasobu mieszkaniowego, utrzymanie nieruchomości w należytym stanie oraz prowadzenie polityki czynszowej zapewniającej częściową samofinansowalność gospodarki mieszkaniowej przy jednoczesnej ochronie najemców o niższych dochodach. Zasób mieszkaniowy gminy obejmuje 41 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni blisko 2 tys. m², z czego część stanowią lokale socjalne. Program przewiduje stopniowe zmniejszanie liczby lokali poprzez ich sprzedaż najemcom, co ma na celu ograniczenie kosztów utrzymania oraz zwiększenie efektywności gospodarowania zasobem. Istotnym elementem programu są działania remontowe i modernizacyjne, realizowane w oparciu o bieżące przeglądy techniczne oraz dostępne środki finansowe. Priorytetowo traktowane są prace związane z bezpieczeństwem mieszkańców, usuwaniem stanów awaryjnych oraz poprawą efektywności energetycznej budynków. Finansowanie

gospodarki mieszkaniowej opiera się na środkach własnych gminy, wpływach z czynszów, sprzedaży lokali oraz możliwościach pozyskiwania środków zewnętrznych. Program wskazuje również na konieczność racjonalizacji kosztów, poprawy skuteczności windykacji należności oraz poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania inwestycji mieszkaniowych. Realizacja programu ma przyczynić się do poprawy warunków mieszkaniowych mieszkańców, zwiększenia efektywności zarządzania zasobem komunalnym oraz dostosowania polityki mieszkaniowej gminy do aktualnych potrzeb społecznych i możliwości finansowych.

Podejmowane przez gminę Chociwel działania wpisują się w strategiczny kierunek rozwoju mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego, realizując kluczowe założenia lokalnej polityki społecznej. Władze samorządowe prowadzą zrównoważoną gospodarkę zasobem mieszkaniowym, inwestując w jego utrzymanie oraz stopniowo podnosząc standard lokali do współczesnych wymagań. Istotną rolę odgrywa także wsparcie instytucjonalne realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Miasta i Gminy Chociwel, które przyczynia się do przeciwdziałania wykluczeniu mieszkaniowemu. Działania te pozostają spójne z celami społecznymi i rozwojowymi gminy, wzmacniając bezpieczeństwo socjalne mieszkańców. Podejmowane przez gminę Chociwel działania wpisują się w strategiczny kierunek rozwoju mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego, realizując kluczowe założenia lokalnej polityki społecznej. Przyczyniają się one także do zwiększenia dostępności oraz poprawy jakości mieszkań dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej. Władze samorządowe prowadzą zrównoważoną gospodarkę zasobem mieszkaniowym, inwestując w jego utrzymanie oraz stopniowo podnosząc standard lokali do współczesnych wymagań.

2.9. Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzą w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym, w którym każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Działalność medyczna w gminie Chociwel odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu mieszkańcom podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznych usług medycznych. Dostępność i jakość świadczeń zdrowotnych wpływają bezpośrednio na komfort życia lokalnej społeczności, a także poczucie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego. W podrozdziale szczególną uwagę poświęcono funkcjonowaniu placówek zdrowotnych, przychodni, aptek oraz podmiotom wykonującym działalność leczniczą.

W poniższej tabeli nr 3 przedstawiono statystyki dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Chociwel w latach 2023–2025. W analizowanym okresie czasu poszczególne statystyki w każdym roku były takie same i wynosiły: 1 przychodnię lekarską, 0 przychodni prywatnych, 0 ośrodków zdrowia i 2 apteki.

Tabela 3 Opieka zdrowotna w gminie Chociwel w latach 2023–2025

Opieka zdrowotna			
	2023	**2024**	**2025**
Liczba przychodni publicznych	1	1	1
Liczba przychodni prywatnych	0	0	0
Liczba ośrodków zdrowia	0	0	0
Liczba aptek	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Chociwel

Opieka zdrowotna w gminie Chociwel opiera się przede wszystkim na podstawowej opiece zdrowotnej realizowanej w lokalnych placówkach ambulatoryjnych, zapewniających mieszkańcom dostęp do świadczeń lekarskich, pielęgniarskich oraz podstawowej diagnostyki w ramach systemu finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Na terenie gminy funkcjonuje podstawowa infrastruktura ochrony zdrowia, która umożliwia realizację świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym konsultacji lekarza rodzinnego oraz usług pielęgniarskich. Mieszkańcy mają również dostęp do apteki, co zapewnia realizację potrzeb w zakresie zaopatrzenia w produkty lecznicze. W zakresie opieki specjalistycznej oraz leczenia szpitalnego mieszkańcy korzystają z placówek zlokalizowanych w większych ośrodkach

miejskich, w szczególności w Stargardzie oraz Szczecinie, co wynika z organizacji systemu ochrony zdrowia w regionie. Istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej w gminie jest profilaktyka zdrowotna oraz działania edukacyjne, realizowane we współpracy z placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi gminy oraz organizacjami pozarządowymi. Działania te obejmują m.in. promocję zdrowego stylu życia, profilaktykę uzależnień oraz działania informacyjne skierowane do różnych grup wiekowych mieszkańców.

W gminie Chociwel realizowany był „Program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji leczniczej mieszkańców gminy Chociwel na lata 2020–2024", wprowadzony na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W 2024 r. z programu skorzystało 29 mieszkańców, którzy otrzymali dofinansowanie do zabiegów rehabilitacyjnych, takich jak kinezyterapia, fizykoterapia, magnetoterapia, ultradźwięki, diadynamika, laseroterapia, jonoforeza, galwanizacja oraz prądy interferencyjne. Na realizację programu przeznaczono 12 500,00 zł, z możliwością częściowego zwrotu środków z Narodowego Funduszu Zdrowia do 40%. W 2024 r. zorganizowano również „Białą Sobotę", podczas której mieszkańcy Powiatu Stargardzkiego mogli skorzystać z bezpłatnych badań profilaktycznych, m.in. poziomu cukru, ciśnienia krwi, cholesterolu, EKG, spirometrii, TSH, PSA oraz badania słuchu, a także konsultacji specjalistycznych. Dodatkowo na terenie gminy przeprowadzono trzy akcje bezpłatnych badań mammograficznych dla kobiet w wieku 45–74 lata w ramach Programu Profilaktyki Raka Piersi, finansowanego przez NFZ oraz środki unijne. Badania realizowane były przez wyspecjalizowane podmioty medyczne.

Podsumowując, system opieki zdrowotnej w gminie Chociwel opiera się na dostępności podstawowych świadczeń zdrowotnych na miejscu oraz zapewnieniu mieszkańcom dostępu do opieki specjalistycznej w ośrodkach ponadlokalnych, przy jednoczesnym rozwijaniu działań profilaktycznych i prozdrowotnych na poziomie lokalnym.

2.10. Infrastruktura techniczna i transport

Infrastruktura techniczna gminy Chociwel charakteryzuje się nowoczesnością oraz systematycznym rozwojem, zapewniając mieszkańcom oraz osobom spoza gminy szeroki dostęp do usług administracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych i turystycznych. Mieszkańcy mają zagwarantowany powszechny dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej jakości dostarczanych mediów do gospodarstw domowych

oraz obiektów użyteczności publicznej. Infrastruktura drogowa obejmująca zarówno obszar centralny gminy, jak i tereny wiejskie, podlega systematycznej modernizacji i rozbudowie. Realizowane inwestycje obejmują m.in. rozbudowę nowych dróg i oświetlenia ulicznego, a także wdrażanie rozwiązań przyjaznych środowisku. Prowadzone działania przyczyniają się do stałej poprawy komfortu życia mieszkańców oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa, co w konsekwencji wzmacnia atrakcyjność gminy Chociwel jako miejsca sprzyjającego osiedlaniu się oraz oferującego szeroki wachlarz różnego rodzaju usług społecznych. Wysoka jakość infrastruktury technicznej stanowi istotny element realizacji celów strategicznych w obszarze poprawy warunków życia oraz rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnoty lokalnej.

W poniższym podrozdziale przeanalizowano, niektóre kwestie związane z infrastrukturą techniczną w postaci sieci wodociągów, kanalizacji, gazu oraz dróg. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują między innymi wspomniane kwestie związane z infrastrukturą w postaci wodociągów, kanalizacji, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych oraz zaopatrzeniem w gaz.

Infrastruktura sieci wodno-kanalizacyjnej

Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna w gminie Chociwel stanowi podstawowy element systemu gospodarki komunalnej, zapewniający mieszkańcom dostęp do wody pitnej oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Sieć wodociągowa na terenie gminy obejmuje zarówno miasto Chociwel, jak i miejscowości wiejskie. Jej zadaniem jest dostarczanie wody o odpowiedniej jakości do gospodarstw domowych oraz instytucji publicznych. System ten opiera się na ujęciach wody oraz stacjach uzdatniania, które zapewniają spełnienie norm sanitarnych. W ostatnich latach podejmowane są działania modernizacyjne i inwestycyjne, mające na celu poprawę niezawodności dostaw oraz ograniczenie strat wody. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna na terenie gminy zarządzana jest przez spółkę Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Chociwlu, która odpowiada za zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. System obejmuje zarówno miasto Chociwel, jak i okoliczne miejscowości, a głównymi odbiorcami usług są mieszkańcy, instytucje oraz podmioty gospodarcze. Sieć wodociągowa funkcjonuje stabilnie i zapewnia dostawy wody, przy czym w 2024 r. nie odnotowano większych awarii, poza lokalnymi zdarzeniami (m.in. w Oświnie i Starzycach). Spółka prowadzi bieżące działania eksploatacyjne, konserwacyjne

oraz inwestycyjne, w tym modernizację urządzeń na stacjach uzdatniania wody oraz rozwój infrastruktury technicznej. System wodociągowy jest sukcesywnie usprawniany w celu ograniczenia awaryjności i poprawy jakości usług. W zakresie gospodarki ściekowej funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w Chociwlu, do której w 2024 r. odprowadzono ponad 182 tys. m³ ścieków (wzrost w stosunku do roku poprzedniego). Dodatkowo znaczną część stanowią ścieki dowożone z terenów nieskanalizowanych (ok. 19,6 tys. m³), co wskazuje na wciąż ograniczony zasięg sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich. System kanalizacyjny wspierany jest przez przepompownie oraz infrastrukturę towarzyszącą. Stan infrastruktury kanalizacyjnej wymaga dalszego rozwoju w 2024 r. odnotowano m.in. 54 awarie sieci kanalizacyjnej oraz 21 awarii przyłączy, co potwierdza potrzebę modernizacji. Jednocześnie realizowane są strategiczne inwestycje, w tym przebudowa oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z przepompowniami w aglomeracji Chociwel. Planowane są również kolejne zadania, m.in. budowa oczyszczalni w Karkowie oraz modernizacja istniejącej infrastruktury.

Podsumowując, infrastruktura wodociągowa w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta i stabilna, natomiast system kanalizacyjny pozostaje w fazie rozwoju. Kluczowym kierunkiem działań gminy jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków oraz poprawa efektywności całego systemu wodno-kanalizacyjnego, przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

Infrastruktura sieci gazowej

Na terenie gminy sieć gazowa ma ograniczony zasięg i nie obejmuje wszystkich miejscowości. Dostęp do gazu przewodowego posiada głównie miasto Chociwel, natomiast na obszarach wiejskich mieszkańcy w dalszym ciągu korzystają przede wszystkim z alternatywnych źródeł energii, takich jak gaz płynny (LPG), węgiel czy drewno. Stopień gazyfikacji gminy jest więc relatywnie niski, a ewentualna rozbudowa sieci uzależniona jest od uwarunkowań ekonomicznych i inwestycyjnych.

W praktyce oznacza to, że:

- znaczna część mieszkańców korzysta z alternatywnych źródeł energii (gaz LPG w butlach, paliwa stałe, węgiel, drewno),

- infrastruktura gazowa nie stanowi obecnie podstawowego systemu zaopatrzenia w energię cieplną,
- rozwój sieci uzależniony jest od opłacalności inwestycji oraz gęstości zaludnienia.

Z dostępnych danych inwestycyjnych wynika, że pojawiają się pojedyncze przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury sieciowej (w tym gazowej), jednak mają one charakter jednostkowy.

Infrastruktura drogowa

Układ drogowy gminy tworzą drogi gminne, powiatowe oraz wojewódzkie, zapewniające połączenia wewnętrzne oraz dostęp do większych ośrodków miejskich. Stan techniczny dróg jest zróżnicowany, część z nich została w ostatnich latach zmodernizowana, jednak nadal występują potrzeby remontowe i inwestycyjne, szczególnie na obszarach wiejskich. Gmina prowadzi systematyczne działania w zakresie poprawy jakości nawierzchni, bezpieczeństwa ruchu oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie).

Układ drogowy gminy ma kluczowe znaczenie dla dostępności przestrzennej i opiera się na sieci dróg:

- krajowych (m.in. droga krajowa nr 20 przebiegająca przez gminę),
- wojewódzkich (np. DW 142),
- powiatowych i gminnych.

Drogi te zapewniają połączenia z większymi ośrodkami, szczególnie ze Stargardem i Szczecinem, co ma znaczenie dla mobilności mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego. W ostatnim czasie w kwestii infrastruktury drogowej w gminie warto odnotować, że infrastruktura drogowa jest systematycznie modernizowana, prowadzone są inwestycje w poprawę nawierzchni i bezpieczeństw, jak i fakt, iż występuje nadal zróżnicowany stan techniczny, szczególnie w mniejszych miejscowościach.

Infrastruktura autobusowa

Transport autobusowy stanowi podstawową formę publicznego transportu zbiorowego na terenie gminy Chociwel i odgrywa istotną rolę w zapewnieniu mieszkańcom możliwości przemieszczania się oraz ograniczaniu zjawiska wykluczenia komunikacyjnego. Funkcjonujące

połączenia umożliwiają dojazd zarówno do Chociwla jako lokalnego ośrodka życia społeczno-gospodarczego, jak i do większych miast regionu, w szczególności Stargardu i Szczecina. System transportu autobusowego działa w oparciu o przewoźników regionalnych i pełni przede wszystkim funkcję dowozową, umożliwiając mieszkańcom dojazd do pracy, szkół oraz usług.

Jednocześnie dostępność transportu autobusowego nie jest równomierna na całym obszarze gminy. Ograniczona częstotliwość kursów, szczególnie poza godzinami szczytu, oraz słabsze skomunikowanie mniejszych miejscowości powodują, że część mieszkańców zmuszona jest do korzystania z transportu indywidualnego. System jest ponadto w dużym stopniu uzależniony od rentowności połączeń, co wpływa na jego stabilność i zakres funkcjonowania. W ujęciu strategicznym transport autobusowy spełnia swoją podstawową funkcję, jednak wymaga dalszego rozwoju i wzmocnienia, zwłaszcza w kontekście poprawy dostępności komunikacyjnej obszarów peryferyjnych oraz zwiększenia częstotliwości połączeń.

Infrastruktura kolejowa

Gmina Chociwel posiada dostęp do infrastruktury kolejowej, co stanowi istotny atut w kontekście systemu transportowego i dostępności komunikacyjnej regionu. Na jej terenie funkcjonuje stacja kolejowa, a przez gminę przebiega linia kolejowa nr 202, łącząca Stargard, Koszalin oraz Gdańsk. Linia ta ma charakter dwutorowy i zelektryfikowany, co zwiększa jej znaczenie w skali regionalnej i krajowej. Transport kolejowy umożliwia mieszkańcom korzystanie z połączeń regionalnych oraz zapewnia dostęp do większych ośrodków miejskich, stanowiąc jednocześnie alternatywę dla transportu drogowego. Infrastruktura ta ma również znaczenie historyczne, gdyż funkcjonuje od XIX wieku i odegrała istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu. Obecnie jej główną funkcją jest obsługa ruchu pasażerskiego o charakterze regionalnym. Pomimo tych atutów znaczenie transportu kolejowego w codziennej mobilności mieszkańców uzależnione jest od częstotliwości kursów oraz dostępności rozkładów jazdy. Ograniczeniem pozostaje także brak rozwiniętej infrastruktury towarzyszącej, takiej jak węzły przesiadkowe czy rozbudowane zaplecze komunikacyjne. W ujęciu strategicznym transport kolejowy stanowi ważne uzupełnienie systemu komunikacyjnego gminy oraz potencjalny kierunek dalszego rozwoju mobilności mieszkańców, szczególnie w powiązaniu z transportem regionalnym.

3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej i ośrodków wychowawczych.

Na terenie gminy Chociwel zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,

- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Zasady funkcjonowania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu regulowane są na podstawie uchwały nr XLIII/272/2022 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 1 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu.

Statut określa, że MGOPS w Chociwlu jest gminną jednostką budżetową gminy Chociwel, nieposiadającą osobowości prawnej, utworzoną w celu realizacji zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej. Głównym celem działalności instytucji według statutu jest realizacja zadań ukierunkowanych na wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, wspomaganiu ich w dążeniu do zaspokojenia

niezbędnych potrzeb i życia w godnych warunkach oraz podejmowanie działań zmierzających do ich usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej:

- ustawowo zlecone lub powierzone gminie,
- własne gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej.

Poniższe wskaźniki przedstawiają liczbę rodzin korzystających w danym okresie z pomocy społecznej udzielanej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu. Dane te umożliwiają ocenę skali zjawiska oraz analizę sytuacji społeczno-ekonomicznej lokalnej społeczności.

W tabeli nr 4 przedstawiono wskaźniki dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym rodzin z powodów problemów uzależnień w latach 2023–2025. W 2023 r. MGOPS objął wsparciem w formie zasiłków okresowych 23 rodzin, w 2024 r. było to 28 rodzin. Natomiast w 2025 r. zasiłek okresowy w gminie otrzymało 26 osób. Pomoc w formie zasiłku celowego w 2023 r. została przekazana dla 63 rodzin, w 2024 r. było to 66 rodzin, a w 2025 r. było to 102 osoby. Zasiłek specjalny w 2023 r. otrzymało 13 rodzin w gminie, w 2024 r. otrzymało go 26 rodzin, natomiast w 2025 r. z pomocy w formie zasiłku specjalnego skorzystało 50 osób. W kwestii pomocy w formie zasiłków stałych w 2023 r. z tego typu wsparcia skorzystało 51 osób, w 2024 r. było 50 osób, a w 2025 r. liczba osób wyniosła 48. Pozostałe informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej oferowanej w gminie Chociwel w latach 2023–2025

Rodziny korzystające z pomocy społecznej oferowanej przez MGOPS
Pomoc w formie zasiłków okresowych dla rodzin/liczba osób w rodzinach

2023	2024	2025
23/43	28/39	26/53
Pomoc w formie zasiłków celowych dla rodzin/liczba osób w rodzinach		
63/107	66/104	56/102
Pomoc w formie zasiłków specjalnych dla rodzin/liczba osób w rodzinach		
13/20	26/42	34/50
Pomoc w formie zasiłków stałych dla rodzin/liczba osób w rodzinach		
49/56	48/56	46/60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W poniższej tabeli nr 5 przedstawiono wskaźniki dotyczące kwestii zdrowotnych w gminie Chociwel w latach 2022–2024. Wartość wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w 2022 r. wyniosła 439, a w 2024 r. wyniosła 449. Wartość wskaźnika beneficjentów ogółem w analizowanym okresie również w każdym kolejnym roku ulegała wahaniom W 2022 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystały 243 osoby, natomiast w 2024 r. liczba ta wzrosła do 244. Wartość wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w 2022 r. wyniosła 173, a w 2024 r. wyniosła 127. Natomiast wartość wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego w 2022 r. wyniosła 70, a w 2024 r. wyniosła 117. Informacje w tym zakresie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodzin w gminie Chociwel w latach 2023–2025

Ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia					
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności			**Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej ogółem**		
2022	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
439	471	449	243	258	244

Poniżej kryterium dochodowego			Powyżej kryterium dochodowego		
2022	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
173	178	127	70	80	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W poniższej tabeli nr 6 przedstawiono statystyki dotyczące mieszkańców korzystających ze świadczeń rodzinnych w gminie Chociwel w latach 2022–2024. W analizowanym okresie czasu liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci zmniejszała się. W 2022 r. liczba wyniosła 115, natomiast w 2024 r. zmniejszyła się i wyniosła 72. Podobnie zachowywała się liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, która wyniosła w 2022 r. 242 dzieci, a w 2024 r. było to 152 dzieci. Liczba dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymując zasiłek rodzinny w 2022 r. wyniosła 227, natomiast w 2024 r. zmniejszyła się i wyniosła 146. Ostatnim wskaźnikiem poddanym analizie w tym zestawieniu był udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. W 2022 r. wartość wskaźnika wyniosła 21,8% natomiast w 2024 r. wartość ta uległa zmniejszeniu i wyniosła 15,0%. Poniższa analiza i trend świadczą o corocznym spadku liczby osób korzystających ze świadczeń rodzinnych, co ma swoje przełożenie w poprawie sytuacji materialnej mieszkańców gminy Chociwel.

Tabela 6 Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Chociwel w latach 2022–2024

Korzystający ze świadczeń rodzinnych			
	2022	**2023**	**2024**
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	115	93	72
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	242	208	152
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	227	198	146
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	21,8	19,8	15,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

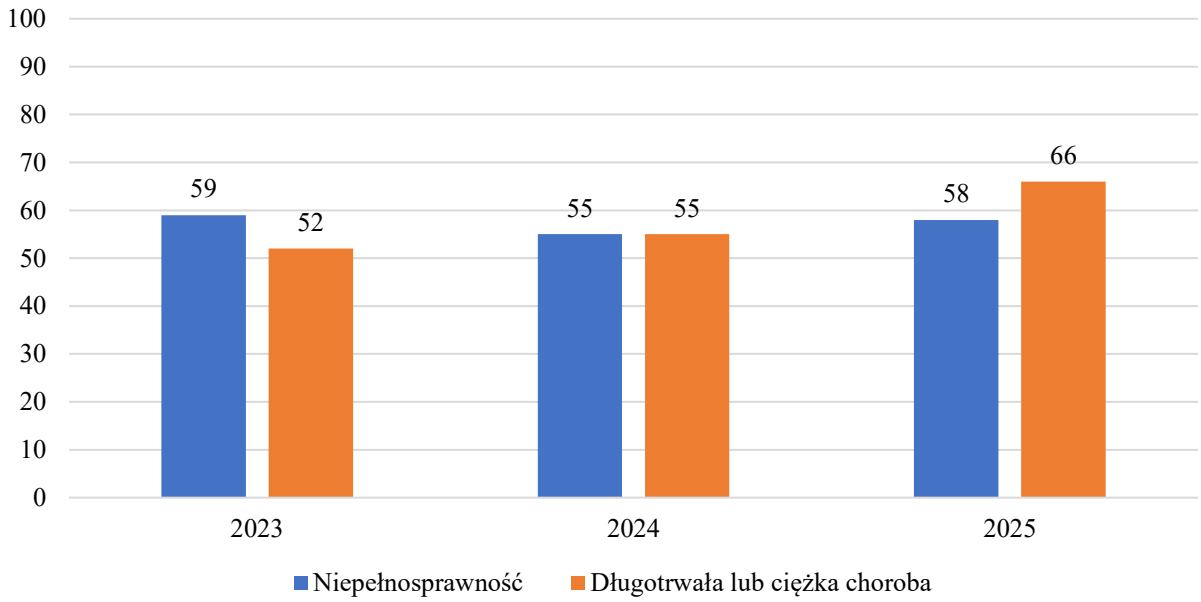
Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 r.ż.

W gminie Chociwel pomoc społeczna z powodu długotrwałej choroby stanowi ważny obszar działań realizowanych przez MGOPS i obejmuje ona mieszkańców, którzy z powodu przewlekłych schorzeń mają ograniczoną zdolność do samodzielnego funkcjonowania i wymagają wsparcia w codziennym życiu. Z pomocy w gminie korzystają głównie osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz mieszkańcy w wieku produkcyjnym dotknięci chorobami przewlekłymi, których obecna sytuacja zdrowotna wpływa na pogorszenie warunków bytowych. Wsparcie w gminie ma charakter kompleksowy i obejmuje pomoc finansową, usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania oraz wsparcie rzeczowe. Szereg podejmowanych działań ma na celu poprawę jakości życia osób chorych, zwiększenie ich samodzielności i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców w gminie Chociwel.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystających

z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2023–2025 w gminie Chociwel utrzymała podobną tendencję. W 2023 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby wyniosły 52, w tym samym roku korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności było 59 osób. W 2025 r. liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej choroby wyniosła 66, a z powodu niepełnosprawności liczba osób wyniosła 58. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 5.

Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez MGOPS w Chociwlu

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Nową formą usług opiekuńczych, która została wprowadzona pod koniec lipca 2023 r. na mocy nowelizacji Ustawy o pomocy społecznej są usługi sąsiedzkie. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą

należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Adresatami programu są seniorzy w wieku 60 lat i więcej, mający problemy: z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Usługi opiekuńcze są formą pomocy społecznej zapewnianej osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym lub samotnym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i nie mogą uzyskać odpowiedniego wsparcia ze strony osób bliskich. Usługi te świadczą zarówno gminne ośrodki pomocy społecznej, jak i domy pomocy społecznej.

Zakres usług opiekuńczych obejmuje m.in.:

- pomoc w codziennych czynnościach życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, przygotowania posiłków),
- opiekę higieniczną i pielęgnację zaleconą przez lekarza,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem przez rozmowy i wsparcie emocjonalne,
- realizację indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności.

Oferowane usługi mogą mieć charakter zwykły lub specjalistyczny np. dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczone zarówno w miejscu zamieszkania jak również w domach pomocy społecznej. Przyznawane są na wniosek osoby potrzebującej lub jej rodziny, a zakres oraz czas świadczenia określają gminne przepisy. Podmioty realizujące usługi, tj. MGOPS, domy pomocy społecznej, mają za zadanie wspierać osoby niesamodzielne w codziennym życiu i umożliwiać im godne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Celem usług opiekuńczych jest umożliwienie osobom potrzebującym pozostania w swoim środowisku zamieszkania, przy jednoczesnym zapewnieniu im niezbędnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Zakres usług obejmuje w szczególności:

- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (przygotowanie i dostarczanie posiłków, robienie zakupów, utrzymanie czystości w mieszkaniu),

- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej oraz utrzymaniu mieszkania w czystości,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i zdrowotnych,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem i wsparcia emocjonalnego,
- monitorowanie sytuacji życiowej podopiecznych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. MGOPS, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada Miejska określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

W 2025 r. z usług opiekuńczych skorzystało 15 osób, którym udzielono świadczeń na kwotę 32 165 zł, przy łącznym koszcie realizacji zadania wynoszącym 123 669 zł. W gminie podejmowane są również działania uzupełniające w zakresie wsparcia opiekuńczego, w tym realizacja programów rządowych, takich jak opieka wytchnieniowa, które mają na celu odciążenie opiekunów osób zależnych. Cały system usług opiekuńczych ukierunkowany jest na umożliwienie osobom potrzebującym jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku domowym oraz poprawę jakości ich życia.

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki czyli liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp., pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na tego typu usługi jest izolacja

w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym.

Mieszkanie treningowe lub mieszkanie wspomagane jest formą pomocy społecznej przeznaczoną dla osób pełnoletnich, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, lecz nie potrzebują całodobowej opieki instytucjonalnej. Celem tej formy wsparcia jest przygotowanie do samodzielnego życia lub wspieranie w prowadzeniu niezależnego życia w środowisku lokalnym poprzez zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, usług bytowych, pracy socjalnej oraz pomocy dostosowanej do indywidualnych potrzeb mieszkańców.

Aktualnie w gminie Chociwel nie funkcjonują tego typu mieszkania. Wsparcie dla osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu realizowane jest przede wszystkim w formie usług opiekuńczych, środowiskowych oraz poprzez szeroko zakrojoną działalność instytucji takich jak MGOPS oraz pobliskie Środowiskowe Domy Samopomocy. Brak tej formy wsparcia może być wskazany jako potencjalna luka w systemie pomocy społecznej, szczególnie dla osób opuszczających pieczę zastępczą, osób z niepełnosprawnościami czy osób starszych wymagających częściowego wsparcia.

Gmina Chociwel oferuje także alternatywne formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. poprzez realizację Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej". Program zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych

czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, dedykowaną osobom niepełnosprawnym. Program jest w 100% finansowany ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Adresatami Programu są:

- dzieci od ukończenia 2 r.ż. do ukończenia 16 r.ż. posiadające orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności i wymagające konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osoby z niepełnosprawnościami posiadające orzeczenie:
  - o znacznym stopniu niepełnosprawności albo,
  - o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo,
  - traktowane na równi z orzeczeniami wymienionymi w lit. a i b, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Usługi asystencji osobistej polegają na wspieraniu przez asystenta osoby z niepełnosprawnością w różnych sferach życia, w tym:

- wsparcia uczestnika w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej,
- wsparcia uczestnika w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie,
- wsparcia uczestnika w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania,
- wsparcia uczestnika w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" realizowany w gminie Chociwel stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia społecznego, ukierunkowanego na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenie ich samodzielności i aktywności w życiu społecznym. Realizacja programu w Gminie Chociwel odbywa się najczęściej za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej, który odpowiada za organizację

usług, rekrutację uczestników oraz koordynację pracy asystentów. Finansowanie programu pochodzi głównie ze środków rządowych, w tym z Funduszu Solidarnościowego, co umożliwia jego realizację bez ponoszenia kosztów przez beneficjentów.

Znaczenie programu w kontekście lokalnym jest szczególnie istotne, ponieważ przyczynia się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami, wspiera ich niezależność oraz odciąża rodziny i opiekunów. Program wpisuje się w założenia polityki społecznej gminy, ukierunkowanej na rozwój usług społecznych i zwiększanie dostępności wsparcia dla osób wymagających pomocy. Podsumowując, program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" w Gminie Chociwel stanowi ważne narzędzie wsparcia, które sprzyja integracji społecznej, poprawie funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz budowaniu bardziej dostępnej i włączającej społeczności lokalnej.

Na podstawie założeń ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje się potrzebę zaangażowania asystenta rodziny, o którym mowa w art. 11 ust. 3 oraz art. 12 tej ustawy. Istotne jest, że rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Praca asystenta rodziny koncentruje się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których są dzieci oraz rodzin, których dzieci przebywają poza rodziną macierzystą. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego czy radzenia sobie z problemami dnia codziennego.

Dane zgromadzone w MGOPS wskazują, że w 2024 r. w zastępczych formach opieki, tj. w rodzinach spokrewnionych oraz niespokrewnionych, przebywało łącznie 14 dzieci, natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 13 dzieci. W porównaniu do lat ubiegłych obserwuje się tendencję wzrostową, co uzasadnia konieczność intensyfikacji działań wspierających rodziny. W ostatnich latach Ośrodek nadal realizował zadania związane ze wsparciem rodzin poprzez pracę asystenta rodziny. Działania te stanowiły istotny element systemu pomocy rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wspierały ich prawidłowe funkcjonowanie w środowisku lokalnym. Podejmowane działania ukierunkowane są na wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ról społecznych, w celu osiągnięcia stabilizacji życiowej i zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku dzieci już przebywających w systemie pieczy zastępczej, zadaniem asystenta rodziny jest podejmowanie działań zmierzających do jak najszybszego powrotu dziecka do środowiska rodzinnego, o ile jest to zgodne z jego dobrem. W ramach środków z Funduszu Pracy na Program Asystent Rodziny w 2025 r. przeznaczono kwotę 17 179,25 zł.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a którym nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia w formie usług opiekuńczych, mają prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej (DPS). Decyzja o skierowaniu do DPS-u podejmowana jest na podstawie indywidualnej oceny sytuacji życiowej i zdrowotnej danej osoby, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. w szczególności art. 54 i 55. Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ustalana jest zgodnie z art. 61 wspomnianej ustawy. W pierwszej kolejności koszt pobytu ponosi mieszkaniec DPS-u, który zobowiązany jest do pokrycia opłaty w wysokości do 70% swojego dochodu. Jeżeli kwota ta nie pokrywa pełnego kosztu utrzymania, pozostałą część mogą uzupełnić osoby zobowiązane do alimentacji, takie jak małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) oraz wstępni (rodzice, dziadkowie), zgodnie z art. 64 ustawy. Mieszkańcy wymagający całodobowej opieki są kierowani do domów pomocy społecznej czyli DPS.

Pobyt w domu pomocy społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych mieszkańców.

Placówki te oferują m.in. zakwaterowanie, wyżywienie, opiekę pielęgnacyjną, wsparcie terapeutyczne oraz organizację czasu wolnego, dostosowaną do możliwości i potrzeb osób przebywających w DPS. Istotnym elementem funkcjonowania domów pomocy społecznej jest także zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa oraz warunków sprzyjających utrzymaniu możliwie najwyższego poziomu samodzielności.

Na poziomie gminy zadania związane z kierowaniem do DPS oraz ponoszeniem części kosztów pobytu realizowane są przez ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek prowadzi postępowania administracyjne w tym zakresie, dokonuje wywiadów środowiskowych oraz współpracuje z rodziną osoby wymagającej wsparcia. Należy podkreślić, że mieszkańcy gminy Chociwel korzystają z domów pomocy społecznej zlokalizowanych poza granicami gminy, co wynika z braku tego typu placówki na jej terenie. W związku z powyższym istotne jest równoległe rozwijanie usług środowiskowych, takich jak usługi opiekuńcze czy wsparcie asystenckie, które mogą opóźniać konieczność kierowania do instytucjonalnych form opieki, jakimi są domy pomocy społecznej.

Instytucją jaką jest Dom Pomocy Społecznej stanowi istotny element systemu wsparcia społecznego, zapewniając całodobową opiekę osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku domowym i wymagają stałej pomocy innych osób. Placówka realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, zapewniając mieszkańcom warunki bytowe, opiekę oraz wsparcie dostosowane do ich indywidualnych potrzeb. Zakres działalności Domu Pomocy Społecznej obejmuje przede wszystkim zapewnienie całodobowego zakwaterowania i wyżywienia, a także świadczenie usług opiekuńczych i wspomagających. Mieszkańcy objęci są opieką pielęgniarską oraz mają zapewniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, a personel placówki wspiera ich w codziennych czynnościach życiowych. Istotnym elementem funkcjonowania DPS jest również organizacja czasu wolnego oraz działania aktywizujące, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz podtrzymywanie sprawności fizycznej i psychicznej. Przyjęcie do Domu Pomocy Społecznej odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej, wydawanej po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego oraz ocenie sytuacji zdrowotnej i bytowej osoby ubiegającej się o miejsce w placówce. Pobyt w DPS jest

odpłatny, przy czym wysokość opłat uzależniona jest od dochodu mieszkańca oraz zasad określonych w obowiązujących przepisach.

W gminie Chociwel aktualnie nie funkcjonuje DPS. Mieszkańcy gminy chcący skorzystać z usług placówki są oddelegowywani do placówek w sąsiednich gminach, powiecie lub innych powiatach na terenie województwa bądź w razie konieczności poza województwem Zachodniopomorskim, które dysponują wspomnianą infrastrukturą. Z usług pobytu w DPS w ostatnich latach wśród mieszkańców gminy Chociwel, skorzystało kilkanaście osób. W 2023 r. liczba osób umieszczonych w DPS wyniosła 14, w 2024 r. liczba wyniosła 15 osób, a w 2025 r. było to 16 osób.

Gmina Chociwel realizowała i podjęła kroki do dalszej realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa". Program skierowany jest do opiekunów osób z niepełnosprawnościami, umożliwiający czasowe przejęcie obowiązków opiekuńczych i odciążenie rodzin poprzez zapewnienie opieki, pobyt dzienny lub całodobowy w placówkach. Programy wsparcia umożliwiają ponadto korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, usług wspomagających czy pomocy psychologicznej w zależności od potrzeb mieszkańców. Świadczenie usług odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej, wydawanej po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego oraz oceny indywidualnej sytuacji życiowej i zdrowotnej osoby zainteresowanej. Wysokość odpłatności za usługi uzależniona jest od dochodu osoby lub rodziny, zgodnie z zasadami określonymi w uchwale Rady Miejskiej.

Program adresowany jest do:

- do członków rodzin/opiekunów dzieci do 16 r.ż. posiadających aktualne orzeczenie o niepełnosprawności,
- do członków rodzin/opiekunów osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne (I grupa z ZUS, KRUS),
- usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną, która wymaga stałej opieki w zakresie potrzeb życia codziennego.

Celem programu w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych jest ich czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze

sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie.

Działania podejmowane w ramach Programu obejmują:

- odciążenie psychofizyczne opiekunów czyli zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację, umożliwienie załatwienia niezbędnych spraw życiowych,
- wzmocnienie potencjału opiekunów czyli ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne,
- podniesienie kompetencji czyli edukacja w zakresie technik wspomagania, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz specjalistyczne poradnictwo w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób z niepełnosprawnością,
- wsparcie zdrowotne czyli objęcie poradnictwem w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.

W ostatnich latach w gminie obserwuje się wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, wynikający ze zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa. MGOPS w Chociwlu podejmuje działania mające na celu zwiększenie dostępności usług m.in. poprzez rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej, szkolenia dla opiekunek środowiskowych oraz udział w programach finansowanych ze środków zewnętrznych, takich jak programy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej czy projekty unijne wspierające rozwój usług społecznych. Program „Opieka wytchnieniowa" stanowi istotne wsparcie dla systemu opieki społecznej w gminie, a jego ogólnym celem jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego i aktywnego życia oraz poprawę funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, zwiększenie możliwości zaspokajania jej potrzeb oraz włączenie jej w życie społeczne.

Program realizowany jest przy współpracy MGOPS w Chociwlu i finansowany ze środków publicznych w ramach systemu pomocy społecznej oraz ze środków zewnętrznych. Program jest istotnym elementem polityki wspierania rodzin oraz opiekunów w gminie Chociwel i wpisuje się w lokalne działania na rzecz aktywnego, zintegrowanego systemu pomocy społecznej. Warunkiem udziału w programie jest wspólne zamieszkiwanie opiekuna

z osobą wymagającą wsparcia oraz faktyczne sprawowanie nad nią stałej opieki w codziennym funkcjonowaniu. W ramach programu uczestnicy mogą skorzystać z usług opieki wytchnieniowej w wymiarze do 240 godzin rocznie, co stanowi realne wsparcie w organizacji życia rodzinnego. Usługi te mają charakter indywidualnie dostosowany do potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz jej opiekuna. Istotnym atutem programu jest jego nieodpłatny charakter dla mieszkańców, co zwiększa dostępność tej formy wsparcia i umożliwia skorzystanie z niej osobom znajdującym się w trudniejszej sytuacji ekonomicznej.

3.2. Bezrobocie

Na poziom rozwoju gospodarczego oraz kondycję sektora przedsiębiorczości w danej jednostce samorządu terytorialnego wpływa wiele elementów, m.in. liczba zarejestrowanych i aktywnie funkcjonujących podmiotów gospodarczych, struktura zatrudnienia mieszkańców czy poziom bezrobocia. Lokalna gospodarka w gminie Chociwel stanowi nieodłączny filar rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu. Jej charakter i potencjał kształtują różnorodne podmioty gospodarcze oraz szeroki zakres działalności w różnych sektorach gospodarki. Położenie gminy Chociwel, dostępność infrastruktury oraz aktywność mieszkańców sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji prowadzonych na terenie gminy. Władze lokalne gminy podejmują szereg aktywnych działań ukierunkowanych na wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki, poprawie warunków życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej w mieście. Inicjatywy podejmowane przez władze lokalne przyczyniają się w znacznym stopniu do poszerzania wiedzy oraz kompetencji zarówno obecnie funkcjonujących przedsiębiorców, jak i potencjalnych nowych przedsiębiorców mieszkających na co dzień na terenie gminy, a chcących w przyszłości rozpocząć działalność gospodarczą.

Znaczny wpływ na rozwój gospodarczy gminy Chociwel mają także realizowane inwestycje infrastrukturalne, w tym budowa i modernizacja dróg lokalnych, poprawa dostępności komunikacyjnej, a także modernizacja i budowa nowych systemów wodociągowych i kanalizacyjnych. Władze lokalne od wielu lat skutecznie podejmują szereg działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym środków unijnych na realizację nowych inwestycji. Z powodzeniem w ostatnich latach samorząd lokalny wdraża projekty, które jeszcze mocniej zwiększają konkurencyjność gospodarczą gminy na tle całego regionu oraz podejmują działania wspierające rozwój lokalnych inicjatyw. Analiza struktury

i potencjału lokalnej gospodarki pozwala na identyfikację kluczowych wyzwań oraz szans, które będą mieć wpływ na dalszy rozwój całej społeczności gminy Chociwel.

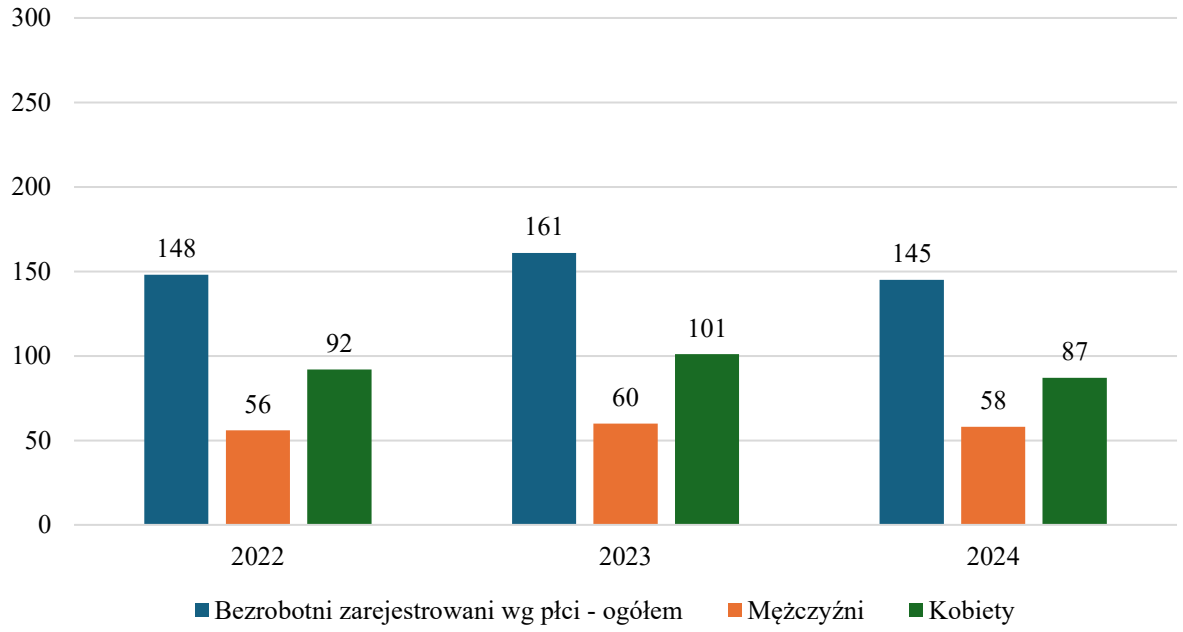
Bezrobociem z kolei określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej, pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

W gminie Chociwel zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia stanowi jedną z podstawowych form wsparcia finansowego, która realizowana jest przez MGOPS. Jest on kierowany głównie do osób i rodzin, które pozostają w danym momencie bez pracy i jednocześnie znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, uniemożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb dnia codziennego. Wysokość świadczenia ustalana jest jako różnica między kryterium dochodowym, a faktycznym dochodem osoby lub rodziny, przy czym nie może być niższa niż 50% tej różnicy. Oznacza to, że pomoc ta ma na celu częściowe uzupełnienie dochodu i zapewnienie minimalnego poziomu bezpieczeństwa socjalnego. W gminie zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia pełni ważną funkcję w przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Często stanowi wsparcie przejściowe do czasu podjęcia zatrudnienia lub uzyskania innych źródeł dochodu. Działania MGOPS w tym zakresie są często uzupełniane przez współpracę z urzędem pracy oraz programy aktywizacji zawodowej, co sprzyja powrotowi osób bezrobotnych na rynek pracy i poprawie ich sytuacji życiowej. Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia w 2025 r. w gminie Chociwel został przyznany 26 osobom na łączną kwotę 53 526,00 zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane bezrobocia rejestrowanego na podstawie dostępnych danych BDL GUS dla gminy Chociwel w latach 2022–2024. W 2022 r. w gminie Chociwel łączna liczba bezrobotnych wynosiła 148 osób, z czego 92 stanowiły kobiety, a 56

mężczyźni. W 2024 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się i wyniosła 145, z czego 87 stanowiły kobiety, a 58 mężczyźni. Poniższy wykres przedstawia informację w tym zakresie.

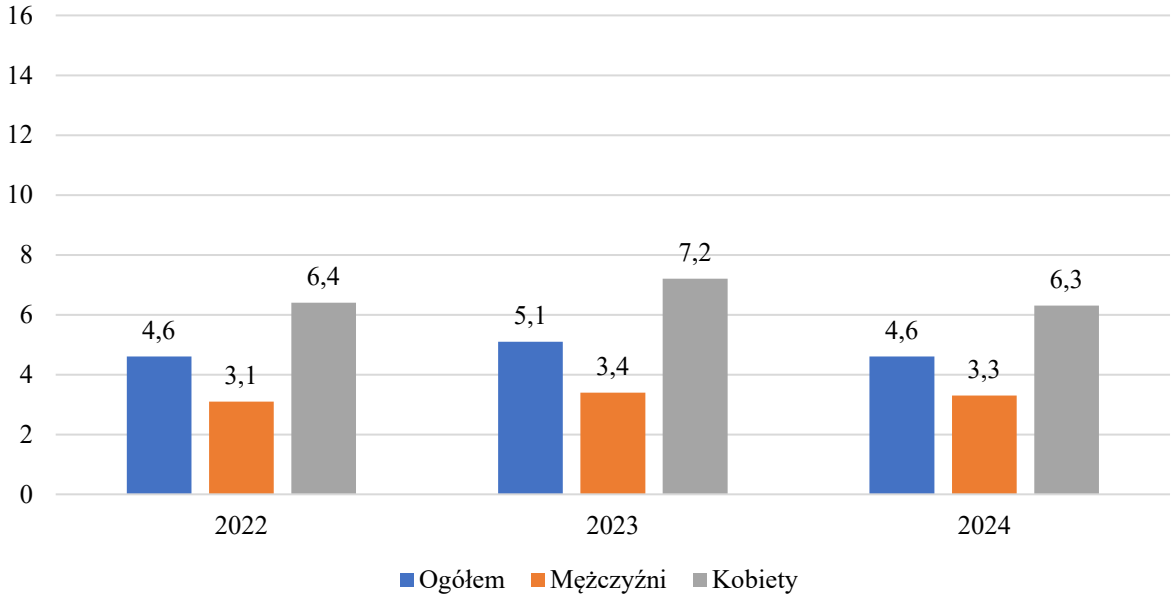
Wykres 6 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Chociwel w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na poniższym wykresie nr 7 przedstawiono wskaźniki udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Chociwel w latach 2022–2024. W 2022 r. udział ten ogółem wyniósł 4,6%, z czego 6,4% stanowiły kobiety, a 3,1% mężczyźni. W 2024 r. udział bezrobotnych ogółem wyniósł 4,6%, z czego kobiety stanowiły 6,3%, a mężczyźni 4,6%. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

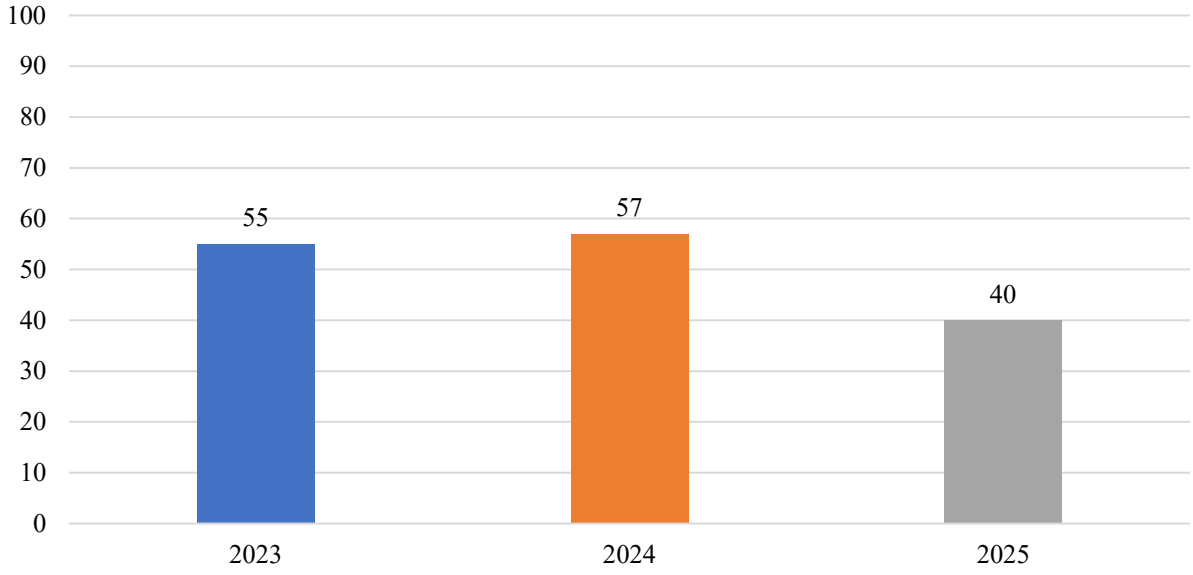
Wykres 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Chociwel w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane MGOPS w Chociwlu wskazują, że w latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w analizowanym okresie była na podobnym poziomie. W 2023 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia wyniosła 55. W 2024 r. było to 57, co przełożyło się na wzrost względem poprzedniego roku o 2 osoby. W 2025 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu wyniosła 40. W analizowanym okresie MGOPS udostępniał osobom poszukującym pracy, korzystającym z pomocy społecznej, informacje o aktualnych ofertach pracy, dostępnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie, a zadanie to wykonywane było w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Wyniki przedstawia wykres nr 8.

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Chociwel w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

W gminie Chociwel problem bezrobocia ma umiarkowaną skalę, jednak pozostaje istotnym wyzwaniem społecznym, szczególnie w kontekście ograniczonego lokalnego rynku pracy. Stopa bezrobocia szacunkowa w gminie Chociwel utrzymuje się poniżej 10%, co i tak przekłada się na poziom wyższy niż średnia krajowa i wojewódzka. Liczba osób bezrobotnych w gminie od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co też świadczy o pewnej stabilizacji sytuacji i utrzymującym się problemie strukturalnym. Osoby bezrobotne w gminie Chociwel to przede wszystkim mieszkańcy znajdujący się w wieku produkcyjnym o zróżnicowanym poziomie wykształcenia, którzy bardzo często posiadają kwalifikacje i umiejętności nie w pełni dostosowane do aktualnych potrzeb i wymagań rynku pracy. W gminie występuje także dość liczna grupa osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, która wymaga znacznie większego wsparcia instytucjonalnego i aktywizacji zawodowej. Istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację jest charakter lokalnej gospodarki, w której dominują małe przedsiębiorstwa oraz rolnictwo, a brakuje większych zakładów pracy oferujących stabilne zatrudnienie. W efekcie część mieszkańców podejmuje pracę poza terenem gminy, co dodatkowo wskazuje na ograniczoną liczbę miejsc pracy na miejscu. Bezrobocie w gminie Chociwel wiąże się często z problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, ograniczony dostęp

do usług czy trudności w aktywizacji zawodowej. Dlatego istotne znaczenie mają działania podejmowane przez instytucje lokalne, w tym MGOPS oraz współpraca z urzędem pracy, które ukierunkowane są na aktywizację zawodową, wsparcie finansowe oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

3.3. Ubóstwo

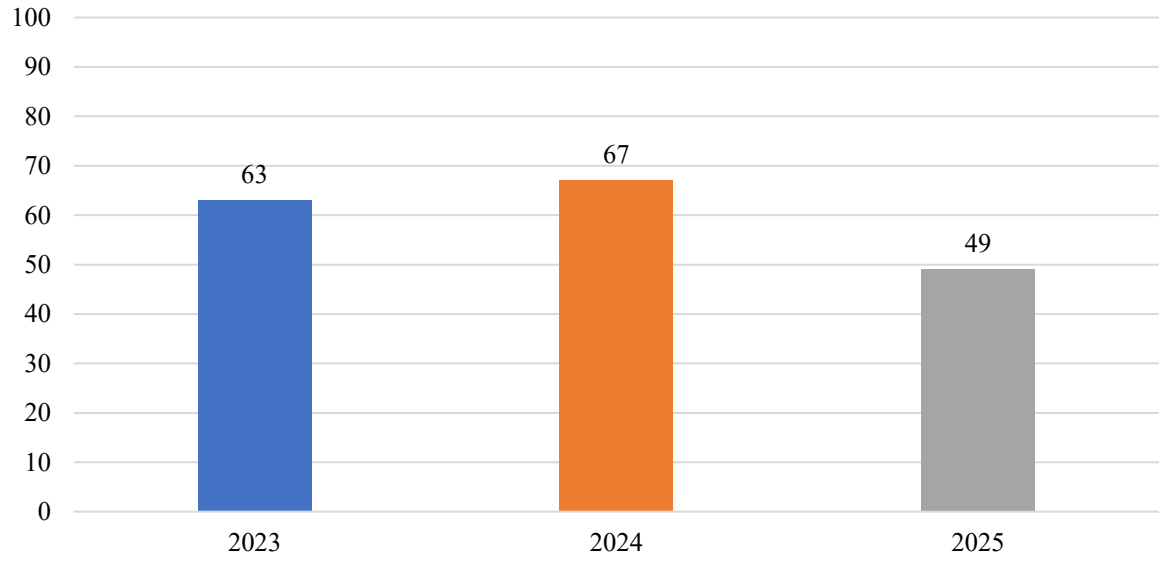
Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osób z niepełnosprawnością, grup mniejszościowych, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starszych.

W gminie Chociwel pomoc społeczna z powodu ubóstwa stanowi jeden z kluczowych obszarów wsparcia realizowanego przez MGOPS. Zjawisko ubóstwa dotyczy tych mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, odzież czy utrzymanie mieszkania. Osoby z terenu gminy korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa to najczęściej mieszkańcy zamieszkujący gospodarstwa domowe o niskich dochodach, osoby bezrobotne, rodziny wielodzietne, osoby starsze i samotnie gospodarujące. Pomoc udzielana mieszkańcom gminy obejmuje zarówno wsparcie finansowane, jak i pomoc rzeczową oraz dożywianie. Wszelkie podejmowane działania w tym zakresie mają na celu poprawę bieżącej sytuacji materialnej mieszkańców oraz ograniczenie skali ubóstwa i przeciwdziałanie jej negatywnym skutkom społecznym. W gminie Chociwel problem ubóstwa ma raczej umiarkowany charakter, jednak wymaga stałego monitorowania i podejmowania działań wspierających, przede wszystkim wobec tych osób i rodzin, które są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne.

Zaprezentowane dane MGOPS w Chociwlu wskazują, że w latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była zróżnicowana, jednakże liczby są na zbliżonym poziomie. W 2023 r. liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej ze wspomnianego powodu wyniosła 63, rok później było to 67, co przełożyło się wzrost rok do roku o 4 osoby. W 2025 r. liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa wyniosła 49. Dane przedstawiono na wykresie nr 9.

Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu ubóstwa w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu na wypłatę zasiłków stałych przeznaczył kwotę 451 777,00 zł dla łącznie 48 osób z terenu gminy.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której

dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu na wypłatę zasiłków okresowych przeznaczył kwotę 53 526,00 zł dla łącznie 26 osób z terenu gminy.

Zasiłek celowy to świadczenie dla osób i rodzin przyznawane na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu przeznaczył na ten cel kwotę 35 936,00 zł – 102 osoby (w tym zasiłek celowy specjalny – 19.972 zł - 50 osób oraz zasiłek celowy na dożywianie 22 490,00 zł – 25 osób.

Świadczenia takie jak zasiłek stały, okresowy i celowy stanowią ważny filar wsparcia społecznego w gminie, zwłaszcza dla osób w trudnej sytuacji. Istotna jest rola MGOPS w zapewnieniu efektywnego dostępu do tych świadczeń oraz informowania mieszkańców o możliwości ubiegania się o pomoc. Dokładne warunki przyznawania (kryteria dochodowe, limity, procedury) warto zestawić w lokalnych regulacjach prawnych, by zwiększyć przejrzystość i przewidywalność świadczeń dla mieszkańców.

Program „Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe, w tym szkołom artystycznym realizującym kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

W 2025 r. pomoc w ramach Programu była realizowana zarówno w formie dożywiania dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych, jak również poprzez przyznawanie zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłków. Z tej formy wsparcia skorzystały 22 rodziny obejmujące łącznie 52 osoby. Jednocześnie pomoc w postaci gorących posiłków otrzymało 55 osób, w tym 50 dzieci i młodzieży oraz 5 osób dorosłych. Łączne wydatki poniesione na realizację Programu w 2025 r. wyniosły 87 778,69 zł. Największą część środków przeznaczono na dożywianie dzieci w przedszkolach i szkołach (65 288,69 zł), natomiast na zasiłki celowe przeznaczone na zakup żywności lub posiłków wydatkowano 22 490,00 zł. W ramach Programu udzielono łącznie 5 550 świadczeń w formie posiłków dla dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół oraz 712 świadczeń dla osób dorosłych. Dane te wskazują na stałe zapotrzebowanie mieszkańców gminy na wsparcie żywnościowe, szczególnie wśród rodzin wychowujących dzieci oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu" stanowi ważny element lokalnej polityki społecznej, przyczyniając się do poprawy warunków życia mieszkańców, wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. W kolejnych latach niezbędne będzie kontynuowanie działań w tym zakresie, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych i ekonomicznych mieszkańców gminy Chociwel.

Gmina Chociwel realizuje rządowy wieloletni program „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024–2028, którego celem jest zapewnienie wsparcia żywieniowego osobom wymagającym pomocy, w szczególności dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Program obejmuje zapewnienie posiłków dzieciom uczęszczającym do przedszkoli, uczniom szkół podstawowych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych. Z pomocy w jego ramach mogą korzystać również osoby dorosłe, w szczególności osoby starsze, chore, z niepełnosprawnościami oraz osoby samotne. W okresie od stycznia do grudnia 2024 r. z pomocy w formie zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku skorzystały 44 osoby z 30 rodzin. Jednocześnie wsparciem w formie gorących posiłków objęto 52 osoby, w tym 2 osoby dorosłe. Na realizację programu w 2024 r. wydatkowano łącznie kwotę 72 476,56 zł, z czego na dożywianie dzieci w placówkach oświatowych

przeznaczono 46 246,56 zł, natomiast na pomoc w formie zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłków – 26 230,00 zł. W ramach udzielonej pomocy w 2024 r. dożywianiem objęto 8 dzieci w przedszkolach (757 świadczeń) oraz 44 dzieci w szkołach (3 598 świadczeń). Ponadto 2 osoby dorosłe skorzystały z pomocy w formie gorących posiłków (302 świadczenia). Wsparcie w formie zasiłków celowych na zakup żywności przyznano 38 rodzinom (107 świadczeń), obejmując łącznie 52 osoby w tych rodzinach (95 świadczeń).

Realizacja programu stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, przyczyniając się do ograniczania zjawiska niedożywienia oraz wspierania prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, a także poprawy jakości życia osób dorosłych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

3.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

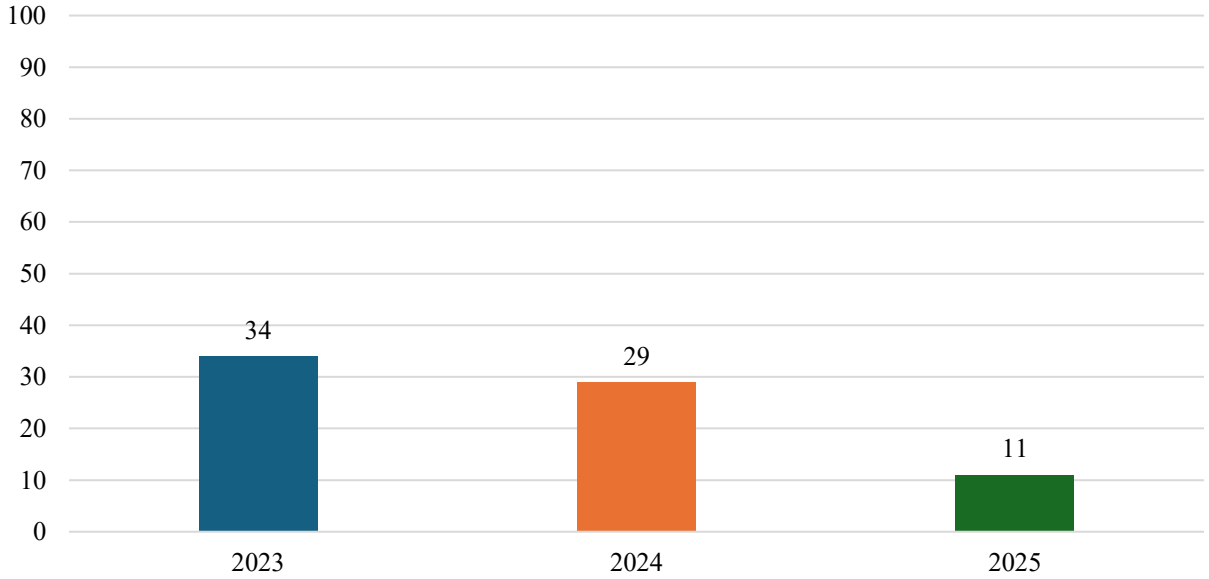
Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego w przypadkach jak problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

W gminie Chociwel pomoc społeczna z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej kierowana jest przede wszystkim do rodzin, które z różnych przyczyn nie są w stanie w pełni sprawować opieki nad dziećmi lub skutecznie wypełniać funkcji wychowawczych. Do tej grupy należy zaliczyć m.in. rodziny z problemami finansowymi,

społeczno-emocjonalnymi lub zdrowotnymi, które ograniczają w znaczący sposób zdolność rodziców do zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju i bezpieczeństwa. Wsparcie realizowane przez gminę obejmuje przede wszystkim poradnictwo socjalne i psychologiczne, wsparcie w organizacji opieki nad dziećmi, pomoc materialną, a także programy edukacyjne dla rodziców, mające na celu wzmocnienie ich kompetencji wychowawczych. Działania te są prowadzone przez MGOPS w Chociwlu we współpracy z instytucjami edukacyjnymi, placówkami zdrowotnymi i organizacjami wspierającymi rodziny.

Dane MGOPS w Chociwlu wskazują, że w latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej miała tendencję spadkową. W 2023 r. liczba rodzin korzystających z pomocy ze wspomnianego powodu wyniosła 34, a w 2024 r. liczba beneficjentów wyniosła 29, natomiast w 2025 r. liczba rodzin wyniosła 11. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 10.

Wykres 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2022–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu

terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Uchwałą nr LV/358/2023 Rady Miejskiej w Chociwlu z dnia 16 marca 2023 r. przyjęty został Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Chociwel na lata 2023–2025. Program skierowany jest w szczególności do rodzin wychowujących dzieci, w których występują problemy uzależnień, zagrożenia ubóstwem, przemocą oraz trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obejmuje on również rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, jak i te, w których władza rodzicielska została ograniczona lub odebrana w związku z umieszczeniem dziecka w systemie pieczy zastępczej.

Celem głównym Programu jest „Wzmocnienie pozycji rodziny w obliczu jej kryzysu". Do celów szczegółowych wyróżnionych w Programie należy zaliczyć:

- Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie,
- Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny,
- Rozwój interdyscyplinarny form wsparcia,
- Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W celu realizacji zadań zakłada się następujące działania:

- Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny. Wsparcie interdyscyplinarne,
- Poradnictwo specjalistyczne,
- Wsparcie materialne rodzin ubogich zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- Partycypowanie w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W ramach realizacji Programu prowadzona była szeroka współpraca z placówkami oświatowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w tym z kuratorami sądowymi oraz Policją. W przypadku stwierdzenia zagrożenia dobra dziecka lub wystąpienia niepokojącej sytuacji w rodzinie, niezwłocznie informowany był Sąd Rejonowy w Stargardzie, Wydział Rodzinny i Nieletnich. Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że w 2025 r. poza rodziną biologiczną przebywało łącznie 24 dzieci z terenu gminy. Spośród nich 16 dzieci objętych było rodzinną pieczą zastępczą, zarówno w rodzinach spokrewnionych, jak i niespokrewnionych, natomiast 8 dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Istotnym elementem systemu wsparcia rodzin jest praca asystenta rodziny, której celem jest wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, poprawa funkcjonowania rodzin oraz przeciwdziałanie sytuacjom mogącym prowadzić do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Asystent rodziny wspiera rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, organizacyjnych i społecznych, a także pomaga w budowaniu stabilnych warunków życia dla dzieci. W 2025 r. MGOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny, który prowadził pracę z 16 rodzinami wymagającymi wsparcia. Działania te miały na celu poprawę funkcjonowania rodzin oraz utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku wychowawczym. Liczba rodzin objętych wsparciem wskazuje na utrzymujące się zapotrzebowanie na specjalistyczną pomoc skierowaną do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Działania te ukierunkowane są na wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji społecznych i opiekuńczo-wychowawczych, w celu osiągnięcia stabilizacji życiowej oraz zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku dzieci przebywających już w systemie pieczy zastępczej, zadaniem asystenta rodziny jest podejmowanie działań zmierzających do jak najszybszego powrotu dziecka do środowiska rodzinnego, o ile jest to zgodne z jego dobrem.

Dodatkowym narzędziem pomocy rodzinie przeżywającej trudności są rodziny wspierające. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- opiece i wychowaniu dziecka,
- prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jednakże korzystając z art. 31 ust. 2 upoważnienie do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów otrzymał kierownik ośrodka pomocy społecznej.

Rodziną wspierającą może zostać rodzina lub osoba, która spełnia następujące warunki:

- ma stałe źródło utrzymania,
- ma pełnię władzy rodzicielskiej wobec wszystkich własnych dzieci i prawidłowo realizuje obowiązki opiekuńczo-wychowawcze wobec nich,
- uzyska zaświadczenie od lekarza rodzinnego o dobrym stanie zdrowia,
- przebywa na stałe na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- członkowie rodziny nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo,
- może pochodzić z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. sąsiedzi, dziadkowie, krewni, znajomi).

Do 2017 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowiła podstawowy akt prawny regulujący formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie realizacji kompleksowego programu wsparcia rodzin „Za życiem", a w ślad za nią uchwalono ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", która weszła w życie w styczniu 2017 r. Program „Za życiem" obejmuje kompleksowe działania na rzecz

rodzin wychowujących osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności dzieci. Pomoc przewidziana w ustawie dotyczy m.in.

- wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin,
- wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- świadczenia usług wspierających i rehabilitacyjnych,
- wsparcia mieszkaniowego.

Istotnym elementem systemu wsparcia rodzin jest realizacja zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem". Celem programu jest zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom wychowującym dzieci z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, a także kobietom w ciąży i ich rodzinom znajdującym się w szczególnej sytuacji życiowej. Wsparcie obejmuje m.in. jednorazowe świadczenie pieniężne, pomoc asystenta rodziny oraz dostęp do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i społecznych. Realizacja programu opiera się na współpracy wielu instytucji oraz koordynacji działań pomocowych przez asystenta rodziny, który wspiera rodzinę w korzystaniu z dostępnych form wsparcia i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dzieckiem. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu realizował zadania wynikające z ustawy „Za życiem" w ramach prowadzonego systemu świadczeń rodzinnych i wsparcia rodzin. W dokumentacji sprawozdawczej za 2025 r. nie wykazano wypłaty jednorazowego świadczenia „Za życiem", co może wskazywać na brak osób spełniających ustawowe kryteria do uzyskania tego rodzaju pomocy. Jednocześnie mieszkańcy gminy mieli zapewniony dostęp do informacji oraz wsparcia przewidzianego w obowiązujących przepisach.

Ponadto, w ramach polityki prorodzinnej funkcjonuje Karta Dużej Rodziny (KDR), wydawana rodzinom posiadającym lub wychowującym co najmniej troje dzieci. Karta uprawnia do korzystania z systemu zniżek i ulg w instytucjach publicznych oraz prywatnych. Rodzice otrzymują kartę na czas nieokreślony, natomiast dzieci do ukończenia 18 r.ż., a w przypadku kontynuowania nauki do ukończenia 25 r.ż.

Karta Dużej Rodziny jest ogólnopolskim instrumentem wsparcia skierowanym do rodzin wielodzietnych. Program oferuje jego uczestnikom system zniżek, ulg oraz dodatkowych uprawnień umożliwiających korzystanie z oferty instytucji publicznych i prywatnych na preferencyjnych warunkach. Posiadacze Karty mogą korzystać z licznych

rabatów m.in. w obszarze kultury, sportu, rekreacji, transportu oraz usług handlowych na terenie całego kraju. Realizacja programu należy do zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanych przez gminę i finansowanych ze środków budżetu państwa. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu prowadzi obsługę wniosków oraz wydawanie Kart Dużej Rodziny dla mieszkańców spełniających ustawowe kryteria. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu wydał łącznie 35 Kart Dużej Rodziny dla członków rodzin zamieszkujących teren gminy Chociwel. Realizacja programu stanowi istotny element polityki prorodzinnej, wspierając rodziny wielodzietne w ograniczaniu kosztów codziennego funkcjonowania oraz zwiększając ich dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.. Ponadto MGOPS w Chociwlu był organizatorem wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy, pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności korzystających z pomocy społecznej, dotkniętych problemem bezrobocia, długotrwałej choroby oraz wielodzietności. W 2025 r. MGOPS w Chociwlu uczestniczył w organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy, pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, w tym korzystających z pomocy społecznej oraz zmagających się z problemami bezrobocia, długotrwałej choroby czy wielodzietności. W ramach realizowanego zadania zorganizowano wyjazd wypoczynkowy dla 4 dzieci z terenu Gminy Chociwel do miejscowości Ochotnica Dolna. Wypoczynek odbył się w okresie od 18 sierpnia 2025 r. do 27 sierpnia 2025 r. Udział dzieci w kolonii miał na celu nie tylko zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego, ale również wspieranie ich rozwoju społecznego, integracji z rówieśnikami oraz wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych. Zadanie zostało sfinansowane ze środków Kuratorium Oświaty w Szczecinie.

Rodziny wielodzietne w gminie Chociwel stanowią ważną grupę społeczną, która korzysta z szerokiego wachlarza świadczeń i wsparcia, zarówno na poziomie ogólnokrajowym, jak i lokalnym. Rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie gminy mogą liczyć na szereg świadczeń i form wsparcia, przede wszystkim ze strony MGOPS oraz innych instytucji, takich jak:

- świadczenia pieniężne i niepieniężne w tym zasiłki celowe i okresowe,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- Kartę Dużej Rodziny, która uprawnia do licznych zniżek,

- usługi opiekuńcze i asystenckie dla rodzin z osobami wymagającymi wsparcia,
- dodatki mieszkaniowe.

Ze względu na większe potrzeby materialne i organizacyjne, rodziny wielodzietne są szczególnie narażone na ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Działania gminy mają na celu nie tylko zaspokojenie bieżących potrzeb, ale również stworzenie warunków do równych szans rozwojowych dla wszystkich dzieci, wsparcie rodziców w godzeniu obowiązków rodzinnych z zawodowymi oraz budowanie silnych więzi społecznych i lokalnej solidarności. W gminie Chociwel polityka wspierania rodzin wielodzietnych wpisuje się w szersze działania prorodzinne, mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego i tworzenie przyjaznego środowiska dla wychowania dzieci.

3.5. Uzależnienia

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków, a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych stanowią istotne wyzwanie społeczne, generujące negatywne skutki zdrowotne, społeczne i ekonomiczne. Z tego względu konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie używania substancji psychoaktywnych i możliwe jak największe minimalizowanie szkód wynikających z ich stosowania. Kluczową rolę w tym zakresie odgrywają działania realizowane na poziomie lokalnym, obejmującym profilaktykę, edukację oraz wsparcie dla osób uzależnionych i członków ich rodzi, w tym osób współuzależnionych. Rada Gminy Chociwel uchwałą nr LIV/352/2022 przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023–2026.

Dokument określający kierunki działań gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz ograniczania ich negatywnych skutków społecznych. Celem Programu jest w szczególności zmniejszenie skali problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych, ochrona zdrowia mieszkańców oraz wzmacnianie postaw prozdrowotnych i społecznych. Działania realizowane w jego ramach obejmują zarówno profilaktykę, jak i wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień oraz ich rodzin. Program przewiduje prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym kampanii społecznych, zajęć profilaktycznych w placówkach oświatowych oraz inicjatyw skierowanych do różnych grup wiekowych mieszkańców. Istotnym elementem jest również zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz wsparcia psychologicznego i prawnego dla członków ich rodzin. W ramach Programu podejmowane są także działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, często powiązanej z problemem uzależnień, a także wspieranie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i grup samopomocowych działających w tym obszarze. Realizacja zadań odbywa się we współpracy m.in. z jednostkami organizacyjnymi gminy, placówkami oświatowymi, Policją oraz podmiotami leczniczymi. Program finansowany jest ze środków pochodzących w szczególności z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, co pozwala na systematyczne prowadzenie działań profilaktycznych i pomocowych na poziomie lokalnym. Program finansowany jest ze środków budżetu Gminy Chociwel, pochodzących

z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych nieprzekraczających 300 ml.

Podsumowując, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023–2026 stanowi kompleksowe narzędzie realizacji lokalnej polityki społecznej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ograniczenie zjawisk patologii społecznych.

W placówkach oświatowych w gminie Chociwel odbywają się cykliczne szkolne programy profilaktyczne, których głównym celem jest reagowanie placówek oświatowych na problem używania substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, uzależnienia behawioralne, nikotyna i inne używki oraz promowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia. Zajęcia odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów planistycznych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4^1 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta, którego głównym zadaniem jest realizacja zadań samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzą osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4^1 ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa Rada Miejska w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4^1 ust. 5 ww. ustawy).

Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4^1 ust. 3 ww. ustawy),
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego (art. 4^1 ust. 3 ww. ustawy),

- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W gminie Chociwel zadania w tym zakresie realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. GKRPA jest organem działającym na terenie gminy, w tym również w Chociwlu. Komisja została powołana w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. GKRPA jest organem działającym przy Urzędzie Miasta i Gminy Chociwel, a jej głównym celem jest przeciwdziałanie problemom alkoholowym oraz wspieranie osób dotkniętych uzależnieniem i ich rodzin.

Do głównych zadań instytucji należy m.in.

- wszczynanie procedury „Niebieskie Karty" w przypadkach podejrzenia przemocy domowej w tym także diagnozowanie sytuacji rodzinnej i inicjowanie działań pomocowych,
- motywowanie i kierowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego, w tym przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu, prowadzenie rozmów z osobami zgłaszanymi oraz w razie zaistnienia potrzeby, kierowanie na badania przez biegłych sądowych oraz przygotowanie dokumentacji do sądu w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, placówkami oświatowymi i służbą zdrowia,
- opiniowanie i monitorowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. Przesłanki uprawniające

do zobowiązania danej osoby do poddania się leczeniu odwykowemu, to zgodnie z art. 24 ustawy:

- rozkład życia rodzinnego,
- demoralizacja małoletnich,
- uchylanie się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny,
- systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.

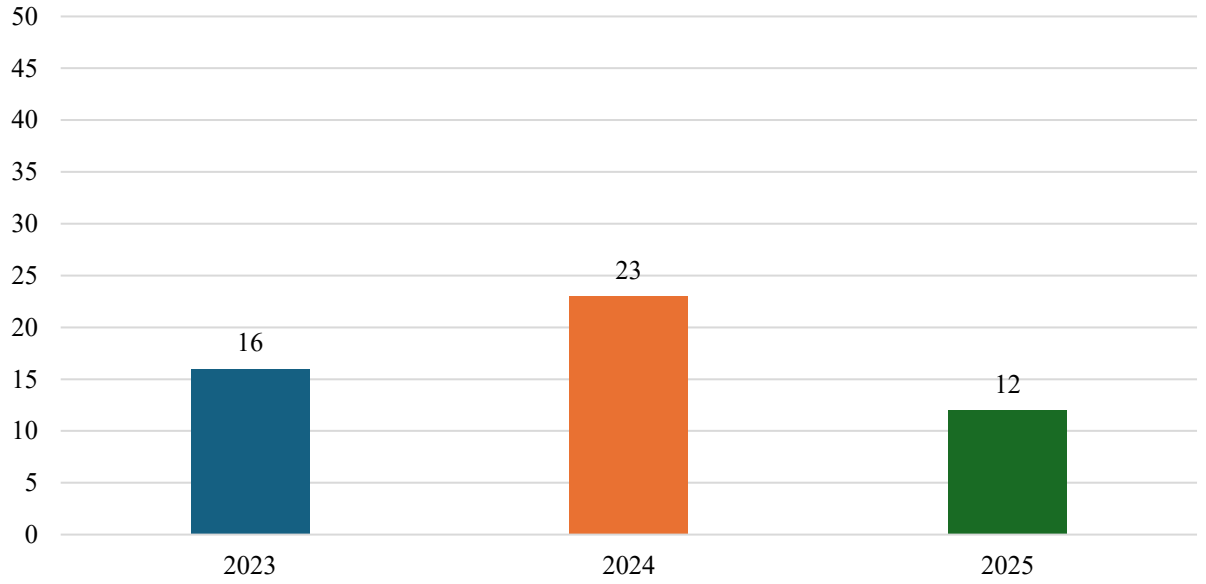
Komisja pełni istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia społecznego, zapewniając osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin dostęp do pomocy i specjalistycznego wsparcia. Do jej zadań należy podejmowanie działań zmierzających do ograniczania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, a także inicjowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy. Działalność Komisji stanowi ważny element lokalnej polityki społecznej ukierunkowanej na poprawę jakości życia mieszkańców, ochronę zdrowia publicznego oraz wzmacnianie bezpieczeństwa społecznego.

Istotnym ogniwem lokalnego systemu wsparcia jest również Punkt Konsultacyjno-Informacyjny funkcjonujący na terenie Gminy Chociwel. Jego działalność wpisuje się w realizację zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Celem funkcjonowania Punktu jest zapewnienie mieszkańcom łatwego, nieodpłatnego i dostępnego wsparcia specjalistycznego, w szczególności w zakresie poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego oraz konsultacyjnego. Ze wsparcia Punktu mogą korzystać osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, osoby współuzależnione, członkowie ich rodzin, a także osoby doświadczające przemocy domowej lub znajdujące się w sytuacjach kryzysowych. Działalność Punktu przyczynia się do wczesnego rozpoznawania problemów, zwiększania dostępności pomocy specjalistycznej oraz wzmacniania działań profilaktycznych i interwencyjnych na terenie gminy. W ramach działalności Punktu udzielane są konsultacje indywidualne, obejmujące m.in. rozpoznanie problemu, motywowanie do podjęcia leczenia, wskazywanie dostępnych form pomocy oraz kierowanie do odpowiednich instytucji i specjalistów. Istotnym elementem pracy Punktu jest również prowadzenie działań

informacyjnych i edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz sposobów radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Punkt konsultacyjno-informacyjny współpracuje z instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinie, w tym z ośrodkiem pomocy społecznej, placówkami oświatowymi, Policją, sądem oraz organizacjami pozarządowymi. Taka współpraca umożliwia kompleksowe podejście do problemów mieszkańców oraz skuteczniejsze udzielanie wsparcia. Funkcjonowanie Punktu stanowi ważny element lokalnej polityki społecznej, przyczyniając się do ograniczania zjawisk uzależnień i przemocy, a także wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i poprawie jakości życia. W ramach działalności programu i pracy Komisji prowadzony jest Punkt konsultacyjno-informacyjny, w którym wszelkiej pomocy udzielają: psycholog z którego porad w 2024 r. skorzystało 22 osoby oraz instruktor terapii uzależnień z którego porad skorzystały 6 osób. W ramach Punktu działa również Nieodpłatna Pomoc Prawna oraz Nieodpłatna Pomoc Obywatelska.

W latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających ze wsparcia społecznego z powodu uzależnień od alkoholu utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2023 r. liczba ta wyniosła 16, natomiast w 2024 r. liczba wyniosła 23. W 2025 r. liczba rodzin korzystających z tego powodu z pomocy społecznej w gminie wyniosła 12. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 11.

Wykres 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży to zorganizowane działania mające na celu zapobieganie powstawaniu lub rozwojowi niekorzystnych zjawisk społecznych, zdrowotnych i wychowawczych w tej grupie wiekowej. Istotą działań profilaktycznych w tym wymiarze jest wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka, które mogą prowadzić lub powodować różnego rodzaju problemy jak np. uzależnienia, przemoc, zaburzenia psychiczne, otyłość oraz inne zagrożenia dla zdrowia i prawidłowego rozwoju człowieka. Działania profilaktyczne obejmują m.in.

- edukację zdrowotną przez promowanie zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej czy prawidłowego odżywiania,
- programy przeciwdziałania uzależnieniom takich substancji i środków jak np. alkohol, narkotyki czy dopalacze,
- profilaktykę zdrowia psychicznego, skupiającą się wokół rozwoju umiejętności radzenia sobie ze stresem, wsparciem emocjonalnym oraz zapobieganiu depresji,
- działania na rzecz bezpieczeństwa poprzez profilaktykę przemocy, przekazywanie wiedzy o cyberprzemocy, edukacje dotyczącą zagrożeń XXI wieku.

Celem oddziaływań profilaktycznych jest nie tylko zapobieganie problemom, ale również wspieranie prawidłowego rozwoju, kształtowanie pozytywnych postaw i kompetencji, budowanie odporności psychicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków do nauki i życia dzieciom oraz młodzieży.

Instytucjami w gminie Chociwel odpowiedzialnymi za organizacje działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców i dzieci oraz młodzieży są realizowane przez GKRPA i MGOPS, w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin dotkniętym problemem alkoholowym oraz przemocą domową. Gmina współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz skutecznego adresowania potrzeb dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki. Celem podejmowanych działań jest ograniczenie ryzykownych zachowań wśród dzieci i młodzieży, takich jak uzależnienia, przemoc, czy zachowania agresywne, a także wsparcie ich rozwoju poprzez promowanie zdrowych nawyków i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego. Oddziaływania profilaktyczne zmierzają do

zmniejszenia ryzyka sięgania przez dzieci i młodzież po środki psychoaktywne, a także do budowania kompetencji społecznych i emocjonalnych, które pomagają podejmować świadome i zdrowe decyzje życiowe. Realizacja tych działań przyczynia się w znacznej mierze do poprawy bezpieczeństwa społecznego oraz jakości życia w środowisku lokalnym. Wszystkie te elementy składają się na kompleksową, wielowymiarową strategię profilaktyczną realizowaną przez gminę Chociwel, która aktywnie wspiera najmłodsze pokolenie w zdrowym rozwoju i przeciwdziałaniu problemom uzależnień.

W placówkach oświatowych na terenie gminy Chociwel prowadzone są szkolne programy profilaktyczne, których celem jest reagowanie na problem używania substancji psychoaktywnych takich jak alkoholu, narkotyków, dopalaczy, uzależnień behawioralnych, nikotyny i innych używek oraz promowanie stylu życia wolnego od różnych nałogów. Zajęcia organizowane w gminie odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów plastycznych. Ponadto w gminie organizowane są zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym, w których udział biorą dzieci wraz z rodzicami. Ponadto w ramach działalności profilaktycznej rozprowadzano broszury informacyjne, ulotki i plakaty o tematyce związanej z przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Do istotnych działań profilaktycznych skierowanych dla dzieci i młodzieży w gminie Chociwel należą m.in.

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- warsztaty profilaktyczne i spotkania informacyjne,
- konkursy i akcje edukacyjne,
- działania promujące zdrowy styl życia,
- profilaktykę realizowaną w ramach gminnego programu alkoholowego i narkotykowego.

Wszystkie programy prowadzone są w oparciu o współpracę z lokalnymi placówkami oświatowymi, służby zdrowia, policją i organizacjami pozarządowymi z uwzględnieniem realiów i potrzeb społeczności lokalnej. Gmina Chociwel posiada dobrze uregulowane oraz cyklicznie aktualizowane dokumenty prawne i programowe, które władze gminne systematycznie wdrażają w życie, przeciwdziałając tym samym negatywnym zjawiskom społecznym oraz wspierając zdrowy rozwój młodego pokolenia gminy.

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych to miejsca, w których prowadzona jest detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie stosownego zezwolenia wydanego przez właściwy organ gminy. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, punkty sprzedaży napojów alkoholowych obejmują:

- sklepy branżowe ze sprzedażą napojów alkoholowych,
- wydzielone stoiska w samoobsługowych placówkach handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 200 m^2,
- pozostałe placówki samoobsługowe oraz inne placówki handlowe, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych.

Punkty sprzedaży mogą służyć zarówno do sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia na miejscu np. restauracja, bar oraz poza miejscem sprzedaży np. sklepy spożywcze. Sprzedaż alkoholu w tego typu punktach jest możliwa po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia oraz wyłącznie w miejscu określonym w tym zezwoleniu. Kwestie dotyczące lokalizacji oraz liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie danej gminy ustalana jest poprzez podjęcie odpowiedniej uchwały przez radę gminy, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Liczba oraz lokalizacja punktów sprzedaży napojów alkoholowych regulowana jest uchwałami Rady Miejskiej w Chociwlu, które określają maksymalną liczbę zezwoleń oraz zasady usytuowania tych punktów, w szczególności w odniesieniu do obiektów chronionych, takich jak szkoły, przedszkola czy obiekty kultu religijnego. Celem tych regulacji jest ograniczenie dostępności alkoholu oraz minimalizowanie negatywnych skutków jego spożywania. Gmina prowadzi systematyczny nadzór nad funkcjonowaniem punktów sprzedaży napojów alkoholowych, obejmujący m.in. kontrolę przestrzegania warunków określonych w zezwoleniach oraz przepisów prawa, w tym zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym. W działania te zaangażowane są m.in. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne uprawnione podmioty. Istotnym elementem polityki gminy w tym zakresie jest również powiązanie systemu zezwoleń z realizacją działań profilaktycznych. Środki finansowe pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczane są na realizację zadań wynikających z Gminnego

Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

3.6. Przemoc domowa

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się, jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 1–4 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. ww. ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5 ww. ustawy, w szczególności przez:

1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ww. ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a ww. ustawy,
9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy charakter pracy,

uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
2) realizacja procedury „Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia występowania przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,
3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty" pod jej nieobecność,
4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń,
7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty",
8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty",
9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
    a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty",
    b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty";
10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty".

W strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, którego głównym celem jest podejmowanie skoordynowanych i skutecznych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania Zespołu ukierunkowane są na zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy, zatrzymanie jej występowania oraz planowanie i realizację działań pomocowych w oparciu o diagnozę indywidualnych potrzeb rodzin, w tym realizację procedury „Niebieskiej Karty". W 2025 r. Zespół podjął działania wobec 12 osób stosujących przemoc domową, natomiast procedurą „Niebieskiej Karty" objęto 10 rodzin z terenu Gminy Chociwel. W ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Chociwel na lata 2024–2028 Zespół aktywnie uczestniczył również w działaniach profilaktycznych i informacyjnych, których celem było zwiększanie świadomości społecznej oraz wspieranie zdrowia psychicznego mieszkańców, a także ograniczanie zjawiska przemocy.

Do najważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należały:

- udział w IX Biegu Dookoła Jeziora w Chociwlu organizowanym przez Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „PRZEŁAJ", podczas którego rozpowszechniano materiały informacyjne dotyczące instytucji udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy; z najmłodszymi uczestnikami prowadzono rozmowy dotyczące agresji i hejtu,
- organizacja gminno-szkolnego pikniku profilaktycznego z okazji Dnia Dziecka w Chociwlu, podczas którego przeprowadzono konkursy o tematyce przeciwdziałania przemocy, a uczestnikom wręczano drobne upominki,
- organizacja konkursu literackiego inspirowanego słowami ks. Jerzego Popiełuszki: „Przemoc nie jest oznaką siły, lecz słabości", skierowanego do dzieci uczęszczających do Placówek Wsparcia Dziennego w Karkowie, Starzycach oraz Kamiennym Moście.

Procedura „Niebieskie Karty" jest jednym z narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa osobom jej doświadczającym. Procedura obejmuje szereg działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji w tym m.in. Policję, Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe czy służbę zdrowia, których jednym z zadań i obowiązków jest reagowanie na podejrzenie stosowania przemocy domowej. Procedura została wprowadzona na podstawie współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 1998 r. Procedura rozpoczyna się w chwili złożenia wniosku.

Kolejnym krokiem jest uzupełnienie specjalnego formularza „Niebieska Karta – A", który jednocześnie jest formalnym początkiem wszczęcia procedury. Następnie powoływana jest grupa diagnostyczno-pomocowa, składająca się ze specjalistów z różnych dziedzin, która opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby dotkniętej przemocą oraz podejmuje działania wobec osoby stosującej przemoc. Podejmowane działania mają na celu także monitorowanie sytuacji przez okres 9 miesięcy po zakończeniu działań interwencyjnych. W ramach prowadzonej procedury możliwe jest zastosowanie specjalnych środków prawnych takich jak np. zakaz zbliżania się do ofiary czy nakaz opuszczenia wspólnego mieszkania. Procedura oparta jest na przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta". Podsumowując, generalnym celem procedury jest kompleksowa i skoordynowana pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej, zapewnienie im bezpieczeństwa a także wsparcie w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej.

Procedura „Niebieskie Karty" w gminie Chociwel realizowana jest w sposób ciągły i skoordynowany, z zachowaniem zasad poufności oraz poszanowania godności osób, których dotyczy.

Zadaniem zespołu oraz powołanych powoływanych grup diagnostyczno-pomocowych jest diagnozowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, opracowywanie indywidualnych planów pomocy, monitorowanie sytuacji osób zagrożonych oraz podejmowanie działań mających na celu zapewnienie im bezpieczeństwa.

Działania prowadzone w ramach procedury „Niebieskie Karty" obejmują m.in.

- udzielanie wsparcia i informacji osobom doznającym przemocy,
- podejmowanie interwencji i współpracę międzyinstytucjonalną,
- kierowanie osób dotkniętych przemocą do specjalistycznych placówek wsparcia,
- prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- dokumentowanie podejmowanych działań i monitorowanie ich efektów.

W gminie Chociwel procedura „Niebieskie Karty" służy przeciwdziałaniu przemocy domowej i wspieraniu osób doświadczających przemocy. Podmioty, które mogą wszcząć tę

procedurę, to przede wszystkim instytucje mające kontakt z osobami zagrożonymi przemocą i posiadające odpowiednie uprawnienia. W skrócie, są to:

- Policja – funkcjonariusze interweniujący w sytuacjach podejrzenia przemocy domowej. Policja może wszcząć procedurę od razu po stwierdzeniu przemocy domowej,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu – pracownicy socjalni, w tym liderzy zespołów przeciwdziałających przemocy, mogą inicjować procedurę wobec rodzin zgłaszających problem,
- placówki oświatowe – nauczyciele, pedagodzy i psycholodzy szkolni, jeśli zauważą symptomy przemocy wobec dziecka lub między członkami rodziny,
- placówki ochrony zdrowia – lekarze, pielęgniarki, psycholodzy oraz położne mogą wszcząć procedurę w przypadku stwierdzenia przemocy wobec pacjenta,
- organizacje prowadzące interwencje w zakresie przemocy – np. niektóre poradnie psychologiczno-pedagogiczne lub ośrodki wsparcia, jeśli mają formalne uprawnienia w gminie.

Każdy z wymienionych podmiotów, w momencie podejrzenia przemocy, wypełnia formularz „Niebieska Karta – A", który następnie trafia do gminnego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej, a procedura obejmuje także działania kontrolne i wsparcie dla ofiar.

W gminie Chociwel podobnie jak w innych regionach Polski zgromadzone statystyki wskazują na pewne typowe wzorce dotyczące osób doświadczających i stosujących przemoc domową.

Najczęściej przemocy domowej doznają:

- Kobiety dorosłe – stanowią największą grupę ofiar przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej, będąc często partnerkami lub żonami sprawców,
- Dzieci – zarówno bezpośrednio doświadczające przemocy fizycznej lub psychicznej, jak i pośrednio poprzez przemoc wobec rodziców,
- Osoby starsze – narażone głównie na przemoc psychiczną, fizyczną i finansową, zwłaszcza w rodzinach wielopokoleniowych,

- Osoby z niepełnosprawnością – bardziej zależne od swoich opiekunów, mogą doświadczać różnego rodzaju zaniedbań, przemocy fizycznej lub psychicznej.

Osoby najczęściej stosujące przemoc:

- Partnerzy lub małżonkowie – głównie mężczyźni wobec swoich partnerek, choć zdarzają się też przypadki przemocy kobiet wobec swoich partnerów,
- Rodzince lub opiekunowie – stosujące przemoc fizyczną, psychiczną ekonomiczną wobec swoich dzieci,
- Członkowie rodziny wobec osób starszych – przemoc ekonomiczna i psychiczna, czasem fizyczna,
- Osoby z problemami alkoholowymi lub uzależnieniami – często współwystępuje z przemocą w rodzinie,
- Osoby mające trudności w radzeniu sobie ze stresem lub konfliktami – brak umiejętnej komunikacji oraz rozwiązywania problemów.

W gminie Chociwel osoby doznające przemocy domowej mogą korzystać z różnorodnych form wsparcia obejmujących ochronę, pomoc psychologiczną, socjalną i prawną. W sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia interweniuje policja, stosując środki natychmiastowej ochrony w postaci np. nakazu opuszczania mieszkania przez sprawcę. Równocześnie Zespół koordynuje działania instytucji, dbając o bezpieczeństwo ofiar i minimalizując ryzyko eskalacji przemocy. Pomoc psychologiczna obejmuje poradnictwo indywidualne i grupowe, interwencje kryzysowe oraz wsparcie w radzeniu sobie z różnymi traumami i emocjami. Osoby, które doświadczają przemocy, mogą również uzyskać wsparcie socjalne m.in. w formie żywności, odzieży, środków higienicznych, a w razie potrzeby także świadczeń finansowych. Wsparcie prawne w tym przypadku dotyczy przede wszystkim ochrony ofiar, kontaktów z sądami i prokuraturą, przygotowania wniosków o zakaz zbliżania się sprawcy czy nakaz opuszczania lokalu. Zespół ponadto opracowuje indywidualne plany pomocy, monitoruje sytuację i współpracuje z wszystkimi instytucjami, zapewniając kompleksowe wsparcie dostosowane do potrzeb ofiar przemocy.

3.7. Klęski żywiołowe

Działania gminy w zakresie ochrony ludności, reagowania kryzysowego oraz udzielania pomocy społecznej osobom dotkniętym skutkami klęsk żywiołowych opierają się na przepisach prawa krajowego oraz aktach regulujących funkcjonowanie administracji samorządowej.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, określa, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, porządku oraz ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych, należy do zadań własnych gminy. Gmina odpowiada m.in. za organizację działań ratowniczych, tworzenie i utrzymanie odpowiednich służb oraz współpracę z jednostkami PSP, OSP i innymi instytucjami ratowniczymi.

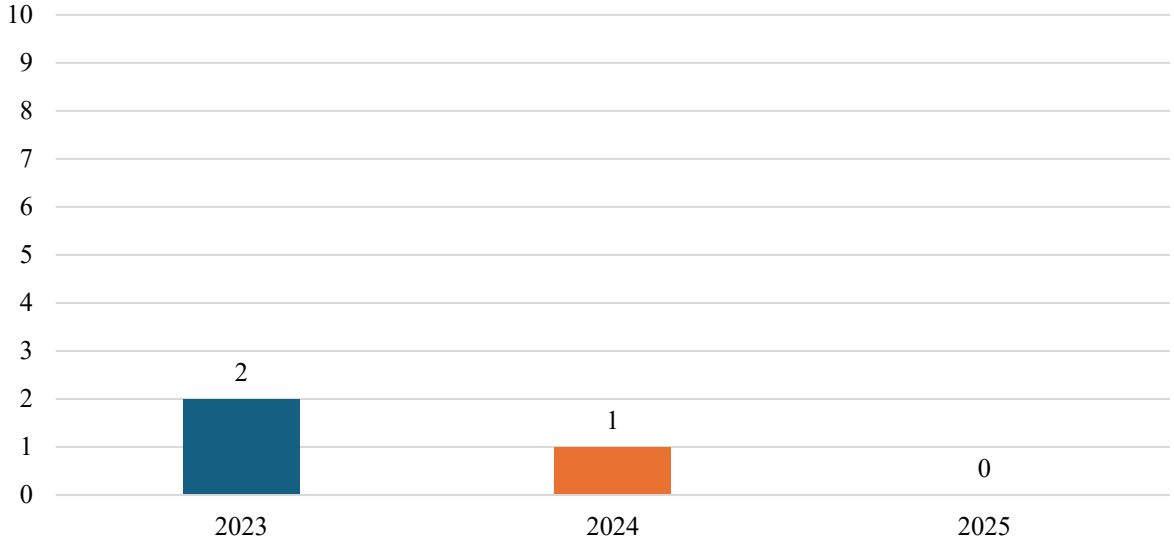
Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym reguluje zasady zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do ich wystąpienia, reagowania oraz odbudowy. Na jej podstawie gmina:

- opracowuje i aktualizuje gminny plan zarządzania kryzysowego,
- prowadzi monitorowanie zagrożeń,
- organizuje działania ratownicze, ewakuacyjne, informacyjne i pomocowe,
- koordynuje lokalne służby, inspekcje i straże,
- współpracuje z powiatowym i wojewódzkim centrum zarządzania kryzysowego.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej oraz przepisy dotyczące OSP regulują funkcjonowanie jednostek ratowniczych współpracujących z gminą w zakresie likwidacji skutków klęsk, w tym powodzi, wichur, pożarów, katastrof budowlanych czy lokalnych podtopień. Gmina jest zobowiązana do zapewnienia warunków funkcjonowania OSP i ich wykorzystania w systemie reagowania kryzysowego.

W latach 2023–2025 w gminie Chociwel z pomocy społecznej z powodu klęski żywiołowej skorzystała niewielka liczba mieszkańców gminy. W 2023 r. z tego powodu z pomocy społecznej skorzystały 2 rodziny, a w 2024 r. była to 1 rodzina. Poniższy wykres nr 12 przedstawia dane.

Wykres 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu wystąpienia klęski żywiołowej w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

W gminie Chociwel osoby korzystające z pomocy społecznej w związku z wystąpieniem klęski żywiołowej to głównie mieszkańcy dotknięci bezpośrednio skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak powodzie, silne wichury, nawałnice, gradobicia czy długotrwałe susze. Przede wszystkim mowa tu o właścicielach gospodarstw rolnych, którzy w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej ponieśli straty w uprawach lub inwentarzu oraz osoby zamieszkujące gospodarstwa domowe, które w wyniku obecności zjawiska zostały uszkodzone. Najczęściej pomoc trafia do rodzin o ograniczonych zdolnościach finansowych, samotnych osób starszych i osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, które nie są w stanie we własnym zakresie pokryć kosztów naprawy swojego mienia, odbudowy budynków czy zakupu podstawowych środków potrzebnych do życia. W gronie takich osób korzystających z tej formy wsparcia są również rodziny wielodzietne, osoby niepełnosprawne oraz gospodarstwa rolne, dla których strata plonów lub zwierząt oznacza znaczące zagrożenie utrzymania. Pomoc społeczna w tym zakresie obejmuje m.in. zasiłki celowe, dofinansowanie napraw budynków i sprzętu gospodarczego, a także zapewnienie podstawowych środków życia jak żywność, odzież czy opał. Do działań pomocowych w zakresie usuwania klęsk żywiołowych należą również OSP, współpracując z instytucjami rządowymi i samorządowymi, organizacjami

pozarządowymi i służbami ratunkowymi dla zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom poszkodowanym.

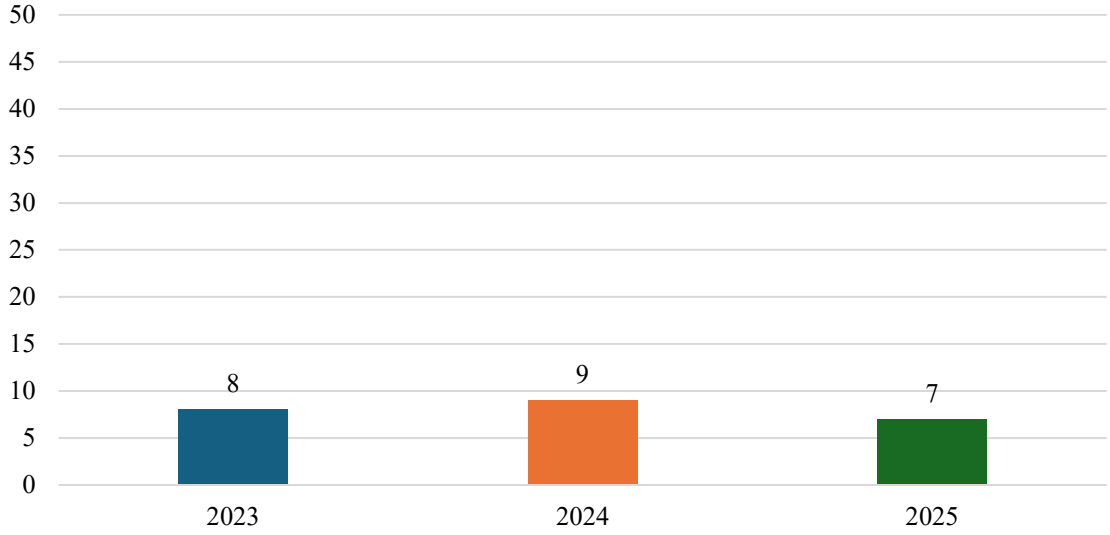
3.8. Bezdomność

Bezdomność stanowi jedną z najpoważniejszych form wykluczenia społecznego, wymagającą kompleksowego i długofalowego wsparcia instytucjonalnego. Korzystanie z pomocy społecznej z tego powodu odzwierciedla skalę problemów związanych nie tylko z brakiem schronienia, lecz także z ograniczonym dostępem do podstawowych zasobów życiowych i usług publicznych. Wsparcie oferowane przez ośrodek pomocy społecznej ma na celu zapewnienie osobom bezdomnym minimum bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie warunków do odbudowy samodzielności życiowej.

Wsparcie udzielane osobom bezdomnych jest jednym z fundamentalnych zadań systemu pomocy społecznej, określonym w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zapisy ustawy wskazują, że pomoc osobom pozbawionym miejsca zamieszkania obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania. Ośrodek pomocy społecznej, jako podstawowa instytucja realizująca zadania w tym zakresie, podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych osób bezdomnych, a także stworzenie warunków do wychodzenia z kryzysu bezdomności. Wsparcie jest realizowane poprzez m.in. kierowanie osób do noclegowni, ogrzewalni lub schroniska, w tym również schroniska z usługami opiekuńczymi oraz przez opracowanie i wdrażanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Oferowana pomoc w tym zakresie ma charakter zarówno interwencyjny i krótkofalowy, jak i długofalowy, a działania obejmują poprawę funkcjonowania społecznego, odbudowę samodzielności oraz przeciwdziałanie ponownemu popadaniu w kryzys bezdomności. Dzięki podejmowanym działaniom w tym obszarze, system pomocy społecznej odgrywa istotną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa socjalnego oraz wspieraniu procesu integracji osób bezdomnych ze społecznością lokalną.

Na poniższym wykresie nr 13 przedstawiono liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Chociwel w latach 2023–2025. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu w 2023 r. wyniosła 8, a w 2024 r. było to 9 osób. W 2025 r. liczba rodzin wyniosła 7. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 13.

Wykres 13 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu bezdomności w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

W gminie Chociwel osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności to głównie mieszkańcy znajdujący się w danym momencie w trudnej sytuacji życiowej, którzy utracili stałe miejsce zamieszkania z różnych przyczyn. Do tej grupy należy zaliczyć osoby dotknięte ubóstwem, często samotne, lub wykluczone społecznie, a także osoby starsze, które nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie odpowiedniego schronienia. Wśród osób korzystających z pomocy znajdują się także osoby z problemami zdrowotnymi, w tym niepełnosprawnościami, przewlekłymi chorobami czy problemami psychicznymi, które mogą powodować trudności w samodzielnym funkcjonowaniu. Pomoc społeczna w tym zakresie obejmuje przede wszystkim wsparcie w znalezieniu tymczasowego lub stałego miejsca pobytu, w tym skierowanie do noclegowni, domów pomocy lub mieszkań chronionych. Dodatkowo osoby bezdomne mogą liczyć na pomoc w postaci zasiłków celowych, wsparcia materialnego w formie żywności, odzieży i środków higienicznych, a także wsparcia psychologicznego i poradnictwa socjalnego. Celem działań jest nie tylko zapewnienie podstawowych warunków bytowych, lecz także reintegracja społeczna i pomoc w powrocie do samodzielnego życia w społeczności lokalnej.

W gminie Chociwel działania te są koordynowane przez MGOPS, oraz w razie potrzeby realizowane są we współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami wspierającymi

osoby bezdomne. Strategia gminy przewiduje, aby pomoc dla osób bezdomnych była kompleksowa, dostosowana do indywidualnych potrzeb i obejmowała zarówno wsparcie materialne, jak i działania zmierzające do reintegracji społecznej i poprawy jakości życia beneficjentów.

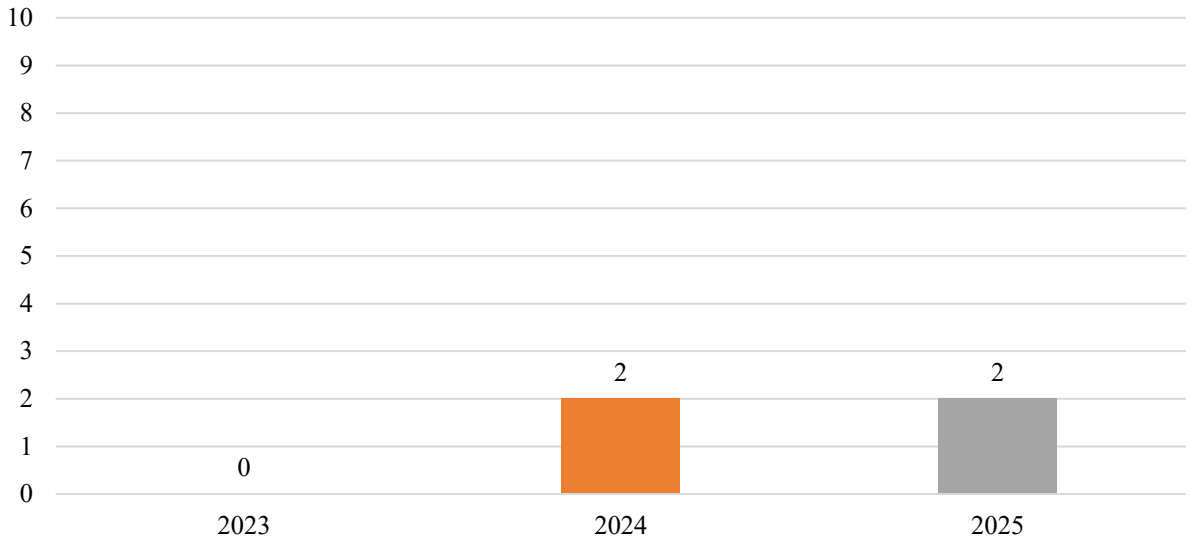
3.9. Zdarzenia losowe

W strukturze odbiorców pomocy społecznej w ramach funkcjonowania MGOPS w Chociwlu, występuje również grupa osób korzystających ze wsparcia z przyczyn zdarzeń losowych, czyli niewskazanych jako dominujące powody udzielania pomocy takie jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba czy bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Pomimo że liczebnie grupa beneficjentów nie stanowi największej grupy, jest ona istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia, ponieważ bardzo często sytuacja życiowa tych osób wymaga indywidualnego podejścia i specyficznych form pomocy.

Do grupy beneficjentów należeć mogą osoby, u których występują przesłanki takie jak zdarzenia losowe i kryzysowe, trudności mieszkaniowe niewynikające z bezdomności, przemoc rówieśnicza lub środowiskowa, czasowe trudności finansowe czy problemy rodzinne. Pomoc kierowana do tej oraz wcześniej wskazanych grup odbiorców pozwala skutecznie zapobiegać narastaniu problemów społecznych, stabilizować sytuacje kryzysowe, chronić mieszkańców przed pogorszeniem warunków bytowych oraz wzmacniać bezpieczeństwo społeczne na poziomie lokalnym.

Grupę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu innych zdarzeń losowych stanowią klienci doświadczający różnorodnych trudności życiowych, których nie można jednoznacznie zaklasyfikować do żadnej z głównych kategorii. W latach 2023–2025 liczba beneficjentów pomocy społecznej zaliczana do tej grupy była mała. W 2023 r. nie odnotowano ani jednej rodziny korzystającej ze wsparcia pomocy społecznej z tego tytułu, natomiast w 2024 r. były to 2 rodziny i tyle samo rok później. Dane przedstawiono na wykresie nr 14.

Wykres 14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu zdarzeń losowych w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

Do grupy beneficjentów należeć mogą osoby, u których występują przesłanki takie jak zdarzenia losowe i kryzysowe, trudności mieszkaniowe niewynikające z bezdomności, przemoc rówieśnicza lub środowiskowa, czasowe trudności finansowe czy problemy rodzinne. Pomoc kierowana do tej oraz wcześniej wskazanych grup odbiorców pozwala skutecznie zapobiegać narastaniu problemów społecznych, stabilizować sytuacje kryzysowe, chronić mieszkańców przed pogorszeniem warunków bytowych oraz wzmacniać bezpieczeństwo społeczne na poziomie lokalnym. Pomoc społeczna w tym zakresie obejmuje przede wszystkim wsparcie w znalezieniu tymczasowego lub stałego miejsca pobytu, w tym skierowanie do noclegowni, domów pomocy lub mieszkań chronionych. Dodatkowo osoby bezdomne mogą liczyć na pomoc w postaci zasiłków celowych, wsparcia materialnego w formie żywności, odzieży i środków higienicznych, a także wsparcia psychologicznego i poradnictwa socjalnego. Celem działań jest nie tylko zapewnienie podstawowych warunków bytowych, lecz także reintegracja społeczna i pomoc w powrocie do samodzielnego życia w społeczności lokalnej. W gminie Chociwel działania te są koordynowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Interdyscyplinarny, a w razie potrzeby realizowane są we współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami wspierającymi osoby bezdomne. Strategia gminy przewiduje, aby pomoc dla osób bezdomnych była kompleksowa, dostosowana do

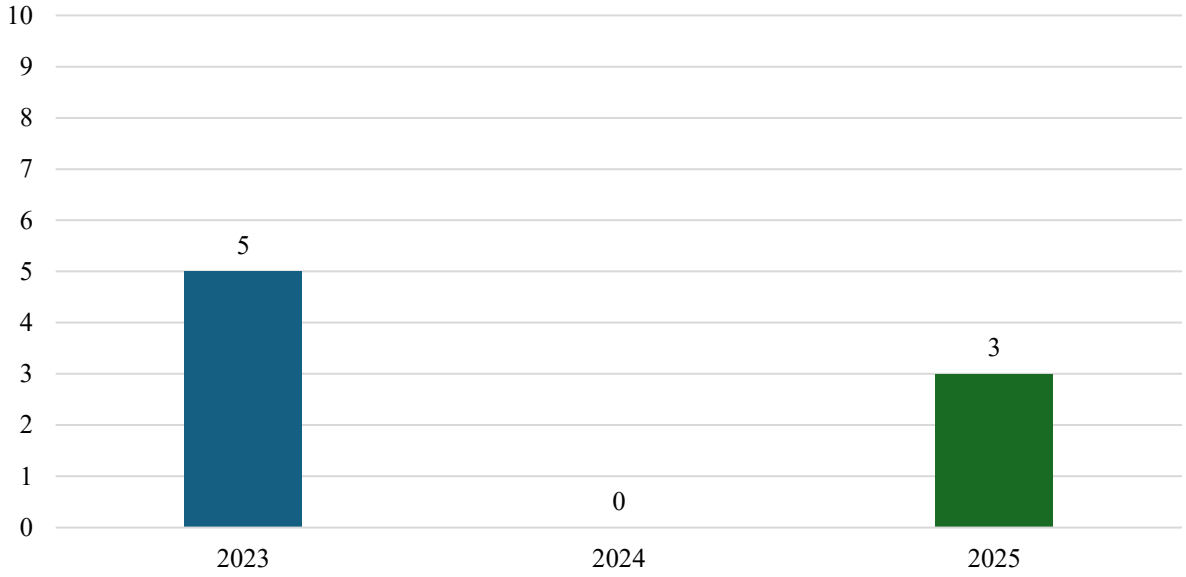
indywidualnych potrzeb i obejmowała zarówno wsparcie materialne, jak i działania zmierzające do reintegracji społecznej i poprawy jakości życia beneficjentów.

3.10. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Osoby opuszczające zakład karny często napotykają na swojej drodze na poważne trudności w ponownej adaptacji do życia społecznego, zawodowego i rodzinnego. Problemy te mogą dotyczyć braku stabilnego miejsca zamieszkania, źródeł finansowania, wsparcia społecznego czy dostępu do wielu usług publicznych. Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jedną z przesłanek uprawniających do uzyskania wsparcia jest trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (art. 7 pkt 12). Ustawa nakłada również na gminę obowiązek realizacji zadań związanych z udzielaniem osobom po odbyciu kary pozbawienia wolności niezbędnej pomocy w przezwyciężaniu trudności życiowych (art. 17 ust. 1 pkt 16a). W praktyce oznacza to, że ośrodek pomocy społecznej może udzielać zarówno świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych, a także kierować takie osoby do odpowiednich programów i form wsparcia. Działania te mają na celu ułatwienie readaptacji społecznej, zapewnienie minimum bezpieczeństwa socjalnego oraz ograniczenie ryzyka ponownej marginalizacji lub powrotu osób do środowiska przestępczego.

Na poniższym wykresie nr 15 przedstawiono liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2023–2025. Liczba rodzin w gminie Chociwel korzystających z pomocy z tego powodu w 2023 r. wyniosła 5, natomiast rok później ani jedna rodzina z gminy nie korzystała z pomocy społecznej z tego tytułu. W 2025 r. liczba rodzin wyniosła 3. Poniższy wykres przedstawia wyniki.

Wykres 15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

W gminie Chociwel osoby zwolnione z zakładu karnego, mimo że takich osób jest niewiele, mogą napotkać pewne trudności w przystosowaniu się do życia poza więzieniem, co wymaga wsparcia społecznego i instytucjonalnego. Do najczęstszych przyczyn należy zaliczyć m.in. problem ze znalezieniem stałego zatrudnienia, ponieważ osoby z przeszłością kryminalną często spotykają się z dość dużą nieufnością pracodawców i ograniczeniami prawnymi w dostępie do niektórych zawodów. Inną trudnością może być brak stabilnego miejsca zamieszkania. Osoby wracające do swoich rodzin często nie otrzymują od nich wystarczającego wsparcia lub wchodzą w różnego rodzaju konflikty. Osoby po odbyciu kary często borykają się z trudnościami psychicznymi i emocjonalnymi, takimi jak poczucie wykluczenia, wstydu, stresu czy lęku przed powrotem do społeczności lokalnej. Może to mieć swoje odzwierciedlenie w późniejszym funkcjonowaniu tych osób, w szczególności w relacjach rodzinnych i społecznych, a także w ich gotowości do podejmowania działań zmierzających do samodzielnego życia. Dodatkowo w gminie Chociwel pojawiają się problemy związane z dostępem do usług wsparcia społecznego, w tym doradztwa zawodowego, pomocy psychologicznej i mieszkaniowej. Brak odpowiedniego przygotowania do życia po odbyciu kary może prowadzić do recydywy, trudności w adaptacji zawodowej i społecznej oraz

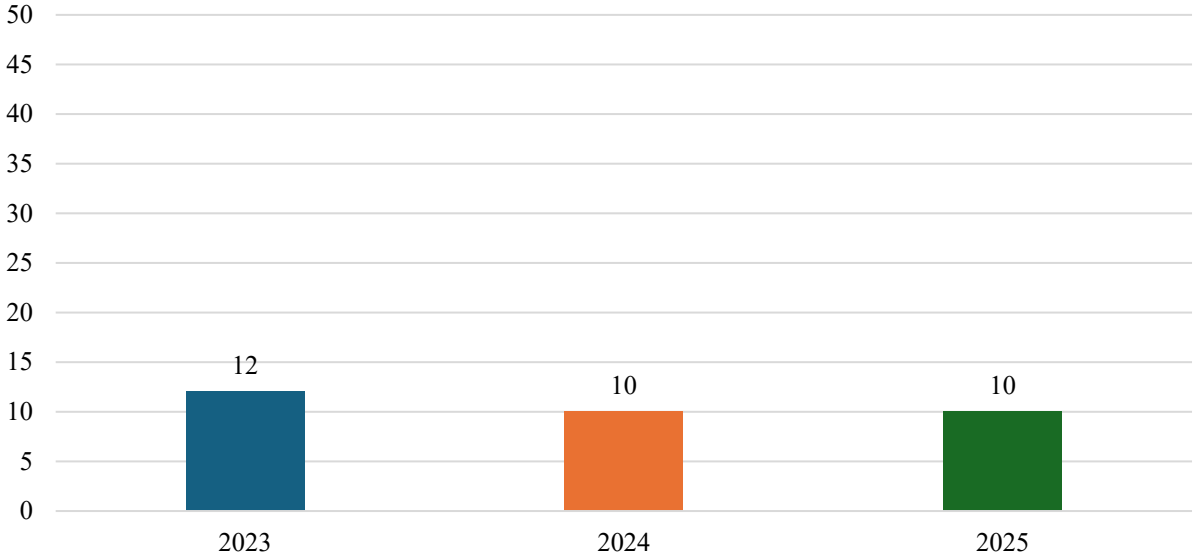
powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji MGOPS lub innych instytucji. W związku z tym strategia gminy w obszarze polityki społecznej powinna uwzględniać kompleksowe działania reintegracyjne, obejmujące wsparcie w zakresie mieszkalnictwa, zatrudnienia, doradztwa psychologicznego i socjalnego, a także programy edukacyjne i profilaktyczne, które ułatwią osobom opuszczającym zakłady karne skuteczny powrót do życia w społeczności lokalnej.

3.11. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

Ochrona macierzyństwa stanowi jeden z kluczowych obszarów wsparcia, który jest także realizowany w ramach systemu pomocy społecznej. Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kobiety w ciąży oraz rodziny z małymi dziećmi mogą korzystać ze świadczeń i usług mających na celu zapewnienie im odpowiednich warunków bezpieczeństwa socjalnego i zdrowotnego, zgodnie z art. 7 pkt. 2. Szczególne znaczenie w zakresie ochrony macierzyństwa stanowią również przepisy Ustawy z dnia 26 marca 1974 r. Kodeksu pracy, które zapewniają kobietom w ciąży i pracującym matkom ochronę zatrudnienia, prawo do urlopów macierzyńskich i rodzicielskich oraz szczególne warunki pracy. Ponadto przepisy Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych regulują dostęp do świadczeń takich jak zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny czy świadczenia związane z urodzeniem dziecka, natomiast Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci określa zasady przyznawania świadczenia wychowawczego. Pomoc oferowana przez ośrodki pomocy społecznej poza łagodzeniem bieżących trudności ekonomicznych, także zapewnienie kobietom w ciąży odpowiednich warunkach sprzyjających prawidłowemu rozwojowi ich dzieci oraz wzmocnienie stabilności rodzinnej.

Na poniższym wykresie nr 16 przedstawiono liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023–2025. W 2023 r. w gminie Chociwel z tego powodu pomoc otrzymało 12 rodzin, natomiast w 2024 r. liczba rodzin wyniosła 10 i tyle samo w kolejnym roku. Poniższy wykres przedstawia wyniki.

Wykres 16 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

W gminie Chociwel potrzeby ochrony macierzyństwa oraz wspierania rodzin wielodzietnych mają istotne znaczenie dla polityki społecznej i działań samorządowych. Kobiety w okresie ciąży oraz młode matki często wymagają wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej, profilaktyki, dostępu do świadczeń socjalnych i odpowiednich warunków mieszkaniowych. Pomoc może obejmować doradztwo w zakresie zdrowego stylu życia w ciąży, dostęp do badań i usług medycznych, wsparcie psychologiczne oraz programy edukacyjne dla rodziców. Rodziny wielodzietne w gminie Chociwel napotykają szczególne wyzwania finansowe i organizacyjne. Potrzebują wsparcia w zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, wyżywienia, odzieży oraz dostępu do edukacji i opieki nad dziećmi. Ważnym elementem jest także wspieranie rodziców w godzeniu obowiązków rodzinnych z zawodowymi, co może obejmować dostęp do żłobków, przedszkoli oraz form wsparcia pozaszkolnego dla dzieci. Dodatkowo istotne są działania integracyjne i profilaktyczne, które promują równość szans, zdrowy rozwój dzieci oraz wspierają rodziny w radzeniu sobie z trudnościami materialnymi i wychowawczymi. Strategia społeczna gminy powinna zatem uwzględniać zarówno ochronę macierzyństwa, poprzez kompleksowe wsparcie dla kobiet w ciąży i matek, jak i wsparcie rodzin wielodzietnych w codziennym

funkcjonowaniu, zapewniając im stabilność, bezpieczeństwo i możliwość pełnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

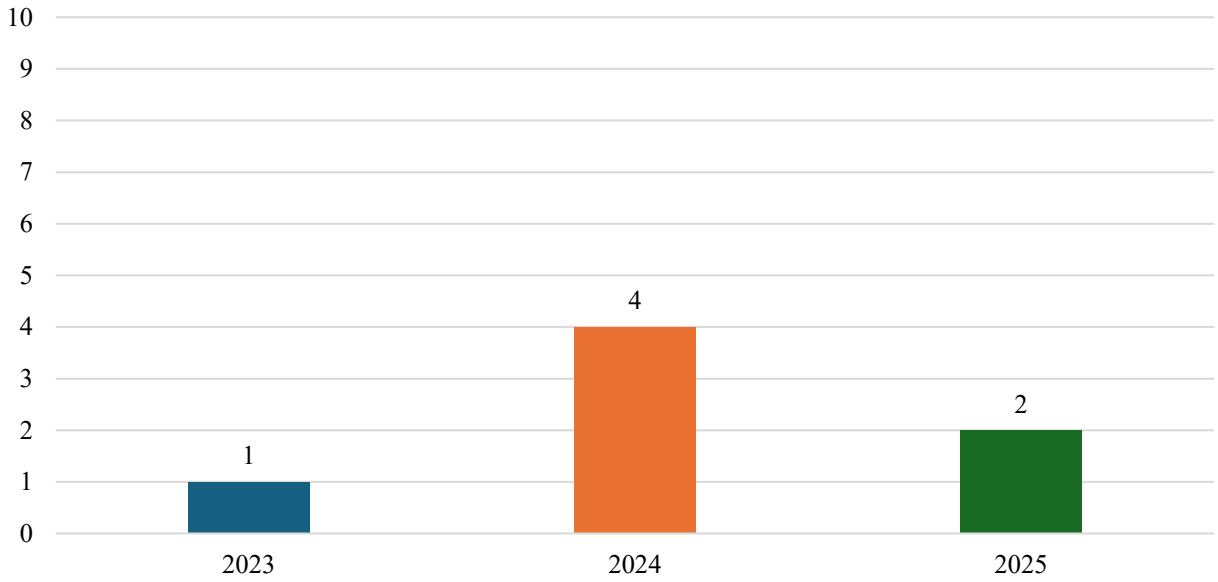
Działania podejmowane w gminie Chociwel powinny mieć charakter kompleksowy i długofalowy, obejmując zarówno pomoc materialną, jak i wsparcie usługowe oraz edukacyjne. Ich celem powinno być tworzenie przyjaznego środowiska dla rodzin, wzmacnianie ich stabilności oraz budowanie warunków sprzyjających wychowaniu dzieci i rozwojowi lokalnej społeczności.

3.12. Problemy w integracji osób ze statusem uchodźcy

Integracja osób ze statusem uchodźcy stanowi istotne wyzwanie dla systemu pomocy społecznej na poziomie lokalnym, w tym również w gminach o charakterze miejsko-wiejskim. Proces ten ma charakter wielowymiarowy i obejmuje zarówno aspekty społeczne, ekonomiczne, jak i kulturowe, wymagając skoordynowanych działań instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych. Jednym z podstawowych problemów jest ograniczony dostęp do rynku pracy. Osoby posiadające status uchodźcy często napotykają bariery związane z nieznajomością języka polskiego, brakiem uznania kwalifikacji zawodowych zdobytych w kraju pochodzenia oraz niewystarczającą znajomością realiów lokalnego rynku pracy. W konsekwencji zwiększa się ryzyko długotrwałego korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz utrwalenia zależności od systemu wsparcia.

Na poniższym wykresie nr 17 przedstawiono informację dotyczące pomocy społecznej dla osób borykających się z problemami związanymi z integracją w związku ze statusem uchodźcy w gminie Chociwel w latach 2023–2025. Na podstawie raportu o stanie gminy za rok 2025, w 2023 r. w gminie z tego tytułu wsparcie uzyskała 1 rodzina, a w 2024 r. były to 4 rodziny. Rok później liczba rodzin wyniosła 2. Nie uwzględniono osób ze statusem UKR. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu problemów w integracji w związku ze statusem uchodźcy w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Chociwlu

Na terenie gminy Chociwel zjawisko obecności osób ze statusem uchodźcy ma ograniczoną skalę, jednak wiąże się z istotnymi wyzwaniami integracyjnymi. Specyfika gminy, w tym rozproszona struktura osadnicza oraz ograniczony dostęp do usług specjalistycznych, wpływa na możliwości wsparcia tej grupy. Głównym problemem jest utrudniony dostęp do rynku pracy, wynikający z barier językowych oraz niewielkiej liczby miejsc zatrudnienia. Ograniczony zasób mieszkań komunalnych i słabo rozwinięty rynek najmu prywatnego powodują trudności w zapewnieniu stabilnych warunków mieszkaniowych. Istotnym wyzwaniem pozostaje także ograniczony dostęp do usług wspierających, takich jak pomoc psychologiczna, doradztwo czy kursy językowe, które najczęściej dostępne są poza gminą. W obszarze edukacji konieczne jest zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży w procesie adaptacji, co stanowi dodatkowe obciążenie dla lokalnych placówek. Dodatkowo, różnice kulturowe oraz niewielkie doświadczenie społeczności lokalnej w pracy z cudzoziemcami mogą utrudniać proces integracji społecznej. W związku z tym kluczową rolę odgrywa system pomocy społecznej, który powinien wspierać aktywizację, samodzielność oraz włączanie osób ze statusem uchodźcy w życie lokalnej społeczności.

4. Wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy

4.1. Metodologia i cel badania

Badanie dorosłych mieszkańców gminy Chociwel, w tym seniorów. Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie kompleksowej informacji na temat opinii, potrzeb oraz oczekiwań lokalnej społeczności w odniesieniu do wybranych zjawisk społecznych. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Celem badania było uzyskanie opinii mieszkańców na temat:

- jakości życia w gminie,
- dostępności usług społecznych,
- najważniejszych problemów społecznych,
- postrzegania zjawisk ryzyka (ubóstwo, uzależnienia, przemoc, bezrobocie, izolacja społeczna).

PAPI (Paper and Pencil Interview) to tradycyjna metoda badań ankietowych, w której ankieter przeprowadza wywiad z respondentem przy użyciu papierowego kwestionariusza. Jest to jedna z najstarszych i najbardziej klasycznych technik zbierania danych w badaniach społecznych, marketingowych oraz ewaluacyjnych.

Cechy charakterystyczne metody:

- forma papierowa – ankieter korzysta z drukowanej ankiety, w której ręcznie zaznacza odpowiedzi respondenta,
- bezpośredni kontakt – wywiad prowadzony jest twarzą w twarz, co umożliwia obserwację zachowań, reakcji i zwiększa szansę na uzyskanie kompletnych odpowiedzi,
- duża elastyczność – ankieter może wyjaśniać pytania, doprecyzowywać instrukcje oraz pomagać respondentowi w zrozumieniu treści ankiety,

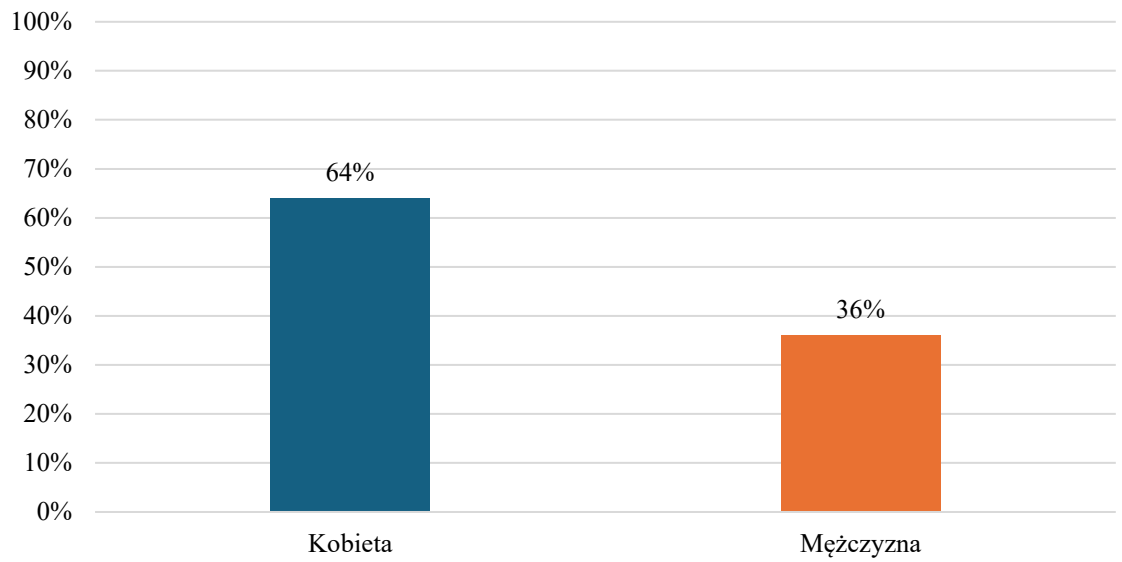
- brak zaplecza technicznego – metoda nie wymaga urządzeń elektronicznych ani oprogramowania, co ułatwia jej stosowanie w środowiskach o ograniczonej infrastrukturze cyfrowej,
- możliwość stosowania rozbudowanych narzędzi – ankiety mogą zawierać skale, schematy, tabele, rysunki, które ankieter omawia z respondentem.

4.2. Grupa badania

Badania dotyczyły mieszkańców gminy Chociwel, którzy w momencie realizacji badania mieli ukończony osiemnasty rok życia oraz wyrazili zgodę na uczestnictwo w ankiecie. Respondenci zostali poinformowani przez zespół badawczy o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji z udziału w badaniu w dowolnym momencie.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel na rzecz opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 uczestniczyły 64 kobiety, które stanowiły 64% badanych oraz 36 mężczyzn, którzy stanowili 36% badanych. Informacje zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 18.

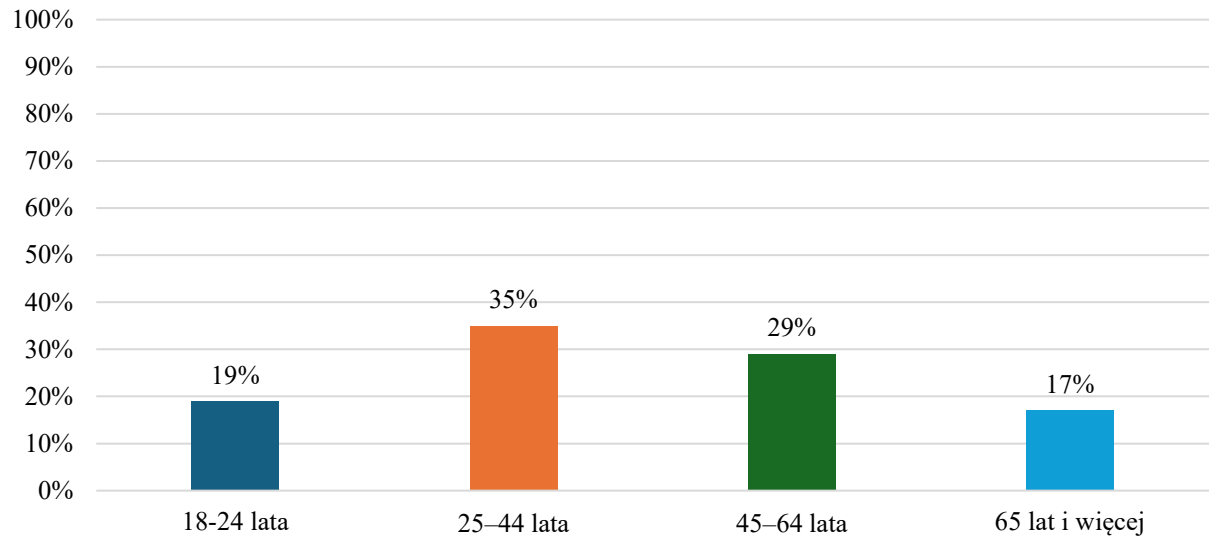
Wykres 18 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W kontekście wieku ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy Chociwel najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25–45 lat (35% badanych). Drugą najliczniejszą grupą byli respondenci w wieku 45–64 lata (29%), następnie osoby w wieku 18–24 lata (19%), a najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej (17%). Wyniki dotyczące pytania przedstawiono na wykresie nr 19.

Wykres 19 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

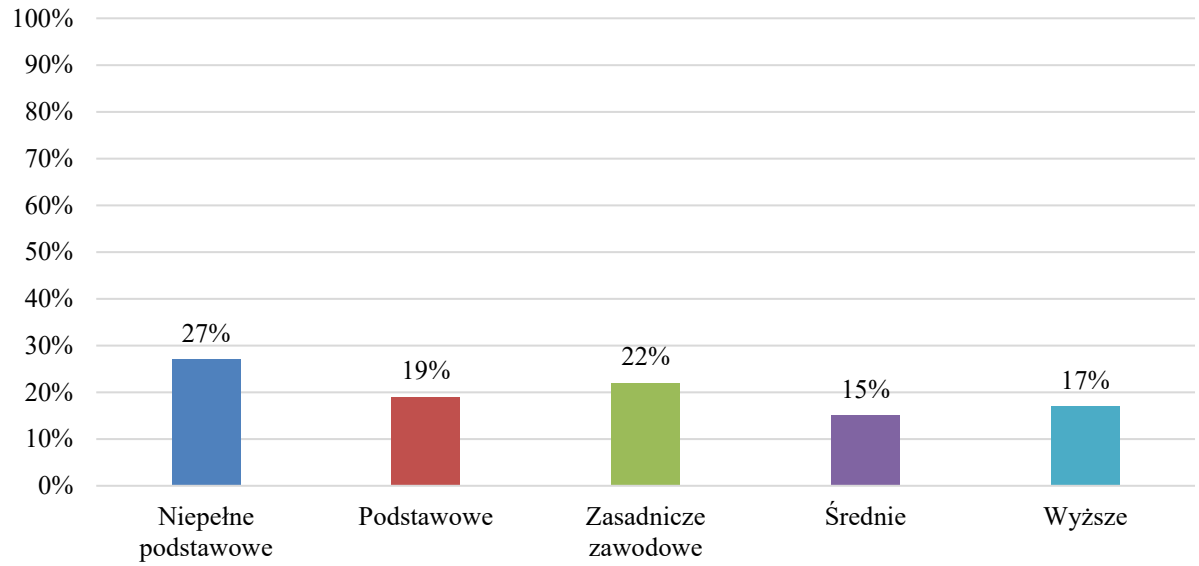

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Najwięcej ankietowanych zadeklarowało, że posiada wykształcenie niepełne podstawowe (27%), następnie wskazywano wykształcenie zasadnicze zawodowe (22%),

podstawowe (19%), wykształcenie wyższe (17%) oraz średnie (15%). Wyniki przedstawia wykres nr 20.

Wykres 20 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

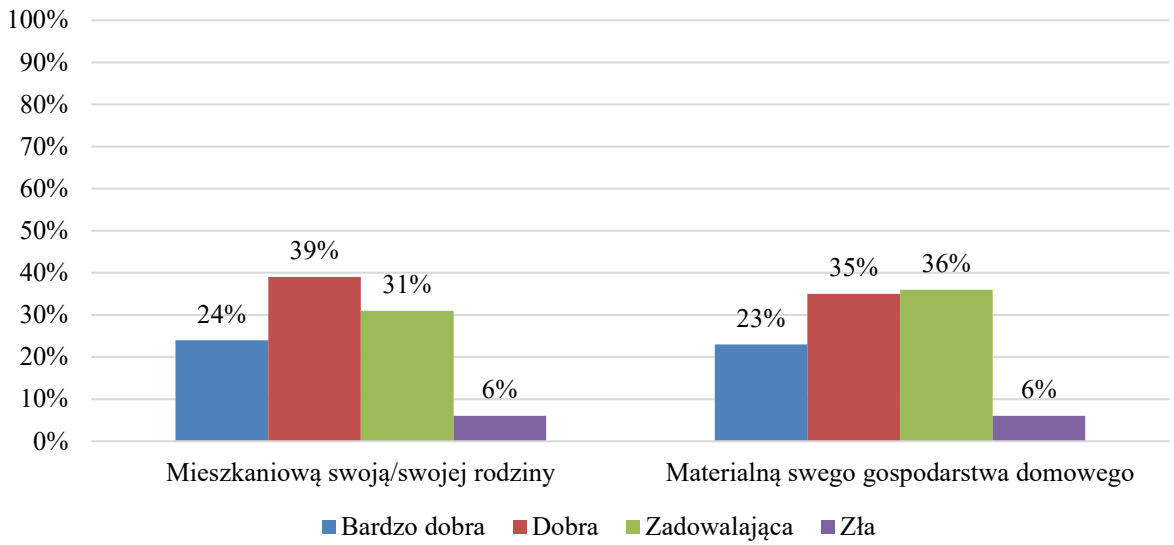
4.3. Sytuacja życiowa mieszkańców

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego warunków bytowych mieszkańców gminy Chociwel. Analiza obejmuje ocenę poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych, dostępności i jakości zasobów mieszkaniowych oraz subiektywną ocenę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. W pytaniu dotyczącym sytuacji życiowej mieszkańców gminy respondenci mieli możliwość wyrażenia opinii na temat sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego oraz sytuacji mieszkaniowej własnej oraz swojej najbliższej rodziny. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych wyzwań w zakresie warunków życia oraz określenie obszarów wymagających wsparcia i działań ze strony samorządu.

Ankietowani dorośli mieszkańcy gminy Chociwel mają w większości dobre zdanie na temat sytuacji mieszkaniowej swojej rodziny. Jako bardzo dobrą ocenia ją 24% ankietowanych, a jako dobrą 39%. Nieco gorzej ankietowani ocenili sytuację materialną swojego gospodarstwa

domowego, w przypadku której 23% ankietowanych uznało ją za bardzo dobrą, a 35% za dobrą. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 21.

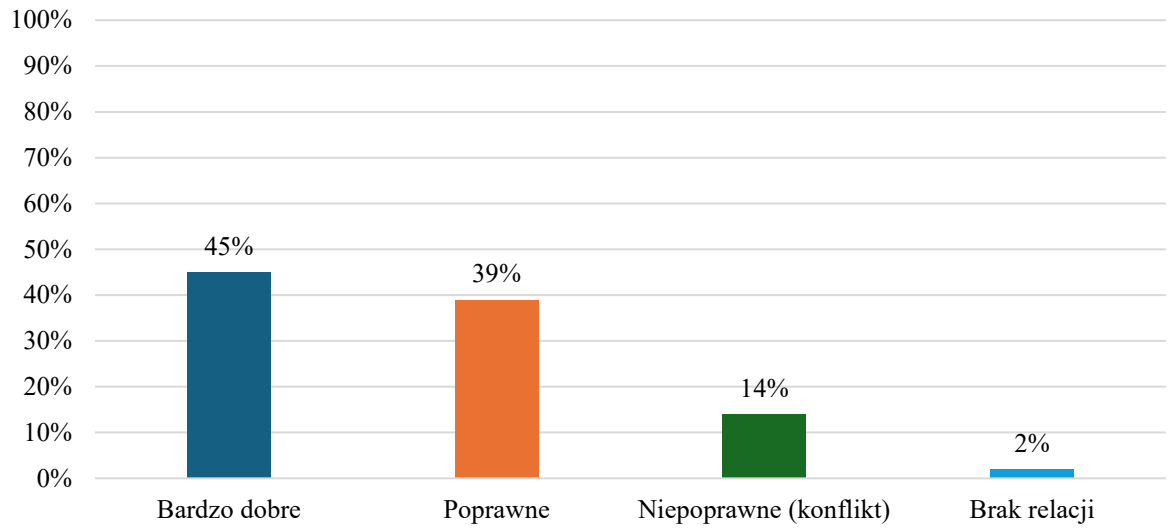
Wykres 21 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację życiową?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W kolejnym pytaniu skierowanym do ankietowanych, zapytano ich o ocenę relacji z najbliższymi sąsiadami. Najwięcej ankietowanych deklarowało wybór dwóch wariantów odpowiedzi. Bardzo dobrze swoje relacje ocenia 45% ankietowanych, a jako poprawne 39%. 14% ankietowanych stwierdziło, że ich relacje z sąsiadami są niepoprawne lub występuje konflikt, z kolei 2% badanych wskazało, że nie utrzymuje żadnych relacji z sąsiadami. Wyniki dotyczące tego pytania przedstawia poniższy wykres nr 22.

Wykres 22 Jak ocenia Pani/Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?

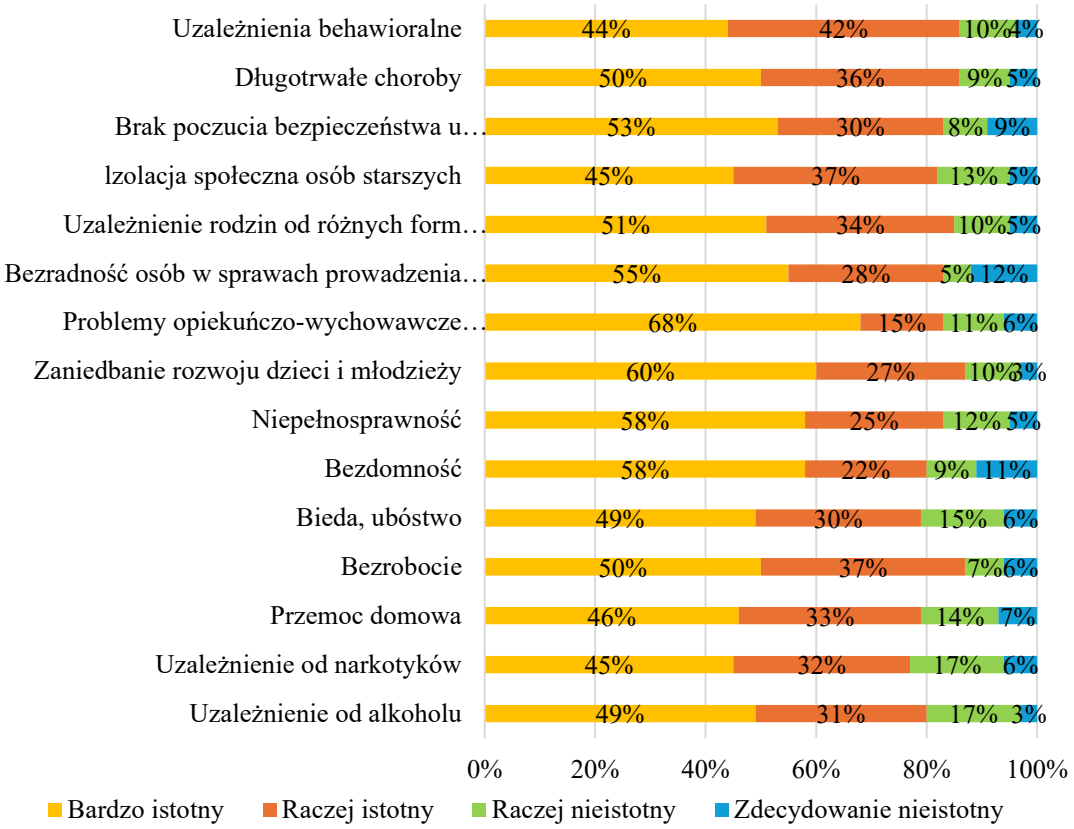
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

4.4. Problemy społeczne w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę skali istotności poszczególnych problemów społecznych występujących w gminie Chociwel. Badanie miało na celu identyfikację najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy oraz ocenę skali powszechności i ich wpływu na życie lokalnej społeczności. Przyjętą w tym pytaniu miarą była ocena ważności poszczególnych problemów społecznych w skali od „zdecydowanie nieistotny" i „raczej nieistotny" do „raczej istotny" i „bardzo istotny". Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwala na wskazanie głównych obszarów wymagających wsparcia oraz określenie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tej kwestii.

Uzyskane odpowiedzi od ankietowanych wskazały, że do najbardziej istotnych problemów występujących w gminie Chociwel należą: uzależnienia od narkotyków (45% uznało je za problem bardzo istotny, a 32% za problem raczej istotny), przemoc domowa (46% uznało ją za problem bardzo istotny, a 33% za problem raczej istotny), bieda i ubóstwo (49% uznało je za problem bardzo istotny, a 30% za problem raczej istotny). Pozostałe informacje przedstawiono na wykresie nr 23.

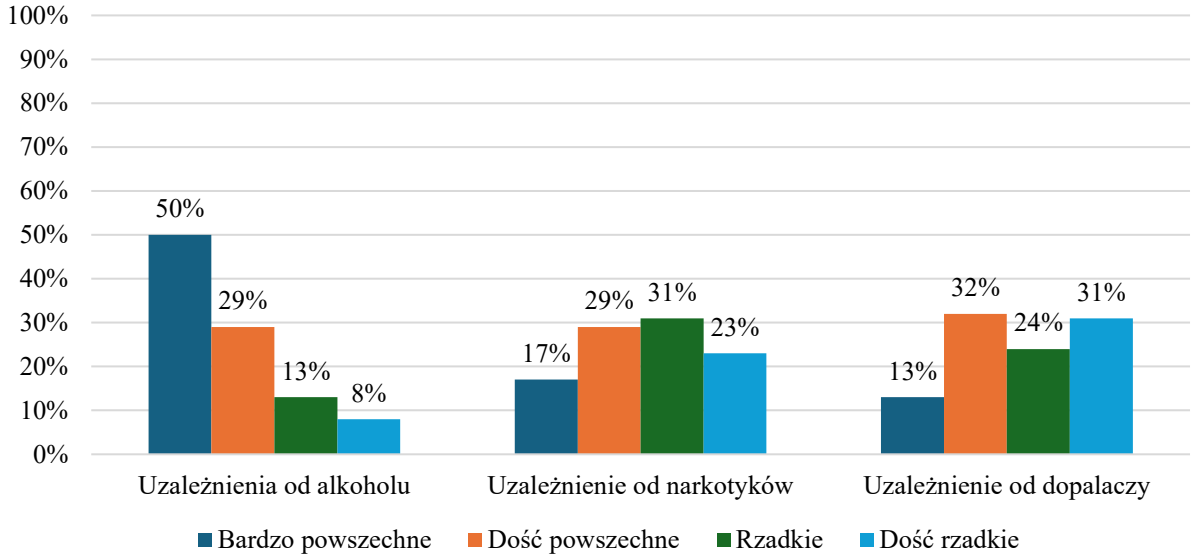
Wykres 23 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Następnie ankietowani zostali poproszeni o ocenę poszczególnych zjawisk na terenie gminy Chociwel w kontekście uzależnień od alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Uzależnienie od alkoholu jako zjawisko bardzo powszechne wskazało 50% ankietowanych, a 29% uznało je za problem dość powszechny. Uzależnienie od narkotyków za zjawisko dość rzadkie uznało 23% badanych, natomiast jako zjawisko rzadkie oceniło je 31% ankietowanych.. Jeśli chodzi o uzależnienie od dopalaczy, 31% ankietowanych uważa je za zjawisko dość rzadkie w swoim środowisku lokalnym, natomiast 32% twierdzi, że jest ono dość powszechne. Wyniki dotyczące pytania przedstawia poniższy wykres nr 24.

Wykres 24 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

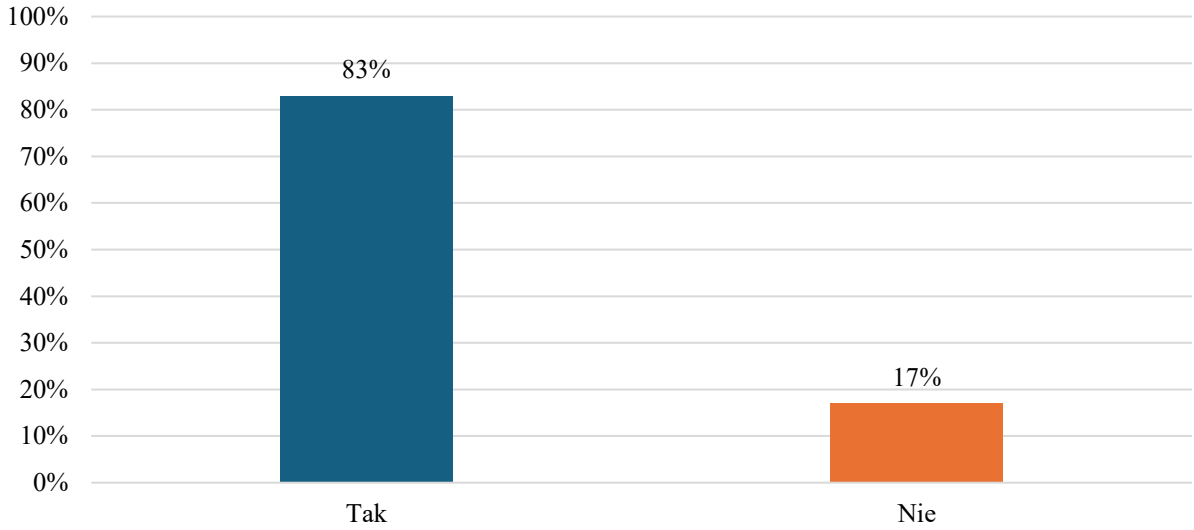
4.5. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia

Poniższy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Chociwel na temat zdrowia i uzależnień. Celem badania w tym obszarze było rozpoznanie opinii i postaw społeczności lokalnej wobec wybranych problemów zdrowotnych oraz zjawisk związanych z uzależnieniami. Analiza zgromadzonych danych pozwala na określenie skali występowania problemów, identyfikację głównych zagrożeń oraz ocenę świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia publicznego i profilaktyki uzależnień. Celem analizy jest określenie poziomu świadomości społecznej, identyfikacja najczęściej występujących zagrożeń oraz rozpoznanie potrzeb w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień. Wyniki badań stanowią podstawę do planowania przyszłych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz rozwoju lokalnej oferty wsparcia terapeutycznego.

W pierwszym pytaniu dotyczącym omawianej tematyki zapytano ankietowanych o ocenę potrzeb realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. W ocenie respondentów przeważają głosy świadczące o potrzebie realizacji działań profilaktycznych, tak uważa 83% ankietowanych, z kolei 17% było zdania przeciwnego

i uznało, że tego typu działania nie są konieczne. Poniższy wykres nr 25 przedstawia wyniki dotyczące pytania.

Wykres 25 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

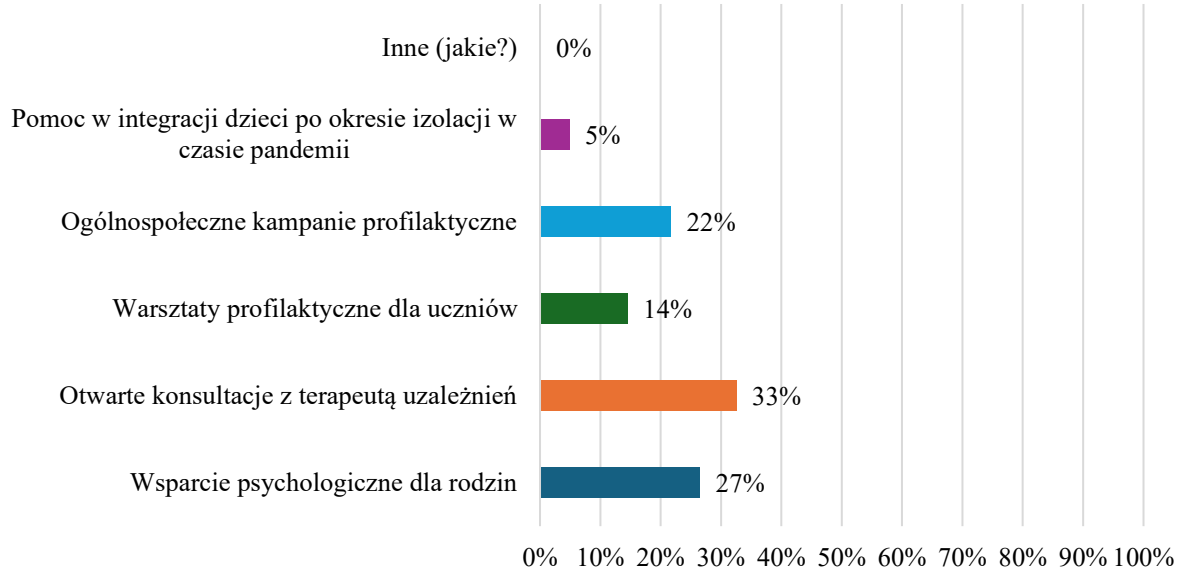

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Zdaniem 33% ankietowanych najbardziej istotnymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom były otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień. Z kolei 27% badanych uważa, że najbardziej potrzebnym działaniem jest wsparcie psychologiczne dla

rodzin, a 22% ankietowanych wskazało na ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne. Pozostałe informacje przedstawia wykres nr 26.

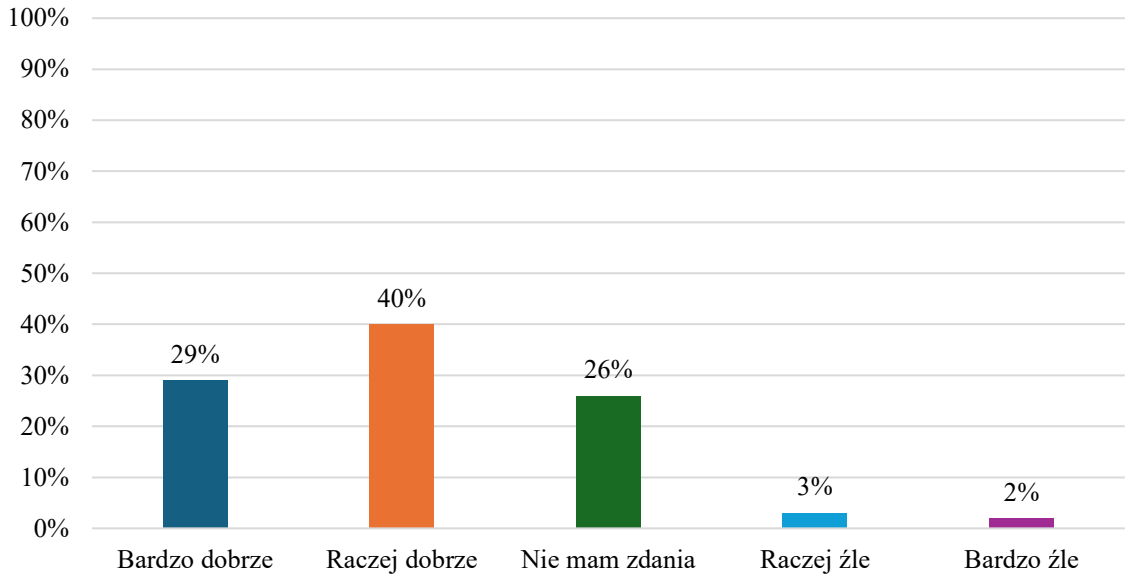
Wykres 26 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakie działania są najbardziej potrzebne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Największa grupa ankietowanych ocenia stan opieki zdrowotnej na terenie gminy Chociwel „raczej dobrze” – taką opinię wyraziło 40% badanych. Ocenę „bardzo dobrą” wystawiło 29% respondentów, natomiast co czwarty uczestnik badania (26%) nie miał zdania na ten temat. Negatywne opinie należały do rzadkości: stan lokalnej służby zdrowia oceniło „raczej źle” 3% osób, a „bardzo źle” zaledwie 2% badanych. Pozostałe wyniki przedstawia poniższy wykres nr 27.

Wykres 27 Opieka zdrowotna. Jak ocenia Pan/Pani stan opieki zdrowotnej na terenie gminy?

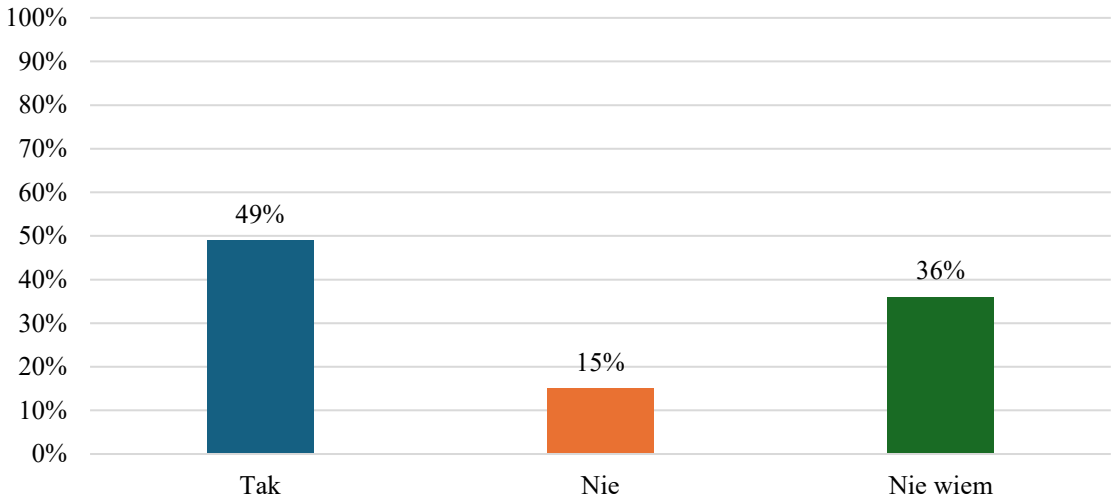
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

4.6. Bezpieczeństwo i przemoc domowa

W tym podrozdziale przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Chociwel, dotyczącego poczucia bezpieczeństwa oraz skali występowania przemocy domowej na terenie gminy. Analiza obejmuje ocenę poziomu zagrożeń, z jakimi spotykają się mieszkańcy, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz ocenę dostępności wsparcia instytucjonalnego. Zgromadzone dane pozwalają na określenie głównych problemów w zakresie bezpieczeństwa oraz wskazanie obszarów wymagających intensyfikacji działań profilaktycznych i pomocowych. Wyniki badań stanowią jednocześnie podstawę do planowania skutecznych rozwiązań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i ograniczenie zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców.

Większość ankietowanych mieszkańców gminy zadeklarowała, że czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania – tak odpowiedziało 49% badanych. Zdania przeciwnego było 15% ankietowanych, a 36% nie miało zdania na ten temat. Wyniki przedstawia wykres nr 28.

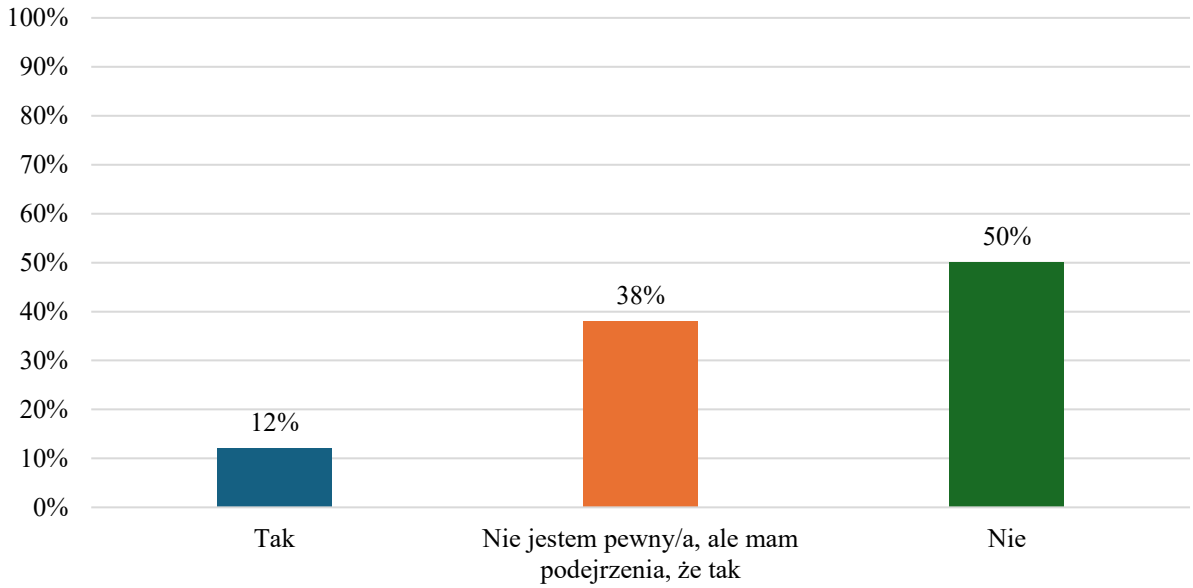
Wykres 28 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Zdaniem połowy respondentów w ich otoczeniu nie ma osób doświadczających przemocy domowej – tak stwierdziło 50% badanych. Z kolei przeciwnego zdania było 12% badanych, którzy zadeklarowali, że znają osoby doświadczające przemocy domowej w ich najbliższym otoczeniu. 38% ankietowanych nie było pewnych, ale miało podejrzenia, że zna takie osoby. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 29.

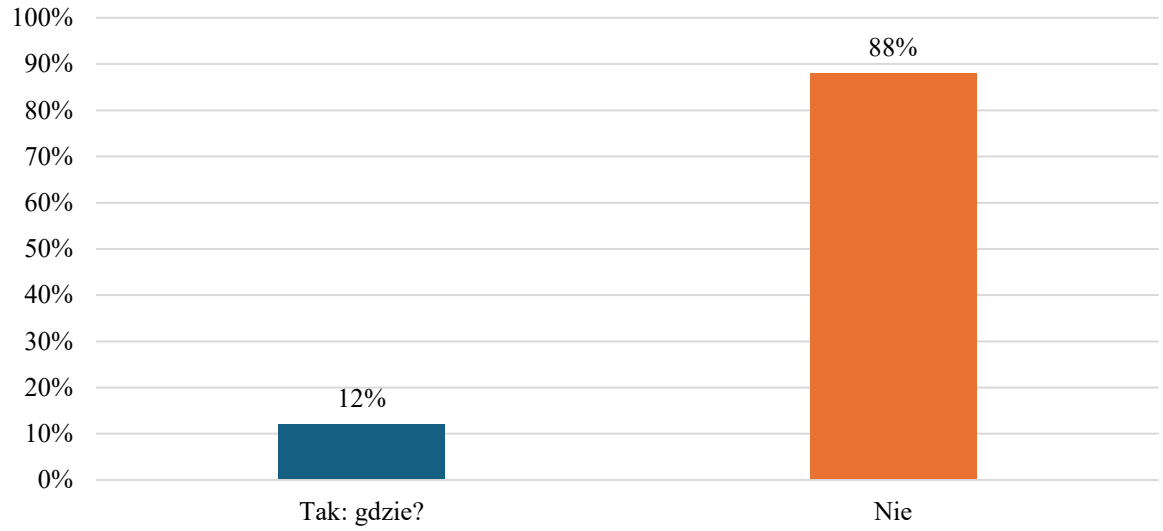
Wykres 29 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia") doświadczające przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W kwestii znajomości placówek oferujących wsparcie ofiarom przemocy w miejscu zamieszkania, jedynie 12% ankietowanych zadeklarowało, że wie, gdzie szukać takiej pomocy. Zdecydowana większość, bo aż 88% respondentów, wskazała, że nie zna takich miejsc. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 30.

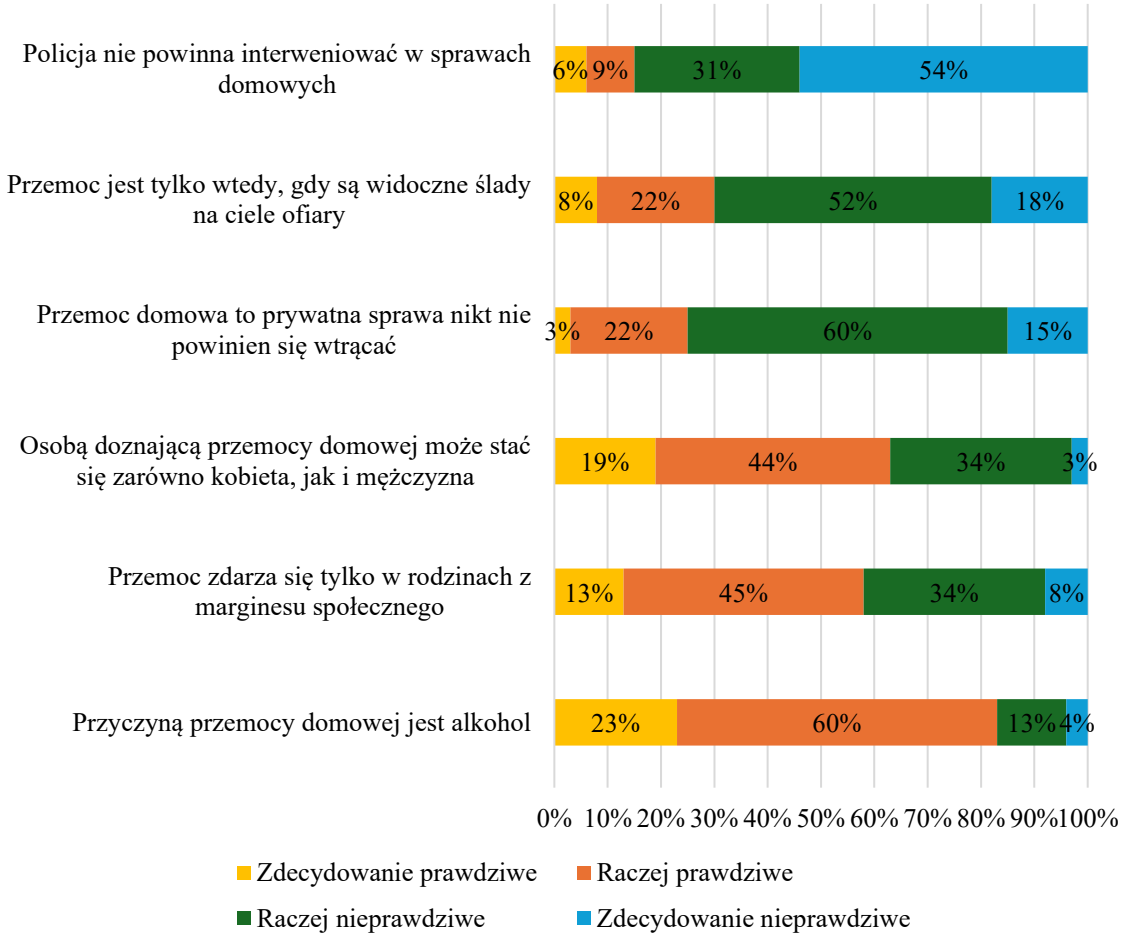
Wykres 30 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Respondenci w większości zdecydowanie nie podzielają opinii, że Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych, tak uważa 54% badanych. Stwierdzenie, że przemoc występuje tylko wtedy, gdy widoczne są ślady na ciele osoby doznającej przemocy, 52% ankietowanych uznało za raczej nieprawdziwe. Stwierdzenie, że przemoc domowa to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać, 60% badanych uznało za raczej nieprawdziwe. Ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna, raczej zgadza się 44% ankietowanych. Ze stwierdzeniem, że przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego, raczej zgadza się 45% ankietowanych. Ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol, raczej zgadza się 60% badanych. Pozostałe wyniki dotyczące tego pytania przedstawiono na wykresie nr 31.

Wykres 31 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?

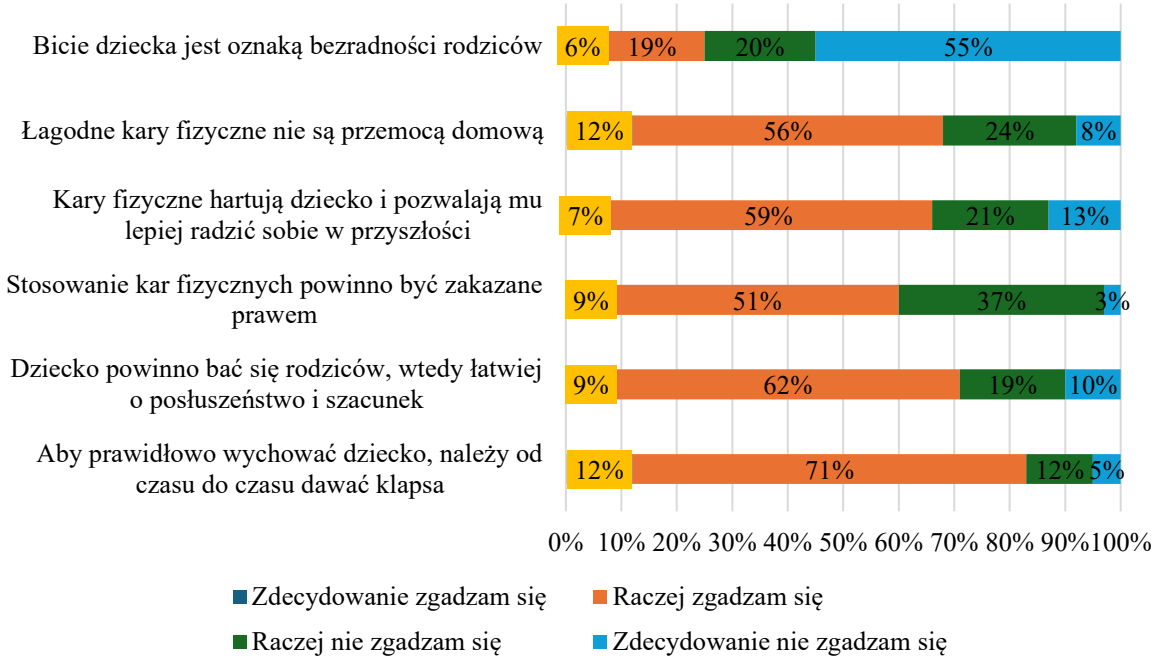

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

55% ankietowanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem – bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców. Ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową, raczej zgadza się 56% badanych. Ze stwierdzeniem, że kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości, raczej zgadza się 59% ankietowanych. 51% ankietowanych uważa, że stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem. 62% badanych raczej zgadza się, że dziecko powinno bać się rodziców, ponieważ wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek. 71% ankietowanych raczej zgadza się ze stwierdzeniem – aby

prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa. Szczegółową analizę i rozkład poszczególnych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 32.

Wykres 32 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

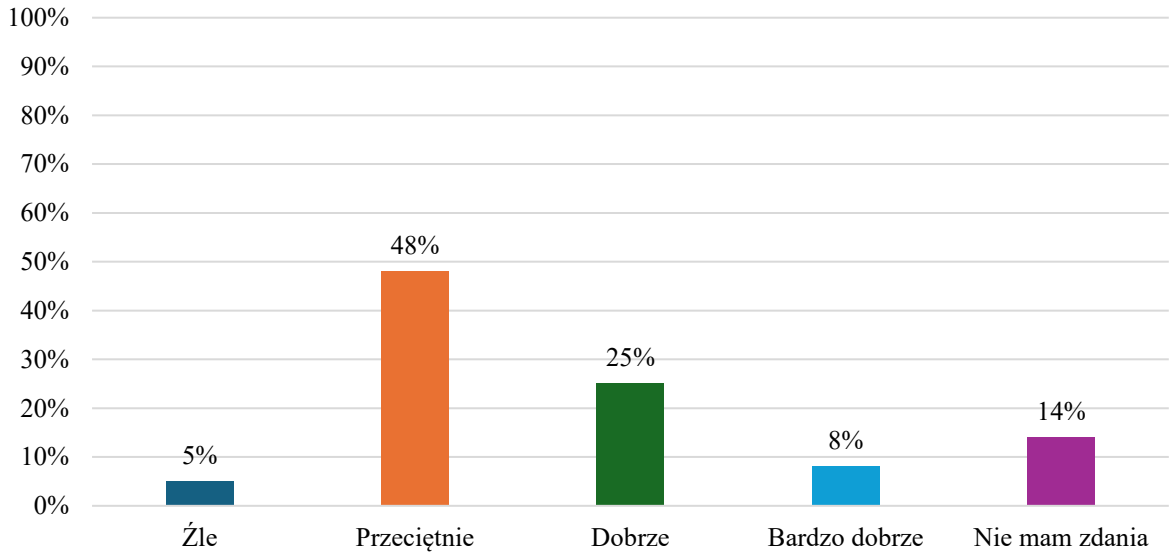
4.7. Kultura i działania społeczne

Niniejszy podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego dotyczącego uczestnictwa mieszkańców gminy Chociwel w życiu kulturalnym oraz ich zaangażowania w inicjatywy społeczne. Analiza obejmuje ocenę dostępności oferty kulturalnej, poziomu aktywności w wydarzeniach lokalnych oraz zainteresowania różnorodnymi formami działalności społecznej. Zgromadzone w tym zakresie dane pozwalają na identyfikację potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie rozwoju kultury i integracji społecznej oraz wskazują obszary wymagające wsparcia oraz rozbudowy oferty kulturalnej i społecznej na terenie ich zamieszkania.

Współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi najwięcej badanych oceniło

jako przeciętną – tak uważa 48% ankietowanych. Zdaniem 25% współpraca układa się dobrze, a 14% nie miało zdania na ten temat. Poniższy wykres nr 33 przedstawia wyniki.

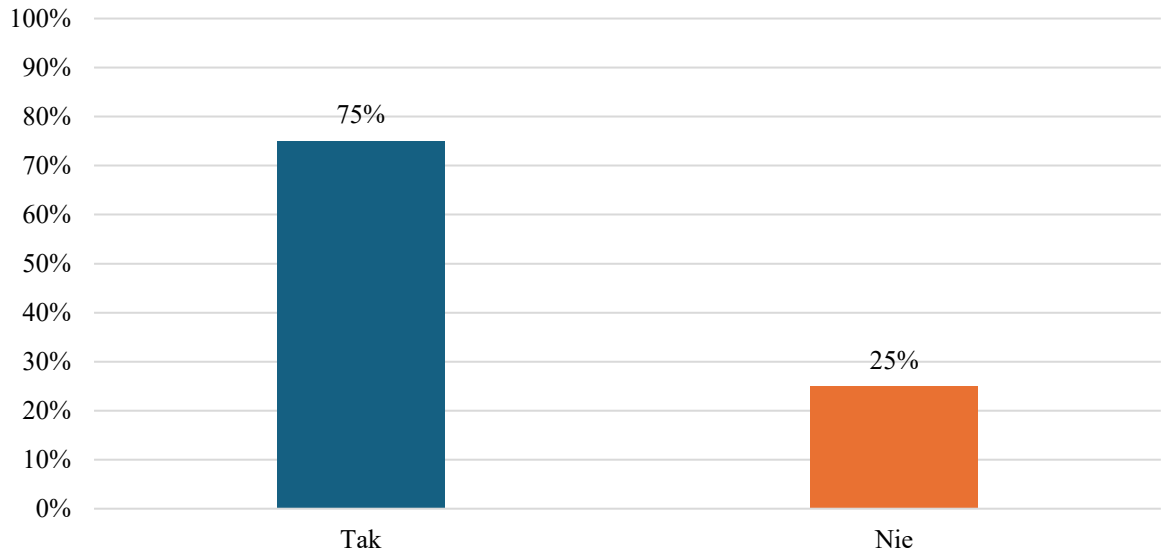
Wykres 33 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

75% respondentów zadeklarowało, że w ostatnim roku uczestniczyła w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych, z kolei 25% ankietowanych stwierdziło, że nie uczestniczyło w żadnym wydarzeniu w ostatnim roku kalendarzowym. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 34.

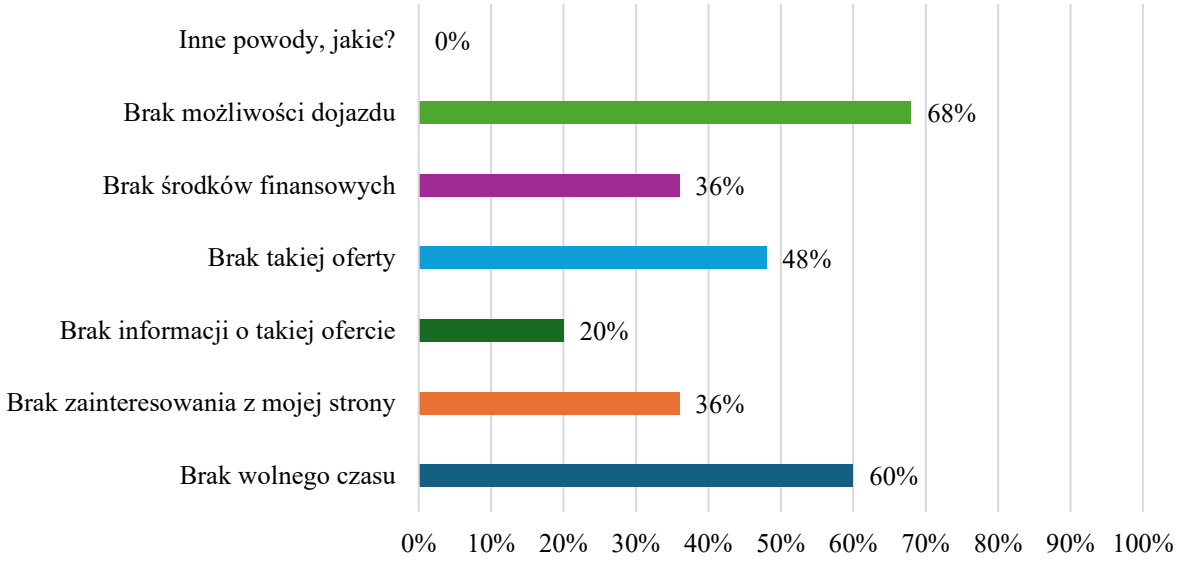
Wykres 34 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Ankietowani najczęściej jako przyczynę braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wskazywali na brak możliwości dojazdu (68%), brak wolnego czasu (60%) oraz brak takiej oferty (48%). Pozostałe wyniki dotyczące pytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 35.

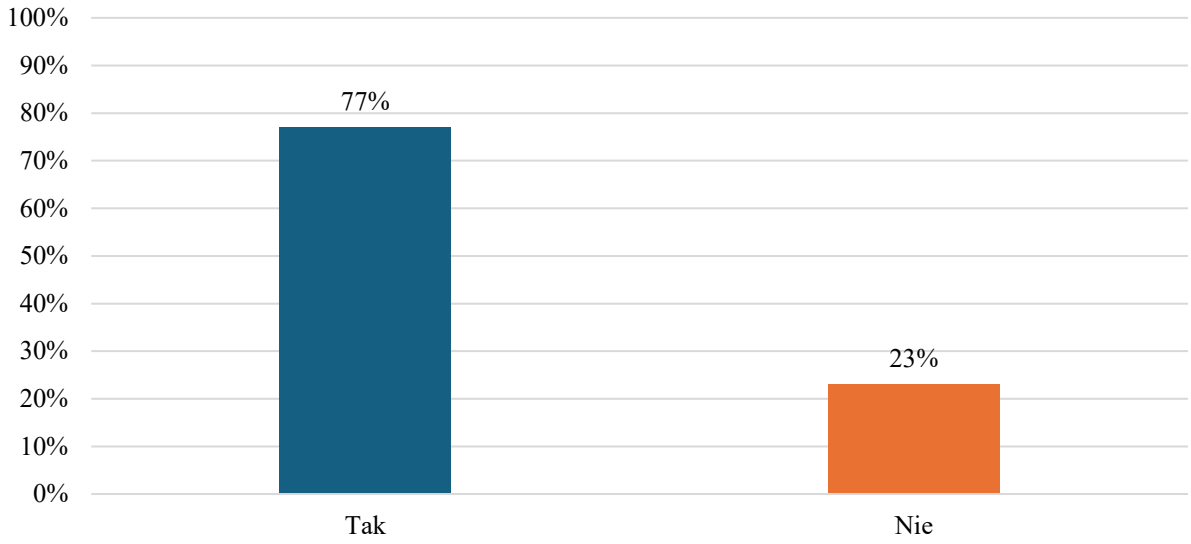
Wykres 35 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych mieszkańców gminy Chociwel o ocenę zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego. 77% respondentów uznało, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest zaspokajana. Przeciwnego zdania w tej kwestii było 23% ankietowanych, którzy uważają, że potrzeby te nie są w pełni zaspokajane. Wyniki przedstawia wykres nr 36.

Wykres 36 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

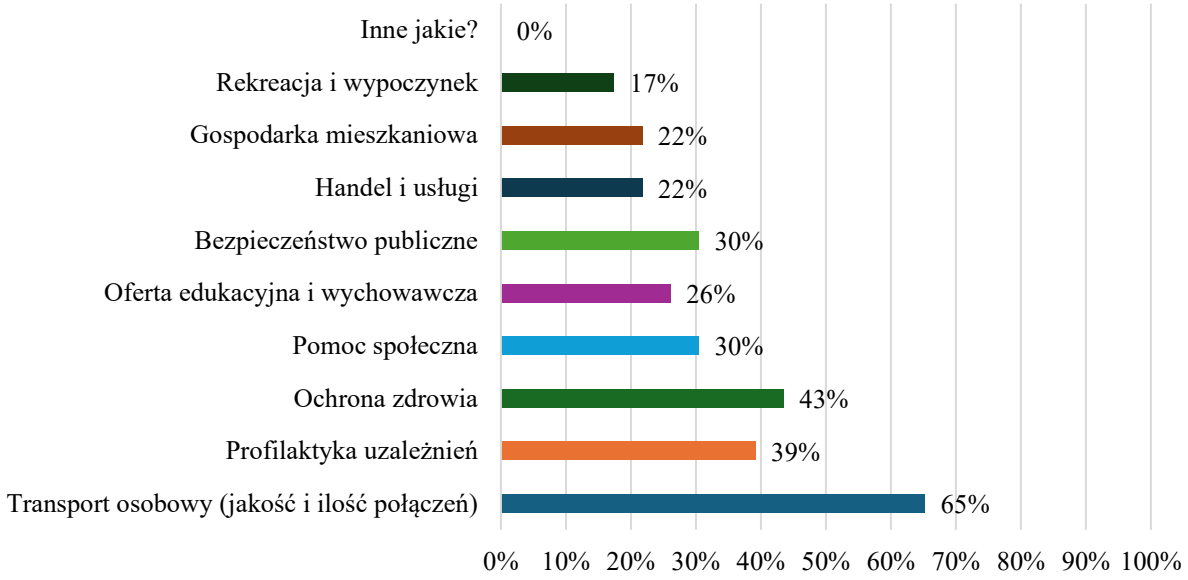

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Większej uwagi ze strony władz gminy wymaga transport osobowy (jakość i ilość połączeń), który wskazało 65% badanych. Drugą w kolejności najczęściej wskazywaną usługą była ochrona zdrowia, którą wybrało 43% ankietowanych. Trzecią usługą społeczną

wymagającą większej uwagi była profilaktyka uzależnień, którą wskazało 39% ankietowanych. Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 37.

Wykres 37 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

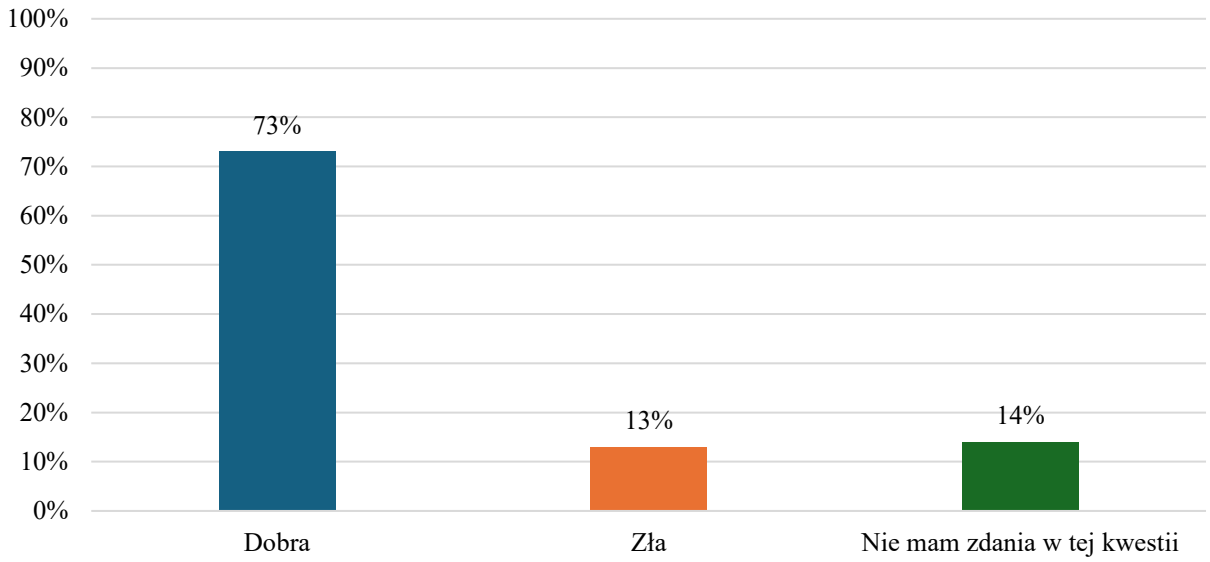
4.8. Osoby starsze i z niepełnosprawnością

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego potrzeb oraz jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnością w gminie Chociwel. Analiza obejmuje ocenę dostępności usług opiekuńczych, wsparcia społecznego, infrastruktury oraz barier utrudniających codzienne funkcjonowanie tych grup mieszkańców. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych problemów oraz wskazanie obszarów wymagających wsparcia ze strony samorządu i instytucji lokalnych, co stanowi podstawę do planowania działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnością.

Ankietowani w tej serii pytań na początku zostali zapytani o ocenę sytuacji seniorów w gminie Chociwel pod kątem życia codziennego, życia zawodowego, możliwości spędzania czasu wolnego, dostępu do usług itp.

73% ankietowanych dobrze ocenia sytuację seniorów w gminie, 14% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania, natomiast źle sytuację ocenia 13% badanych. Wyniki zaprezentowano na wykresie nr 38.

Wykres 38 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/Pani sytuację seniorów w gminie?

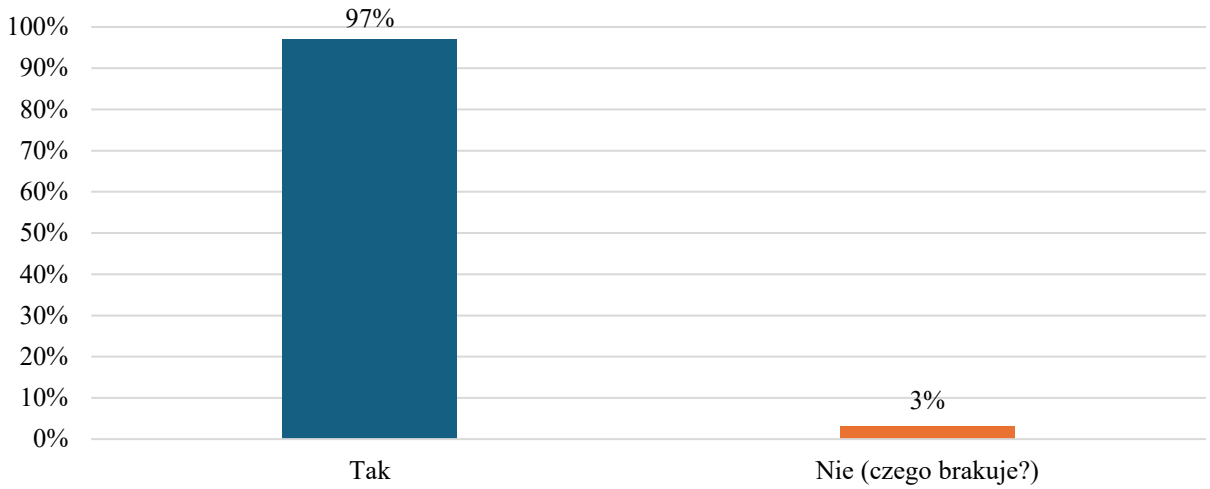

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W kolejnym pytaniu, dotyczącym obecności i funkcjonowania seniorów w gminie Chociwel, poproszono ankietowanych o ocenę, czy aktualna oferta działań dla seniorów jest wystarczająca i odpowiednia. 97% ankietowanych uważa, że obecna oferta działań dla

seniorów jest w pełni wystarczająca, natomiast przeciwnego zdania było 3% badanych. Wykres nr 39 przedstawia analizę wyników tego pytania.

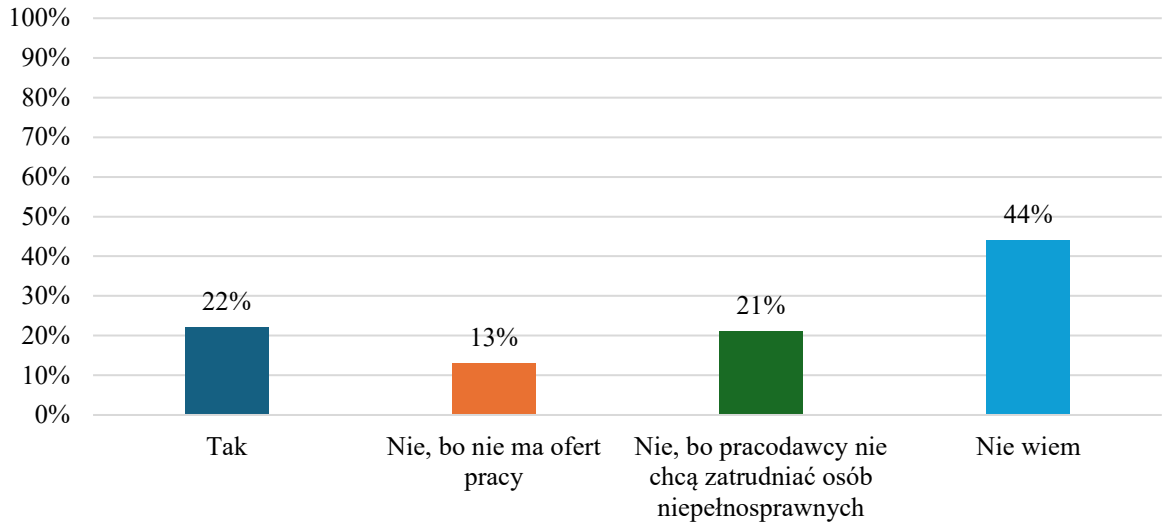
Wykres 39 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/Pana wystarczająca?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W pytaniu dotyczącym zatrudniania osób z niepełnosprawnościami przez lokalnych pracodawców 44% ankietowanych nie miało zdania w tym temacie, a 13% uważało, że osoba z niepełnosprawnością nie ma szans na znalezienie pracy z powodu braku ofert. 21% ankietowanych wskazało, że pracodawcy nie chcą zatrudniać osób z niepełnosprawnościami, a tylko 22% stwierdziło, że osoba z niepełnosprawnością ma szansę znaleźć pracę. Wyniki przedstawia wykres nr 40.

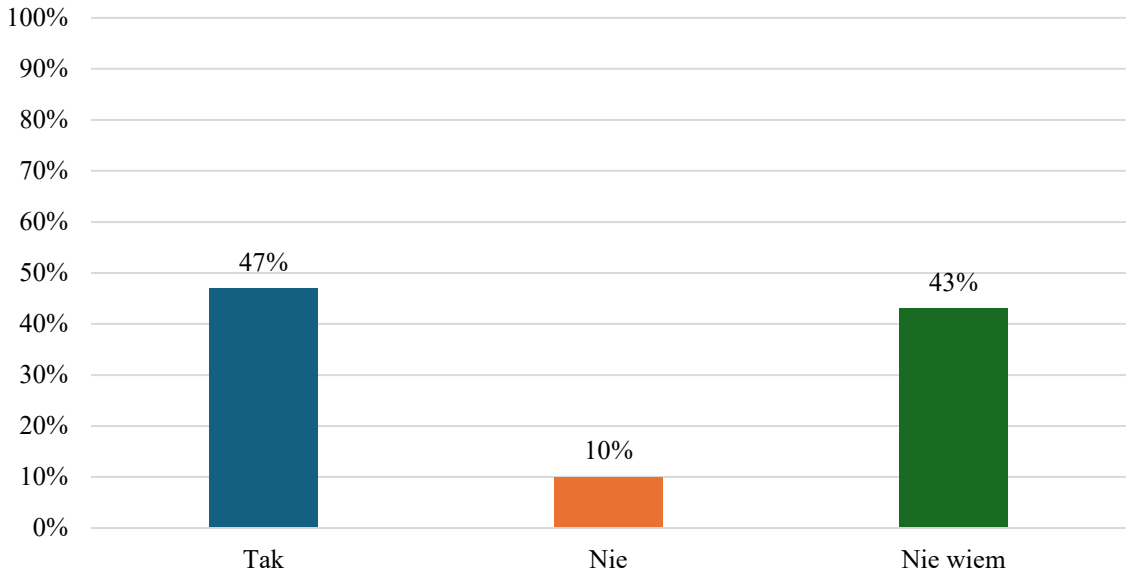
Wykres 40 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o zabranie zdania w kwestii akceptowalności osób z niepełnosprawnością na terenie ich gminy. Zdaniem 47% ankietowanych, osoby z niepełnosprawnością są akceptowane w społeczności lokalnej. Przeciwnego zdania w tym temacie było 10% ankietowanych, a 43% nie miało w tym temacie własnego zdania i nie opowiedziało się po żadnej ze stron. Poniższy wykres nr 41 przedstawia wyniki dotyczące tego zapytania.

Wykres 41 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby z niepełnosprawnościami są akceptowane w gminie?

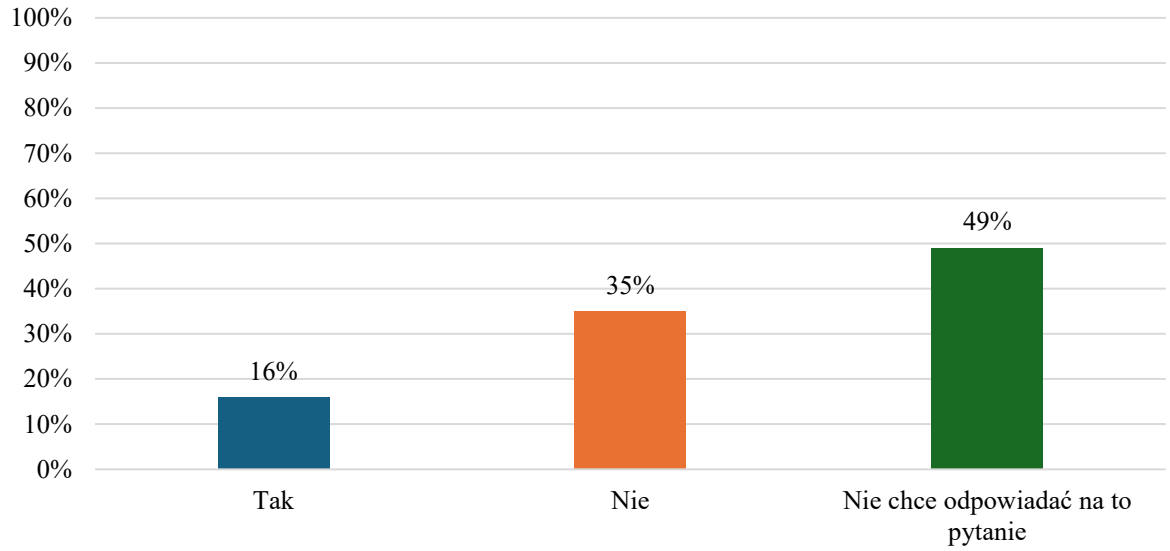
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

4.9. Świadczenia socjalne i źródło utrzymania

Niniejszy podrozdział zawiera prezentację wyników badania ankietowego dotyczącego sytuacji zawodowej mieszkańców gminy Chociwel oraz struktury ich źródła utrzymania. Analiza obejmuje ocenę poziomu zatrudnienia, rodzajów wykonywanej pracy, skali bezrobocia oraz zróżnicowania źródeł utrzymania gospodarstw domowych. Na podstawie przeprowadzonego badania możliwa jest identyfikacja głównych wyzwań na lokalnym rynku pracy oraz określenie potrzeb w zakresie wsparcia aktywności zawodowej i poprawy warunków materialnych mieszkańców.

Ankietowani w pierwszym pytaniu w tej serii zostali poproszeni o określenie czy któryś z członków ich rodziny korzystał w ciągu ostatniego roku ze świadczeń społecznych MGOPS. Zdaniem 35% ankietowanych żaden z członków ich rodziny nie korzystał ze świadczeń MGOPS, z kolei 49% ankietowanych nie chciało odpowiadać na to pytanie, a 16% stwierdziło, że członkowie ich rodziny korzystali ze świadczeń od MGOPS. Wyniki dotyczące tego pytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 42.

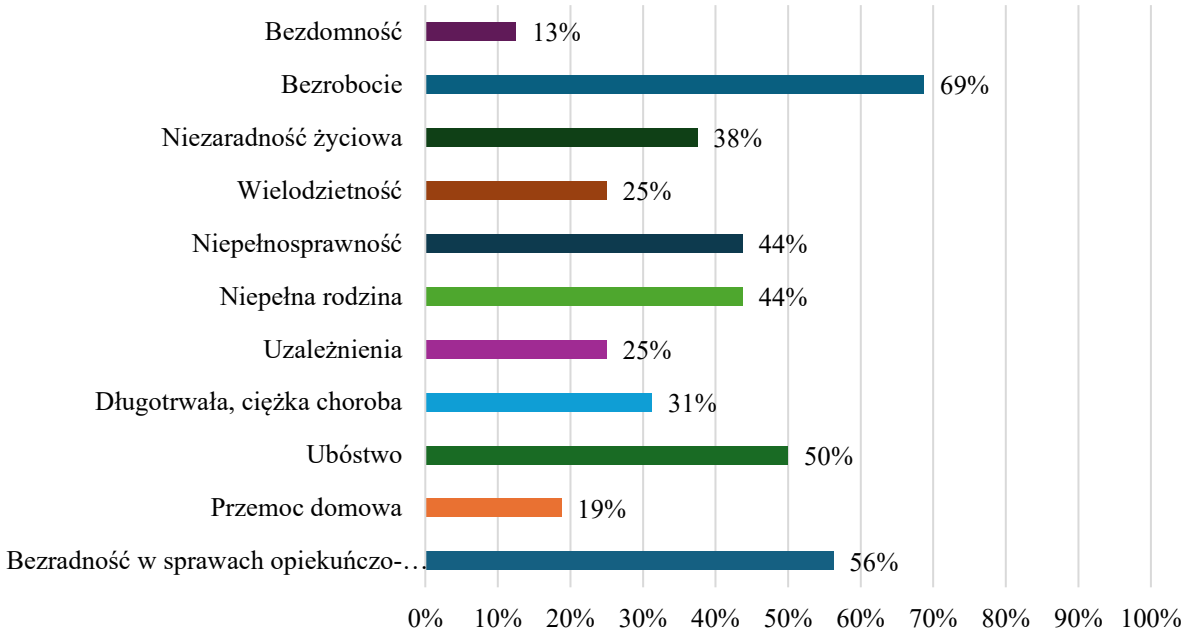
Wykres 42 Korzystanie ze świadczeń MGOPS. Czy Pani/Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej przez ankietowanych było bezrobocie (69%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (56%) oraz ubóstwo (50%). Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 43.

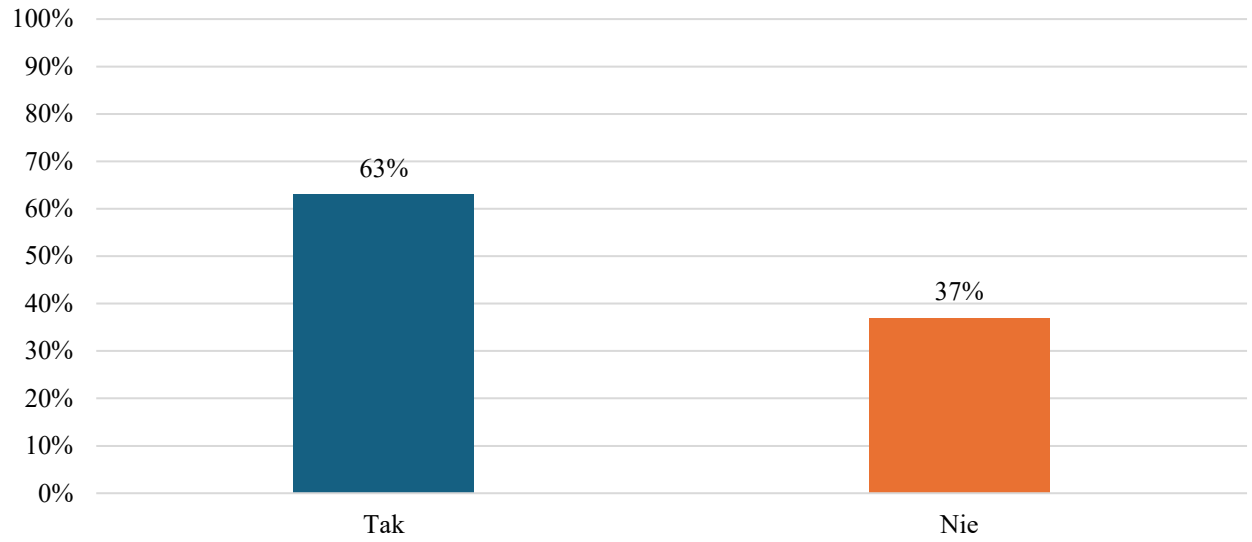
Wykres 43 Jaki był powód?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Kolejne pytanie dotyczyło statusu zawodowego respondentów. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że 63% z nich posiada obecnie pracę, natomiast przeciwnego zdania było 37% badanych. Wyniki prezentuje wykres nr 44.

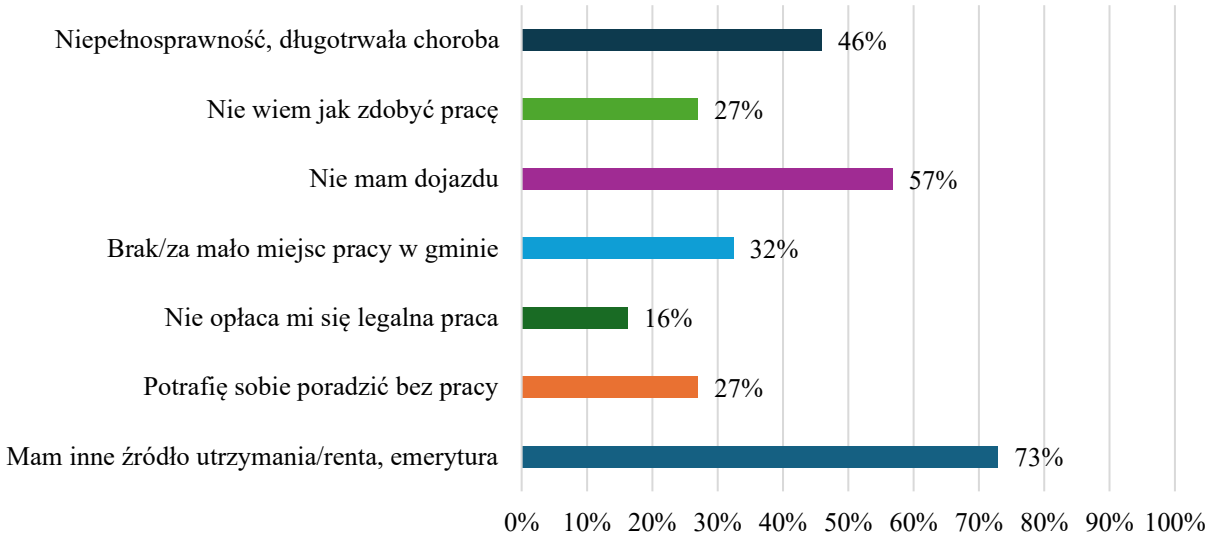
Wykres 44 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/Pan pracę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

Najczęstszym powodem braku zatrudnienia ankietowani wskazywali na inne źródło utrzymania/renta, emerytura (73%), brak dojazdu do miejsca pracy (57%) i niepełnosprawność, długotrwała choroba (46%). Pozostałe udzielone odpowiedzi przez ankietowanych przedstawiono na wykresie nr 45.

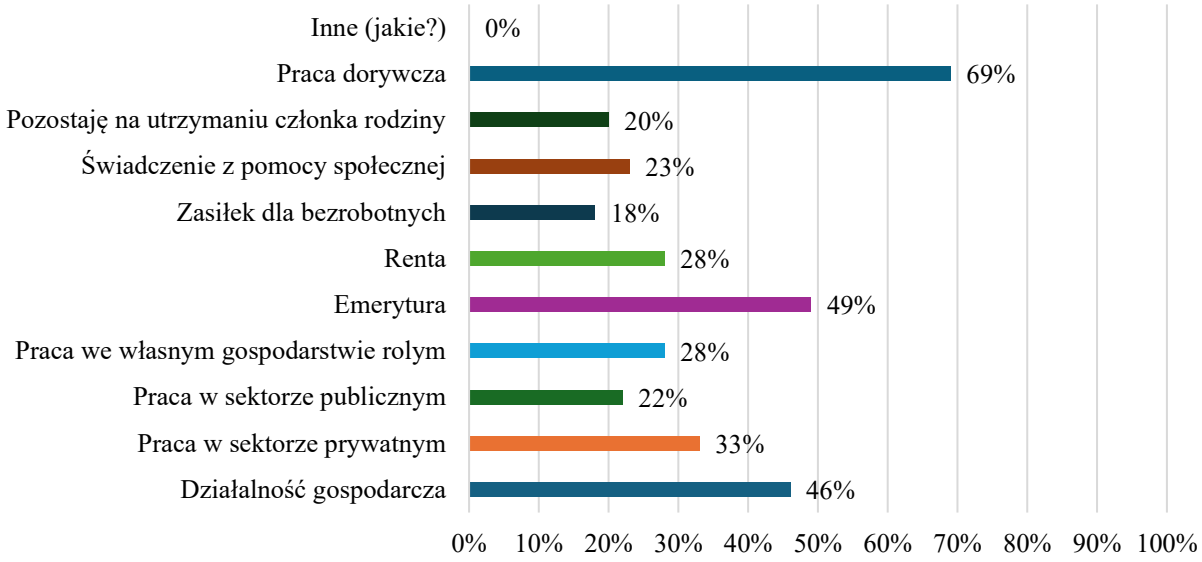
Wykres 45 Powody braku pracy. Z jakiego powodu nie posiada Pani/Pan pracy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

W ostatnim pytaniu skierowanym do mieszkańców gminy Chociwel zapytano ich o aktualne źródło utrzymania. Najwięcej ankietowanych wskazało na pracę dorywczą (69%), następnie na źródło związane z emeryturą (49%) oraz 46% ankietowanych wskazało na źródło swojego utrzymania na prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Pozostałe udzielone odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 46.

Wykres 46 Źródło utrzymania. Źródłem utrzymania Pani/Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Chociwel

5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

5.1. Metodologia i cel badania

Badanie pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy oraz skuteczności podejmowanych działań w ramach wykonywanych obowiązków pracowniczych na rzecz osób wymagających pomocy i wsparcia.

Celem badania była identyfikacja najważniejszych problemów społecznych wśród mieszkańców, metod wsparcia czy w jakim stopniu zaspokajane potrzeby w sektorze życia społecznego oraz w szczególności:

- problemy społeczne w środowisku lokalnym,
- najbardziej istotne formy wsparcia dla mieszkańców,
- skuteczność pomocy społecznej w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym,
- stan wiedzy władz lokalnych o potrzebach pomocy społecznej,
- prowadzenie działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- jakie usługi społeczne wymagają skupienia większej uwagi,
- syndromy wypalenia zawodowego.

W badaniu ankietowym uczniów z gminy Chociwel wykorzystano metodę CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing), która jest metodą prowadzenia badań ankietowych z wykorzystaniem formularzy udostępnianych respondentom w środowisku internetowym. Uczestnik badania samodzielnie wypełnia ankietę online, korzystając z komputera, telefonu lub innego urządzenia z dostępem do sieci.

Metoda charakteryzuje się:

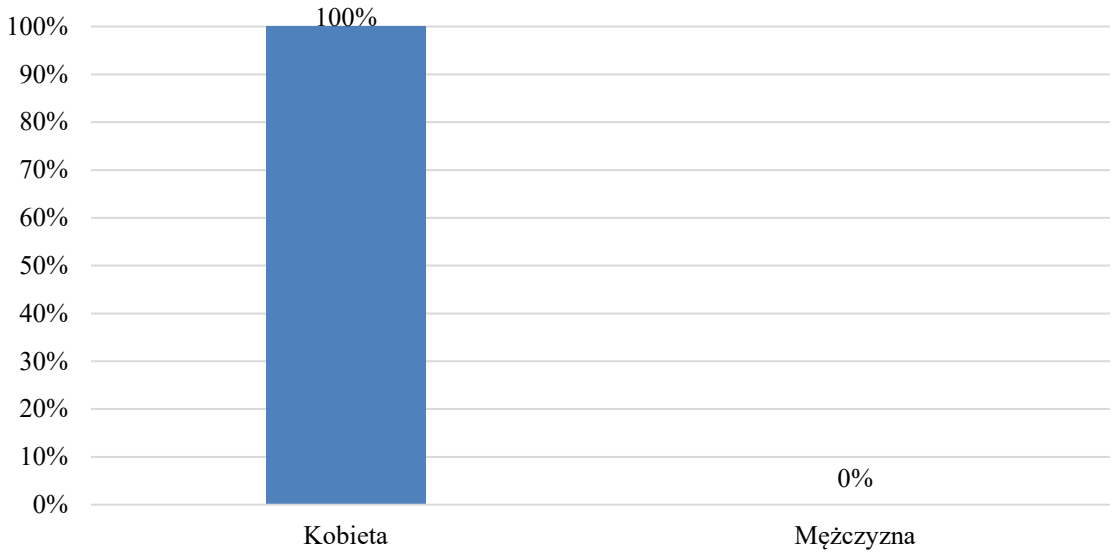
- wysoką dostępnością – umożliwia dotarcie do szerokiej grupy respondentów niezależnie od miejsca zamieszkania,
- niskimi kosztami realizacji w porównaniu do tradycyjnych metod papierowych lub wywiadów bezpośrednich,
- krótkim czasem zbierania danych,
- automatyzacją zbierania i wstępnego porządkowania odpowiedzi,

- anonimowością, która sprzyja udzielaniu szczerych i rzetelnych odpowiedzi.

5.2. Grupa badania

Kluczową grupą w celu identyfikacji problemów społecznych oraz oceny skuteczności prowadzonych działań na rzecz mieszkańców gminy Chociwel są wyspecjalizowani pracownicy MGOPS. Ankietowani podczas przeprowadzonej ankiety zostali poinformowani przez zespół badawczy o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji w badaniu w dowolnym momencie. W badaniu ankietowym przygotowanym dla pracowników MGOPS udział wzięło 12 kobiet, które stanowiły 100% ankietowanych. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 47.

Wykres 47 Płeć ankietowanych pracowników MGOPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

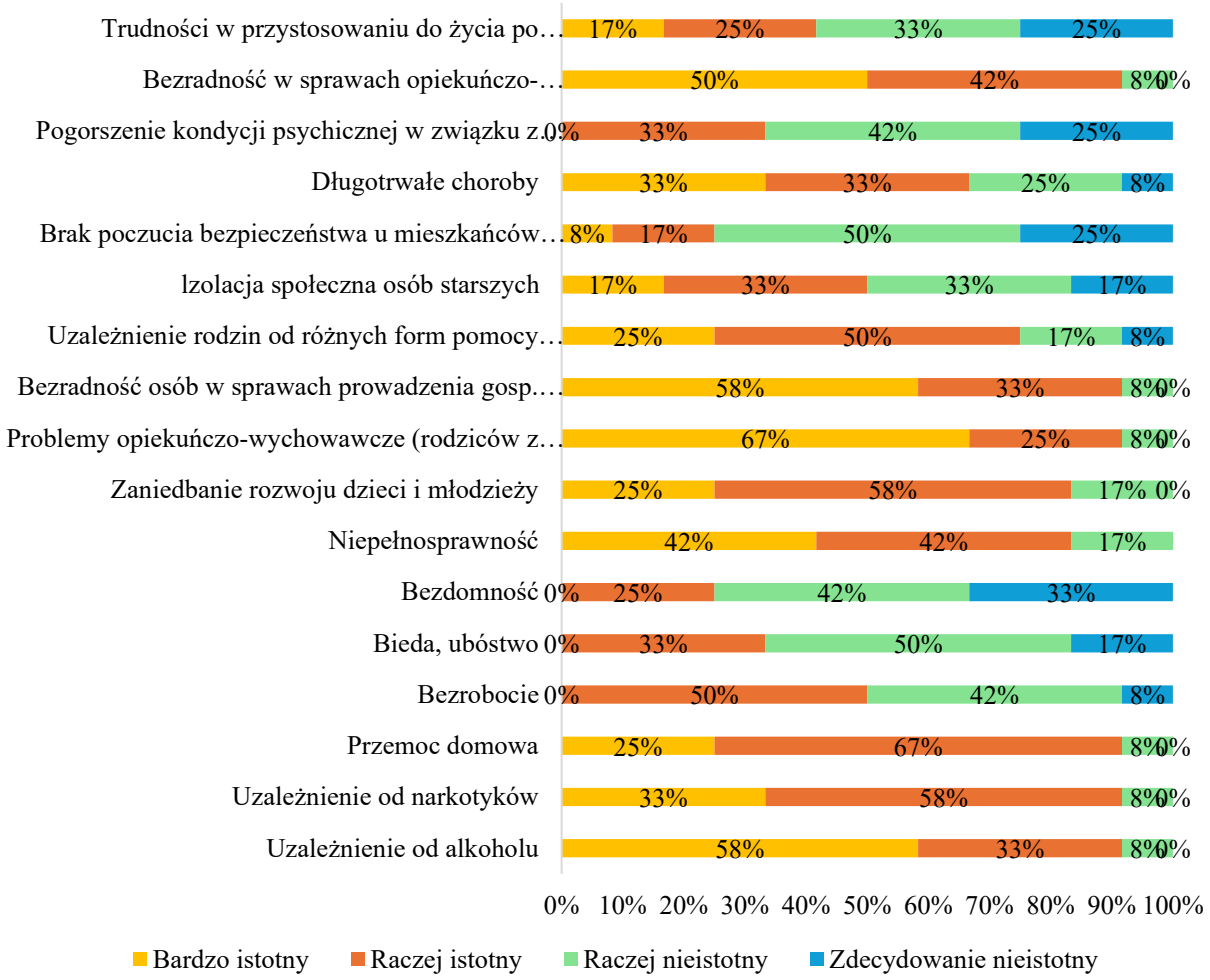
5.3. Problemy społeczne

Podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu, którego głównym celem była identyfikacja najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy z perspektywy osób bezpośrednio zaangażowanych w udzielanie wsparcia potrzebującym mieszkańcom. Analiza uzyskanych odpowiedzi z badania ankietowego pozawala na lepsze zrozumienie skali

i charakteru wyzwań społecznych oraz wskazuje obszary wymagające szczególnej uwagi i podjęcia działań w przyszłości przez władze lokalne.

W kolejnym pytaniu w ankiecie, skierowanym do pracowników MGOPS, poproszono ich o ocenę skali istotności poszczególnych problemów w ich środowisku lokalnym. Według badanych pracowników do najistotniejszych występujących problemów w ich środowisku należą: problemy opiekuńczo-wychowawcze, który wskazało 67% ankietowanych jako problem bardzo istotny, bezradność osób w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego uznane przez 58% ankietowanych jako problem bardzo istotny, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 50% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny oraz uzależnienia od alkoholu wskazane przez 58% ankietowanych jako problem bardzo istotny. Pozostałe udzielone odpowiedzi zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 48.

Wykres 48 Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

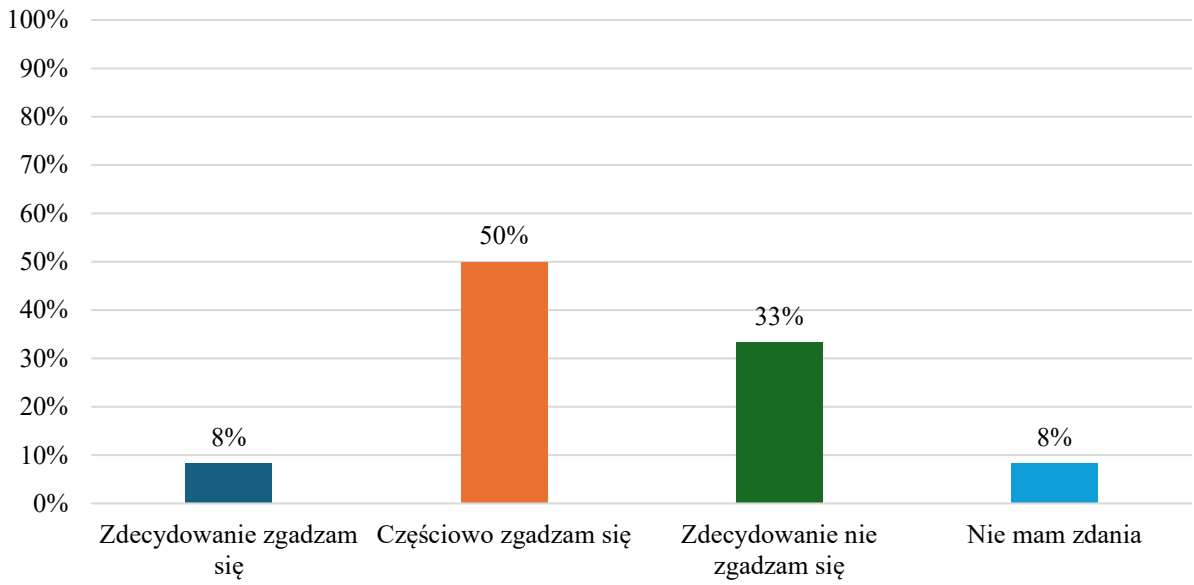
W następnym pytaniu otwartym, zapytano ankietowanych o to jakie ich zdaniem wsparcie jest najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy Chociwel. Ankietowani wskazywali na: pomoc psychologiczną, świadczenia pieniężne, utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży, wsparcie terapeutyczne, warsztaty z radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, nauka umiejętności wychowawczych, wsparcie dla seniorów i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, aktywizacja społeczna, rozwój usług społecznych i opiekuńczych, pomoc żywnościowa oraz schroniska dla osób.

5.4. Wsparcie i codzienna praca

Niniejszy podrozdział opisuje wyniki badania ankietowego dotyczącego doświadczeń oraz opinii pracowników MGOPS w Chociwlu w zakresie realizacji codziennych zadań pomocowych. Analiza obejmuje ocenę jakiego rodzaju formy wsparcia są najbardziej istotne dla mieszkańców, jak pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym oraz jak ważna jest potrzeba realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom oraz jakie jej formy są najbardziej skuteczne z punktu widzenia pracowników instytucji. Uzyskane informacje pozwalają na lepsze zrozumienie specyfiki pracy w instytucji i stanowią podstawę do formułowania rekomendacji służących poprawie jakości wsparcia świadczonego mieszkańcom gminy.

W opinii ankietowanych pracowników MGOPS w Chociwlu 50% ankietowanych częściowo zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej. Zdecydowanie zgadza się 8% ankietowanych i tyle samo ankietowanych nie ma w tej kwestii swojego zdania. 33% badanych zdecydowanie nie zgadza się z tym stwierdzeniem. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 49.

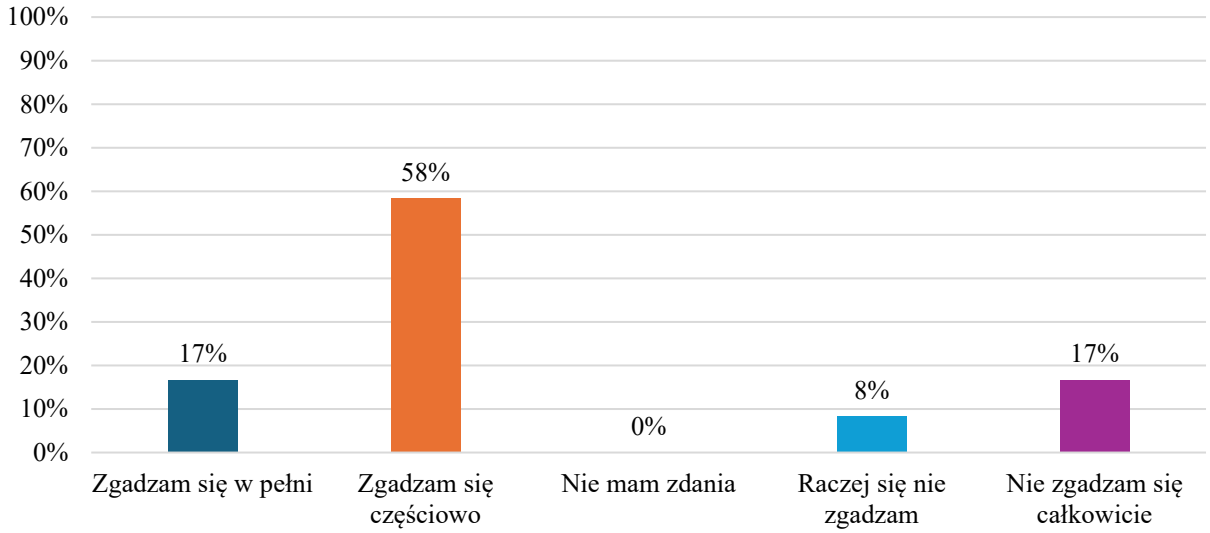
Wykres 49 Ocena stanu wiedzy władz gminy o potrzebach pomocy społecznej. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

Według 17% ankietowanych pomoc społeczna pomaga w pełni zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym i tyle samo nie zgadzała się całkowicie. Częściowo z tym zdaniem zgadza się 58% ankietowanych. Raczej nie zgadza się tym stwierdzeniem 8% badanych. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 50.

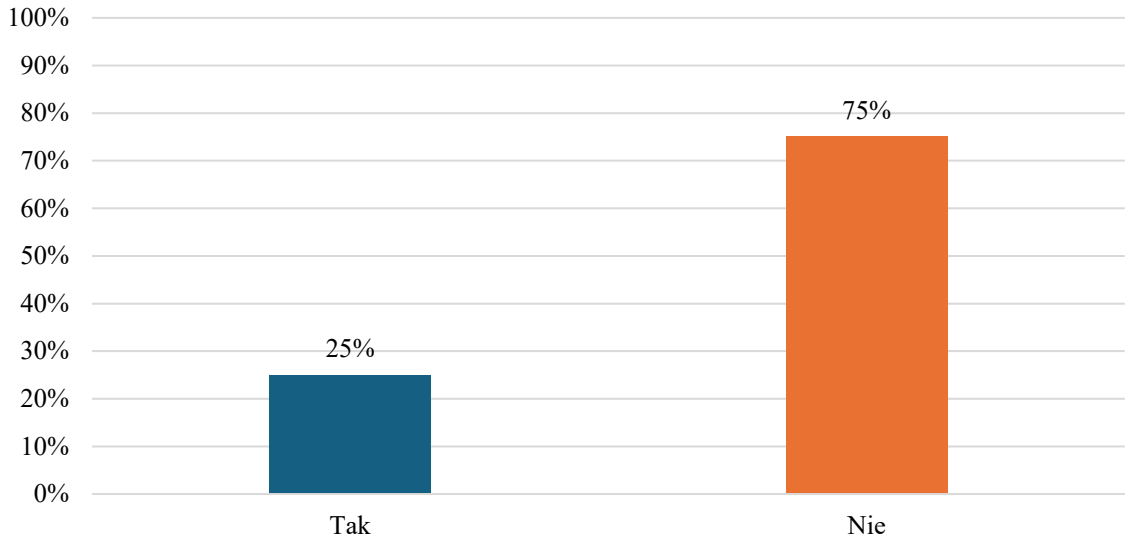
Wykres 50 Skuteczność pomocy społecznej. Czy według Pana/Pani pomoc społeczna pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

Następnie poproszono ankietowanych o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące zaangażowania władz gminy pod względem zgłaszanym przez MGOPS potrzebom. Zdecydowana większość ankietowanych (75%) uznało, że władze gminne NIE angażują się w sprawy społeczne i nie wychodzą naprzeciw zgłaszanym potrzebom przez MGOPS. Przeciwnego zdania w tym temacie było 25% ankietowanych. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 51.

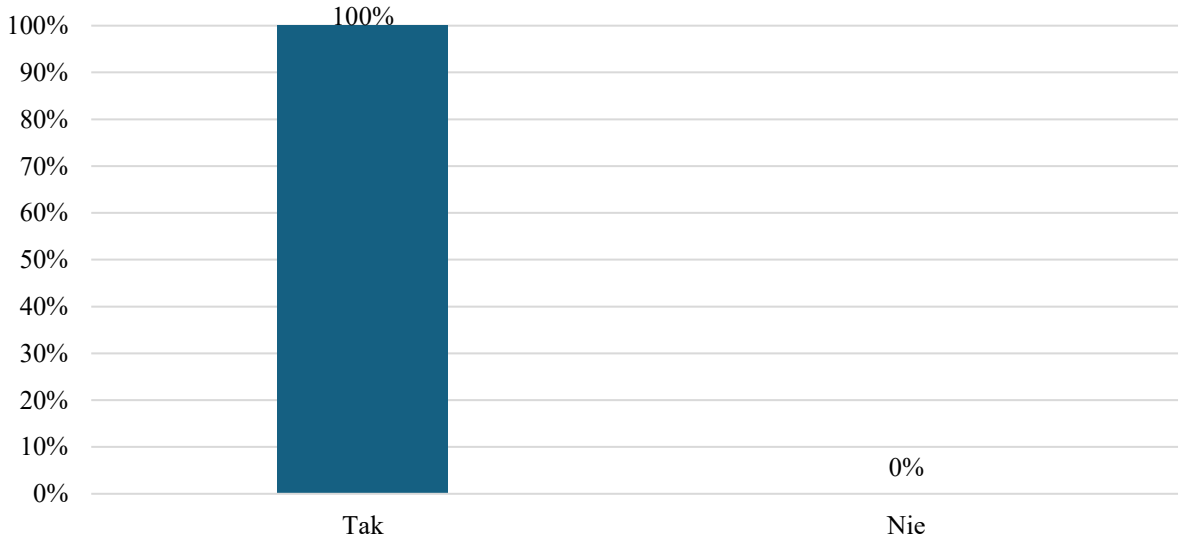
Wykres 51 Zaangażowanie władz gminy. Czy władze gminy Pani/ Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez MGOPS potrzebom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

Wszyscy ankietowani tj. 100% zadeklarowało, że dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Wyniki przedstawia wykres nr 52.

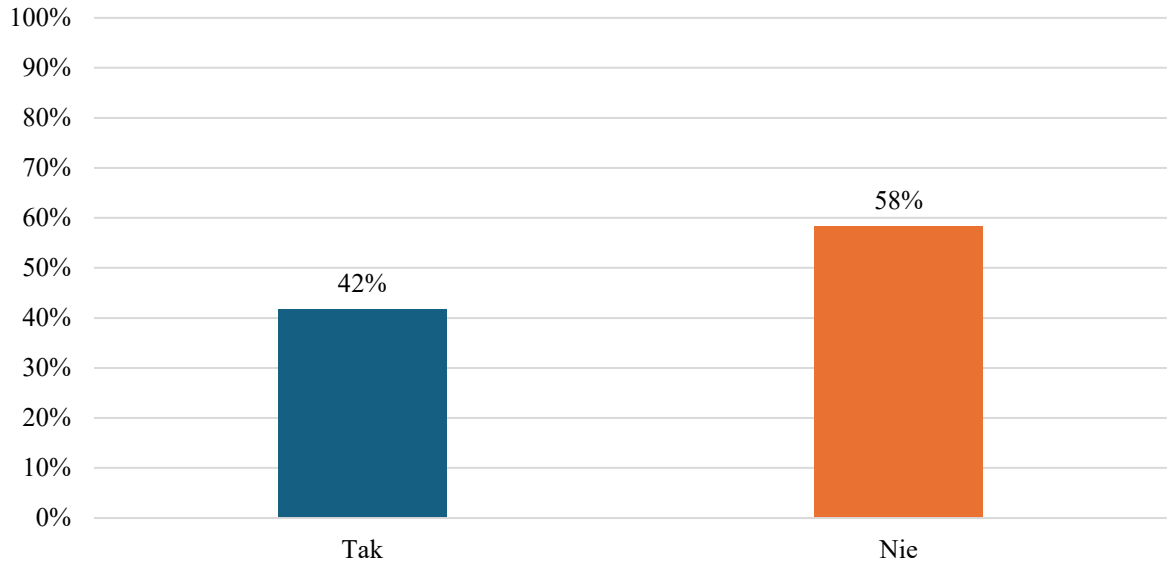
Wykres 52 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MGOPS. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

Następnie zapytano ankietowanych czy według nich większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana. 42% ankietowanych stwierdziło, że tak, przeciwnego zdania w tym temacie było 58% badanych. Wyniki przedstawia wykres nr 53.

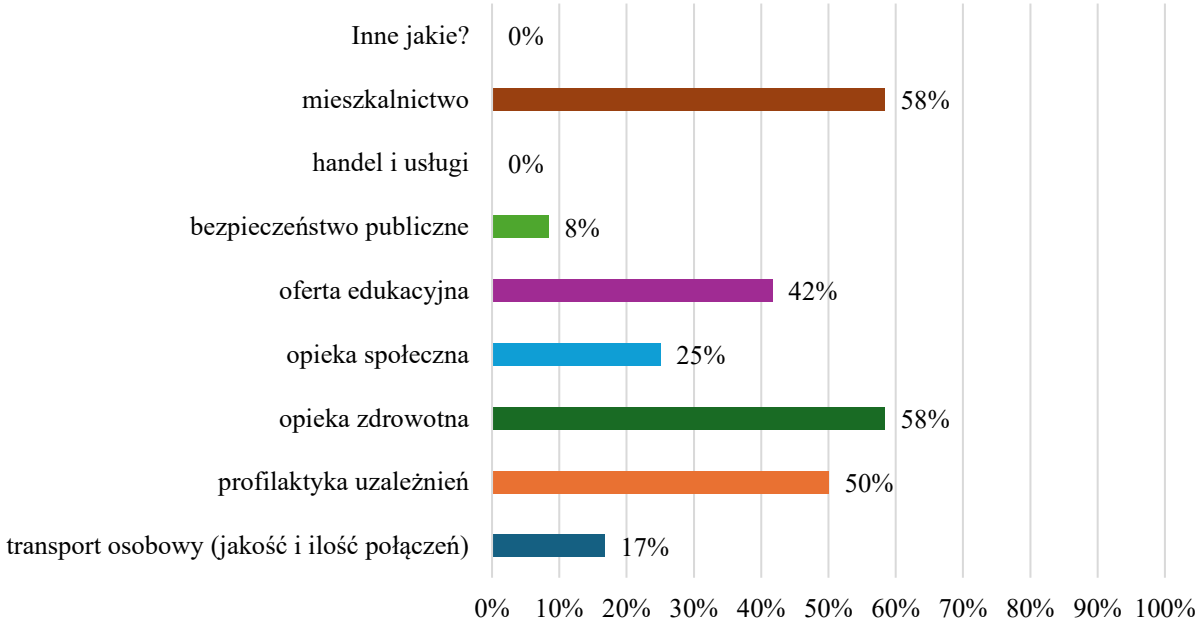
Wykres 53 Ocena zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

Poniżej wymieniono kilka dziedzin społecznych oraz poproszono pracowników MGOPS w Chociwlu o wskazanie tych, które ich zdaniem wymagają większej uwagi. Do najczęściej wskazywanych usług społecznych wymagających poprawy należą: profilaktyka uzależnień (50%), opieka zdrowotna (58%) oraz mieszkalnictwo (58%). Wyniki dotyczące zapytania przedstawia wykres nr 54.

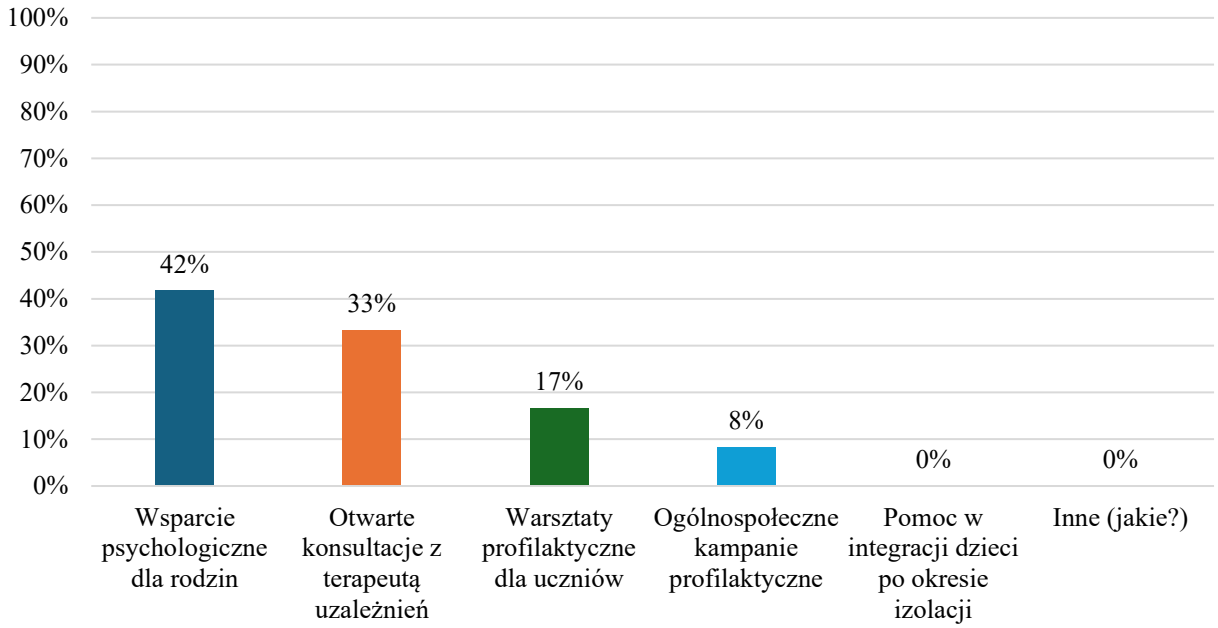
Wykres 54 Lista usług społecznych, które zdaniem pracowników MGOPS, wymagają większej uwagi. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników M- MGOPS w Chociwlu

Za najbardziej potrzebne formy działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom ankietowani uznali wsparcie psychologiczne dla rodzin (42%) oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień (33%). Pozostałe odpowiedzi uzyskały mniejsze poparcie wśród ankietowanych. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 55.

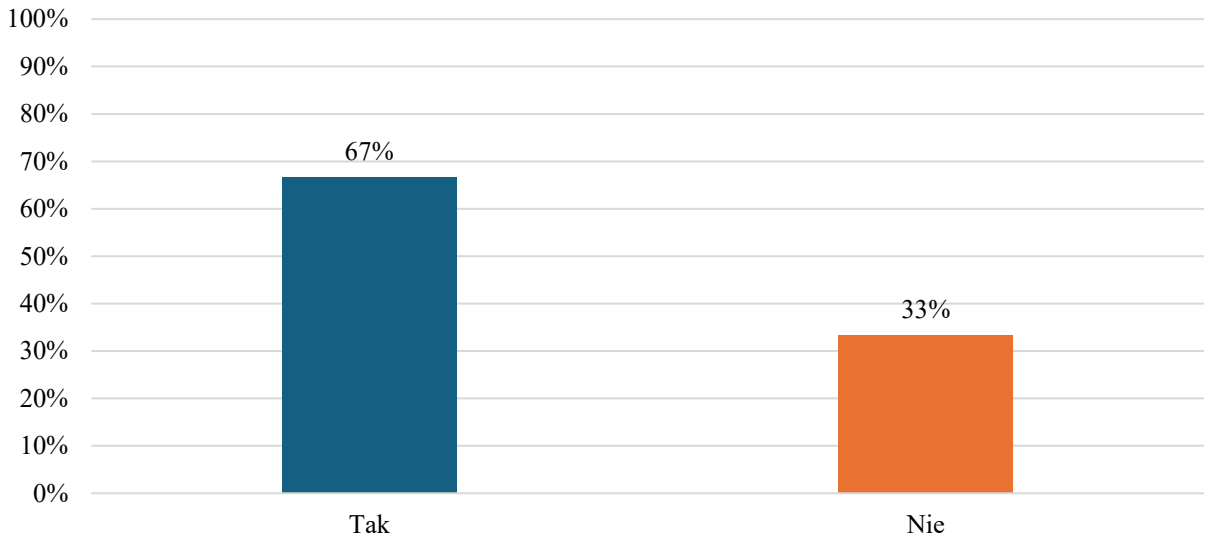
Wykres 55 Najbardziej potrzebne działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MGOPS. Jakie działania są najbardziej potrzebne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

W ostatnim pytaniu w badaniu ankietowym skierowanym do pracowników MGOPS poproszono ich o deklarację, czy pracując w aktualnym miejscu odczuwają skutki wypalenia zawodowego. 67% ankietowanych uważa, że odczuwa oznaki wypalenia zawodowego w wykonywanym przez siebie zawodzie, a 33% ankietowanych nie stwierdziło u siebie tego typu oznak. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 56.

Wykres 56 Poczucie wypalenia zawodowego. Czy odczuwa Pani/Pan wypalenie zawodowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MGOPS w Chociwlu

6. Wyniki badania ankietowego uczniów szkół

6.1. Metodologia i cel badania

Niniejszy rozdział stanowi prezentację rezultatów badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół z terenu gminy Chociwel. Celem badania było poznanie opinii, postaw oraz doświadczeń młodzieży w zakresie najważniejszych problemów społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Badanie ankietowe umożliwiło uczniom wyrażenie zdania na temat m.in. oceny relacji i więzi z poszczególnymi osobami, częstotliwości i rodzajów doświadczanej przemocy, spożywania alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, stosowania dopalaczy lub narkotyków oraz kwestii związanych z Internetem i cyberprzemocą. Wyniki badań stanowią bardzo ważne źródło informacji i podstawę do planowania działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia psychologicznego dla uczniów z terenu gminy, a w razie potrzeby także ich rodziców lub opiekunów prawnych.

Zakres tematyczny ankiety obejmował:

- styl życia i zachowania zdrowotne,
- postawy wobec alkoholu, papierosów i substancji psychoaktywnych,
- doświadczenia związane z przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą,
- samopoczucie, relacje rodzinne i potrzeby w zakresie wsparcia psychologicznego.

W badaniu ankietowym uczniów z gminy Chociwel wykorzystano metodę CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing), która jest metodą prowadzenia badań ankietowych z wykorzystaniem formularzy udostępnianych respondentom w środowisku internetowym. Uczestnik badania samodzielnie wypełnia ankietę online, korzystając z komputera, telefonu lub innego urządzenia z dostępem do sieci.

Metoda charakteryzuje się:

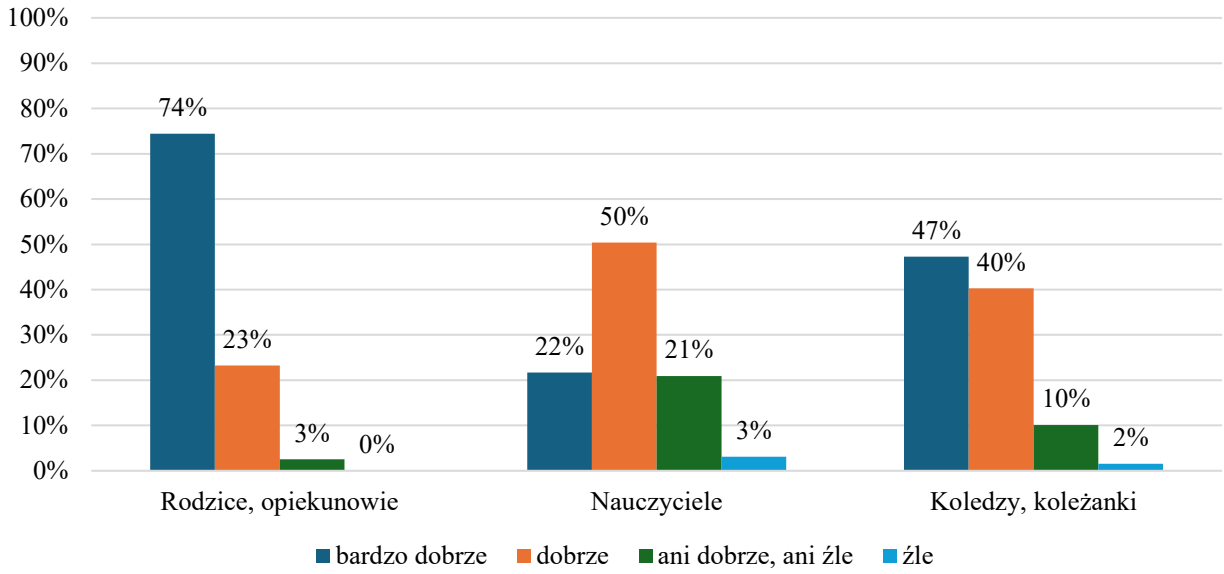
- wysoką dostępnością – umożliwia dotarcie do szerokiej grupy respondentów niezależnie od miejsca zamieszkania,
- niskimi kosztami realizacji w porównaniu do tradycyjnych metod papierowych lub wywiadów bezpośrednich,
- krótkim czasem zbierania danych,
- automatyzacją zbierania i wstępnego porządkowania odpowiedzi, anonimowością, która sprzyja udzielaniu szczerych i rzetelnych odpowiedzi.

6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Chociwel. Celem analizy było rozpoznanie, w jaki sposób relacje rówieśnicze, rodzinne i środowiskowe wpływają na występowanie zjawiska przemocy zarówno w szkole, jak i w miejscu zamieszkania. Uzyskane dane pozwalają na ocenę skali problemu, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz określenie potrzeb uczniów w zakresie wsparcia i budowania bezpiecznych relacji. Wyniki badania stanowią istotną podstawę do przyszłego planowania działań profilaktycznych i interwencyjnych w środowisku szkolnym i rodzinnym.

Ankietowani uczniowie szkół podstawowych z klas 4–8 pozytywnie ocenili (bardzo dobrze i dobrze) swoje relacje z rodzicami lub opiekunami – łącznie 97%, a neutralnie 3%. W mniejszym stopniu uczniowie pozytywnie oceniają relację z nauczycielami, łącznie 72%, a neutralnie 21%. Łącznie 87% ankietowanych uczniów zadeklarowało pozytywne relacje z kolegami i/lub koleżankami, 10% oceniło je neutralnie. Całość wyników została przedstawiona na poniższym wykresie nr 57.

Wykres 57 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

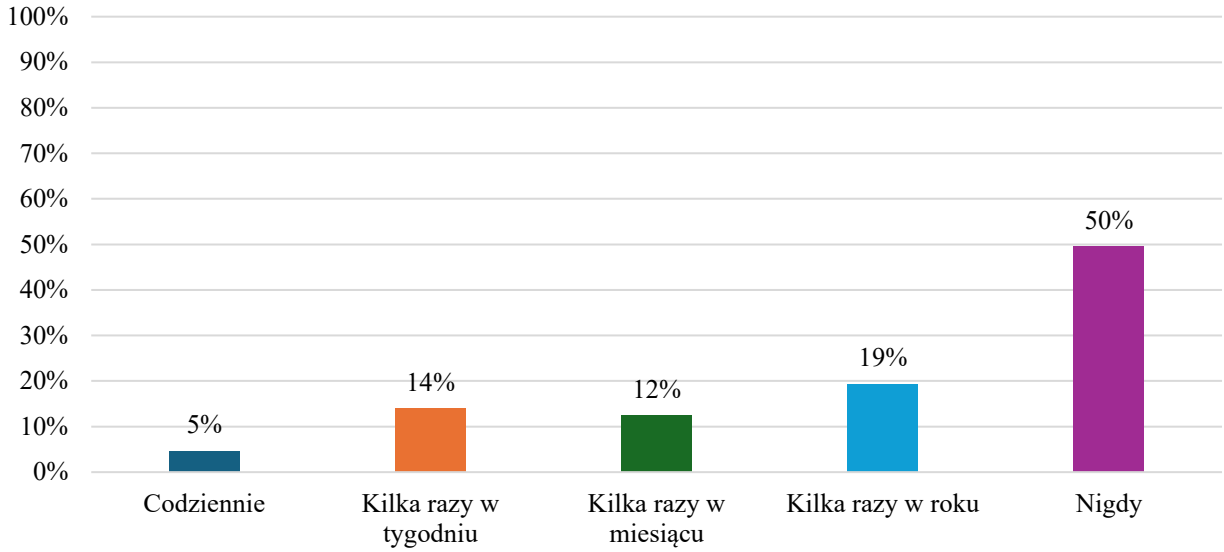

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Kolejne pytanie dotyczyło ich doświadczeń związanych z przemocą i ich częstotliwością. Codziennie z przejawami przemocy fizycznej bądź psychicznej na terenie szkoły styczność zadeklarowało 5% ankietowanych uczniów. Kilka razy w roku z przemocą do czynienia miało 19% badanych. Nigdy z jakimkolwiek przejawem przemocy

w szkole do czynienia nie miało 50% ankietowanych. Pozostały rozkład odpowiedzi ankietowanych uczniów przedstawiono na wykresie nr 58.

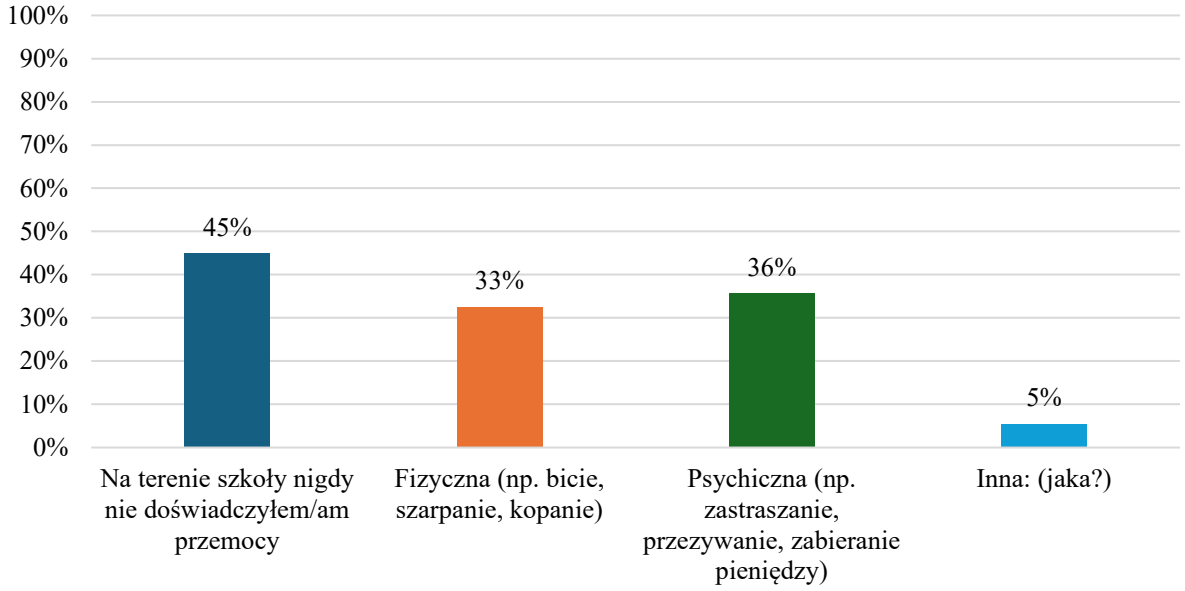
Wykres 58 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy itd.?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W następnym pytaniu skierowanym do uczniów rozszerzono kwestię przemocy w szkole i zapytano uczniów, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli, jeżeli taka sytuacja miała miejsce. Najwięcej ankietowanych zadeklarowało, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyło przemocy – takich odpowiedzi było 45%. Z przemocą psychiczną miało do czynienia 36% ankietowanych, a z przemocą fizyczną 33%. Inny rodzaj przemocy wskazało 5% badanych. Wyniki dotyczące zapytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 59.

Wykres 59 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?

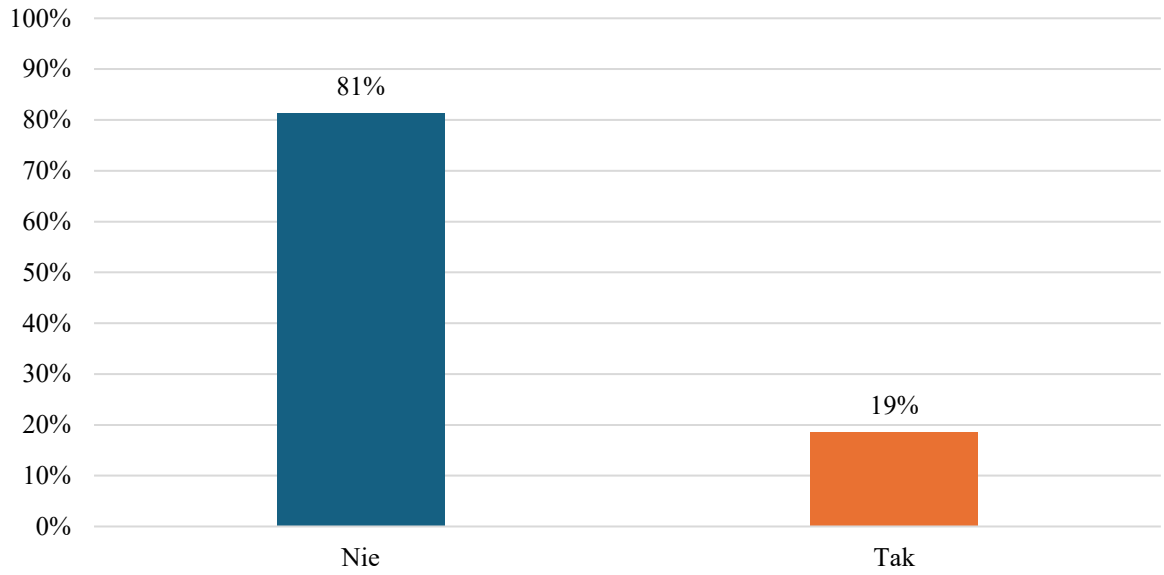

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Następnym pytaniem skierowanym do uczniów z terenu gminy była kwestia dotycząca przemocy w domu. 81% uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że nie doświadczyło przemocy w miejscu zamieszkania. Analogicznie 19% z nich stwierdziło, że

miało doświadczenie z przemocą w domu. Poniżej na wykresie nr 60 przedstawiono wyniki pytania.

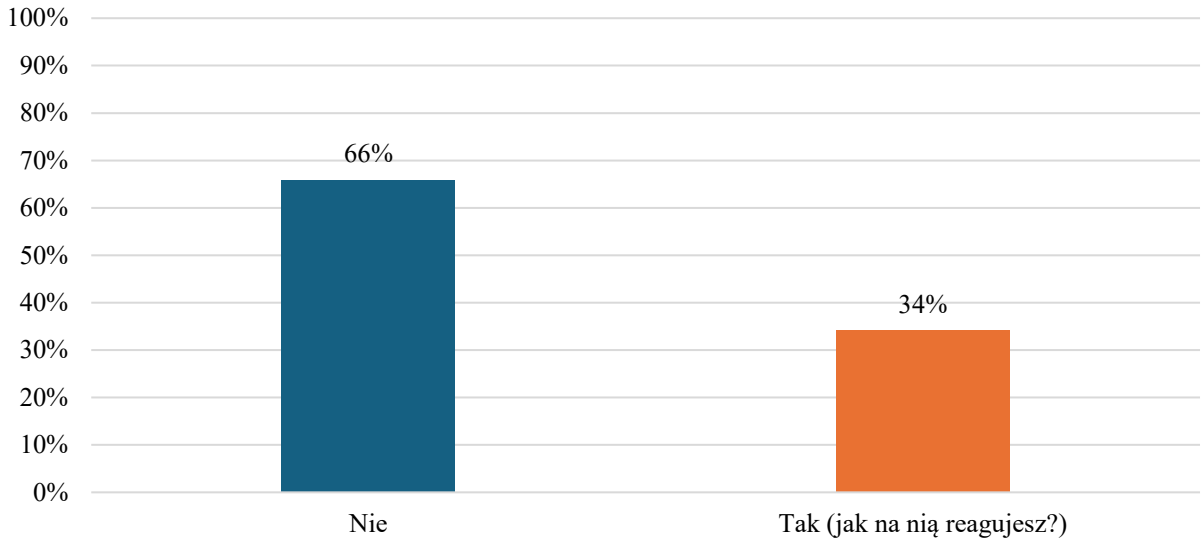
Wykres 60 Doświadczanie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Następnym pytaniem skierowanym do uczniów była kwestia dotycząca agresji słownej w domu. 66% uczniów z klas 4–8 biorących udział w badaniu zadeklarowało, że nie doświadczyło agresji słownej w swoim miejscu zamieszkania. Analogicznie 34% ankietowanych stwierdziło, że miało doświadczenie z tym rodzajem przemocy w domu. Poniżej na wykresie 61 przedstawiono wyniki pytania.

Wykres 61 Doświadczanie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna?

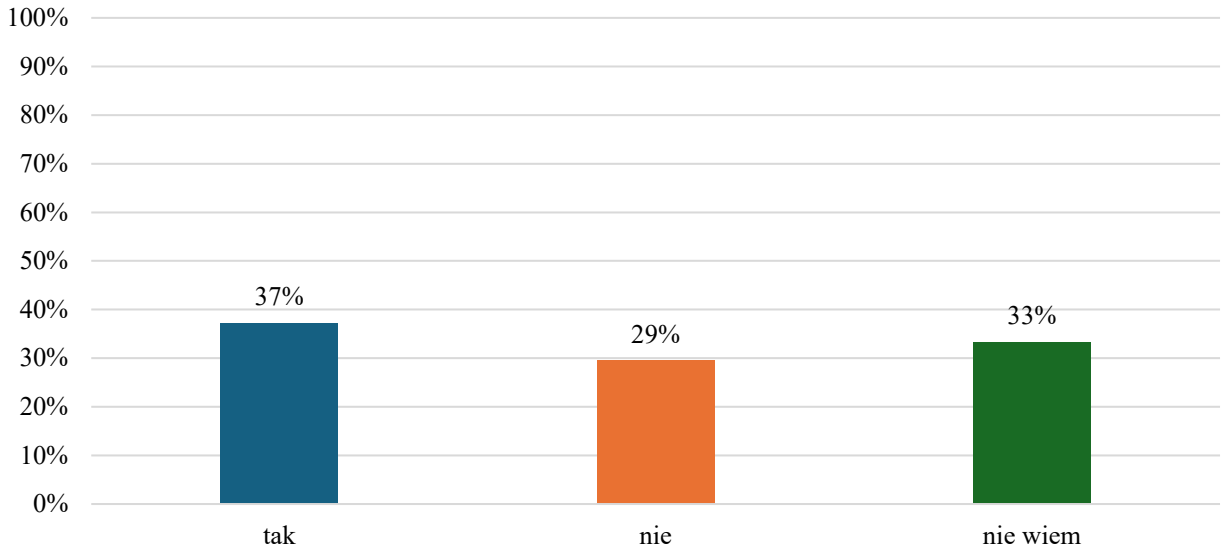
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

6.3. Spożywanie alkoholu

W tym fragmencie przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z gminy Chociwel. Celem niniejszej analizy było rozpoznanie skali zjawiska spożywania alkoholu wśród młodzieży, identyfikacja czynników wpływających na podejmowanie takich zachowań oraz ocena świadomości uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem alkoholu.

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu przez osoby z kręgu szkolnego 37% uczniów z klas 4–8 stwierdziło, że osoby w ich wieku spożywają alkohol. Zdania przeciwnego było 29% uczniów. Pozostali uczniowie nie mieli w tym temacie zdania. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 62.

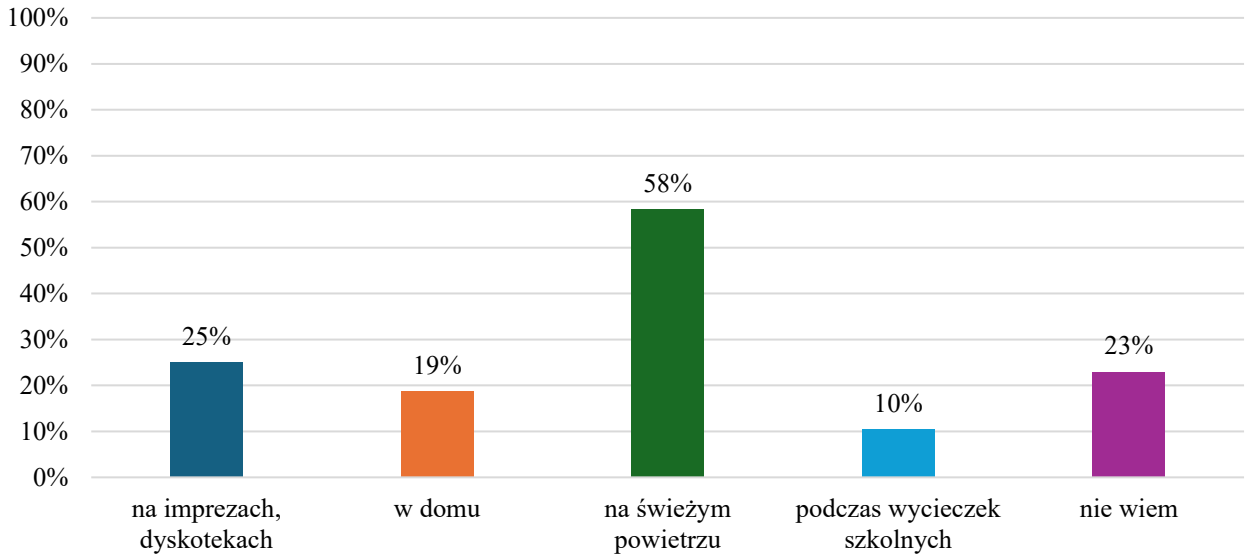
Wykres 62 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Uczniowie zapytani o okoliczności spożywania alkoholu, najczęściej wskazywali na przebywanie na świeżym powietrzu – ten wariant wskazało 58% ankietowanych. 23% ankietowanych nie miało zdania w tym temacie. Według 25% badanych do spożywania alkoholu dochodzi na imprezach i dyskotekach szkolnych, 19% ankietowanych twierdziło, że do takich aktów dochodzi w domu, natomiast 10% uważa, że podczas wycieczek szkolnych. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 63.

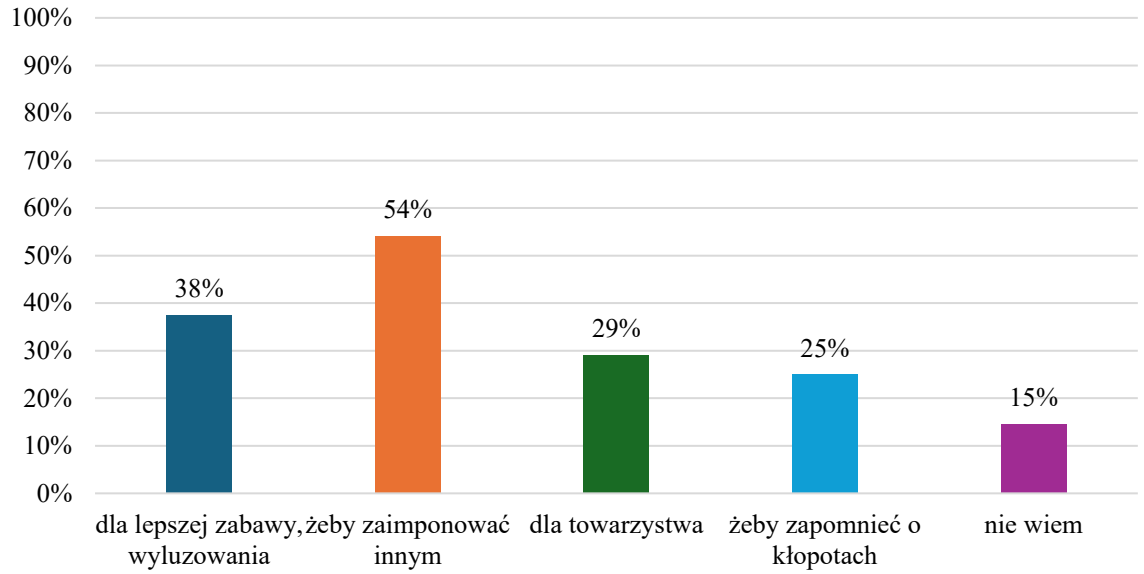
Wykres 63 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W pytaniu dotyczącym przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów, najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez uczniów z klas 4–8 był wariant – żeby zaimponować innym, który wskazało 54% ankietowanych. Wariant odpowiedzi – dla lepszej zabawy, wyluzowania został wskazany przez 38% ankietowanych. Natomiast 29% badanych wskazało wariant „dla towarzystwa". Przyczyny sięgania po alkohol zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 64.

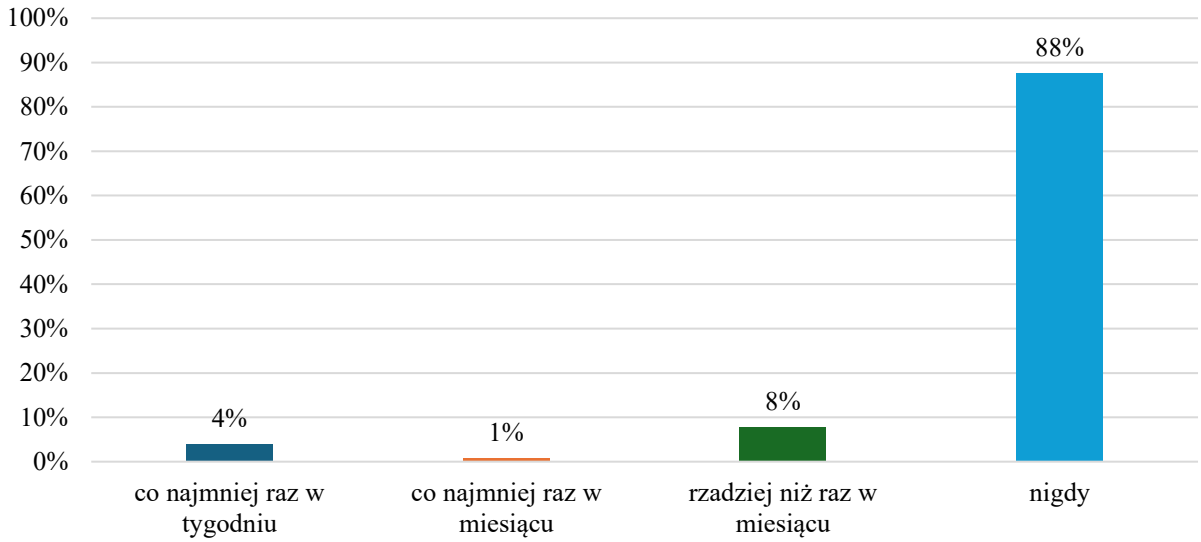
Wykres 64 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu bezpośrednio przez uczniów najwięcej odpowiedzi uzyskał wariant – nigdy, wskazany przez 88% badanych. Rzadziej niż raz w miesiącu po alkohol sięga 8% ankietowanych. Co najmniej raz w tygodniu spożywanie alkoholu deklaruje 4% badanych, a 1% zadeklarował, że zdarza im się spożywać alkohol co najmniej raz w miesiącu. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 65.

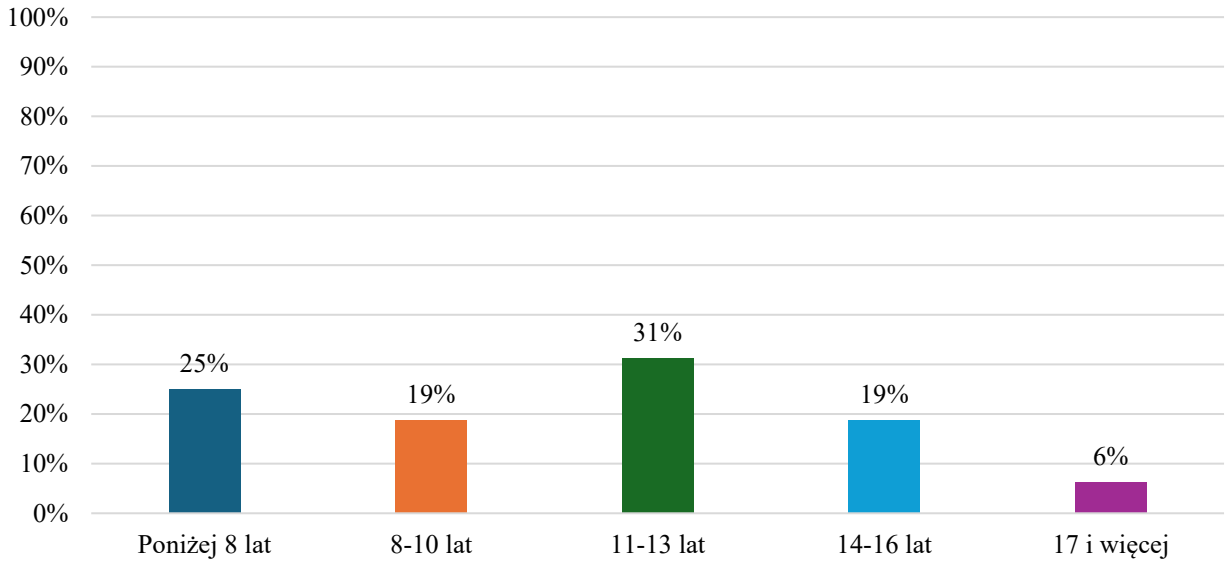
Wykres 65 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W kwestii sięgnięcia po raz pierwszy po alkohol wśród ankietowanych uczniów z klas 4–8, 31% wskazało na przedział wiekowy 11–13 lat. 25% ankietowanych uczniów po raz pierwszy sięgnęło po alkohol w wieku poniżej 8 lat. Po 19% ankietowanych wskazało na warianty odpowiedzi: 8–10 lat oraz 14–16 lat. Przedział „17 lat i więcej" wskazało 6% badanych. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 66.

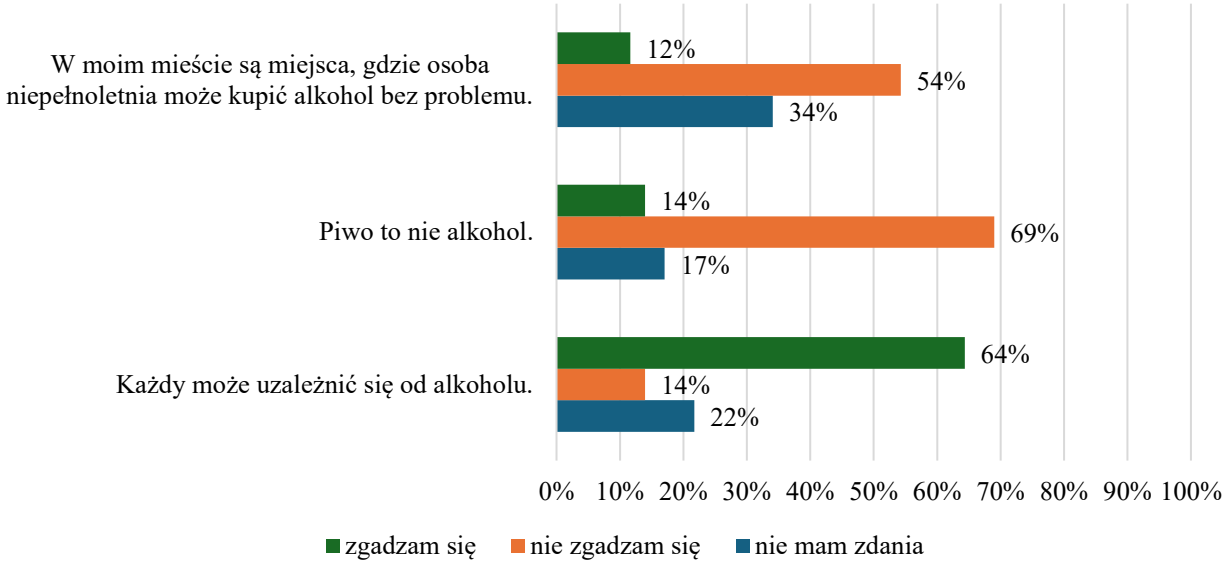
Wykres 66 Inicjacja alkoholowa. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Następnie ankietowani mieli za zadanie odnieść się do trzech przedstawionych kwestii, czy zgadzają się oni z zaproponowanym stwierdzeniem czy też nie lub nie mają zdania na ten temat. Zdaniem 54% ankietowanych uczniów z klas 4–8 nie zgadza się ze stwierdzeniem – w moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. 69% ankietowanych nie zgadza się ze zdaniem – piwo to nie alkohol. 64% ankietowanych z tej grupy zgadza się ze stwierdzeniem – każdy może uzależnić się od alkoholu natomiast 22% ankietowanych nie miał zdania w tej konkretnej kwestii. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 67.

Wykres 67 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?

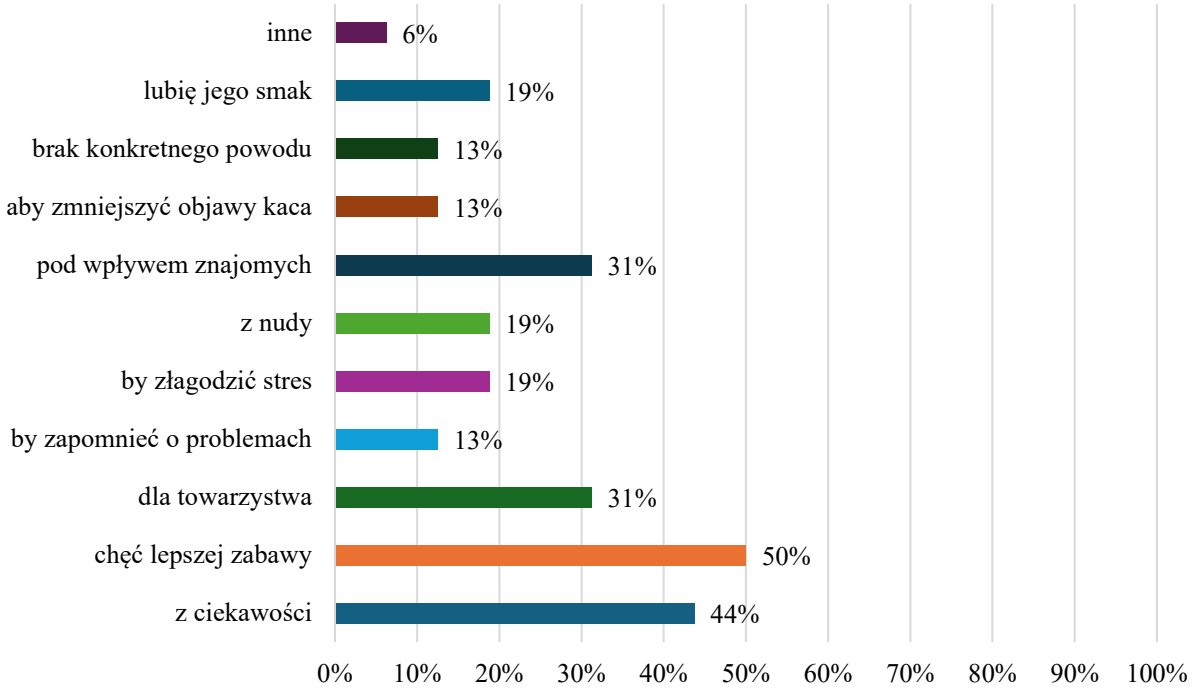

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W ostatnim pytaniu z tej serii poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie powodów, z jakich to oni sami sięgają po alkohol. Najwięcej uczniów wskazało, że decyduje się na spożycie alkoholu z chęci lepszej zabawy (50%). Drugim najczęściej wskazywanym wariantem odpowiedzi było – z ciekawości (44%). Trzecim najczęściej wskazywanym powodem sięgania po alkohol wśród ankietowanych uczniów były dwa warianty odpowiedzi,

które uzyskały po 31% wskazań i były to: pod wpływem znajomych oraz dla towarzystwa. Pozostałe udzielone odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 68 Powody sięgania po alkohol. Z jakich powodów sięgasz po alkohol?

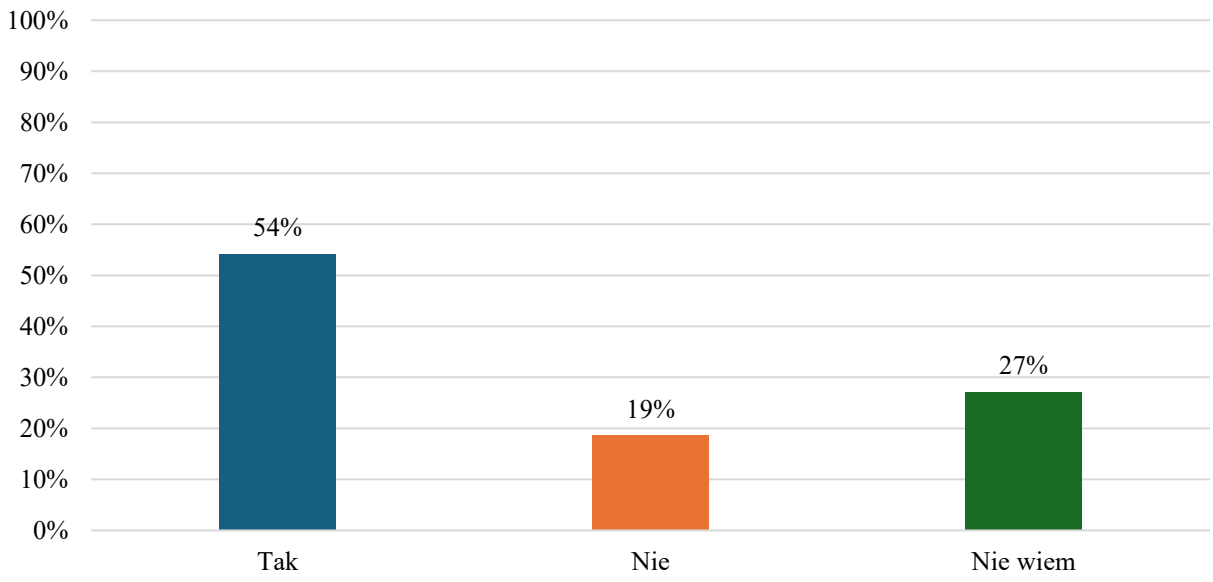
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

6.4. Uzależnienie od nikotyny

Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów. Analiza koncentruje się głównie na skali występowania zjawiska palenia papierosów i używania innych wyrobów nikotynowych, w tym e-papierosów przez młodzież, a także na identyfikacji czynników sprzyjających sięganiu po nikotynę. Wyniki badania pozwoliły ocenić poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń zdrowotnych związanych z uzależnieniem od tego typu używek oraz zidentyfikować obszary wymagające szczególnej uwagi w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży z gminy Chociwel

W badaniu dotyczącym sięgania po wyroby nikotynowe przez młodzież, ponad połowa uczniów klas 4–8 (54%) uznała, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy. Brakiem wiedzy w tym zakresie (odpowiedź „nie mam zdania") wykazało się 27% respondentów, a 19% z nich stwierdziło, że ich rówieśnicy nie korzystają z takich używek. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 69.

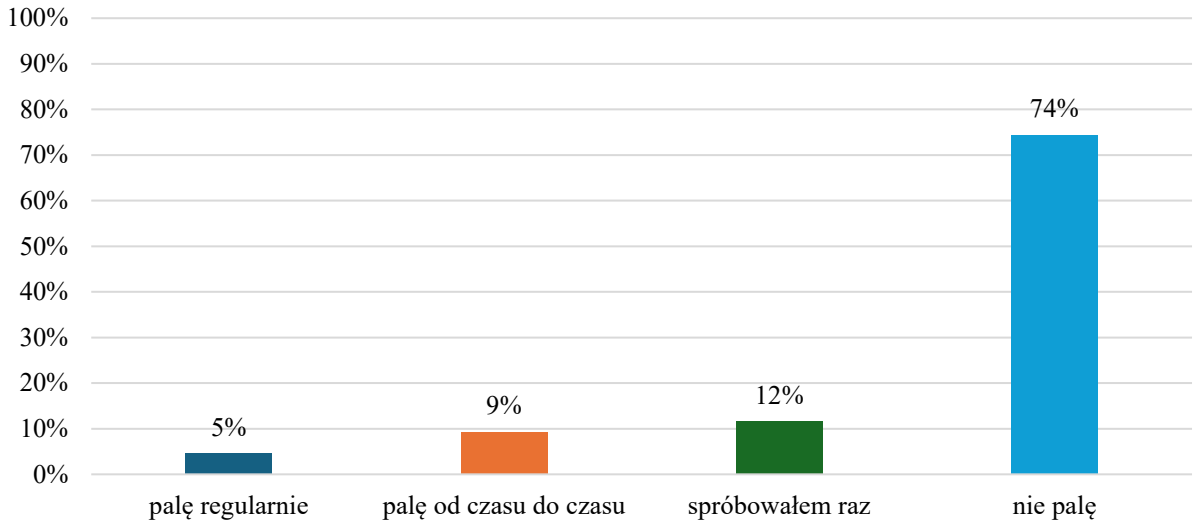
Wykres 69 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e–papierosy lub papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że nie pali papierosów bądź e–papierosów, tak odpowiedziało 74% uczniów z klas 4–8. Spróbowało raz wyrobów nikotynowych 12% ankietowanych. Od czasu do czasu papierosa lub e-papierosa pali 9% ankietowanych, a 5% deklaruje, że pali regularnie. Wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 70.

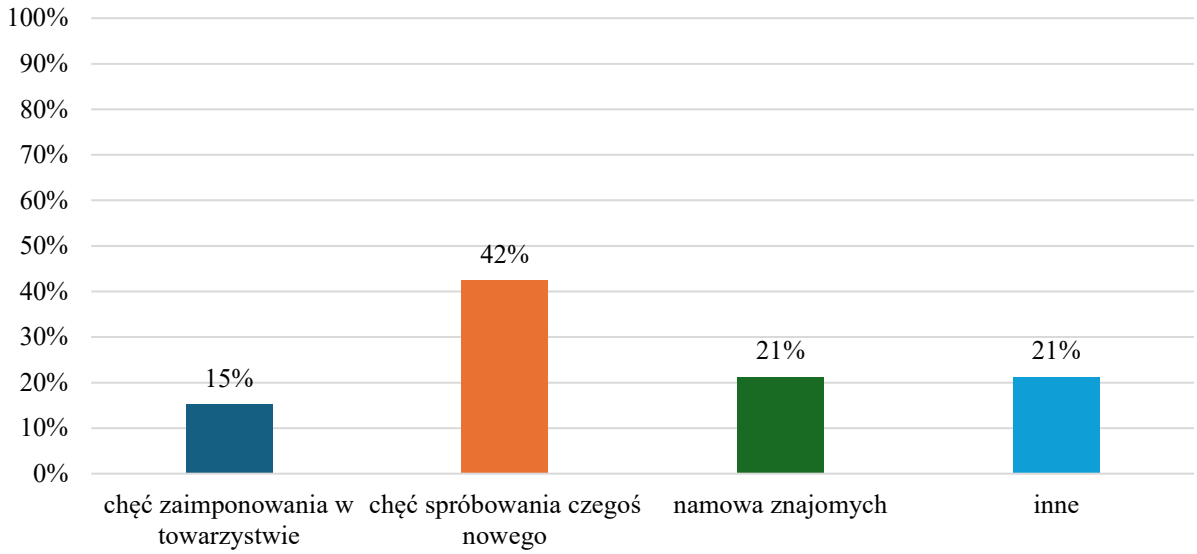
Wykres 70 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Następnie ankietowani zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, co skłoniło ich do palenia wyrobów nikotynowych. Główną motywacją do sięgnięcia po te produkty była chęć spróbowania czegoś nowego – ten powód wskazało 42% uczniów z klas 4–8. Kolejne 21% ankietowanych zrobiło to za namową znajomych, a 15% z chęci zaimponowania w towarzystwie. Pozostałe 21% respondentów wybrało odpowiedź „inne". Wyniki przedstawiono na wykresie nr 71.

Wykres 71 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia?

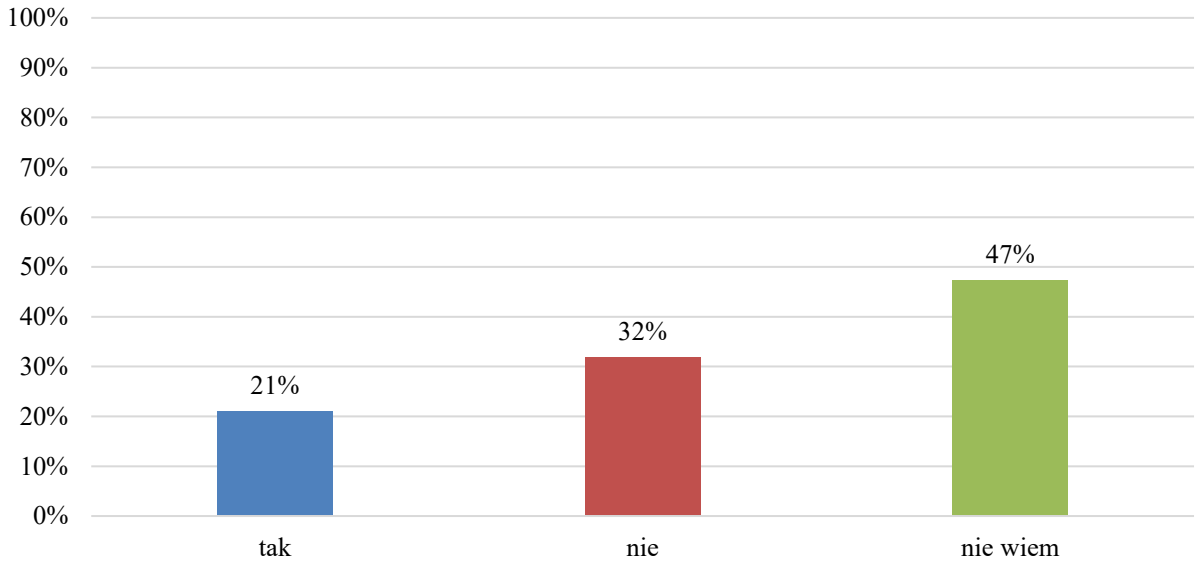
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

6.5. Narkotyki i dopalacze

Podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego, dotyczące skali używania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze. Analiza obejmuje identyfikację najczęściej stosowanych środków, motywacji sięgania po tego typu substancje oraz poziomu świadomości młodzieży na temat zagrożeń zdrowotnych i społecznych związanych z ich używaniem. Dane pozwalają na planowanie skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu ograniczenie ryzyka uzależnień wśród uczniów.

Według 21% ankietowanych z klas 4–8 ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Przeciwnego zdania było 32% ankietowanych. Zdania w tym temacie nie miało 47% badanych. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 72.

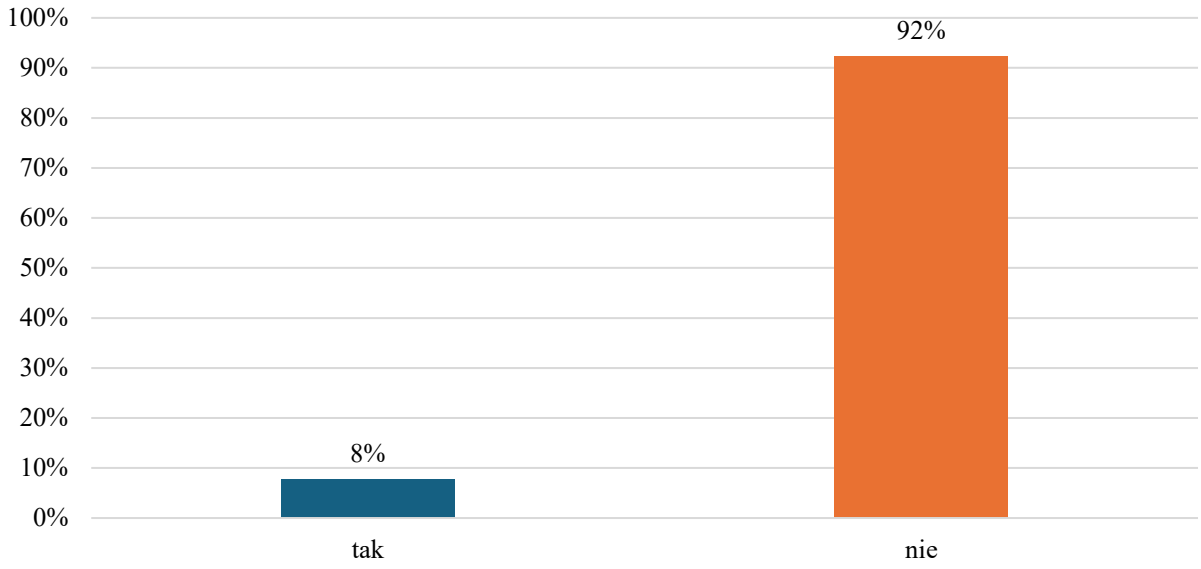
Wykres 72 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Kolejno zapytano uczniów czy zdarzyło im się w przeszłości kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze. Zdecydowana większość uczniów zaprzeczyła, jakoby kiedykolwiek mieli jakikolwiek kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Styczności z używkami nie miało 92% ankietowanych uczniów z klas 4–8. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 73.

Wykres 73 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?

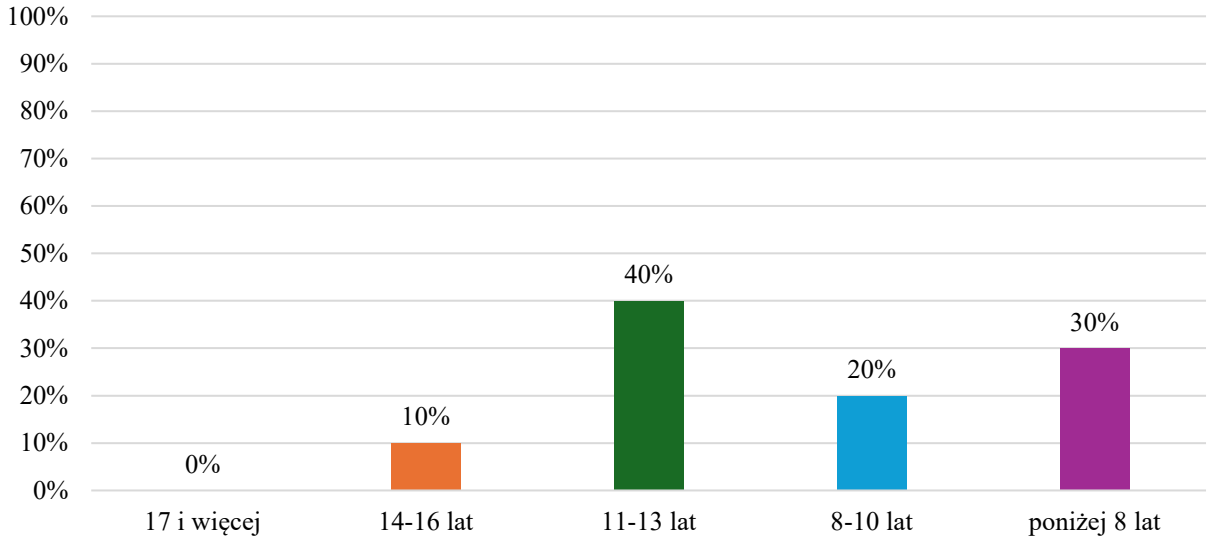

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W kolejnym pytaniu zapytano uczniów z klas 4–8 w jakim wieku znajdowali się, gdy po raz pierwszy sięgnęli po narkotyki. 40% ankietowanych uczniów stwierdziło, że był to przedział wiekowy 11–13 lat. 30% ankietowanych zadeklarowało, że po raz pierwszy sięgnęło po narkotyki, mając poniżej 8 lat. Przedział wiekowy 8–10 lat wskazało 20% badanych. 10%

ankietowanych zadeklarowało przedział wiekowy 14–16 lat. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 74.

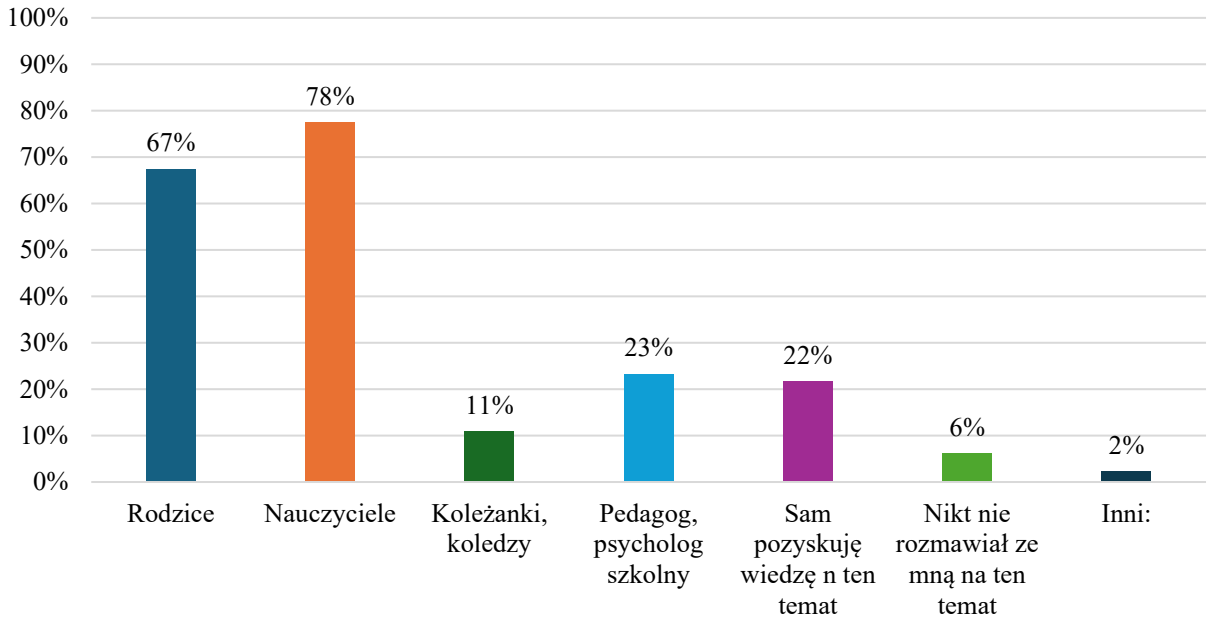
Wykres 74 Wiek inicjacji. Ile miałeś/aś lat, kiedy spróbowałeś/aś narkotyków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W następnym pytaniu skierowanym do uczniów, zapytano ich o kwestie związane z uświadamianiem uczniów na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Głównym źródłem informacji dla młodzieży okazali się nauczyciele – aż 78% uczniów z klas 4–8 zadeklarowało, że rozmawiało z nimi o działaniu i szkodliwości wspomnianych substancji. Niewiele mniej, bo 67% ankietowanych, poruszało tę kwestię ze swoimi rodzicami. Z kolei blisko co czwarty badany (23%) rozmawiał na ten temat z pedagogiem lub psychologiem szkolnym. Pozostałe udzielone odpowiedzi przez ankietowanych uczniów przedstawiono na poniższym wykresie nr 75.

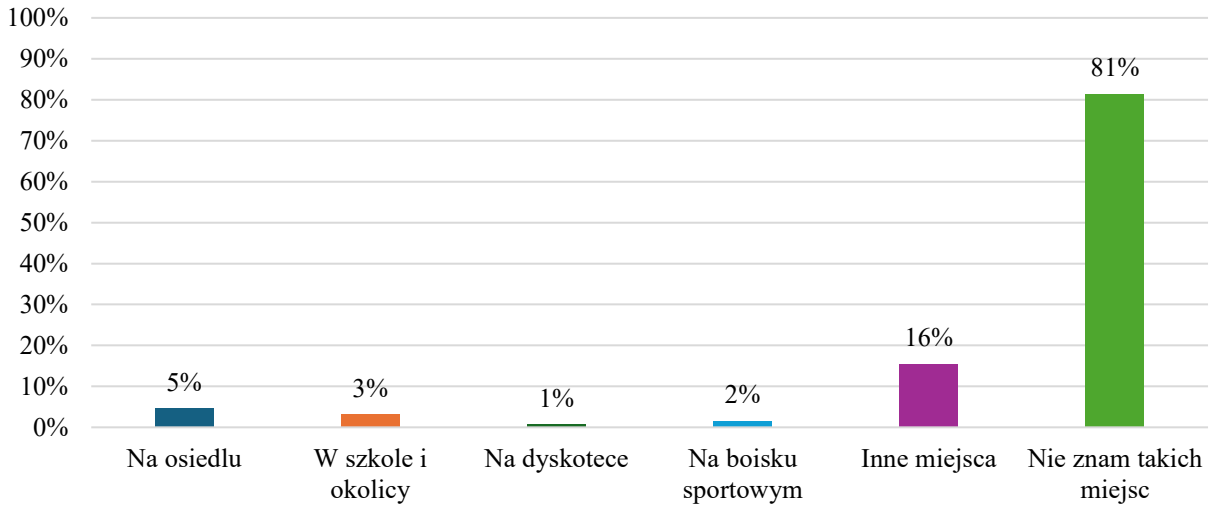
Wykres 75 Uświadamianie na temat substancji. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych uczniów z klas 4–8 dotyczyło tego, czy posiadają wiedzę, gdzie w ich miejscowości można zakupić narkotyki lub dopalacze. 81% ankietowanych z tej grupy nie zna takich miejsc. Z kolei 5% ankietowanych wskazało, że używki można kupić na osiedlu, a 16% wskazało na inne miejsca niż zaproponowane. Według 3% ankietowanych używki można kupić w szkole lub okolicy. Zdaniem 2% ankietowanych zakupu substancji można dokonać na boisku sportowym, a 1% badanych wskazało na dyskotekę. Wyniki przedstawia wykres nr 76.

Wykres 76 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

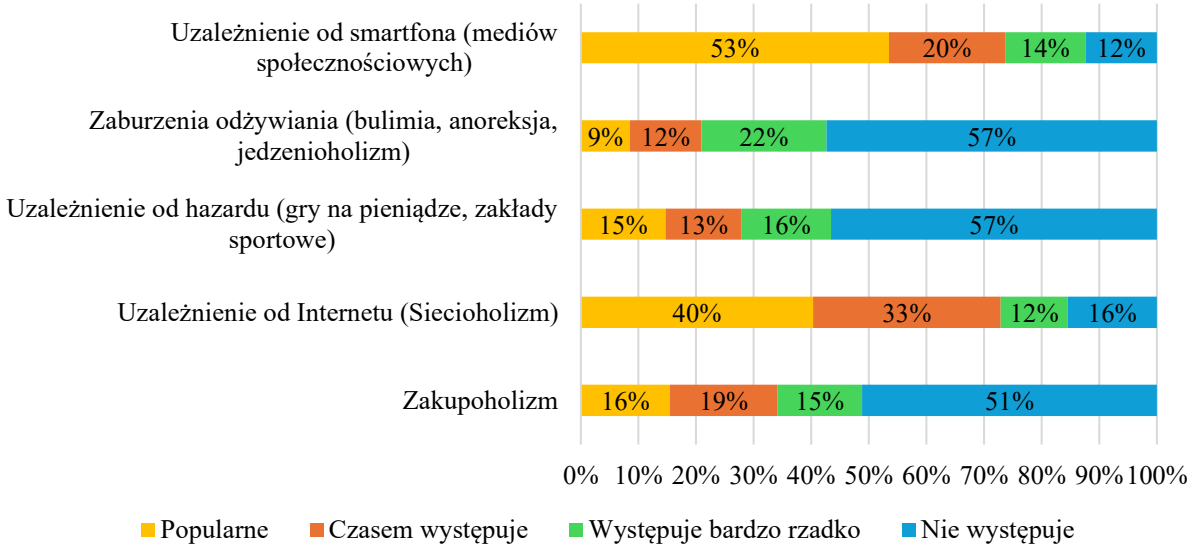
6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z gminy Chociwel. Analiza w dużej mierze koncentrowała się na skali występowania uzależnień behawioralnych, takich jak nadmierne korzystanie z Internetu, smartfonu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, a także na zjawisku cyberprzemocy w środowisku szkolnym i rówieśniczym. Rezultaty badania wskazują na poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami od czynności oraz identyfikują najczęściej pojawiające się formy cyberprzemocy, jej skutki oraz sposoby reagowania na tego typu sytuacje. Zgromadzone wyniki pozwalają na skuteczne zaplanowanie przyszłych działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu ograniczenia skali zjawiska wśród dzieci i młodzieży.

Wszystkie podane w pytaniu rodzaje uzależnień behawioralnych występują w środowisku uczniów szkół podstawowych z klas 4–8, jednak w różnym nasileniu. Najbardziej rozpowszechnione zdaniem uczniów jest uzależnienie od smartfonu (mediów społecznościowych), tak zadeklarowało 53% uczniów, uznając je za popularne uzależnienie, a 20% z nich jako zjawisko czasem występujące. Uzależnienie od Internetu (siecioholizm) jako uzależnienie popularne uznało 40% uczniów, a 33% z nich jako czasem występujące. Pozostałe

odpowiedzi i natężenie poszczególnych uzależnień wśród uczniów przedstawiono na poniższym wykresie nr 77.

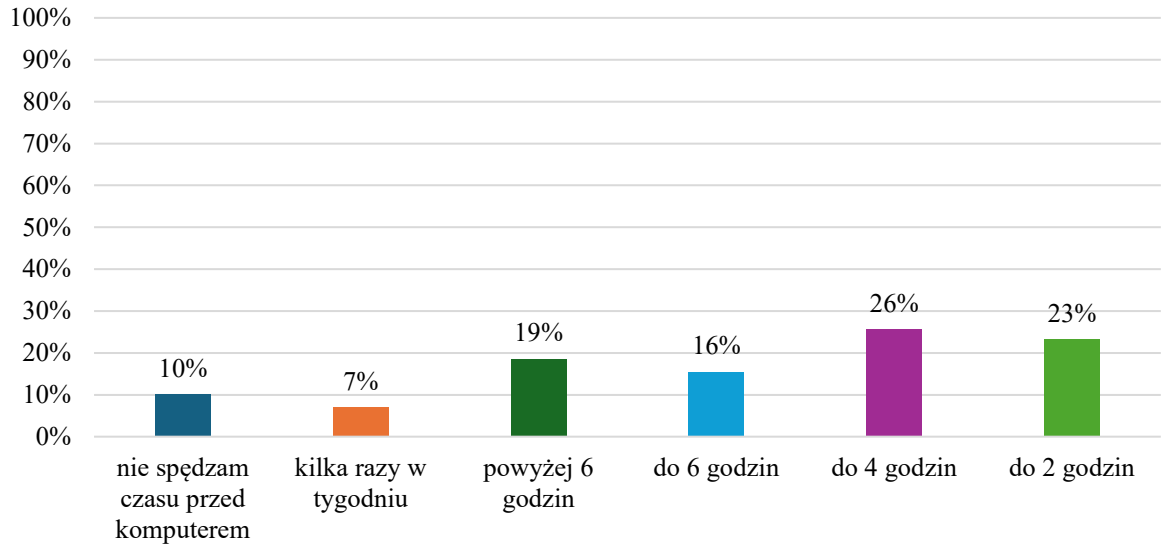
Wykres 77 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W kwestii codziennego korzystania z komputera w celach rozrywkowych, najczęstszą odpowiedzią wśród uczniów klas 4–8 był wymiar do 4 godzin (26%). Nieco mniejszy odsetek respondentów (23%) przeznacza na to do 2 godzin dziennie, natomiast co piąty ankietowany (19%) spędza przed ekranem powyżej 6 godzin. Na wykresie nr 78 przedstawiono dane dotyczące pytania.

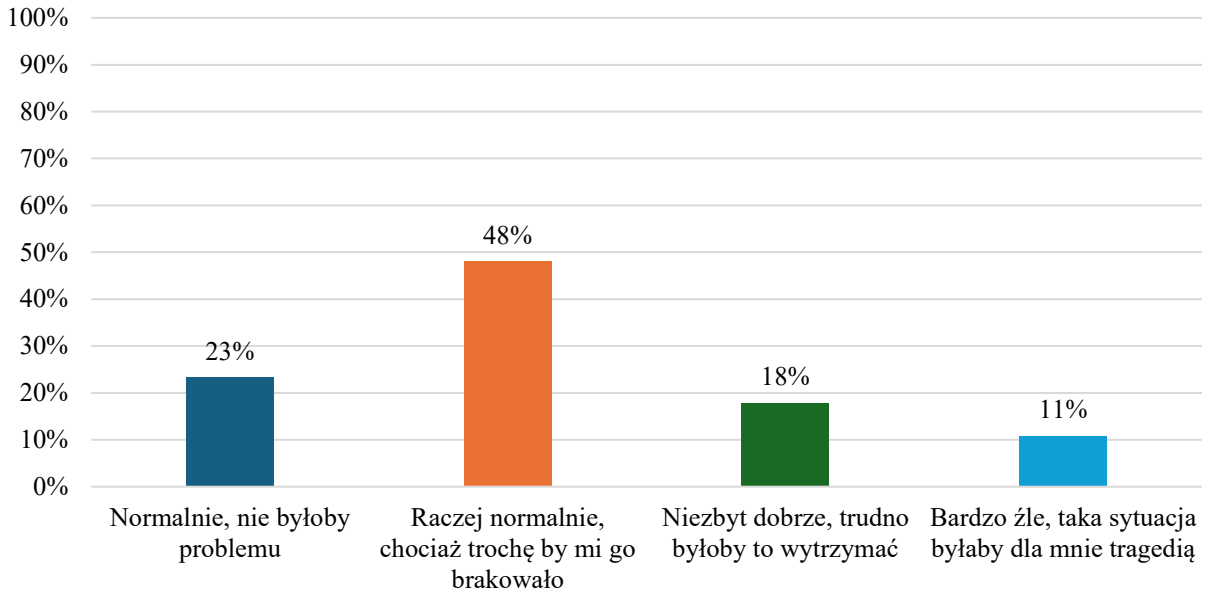
Wykres 78 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W pytaniu dotyczącym reakcji ankietowanych na tygodniowy brak dostępu do Internetu, najwięcej uczniów wskazało na wariant – raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało. Tę odpowiedź zdecydowało się wybrać 48% ankietowanych uczniów z klas 4–8. Najmniejszą popularnością wśród ankietowanych cieszyła się odpowiedź – bardzo źle, taka sytuacja byłaby dla mnie tragedią, którą wskazało 11% ankietowanych. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 79.

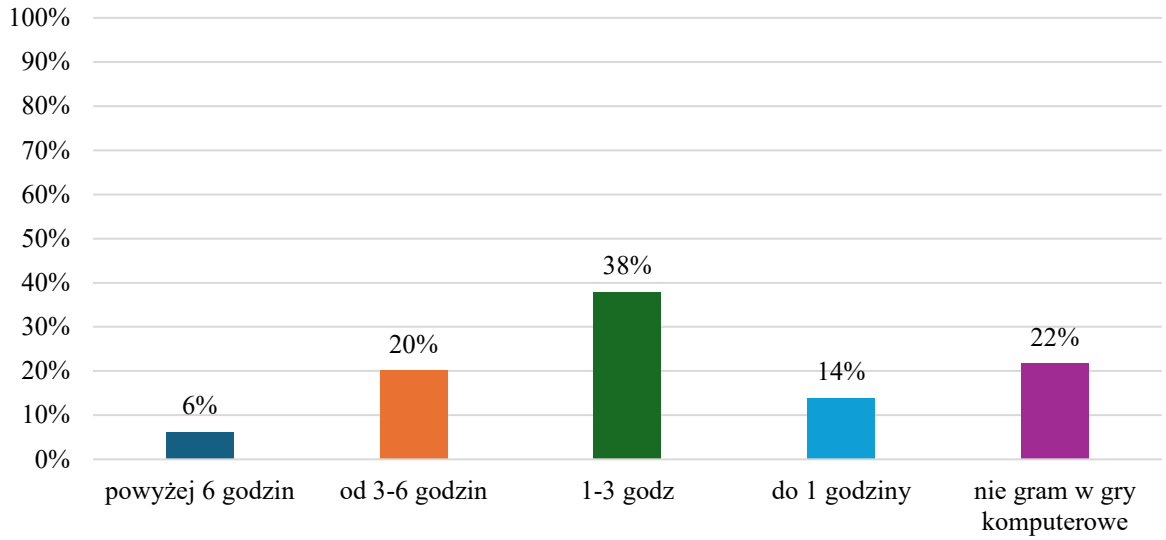
Wykres 79 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

38% ankietowanych uczniów z klas 4–8 w ciągu dnia poświęca 1–3 godziny czasu na granie w gry komputerowe. Na drugim miejscu uplasowała się odpowiedź – nie gram w gry komputerowe, wybrana przez 22% ankietowanych. Trzecią najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez ankietowanych był przedział – od 3–6 godzin, który wskazało 20% badanych. Pozostałe wyniki przedstawiono na wykresie nr 80.

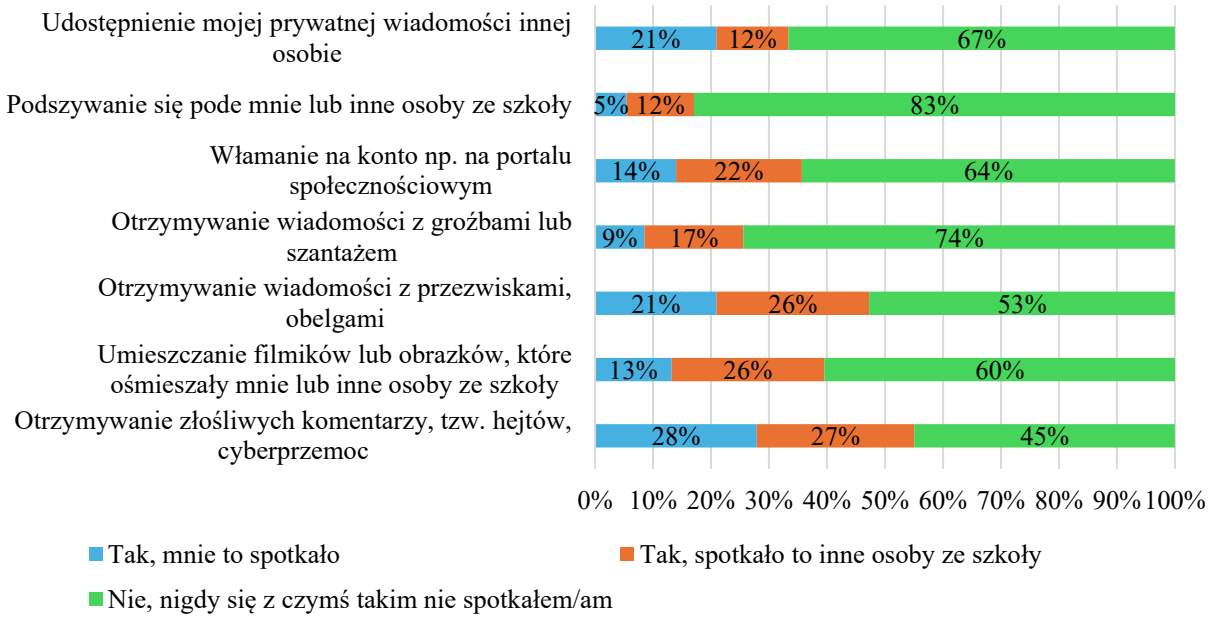
Wykres 80 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Kolejne pytanie dotyczyło kwestii związanych z cyberprzemocą. Z problemem udostępniania prywatnych wiadomości osobom trzecim zetknęło się 21% badanych uczniów. Ze zjawiskiem związanym z podszywaniem się pod uczniów lub pod kogoś innego spotkało 5% uczniów. 14% uczniów przyznało, że doświadczyło włamania na swoje konto społecznościowe. 9% ankietowanych uczniów doświadczyło otrzymywania wiadomości z groźbami lub szantażem. Z otrzymywaniem przezwisk lub obelg miało do czynienia 21% ankietowanych. Z umieszczaniem filmików lub obrazków, które ośmieszały uczniów lub inne osoby ze szkoły, spotkało się 13% uczniów, natomiast z otrzymywaniem złośliwych komentarzy tzw. hejtem miało do czynienia 28% ankietowanych uczniów. Wyniki prezentuje poniższy wykres nr 81.

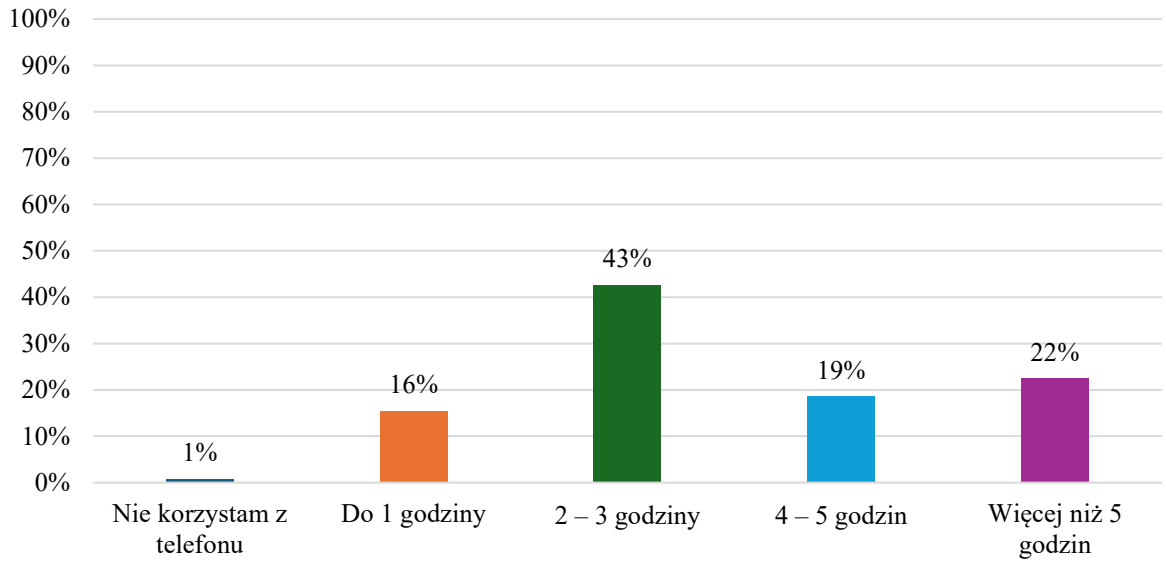
Wykres 81 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/aś z takimi sytuacjami w Internecie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

W następnym pytaniu, poproszono uczniów o udzielenie odpowiedzi w temacie czasu korzystania ze smartfonu w ciągu dnia. Najwięcej ankietowanych uczniów z klas 4–8 zadeklarowało, że dziennie na korzystanie z telefonu poświęca pomiędzy 2–3 godziny, ten wariant wskazało 43% badanych. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazł się wariant – więcej niż 5 godzin. Trzecią najczęściej wskazywaną odpowiedzią był wariant – 4–5 godzin. Pozostałe wyniki przedstawiono na wykresie nr 82.

Wykres 82 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

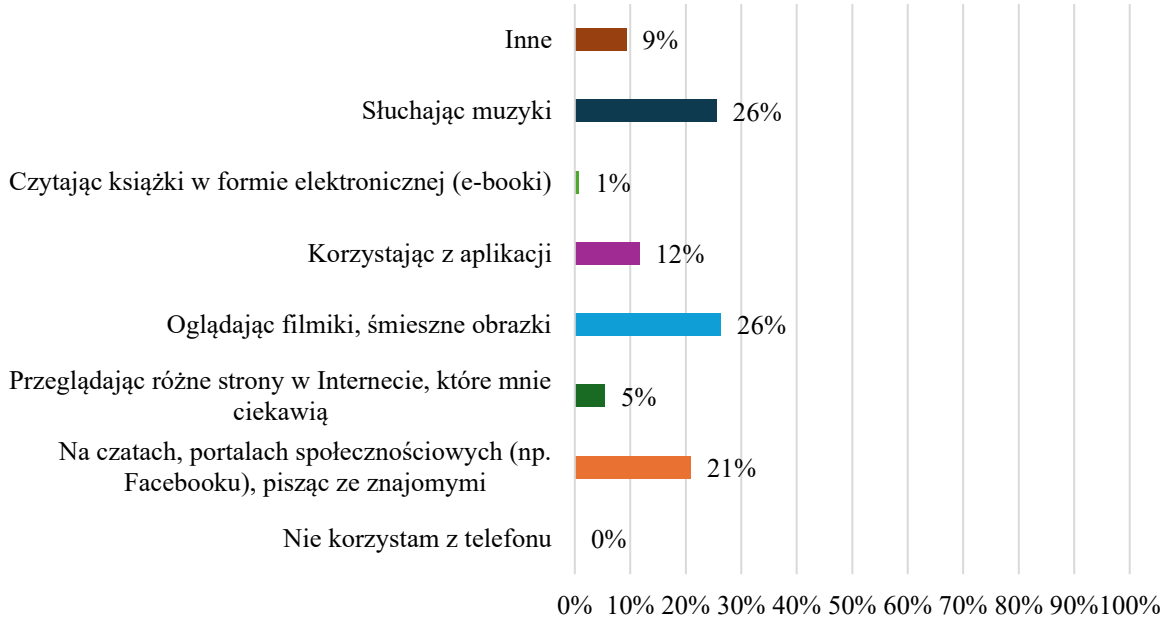

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Najwięcej czasu ankietowani uczniowie podczas korzystania z telefonu spędzają na słuchaniu muzyki, oraz oglądając śmieszne filmiki, śmieszne obrazki, tak zadeklarowało po

26% ankietowanych.. Żaden z ankietowanych nie wskazał wariantu – nie korzystam z telefonu. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie nr 83.

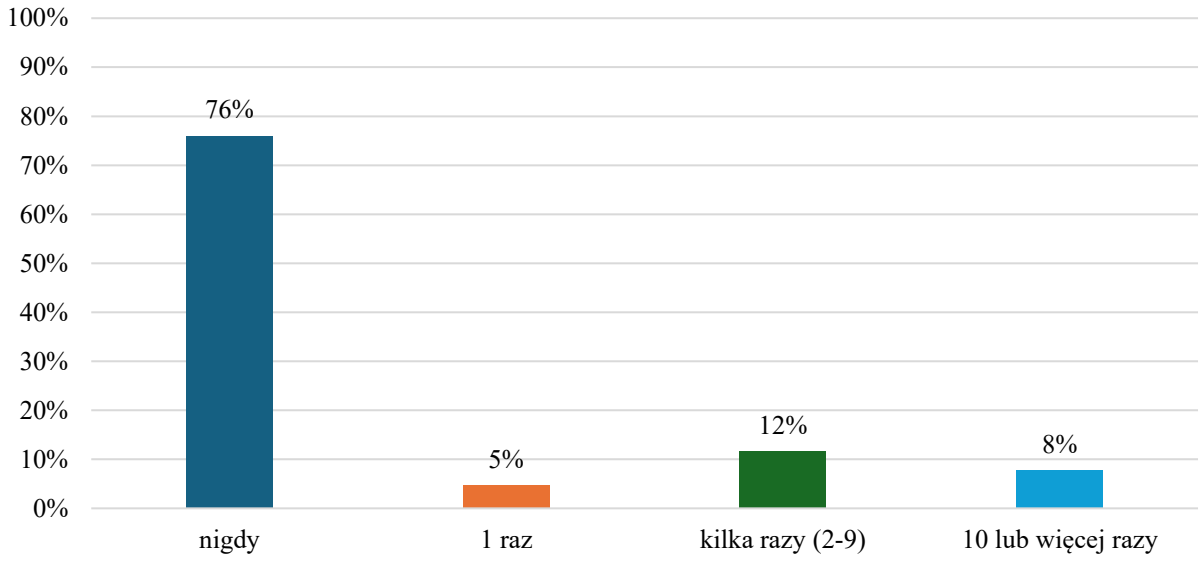
Wykres 83 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Ankietowani uczniowie w zdecydowanej większości deklarują, że nigdy nie zdarzyło im się grać w gry hazardowe (na pieniądze), tak uważa 76% uczniów klas 4–8. Drugą najczęściej wskazywanych odpowiedzią przez badanych był wariant – kilka razy (2–9). Takiego zdania było 12% ankietowanych. Trzecią najchętniej wskazywaną odpowiedzią był wariant – 10 lub więcej razy, wybrany przez 8% badanych. Wyniki dotyczące pytania zostały zaprezentowane na wykresie nr 84.

Wykres 84 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/aś w jakiekolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?

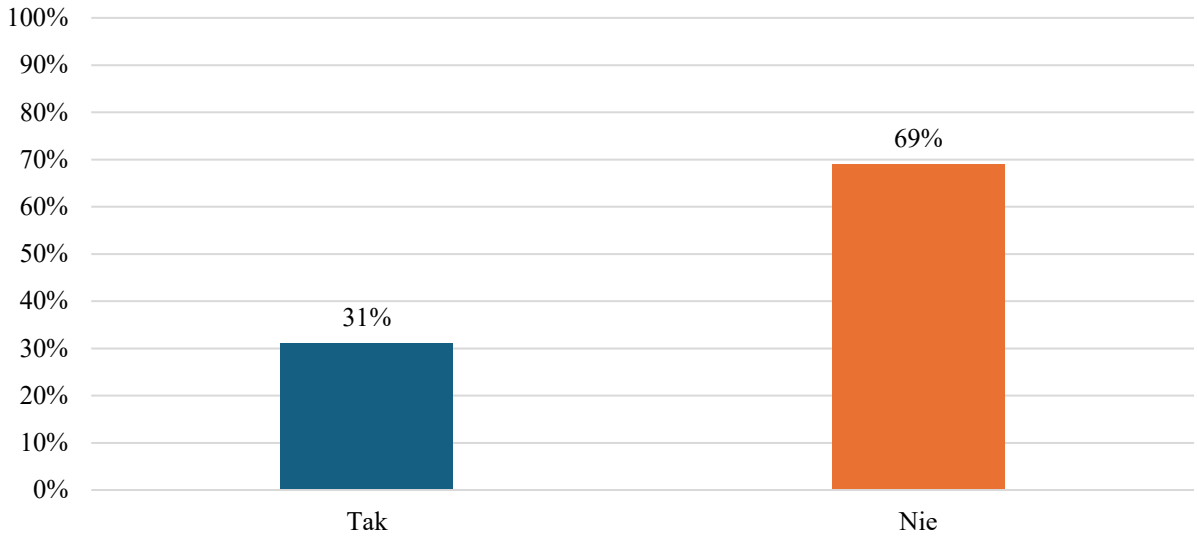
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

6.7. Napoje energetyczne

Niniejszy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego, gdzie analiza koncentruje się na zagadnieniach związanych ze spożywaniem napojów energetycznych przez uczniów szkół z gminy Chociwel. Analiza przedstawia skalę spożycia napojów energetycznych, motywacjach sięgania po tego typu produkty oraz poziomie świadomości uczniów na temat potencjalnych zagrożeń zdrowotnych związanych z ich regularnym spożywaniem. Wyniki badania pozwalają określić jak często i w jakich okolicznościach uczniowie sięgają po napoje energetyczne oraz miejsca, gdzie dochodzi do ich spożywania. Zgromadzone dane stanowią bazę do planowania skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród uczniów.

Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że nie spożywa napojów energetycznych (69%). Zdania przeciwnego w tym temacie było 31% badanych. Wyniki dotyczące pytania zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 85.

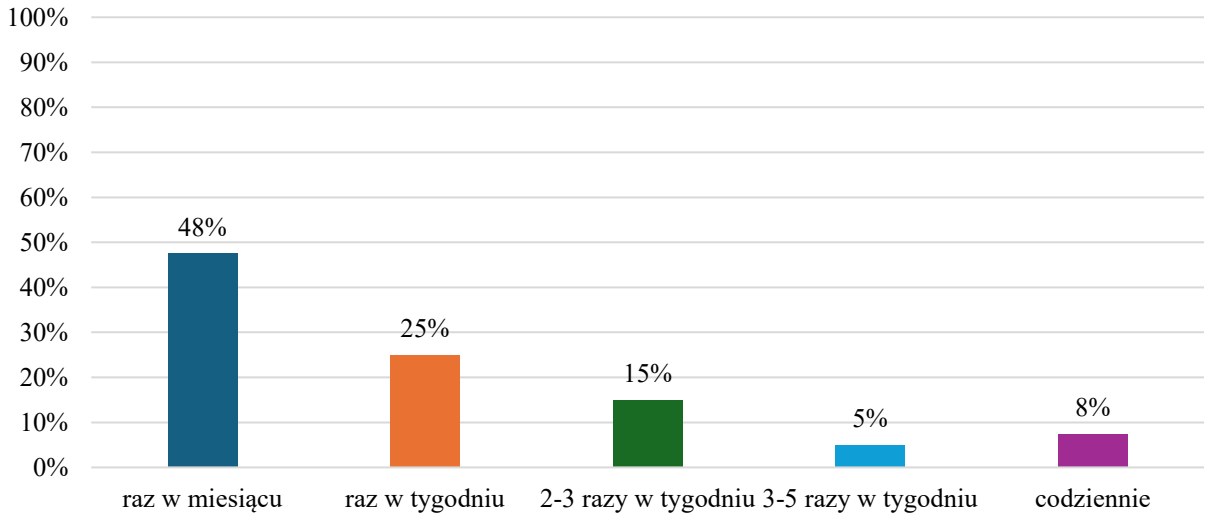
Wykres 85 Spożywanie napojów energetycznych. Czy pijesz/zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

Pomimo zaostrzonych przepisów dotyczących napojów energetycznych, 48% uczniów z klas 4–8 spożywa tego typu napoje raz w miesiącu. Raz w tygodniu po napój energetyczny sięga 25% ankietowanych uczniów, a 2–3 razy w tygodniu napoje energetyczne spożywa 15% badanych. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 86.

Wykres 86 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?

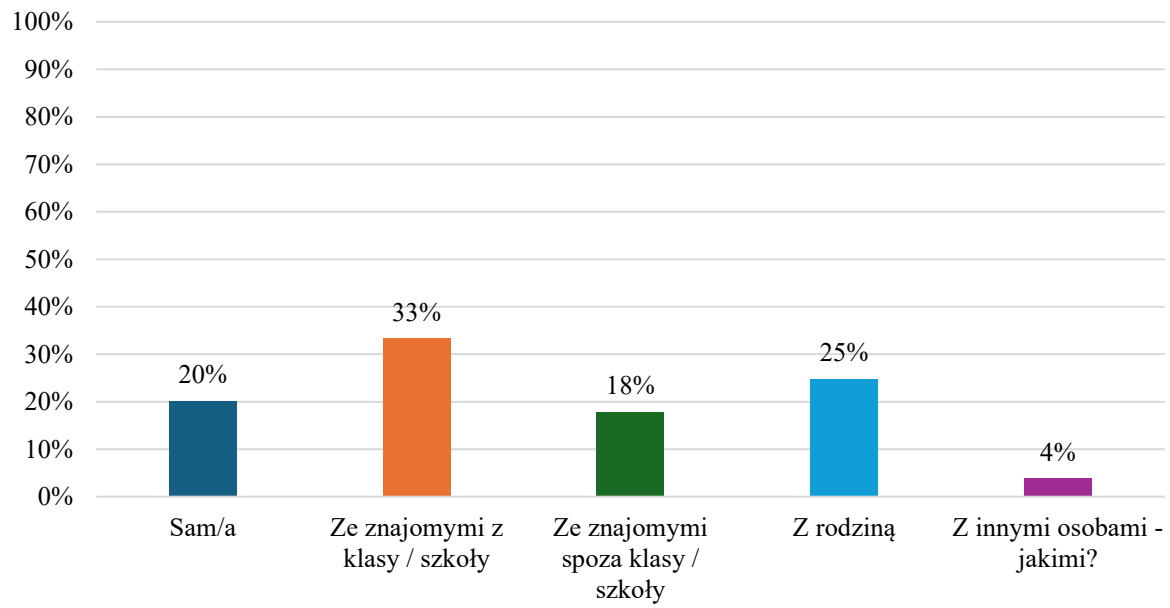
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

6.8. Czas wolny

Ostatnim podrozdziałem w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród uczniów szkół z terenu gminy Chociwel jest wątek poświęcony czasowi wolnemu. Analiza w tym aspekcie skupia się na sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież i dzieci, która obejmuje m.in. najpopularniejsze formy aktywności pozaszkolnej, poziom zaangażowania w zajęcia sportowe, kulturalne i rekreacyjne, a także identyfikację barier uniemożliwiających lub utrudniających aktywne spędzanie czasu wolnego. Wyniki badania dają możliwość określenia potrzeb i oczekiwań uczniów w zakresie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz wskazują kierunki rozwoju działań wspierających aktywność oraz integrację młodzieży w środowisku lokalnym.

Ankietowani uczniowie z klas 4–8 najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi z klasy/szkoły (33%), a najrzadziej z innymi osobami, niewskazanymi w wariantach odpowiedzi (4%). Odpowiedzi dotyczące pytania przedstawia poniższy wykres nr 87.

Wykres 87 Towarzystwo uczniów w czasie wolnym. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych z klas 4–8 w gminie Chociwel

7. Podsumowanie

7.1. Badanie dorosłych mieszkańców

- Udział w badaniu ankietowym wzięło 64% kobiet i 36% mężczyzn. Największą grupę ankietowanych stanowiły osoby w wieku 25–44 lata, które stanowiły 35% wszystkich badanych. Najczęściej wskazywanym wykształceniem było niepełne podstawowe (27%), a najrzadziej wykształcenie średnie (15%).
- Mniej niż połowa ankietowanych mieszkańców bardzo dobrze (24%) i dobrze (39%) ocenia sytuację mieszkaniową swoją/swojej rodziny. Nieco gorzej przedstawia się opinia ankietowanych na temat sytuacji materialnej swojego gospodarstwa domowego którą bardzo dobrze ocenia 23% badanych, a dobrze 35%.
- Nieco mniej niż połowa ankietowanych mieszkańców (45%) uważa, że ich relacje z najbliższymi sąsiadami są bardzo dobre. Jako poprawne relacje ocenia 39% ankietowanych mieszkańców, 14% badanych ma niepoprawne relacje, a 2% wskazało na brak relacji z sąsiadami.
- Do najbardziej istotnych problemów należą: uzależnienia od narkotyków (45% uznało je za problem bardzo istotny, a 32% za problem raczej istotny), przemoc domowa (46% uznało ją za problem bardzo istotny, a 33% za problem raczej istotny), bieda i ubóstwo (49% uznało je za problem bardzo istotny, a 30% za problem raczej istotny).
- 83% ankietowanych uważa, że istnieje potrzeba realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 33% ankietowanych uważa, że najbardziej potrzebnymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom byłyby otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień. W dalszej kolejności wskazano wsparcie psychologiczne dla rodzin (27%) oraz ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne (22%).
- Na temat stanu opieki zdrowotnej, 26% ankietowanych nie ma zdania. 40% ocenia ją raczej dobrze, a 29% bardzo dobrze.
- 49% mieszkańców wskazało, że czuje się bezpiecznie na terenie własnej gminy, a zdania przeciwnego było 15% badanych.
- 12% mieszkańców wskazało, że w ich otoczeniu są osoby doświadczające przemocy domowej, przeciwnego zdania było 59% badanych. 38% badanych nie jest pewnych, ale ma podejrzenia co do takich osób.
- 12% mieszkańców jest świadomych w jakich miejscach potencjalna ofiara doświadczająca przemocy może uzyskać stosowną pomoc.

- Łącznie 83% mieszkańców uważa, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol, natomiast łącznie 63% ankietowanych uważa, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.
- Według łącznie 25% mieszkańców bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców, a zdaniem łącznie 60% mieszkańców stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.
- W kwestii współpracy w temacie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, najwięcej mieszkańców (48%) stwierdziło, że współpraca ta przebiega przeciętnie. Źle współpracę w tym zakresie ocenia 5% mieszkańców, z kolei 14% nie miało w tym temacie zdania.
- W wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych w gminie w ciągu ostatniego roku uczestniczyło 75% ankietowanych mieszkańców. Najczęstszą przyczyną braku uczestnictwa badani wskazywali na brak możliwości dojazdu (68%) oraz brak wolnego czasu 60%).
- 77% mieszkańców uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest należycie zaspokajana. Jako usługi społeczne wymagające większej uwagi ze strony władz gminnych mieszkańcy najczęściej wskazywali transport osobowy (jakość i ilość połączeń) (65%) oraz ochronę zdrowia (43%).
- 97% mieszkańców uważa, że oferta działań na terenie gminy skierowana do seniorów jest wystarczająca.
- 13% ankietowanych stwierdziło, że osoba z niepełnosprawnością nie może znaleźć pracy na terenie gminy, ponieważ nie ma ofert pracy, a 44% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania. Z kolei 47% ankietowanych uważa, że osoby z niepełnosprawnościami są w pełni akceptowane w gminie, a 43% badanych nie miało swojego zdania na ten temat.
- Według 35% ankietowanych w ciągu ostatniego roku w ich rodzinie żaden członek nie korzystał ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej, a 49% nie chciało odpowiadać na to pytanie.
- Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej było bezrobocie (69%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (56%).

- 63% ankietowanych posiada pracę. Ankietowani, którzy nie są obecnie zatrudnieni, nie posiadają pracy głównie z powodu posiadania innego źródła utrzymania, jak renta lub emerytura (73%) oraz z powodu braku możliwości dojazdu do miejsca pracy (57%). Najwięcej ankietowanych wskazało, że źródłem utrzymania ich gospodarstwa domowego jest praca dorywcza (69%) oraz emerytura (49%).

7.2. Badanie uczniów szkół

- 74% uczniów szkół z klas 4–8 ocenia bardzo dobrze relacje z rodzicami lub opiekunami, 22% bardzo dobrze z nauczycielami, a 47% ocenia bardzo dobrze relacje ze swoimi kolegami i koleżankami.
- Codziennie z przejawem przemocy fizycznej bądź psychicznej styczność ma 5% uczniów z klas 4–8. Najczęstszą formą przemocy w szkole to przemoc psychiczna, którą wskazało 36% uczniów z klas 4–8.
- Z przemocą w domu do czynienia ma 19% uczniów z klas 4–8. Natomiast z agresją słowną styczność ma 34% uczniów.
- 37% uczniów z klas 4–8 uważa, że osoby w ich wieku spożywają alkohol.
- Najczęściej do spożycia alkoholu według uczniów z klas 4–8 dochodzi na świeżym powietrzu, tak uważa 58% z nich.
- Najczęstszym powodem sięgania po alkohol według 54% uczniów z klas 4–8 jest chęć zaimponowania innym, a według 38% – chęć lepszej zabawy, wyluzowania (38%). Najczęściej wskazywanym wiekiem inicjacji alkoholowej wśród uczniów z klas 4–8 był przedział wiekowy 11–13 lat (31%).
- 64% uczniów z klas 4–8 uważa, że każdy może uzależnić się od alkoholu. Piwo to nie alkohol, z tym stwierdzeniem nie zgadza się 69% uczniów z klas 4–8. Z poglądem na temat zakupu alkoholu przez osobę niepełnoletnią w ich miejscu zamieszkania nie zgadza się 54% uczniów.
- 54% uczniów z klas 4–8 uważa, że osoby z ich środowiska palą e-papierosy lub papierosy. 74% ankietowanych z klas 4–8 stwierdziło, że nie pali wyrobów nikotynowych.
- Najczęstszym powodem sięgania po wyroby nikotynowe wśród uczniów z klas 4–8 była chęć spróbowania czegoś nowego (42%).

- 21% uczniów z klas 4–8 uważa, że osoby z ich środowiska mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. 8% uczniów z klas 4–8 deklaruje, że zażywało wcześniej tego typu substancję.
- Najczęściej na temat szkodliwości używek uczniowie rozmawiali z nauczycielami – tak stwierdziło 78% ankietowanych uczniów – oraz z rodzicami (67%).
- Przed komputerem do 4 godzin dziennie czas spędza 26% uczniów z klas 4–8. Do 2 godzin czas przed komputerem spędza 23% badanych, a powyżej 6 godzin 19% ankietowanych.
- 48% uczniów z klas 4–8 stwierdziło, że ich reakcja na brak Internetu byłaby raczej normalna, choć by im go trochę brakowało.
- Według 38% uczniów z klas 4–8 spędza korzystając z telefonu pomiędzy 1–3 godziny dziennie. Najczęstszym zajęciem uczniów korzystając z telefonu to oglądanie filmików i śmiesznych obrazków, czaty i portale społecznościowe i słuchanie muzyki.
- Zdecydowana większość uczniów nigdy nie grała w gry hazardowe, tak zadeklarowało 76% uczniów z klas 4–8. 10 lub więcej razy grę zadeklarowało 8% uczniów.
- 31% uczniów z klas 4–8 deklaruje, że spożywa napoje energetyczne typu Red Bull, Burn oraz Tiger.
- 48% uczniów z klas 4–8 deklaruje spożywanie napojów energetycznych raz w miesiącu, a zdaniem 25% ankietowanych po napój energetyczny sięga raz w tygodniu.
- Zdaniem 33% uczniów z klas 4–8 najczęściej czas wolny spędza ze znajomymi z klasy/szkoły.

7.3. Badanie pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

- Pracownicy MGOPS jako najpoważniejsze problemy występujące w ich środowisku wskazali na: problemy opiekuńczo-wychowawcze, który wskazało 67% ankietowanych jako problem bardzo istotny, bezradność osób w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego uznane przez 58% ankietowanych jako problem bardzo istotny, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 50% ankietowanych jako problem bardzo istotny oraz uzależnienia od alkoholu wskazane przez 58% ankietowanych jako problem bardzo istotny.
- Ocena skuteczności pomocy społecznej w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym jest według większości pracowników pozytywna. Zdaniem 17% badanych w pełni

zgadza się ze zdaniem, że pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym, a 58% zgadza się z tym stwierdzeniem częściowo.

- 8% pracowników MGOPS zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem, że władze gminne są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej, a 50% zgadza się z nimi częściowo.
- 25% pracowników MGOPS, zgadza się ze stwierdzeniem, że władze lokalne wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez MGOPS potrzebom.
- 100% pracowników MGOPS, dostrzegają oni potrzebę realizacji działań profilaktycznych ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 42% ankietowanych uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest zaspokajana w odpowiedni sposób.
- Usługi społeczne jakie wymagają większej uwagi zdaniem pracowników MGOPS to: mieszkalnictwo (58%), opieka zdrowotna (58%) oraz profilaktyka uzależnień (50%).
- Najbardziej potrzebnymi działaniami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MGOPS to wsparcie psychologiczne dla rodzin (42%) oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień (33%).
- 67% pracowników MGOPS deklaruje symptomy wypalenia zawodowego.

8. Rekomendacje działań

8.1. Wobec dorosłych mieszkańców

Kontynuacja oraz intensyfikacja działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu i utrwalaniu uzależnień, w szczególności alkoholowych, a także ograniczania zjawiska spożywania alkoholu w sposób ryzykowny i szkodliwy, te działania powinny stanowić priorytet polityki społecznej gminy Chociwel. W miarę możliwości oraz potrzeb należy realizować te formy działań profilaktycznych, które zostały najczęściej wskazywane przez ankietowanych dorosłych mieszkańców, tj. wsparcie psychologiczne dla rodzin, warsztaty profilaktyczne dla uczniów oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień.

Niezbędne wydaje się również podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości i dostępności usług z zakresu opieki zdrowotnej na terenie gminy Chociwel. Cel powinien być realizowany poprzez ciągły rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze ochrony zdrowia oraz podnoszenie kompetencji kadr medycznych oraz innych specjalistów zaangażowanych w realizację działań profilaktycznych i opiekuńczych.

W dalszym ciągu zasadne wydaje się również prowadzenie działań z zakresu profilaktyki oraz pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej. W tym kontekście bardzo istotne jest podejmowanie inicjatyw zwiększających poziom wiedzy oraz wrażliwości społecznej w zakresie rozpoznawania i reagowania na każdy przejaw zjawiska przemocy domowej.

Rekomenduje się także dalszy rozwój oferty działań skierowanych do seniorów, w tym zapewnienie im warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez wsparcie w formie pracy socjalnej, pomocy finansowej i rzeczowej, a także rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb osób starszych.

Wskazane jest również wzmacnianie działań na rzecz wspierania i aktywizacji zawodowej oraz społecznej osób z niepełnosprawnością. Wsparcie to powinno obejmować nie tylko pomoc finansową, rzeczową i medyczno-opiekuńczą, ale także działania promujące zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej. Działania powinny także koncentrować się na dalszej integracji społecznej mieszkańców oraz aktywnym spędzaniu czasu wolnego. W oparciu o istniejące więzi sąsiedzkie rekomenduje się dalsze promowanie idei wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej, szczególnie z myślą o wsparciu osób żyjących samotnie i rodzin, które znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.

8.2. Wobec uczniów

Rekomenduje się organizację spotkań, rozmów, zajęć oraz warsztatów dla uczniów, których celem będzie kształtowanie postaw wolnych od używek, promowanie zdrowego stylu życia oraz rozwijanie kompetencji społecznych i cyfrowych. Zajęcia te powinny obejmować m.in. wskazywanie negatywnych skutków picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji, uświadamianie wpływu uzależnień na życie, rozwijanie asertywności i umiejętności odmowy, naukę zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, ochrony danych osobowych, stosowania ograniczonego zaufania wobec osób poznanych w sieci oraz kształtowanie postawy wzajemnego szacunku w środowisku internetowym. Ponadto działania te powinny uwzględniać edukację na temat zagrożeń związanych z hazardem, promować alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz budować pozytywny wizerunek samego siebie.

Zaleca się także w miarę możliwości i potrzeb poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli i rodziców poprzez organizację szkoleń i spotkań otwartych dotyczących kwestii takich jak m.in. przyczyny wchodzenia w uzależnienia, charakterystyki substancji psychoaktywnych i ich wpływu na zdrowie, roli nauczyciela i rodzica w profilaktyce, sposobów wyjścia z uzależnienia, znaczenia roli komunikacji w relacjach z dzieckiem, mechanizmów i konsekwencji uzależnień, a także specyfiki uzależnień behawioralnych, takich jak m.in. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm czy uzależnienie od gier i hazardu. W programie szkoleniowym powinny znaleźć się również zagadnienia związane z ochroną dzieci przed zagrożeniami w sieci, cyberprzemocą, sextingiem, manipulacją medialną oraz wykorzystywaniem programów kontrolujących dostęp dzieci do komputera i Internetu. Przedstawione działania stanowią katalog otwarty i mogą być na bieżąco uzupełniane zgodnie z potrzebami, a punktem docelowym ich realizacji ma być zwiększenie skuteczności profilaktyki uzależnień oraz zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym i domowym.

8.3 Wobec pracowników MGOPS

Zaleca się organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kompetencje zawodowe kadry Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu oraz angażowanie pracowników w realizację lokalnych kampanii społecznych. Działania te stanowią istotny element polityki rozwoju zasobów ludzkich w gminie. Przed przystąpieniem do realizacji szkoleń wskazane jest przeprowadzenie krótkich ankiet diagnostycznych, które pozwolą na

rozpoznanie rzeczywistych potrzeb szkoleniowych i odpowiednie dostosowanie tematyki oraz zakresu zajęć do oczekiwań uczestników. Rekomenduje się również inicjowanie i rozwijanie współpracy między instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i rozwiązywania innych problemów społecznych. Wspólne przedsięwzięcia tych podmiotów mogą przyczynić się do zwiększenia efektywności podejmowanych inicjatyw oraz umożliwić wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Wskazane jest także rozszerzenie współpracy z placówkami ochrony zdrowia, szczególnie w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów społecznych. Przykładem takiego działania może być organizacja szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek z zakresu rozpoznawania ryzykownych wzorców spożywania alkoholu przez pacjentów oraz podejmowania interwencji wobec osób wymagających wsparcia. Rozwijanie współpracy między MGOPS a instytucjami ochrony zdrowia przyczyni się do podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych oraz skuteczniejszego reagowania na wyzwania społeczne w środowisku lokalnym. Przedstawione rekomendacje stanowią katalog otwarty i mogą być modyfikowane oraz uzupełniane w zależności od potrzeb. Celem tych działań jest podniesienie jakości pracy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chociwlu, rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych i pomocowych na terenie gminy Chociwel, tak aby mieszkańcy mogli otrzymywać jeszcze skuteczniejszą pomoc i wsparcie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

9. Analiza SWOT

SWOT jest akronimem pochodzącym od angielskich słów:

- Strengths (mocne strony),
- Weaknesses (słabe strony),
- Opportunities (szanse),
- Threats (zagrożenia).

Analiza SWOT jest uniwersalnym narzędziem diagnostycznym wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, które służy do identyfikacji i oceny wewnętrznych oraz zewnętrznych czynników wpływających na funkcjonowanie organizacji, projektu, instytucji lub jednostki samorządu terytorialnego.

Skrót SWOT oznacza:

- S (ang. strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które gmina ma bezpośredni wpływ,
- W (ang. weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które gmina ma bezpośredni wpływ,
- O (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami pozostającymi poza bezpośrednim wpływem gminy,
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami pozostającymi poza bezpośrednim wpływem gminy.

Szczegółowe i precyzyjne opracowanie analizy SWOT jest kluczowym elementem procesu planowania strategicznego, ponieważ stanowi ona punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych. Dane dla gminy Chociwel przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 7 Analiza SWOT gminy Chociwel

Analiza SWOT	
Mocne strony	**Słabe strony**
• **skuteczne rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje publiczne problemów społecznych na terenie gminy,**	• **spadek liczby mieszkańców gminy w ostatnich latach,** • **postępujące procesy starzenia się społeczeństwa gminy,**

- **wzrastająca otwartość władz samorządowych na współpracę z mieszkańcami oraz włączanie ich w procesy konsultacyjne,**
- **sprawnie działające instytucje w obszarze polityki społecznej oraz dobra współpraca pomiędzy nimi, w tym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego,**
- **funkcjonowanie kompleksowej procedury „Niebieskie Karty" angażującej różne instytucje (Policja, MGOPS, szkoły, ochronę zdrowia), umożliwiająca skoordynowane reagowanie na przypadki przemocy domowej,**
- **dobrze wykwalifikowana i systematycznie podnosząca kwalifikacje kadra instytucji w zakresie polityki społecznej,**
- **dostrzeganie przez pracowników MGOPS potrzeb realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,**
- **dostęp do opieki zdrowotnej i usług medycznych w gminie,**
- **dostępność mieszkań komunalnych w zasobach gminy,**
- **zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych,**
- **aktywność organizacji pozarządowych oraz liderów lokalnych społecznych funkcjonujących na terenie gminy,**
- **uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych organizowanych w gminie,**
- **aktywna działalność instytucji kulturalnych,**
- **funkcjonowanie Biblioteki Publicznej,**
- **funkcjonowanie nowoczesnych form komunikacji instytucji z mieszkańcami (np. e-usługi, media społecznościowe),**
- **regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,**
- **dostęp do edukacji podstawowej i przedszkolnej,**
- **rozwój kompetencji cyfrowych wśród uczniów i nauczycieli, wspierany przez szkoły i bibliotekę publiczną,**

- **stosunkowo niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców,**
- **niewystarczająca i niska atrakcyjność ofert pracy dla osób młodych oraz z niepełnosprawnościami,**
- **niewystarczająca liczba miejsc pracy w sektorze pozarolniczym oraz odpływ osób aktywnych zawodowo do innych regionów,**
- **niedostateczna stopa życiowa części mieszkańców,**
- **pasywność i bezradność części mieszkańców w rozwiązywaniu własnych problemów,**
- **niedostateczne kompetencje wychowawcze części rodziców,**
- **ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, szczególnie dla seniorów,**
- **wypalenie zawodowe u znacznej części pracowników MGOPS,**
- **występowanie różnorodnych form uzależnień np. alkoholowych, nikotynowych, behawioralnych, cyfrowych) w tym wśród dzieci i młodzieży,**
- **wczesny wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród znacznej części uczniów,**
- **spożywanie napojów energetycznych przez znaczną część uczniów,**
- **występowanie zjawiska przemocy domowej i agresji słownej,**
- **znaczna liczba mieszkańców oraz dzieci i młodzieży doświadczających problemów zdrowia psychicznego,**
- **niedostateczny dostęp do wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych,**
- **stosunkowo łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych tj. alkoholu, papierosów, szczególnie wśród młodzieży,**
- **niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego i jej nierównomierny rozwój,**
- **niewystarczająca dostępność obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym architektonicznie i komunikacyjnie).**

• **realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych,** • **dobra dostępność transportowa w zakresie infrastruktury drogowej,** • **rozbudowana infrastruktura edukacyjna,** • **rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna,** • **rozbudowana infrastruktura sieci wodno-kanalizacyjnej,** • **funkcjonowanie i rozwój sieci połączeń autobusowych,** • **funkcjonowanie infrastruktury kolejowej i stacji kolejowej,** • **aktywna współpraca władz lokalnych,** • **aktywność społeczna w działaniach charytatywnych i wolontariacie, szczególnie,** • **istnienie lokalnych programów wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej,** • **dogodne położenie geograficzne gminy, walory przyrodnicze i rekreacyjne sprzyjające rozwojowi turystyki rodzinnej i ekologicznej,** • **pozytywna ocenia sytuacji mieszkaniowej przez mieszkańców.**	
Szanse	**Zagrożenia**
• **promocja i rozwój gospodarczy gminy, przyciągający inwestorów zewnętrznych,** • **rozwój turystyki weekendowej i agroturystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe gminy,** • **możliwość wykorzystania terenów rolniczych i rekreacyjnych do rozwoju przedsiębiorczości społecznej i zielonej gospodarki,** • **dostęp do programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych ze środków zewnętrznych,** • **wzrost świadomości społecznej mieszkańców w zakresie uzależnień i przemocy domowej,** • **wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością,** • **wzmacnianie dialogu międzypokoleniowego, budującego solidarność społeczną oraz wymianę wiedzy i doświadczeń,**	• **przyspieszający proces starzenia się społeczeństwa wraz z ujemnym przyrostem naturalnym powodującym zwiększenie obciążeń systemu opieki zdrowotnej i socjalnej,** • **zmniejszająca się liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz odpływ młodych osób do większych ośrodków miejskich,** • **niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy,** • **zmiany technologiczne (AI, automatyzacja) wpływające na strukturę zatrudnienia i ograniczające możliwości pracy w niektórych sektorach,** • **wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, osłabiający konkurencyjność lokalnych firm,** • **rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne usług zdrowotne,**

- **dostęp do programów wspierających rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz aktywizację osób starszych i z niepełnosprawnością,**
- **rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym organizacji pozarządowych i współpracy międzyinstytucjonalnej,**
- **rozwój nowoczesnych placówek medycznych, oferujących programy profilaktyczne, rehabilitację i telemedycynę, zwiększające jakość i dostępność opieki,**
- **wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia i działań profilaktycznych,**
- **rozwój innowacyjnych form wsparcia takich jak opieka wytchnieniowa i program asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, które zwiększają niezależność mieszkańców i wzmacniają integrację społeczną,**
- **rozbudowa oferty kulturalnej i sportowej jako narzędzia integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców,**
- **rozwój technologii cyfrowych i dostępu do Internetu, zwiększający możliwości edukacyjne, zawodowe i społeczne mieszkańców,**
- **wzrost współpracy instytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy i wsparcia osób w kryzysie,**
- **możliwość poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez działania lokalne i skuteczniejszą komunikację z mieszkańcami,**
- **zmiany w polityce społecznej na szczeblu krajowym, wspierające walkę z wykluczeniem społecznym i bezrobociem,**
- **rozwój współpracy z gminami ościennymi w zakresie polityki społecznej, edukacji i bezpieczeństwa publicznego,**
- **możliwość pozyskiwania środków z funduszy krajowych i unijnych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej, edukacji, zdrowia i kultury,**

przewyższające lokalne możliwości systemu ochrony zdrowia,

- **ograniczenie budżetu gminy mogące prowadzić do ograniczenia realizacji części zadań z zakresu polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu czy ochrony zdrowia,**
- **ryzyko stygmatyzacji osób doznających przemocy i niewystarczającego zaangażowania osób stosujących przemoc w programy korekcyjno-edukacyjne,**
- **zmiany społeczno-cywilizacyjne prowadzące do osłabienia więzi rodzinnych i pojawiania się nowych problemów cywilizacyjnych,**
- **wzrost występowania chorób cywilizacyjnych,**
- **obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej,**
- **łatwiejszy dostęp do środków psychoaktywnych,**
- **nasilanie się problemów związanych z uzależnieniami, w tym behawioralnymi, szczególnie wśród młodzieży oraz obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej,**
- **wzrost zjawisk wykluczenia społecznego wśród osób starszych i rodzin o niskich dochodach,**
- **malejące zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy lokalne i wolontariat,**
- **przeciążenie pracowników pomocy społecznej i ryzyko wystąpienia syndromu wypalenia zawodowego,**
- **zlecanie instytucjom polityki społecznej kolejnych zadań do realizacji bez zapewnienia adekwatnych środków finansowych,**
- **niepewna sytuacja międzynarodowa, w związku z napięciami militarnymi.**

• **pozyskiwanie środków zewnętrznych na rewitalizację przestrzeni publicznej oraz modernizację infrastruktury społecznej.**	

Źródło: opracowanie własne

10. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej

10.1. Podstawy teoretyczne

Strategia stanowi ogólny program działania organizacji lub jednostki samorządu terytorialnego, opracowany na określony okres i ukierunkowany na optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu osiągnięcia wyznaczonych celów. Dokument ten charakteryzuje się długoterminowym horyzontem czasowym, koncentracją działań na wybranych zadaniach, obejmuje zazwyczaj szeroki zakres przedsięwzięć oraz precyzuje wskaźniki realizacji przyjętych zamierzeń.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna, ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej jest elementem pożądanym, który umożliwia przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat. Jest to niezwykle istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja także budowaniu trwałych relacji, kapitału społecznego i stanowi kluczowy element polityki społecznej. Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Chociwel została opracowana na podstawie szczegółowej i rzetelnej analizy sytuacji społecznej oraz identyfikacji obszarów strategicznych. Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką oraz precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu. Cele stanowią uszczegółowienie sposobu realizacji misji. Cele strategiczne wyznaczają kluczowe kierunki działania i są formułowane najczęściej z perspektywą długoterminową. Cele operacyjne charakteryzują się znacznie krótszym horyzontem czasowym, stanowią podstawę do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także przezwyciężaniu słabych stron i zagrożeń.

10.2. Misja i wizja

Po dokonaniu szczegółowej i rzetelnej analizy sytuacji społecznej gminy Chociwel, zidentyfikowaniu kluczowych problemów wymagających podjęcia działań naprawczych w perspektywie długofalowej, wskazaniu mocnych stron i potencjałów rozwojowych gminy, a także po przeprowadzeniu badań ankietowych wśród przedstawicieli różnych grup społecznych, opracowano wizję rozwoju społecznego gminy. Przygotowana wizja odnosi się zarówno do zasad i kierunków prowadzenia polityki społecznej, jak i do specyfiki oraz charakteru jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi ona jednocześnie system wartości wyznaczający podstawowe ramy i kierunki działań przy formułowaniu celów strategicznych i operacyjnych niniejszej Strategii.

Wizja dla gminy Chociwel w odniesieniu do realizacji niniejszej Strategii brzmi następująco:

Gmina Chociwel to nowoczesna, zintegrowana i bezpieczna wspólnota lokalna, zapewniająca mieszkańcom równy dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Samorząd, instytucje publiczne oraz mieszkańcy współdziałają na rzecz wzmacniania kapitału społecznego, aktywności obywatelskiej oraz więzi międzypokoleniowych. Gmina tworzy sprzyjające warunki do rozwoju, zapewnia wysoką jakość życia oraz kształtuje silne poczucie przynależności i odpowiedzialności za wspólnotę lokalną.

Misja dla gminy Chociwel w odniesieniu do realizacji niniejszej Strategii brzmi następująco:

Misją gminy Chociwel jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społecznego oraz systematyczne podnoszenie jakości życia mieszkańców. Realizacja misji odbywa się poprzez działania profilaktyczne, opiekuńcze i integracyjne, ukierunkowane na ograniczanie wykluczenia społecznego oraz wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa. Gmina dąży do zapewnienia równych szans w dostępie do edukacji, rynku pracy i ochrony zdrowia, wspiera aktywność

obywatelskiej oraz lokalne inicjatywy, budując otwartą, solidarną i odpowiedzialną wspólnotę.

11. Cele strategiczne i operacyjne

Proces realizacji wyznaczonych powyżej wizji oraz misji wymaga określenia celów strategicznych planowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań, które są konieczne do skutecznego rozwiązywania kluczowych, zidentyfikowanych problemów społeczności lokalnej.

W niniejszej Strategii wyodrębniono cztery cele strategiczne. Dla każdego z nich wskazano:

- cele operacyjne, będące rozwinięciem celów nadrzędnych,
- kierunki działań służące do ich realizacji,
- podmioty i partnerzy odpowiedzialni za ich realizację,
- zestaw wskaźników służących monitorowaniu postępów,
- prognozy zmian wynikające z realizacji działań.

Podczas wyznaczenia celów strategicznych uwzględniono główne grupy odbiorców lub stref działania, do których należą: rodzina, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, zagrożenie wykluczeniem społecznym lub marginalizacją oraz jakość życia mieszkańców. Sprawna i efektywna realizacja przyjętych zapisów Strategii będzie możliwa poprzez wzajemną integrację kierunków działań. Cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, zawierające uwzględnienie realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, wskaźniki, oraz prognozę zmian przedstawiono poniżej w postaci tabel.

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi, edukacji i aktywnemu uczestnictwu społecznemu dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk wykluczenia i marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom, a także minimalizowanie ich negatywnych skutków.

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój dostępnych i kompleksowych usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych.

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie integracji społecznej i aktywności mieszkańców poprzez rozwój kapitału społecznego, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi

Cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Chociwel na lata 2027–2032 wyznaczają kierunki długofalowych działań samorządu lokalnego oraz partnerów społecznych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi, edukacji i aktywnemu uczestnictwu społecznemu dzieci i młodzieży – rodzina stanowi podstawowe środowisko wychowawcze, a jej kondycja ma bezpośredni wpływ na poziom dobrostanu najmłodszych mieszkańców gminy. Wyzwania m.in. ograniczony dostęp do specjalistów (psychologów, pedagogów), narastająca skala problemów zdrowia psychicznego wśród młodzieży czy rosnące potrzeby opiekuńcze i edukacyjne wymagają kompleksowego działania samorządu. Cel ma odpowiadać na konieczność wzmacniania kompetencji rodzin, eliminacji barier w dostępie do wsparcia oraz rozwoju oferty edukacyjnej, profilaktycznej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk wykluczenia i marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom, a także minimalizowanie ich negatywnych skutków – źródłem marginalizacji jest m.in. trudna sytuacja na rynku pracy, brak kwalifikacji, ograniczone kompetencje społeczne czy problemy związane z uzależnieniami. W gminach o ograniczonym dostępie do rynku pracy zjawisko to może przybierać trwały charakter. Cel strategiczny w założeniu ma skupiać się na kompleksowych działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej, zwiększania dostępności usług społecznych, profilaktyki uzależnień oraz wsparcia rodzin dotkniętych ubóstwem. Realizacja celu jest kluczowa dla zapobiegania wykluczeniu oraz ograniczenia kosztów społecznych i gospodarczych marginalizacji.

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój dostępnych i kompleksowych usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych – starzenie się społeczeństwa oraz rosnące potrzeby osób niesamodzielnych wymuszają intensyfikację działań w zakresie opieki długoterminowej, rehabilitacji i usług wspierających samodzielność. Cel odpowiada konieczności rozbudowy lokalnego wsparcia, tak aby umożliwić jak najdłuższe funkcjonowanie mieszkańców w swoim środowisku, a jednocześnie odciążyć rodziny

i opiekunów. Wpisuje się to również w kierunki polityki senioralnej i inkluzywnej na poziomie krajowym.

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie integracji społecznej i aktywności mieszkańców poprzez rozwój kapitału społecznego, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi – cel odpowiada na rosnącą różnorodność społeczną i kulturową, związaną m.in. z migracjami zarobkowymi, osiedlaniem się cudzoziemców oraz wyzwaniami integracyjnymi. Wzmacnianie kapitału społecznego stanowić będzie fundament rozwoju lokalnej wspólnoty gminy. Cel obejmuje także budowanie więzi sąsiedzkich, rozwój ekonomii społecznej oraz promowanie postaw otwartości i tolerancji, co przyczynia się do zmniejszania konfliktów społecznych i zwiększenia spójności lokalnej. Realizacja celu ma pełnić także funkcję wzmacniania samoorganizacji mieszkańców, rozwoju wolontariatu, inicjatyw oddolnych i partycypacji obywatelskiej. Całość podejmowanych działań w ramach celu ma sprzyjać bezpieczeństwu społecznemu, korzystnie wpływać na aktywność społeczną mieszkańców oraz poprawiać jakość życia.

Realizacja czterech celów strategicznych przyczyni się do budowy zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia społecznego w gminie Chociwel. Osiągnięcie zakładanych rezultatów pozwoli na zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców, poprawę jakości życia osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej a także rozwój kapitału społecznego opartego na solidarności, współpracy i odpowiedzialności za wspólne dobro.

W dalszej części dokumentu przedstawiono cztery cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi oraz proponowanymi kierunkami działań. Zestawienie w formie tabelarycznej umożliwia przejrzyste zaprezentowanie powiązań pomiędzy celami, działaniami oraz oczekiwanymi efektami społecznymi. Przedstawione tabele stanowią praktyczne narzędzie planowania i koordynacji polityki społecznej, wspierające skuteczną realizację założeń strategii oraz monitorowanie postępów w osiąganiu wyznaczonych celów. Poniżej w tabelach przedstawiono cele strategiczne niniejszej Strategii wraz z przyporządkowanymi do nich celami operacyjnymi, kierunkami działań, jednostkami realizującymi, źródłami finansowania, wskaźnikami osiągnięcia działań oraz prognozowanymi zmianami.

Tabela 8 Cele strategiczne gminy Chociwel na lata 2027–2032

Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi, edukacji i aktywnemu uczestnictwu społecznemu dzieci i młodzieży					
Cele operacyjne	**Kierunki działań**	**Jednostki realizujące i partnerzy**	**Źródła finansowania**	**Wskaźniki osiągnięcia działań**	**Prognozowane zmiany**
1.1. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz ich zdolności do samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych	Integrowanie rodzin poprzez organizowanie lokalnych wydarzeń rekreacyjnych, kulturalnych i międzypokoleniowych sprzyjających budowaniu więzi oraz aktywności społecznej	Urząd Miasta i Gminy, Biblioteka, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost zaangażowania społecznego i integracji rodzin w życiu społecznym, - większa aktywność instytucji w zakresie animacji życia społecznego
	Zapewnienie stałej i skoordynowanej współpracy MGOPS ze szkołami oraz poradnią psychologiczno-pedagogiczną w zakresie monitorowania sytuacji dzieci i młodzieży oraz wzmacniania kontaktu z rodzicami	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba wymienionych informacji, - liczba wspólnych spotkań, - liczba zgłoszonych i objętych wsparciem rodzin	- wczesne rozpoznawanie problemów rodzinnych i skuteczniejsze wsparcie dzieci, - poprawa przepływu informacji między instytucjami

			Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Upowszechnianie informacji o poradnictwie rodzinnym oraz lokalnych usługach wsparcia psychologicznego, prawnego i pedagogicznego	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji o poradnictwie i wsparciu, - liczba kampanii informacyjnych,	-zwiększenie liczby punktów informacyjnych, - wzrost świadomości mieszkańców o dostępnych formach wsparcia, - skuteczniejsze wykorzystanie istniejących usług i programów pomocy
	Realizowanie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców i opiekunów w zakresie kompetencji wychowawczych, profilaktyki uzależnień oraz zapobiegania przemocy	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, psycholodzy i specjaliści	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne	- liczba warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie, - liczba uczestników	- umacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i kompetencji rodzicielskich, - zwiększenie profilaktyki w zakresie przemocy domowej

			(m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Zapewnianie wypłaty świadczeń materialnych i finansowych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz z poszanowaniem indywidualnych potrzeb	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki medyczne, organizacje pozarządowe, organizacje charytatywne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, - wzrost efektywności systemu pomocy finansowej
	Prowadzenie pracy socjalnej, w tym asystentury rodziny, opracowywanie indywidualnych planów pomocy oraz monitorowanie i reintegracja dzieci	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze	- liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (praca socjalna), - liczba planów pomocy	- poprawa funkcjonowania rodzin i ograniczenie interwencji kryzysowych, - wzrost skuteczności działań pracowników socjalnych, - wzrost skuteczności wsparcia i poprawa stabilności rodzin

	umieszczonych w pieczy zastępczej		zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Organizowanie spotkań środowiskowych promujących pozytywne wzorce życia rodzinnego oraz wymianę doświadczeń	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Centrum Oświaty i Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych spotkań, - liczba uczestników	- zwiększenie integracji społecznej i wzmocnienie więzi rodzinnych, - aktywizacji lokalnych liderów i społeczników, - zwiększenie liczby asystentów rodziny
	Realizowanie działań reintegracyjnych wspierających trwały i bezpieczny powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, PCPR, Sądy, kuratorzy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa,	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba powrotów dzieci do rodzin, - liczba rodzin objętych procesem reintegracji	- poprawa efektywności systemu pieczy zastępczej i trwałości powrotów dzieci do rodzin, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej

			fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Realizowanie programów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje terapeutyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii, - liczba programów	- zwiększenie wsparcia psychologicznego dla dzieci z rodzin ryzyka, - poprawa kompetencji emocjonalnych uczestników
	Organizowanie zajęć alternatywnych oraz bezpiecznych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Centrum Oświaty i Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe,	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu	- liczba dzieci uczestniczących w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego, - liczba wydarzeń	- ograniczenie zachowań ryzykowanych i wzrost aktywności młodzieży, - lepsza współpraca instytucji w organizacji działań profilaktycznych

	wspierających ich rozwój społeczny i emocjonalny	organizacje młodzieżowe, NGO	państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.		
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pracujących na rzecz rodzin, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów i asystentów rodziny	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, ośrodki szkoleniowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób z obszaru wsparcia rodziny objętych szkoleniami, - liczba zrealizowanych szkoleń	- podniesienie jakości usług i profesjonalizacji systemu wsparcia rodzin, - zwiększenie motywacji i kompetencji kadry pomocowej
1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznych, zdrowych oraz	Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego: świetlic, klubów, ognisk oraz	MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje	- liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego,	- zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych dla dzieci, - rozwój oferty pozaszkolnej sprzyjającej integracji

sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi warunków wychowania, edukacji i aktywności społecznej	działań z zakresu pracy podwórkowej		z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczestników zajęć w ramach placówek, - liczba godzin zajęć tygodniowo	i bezpieczeństwu dzieci i młodzieży
	Organizowanie zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży oraz wspieranie ich aktywności fizycznej	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, Biblioteka, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba klubów i organizacji działających na rzecz dzieci młodzieży, - liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców, - liczba zorganizowanych wydarzeń aktywizujących	- wzrost aktywności młodzieży i rozwój pasji, - wzmocnienie roli instytucji kultury i sportu w wychowaniu młodych mieszkańców
	Realizowanie zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy rówieśniczej,	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA,	Budżet samorządowy, fundusze krajowe,	- liczba wdrożonych programów profilaktycznych dotyczących zdrowego	- zwiększenie świadomości uczniów i rodziców na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami,

	zdrowego stylu życia oraz higieny cyfrowej	Policja, organizacje młodzieżowe,	dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	stylu życia i przeciwdziałania uzależnieniom, - liczba uczestników w ramach działania	- rozwój współpracy międzyszkolnej z instytucjami w zakresie profilaktyki, - zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń cyfrowych, - rozwój kompetencji cyfrowych i wychowawczych kadry nauczycielskiej
	Podnoszenie jakości pracy szkół poprzez doskonalenie nauczycieli, wsparcie pedagogów oraz doposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba placówek szkolnych wyposażonych w nowe pomoce i narzędzia edukacyjne, - liczba nauczycieli i pedagogów, u których zwiększone zostały kwalifikacje i umiejętności	- poprawa jakości nauczania i warunków edukacyjnych, - zwiększenie motywacji i kompetencji nauczycieli
	Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych: kulturalnej, sportowej	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, organizacje	Budżet samorządowy, fundusze	- liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych,	- wzrost aktywności pozaszkolnej uczniów i integracji rówieśniczej,

	i rekreacyjnej poprzez organizację konkursów, turniejów i wydarzeń międzyszkolnych	pozarządowe, placówki oświatowe, Policja, organizacje młodzieżowe	krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z dodatkowej oferty edukacyjnej	- rozwój talentów i umiejętności społecznych
	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez realizację zajęć wyrównawczych, rozwijanie wolontariatu uczniowskiego, prowadzenie programów stypendialnych oraz udzielanie pomocy materialnej	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, GKRPA, Policja, organizacje młodzieżowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczniów korzystających ze stypendiów i zasiłków szkolnych, - liczba dzieci objętych zajęciami wyrównawczymi	- poprawa wyników edukacyjnych uczniów i większa dostępność pomocy materialnej, - ograniczenie barier w dostępie do edukacji, - wyrównywanie szans w dostępie do edukacji i zajęć dodatkowych

	Zwiększanie dostępności i jakości wsparcia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w tym poprawa dostępności placówek edukacyjnych i usług specjalistycznych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, PCPR, organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnościami, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych nauczaniem lub wsparciem, - liczba placówek, w których usunięto bariery architektoniczne	- zwiększenie integracji i uczestnictwa uczniów z niepełnosprawnościami w edukacji, - poprawa dostępności infrastrukturalnej i kadrowej placówek oświatowych
1.3. Zwiększanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz wzmacnianie ochrony, wsparcia i działań naprawczych wobec osób doznających i stosujących przemoc	Udzielanie pomocy rodzinom doznającym przemocy poprzez wszczynanie i prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”	GKRPA, MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe,	- liczba założonych „Niebieskich Kart”, - liczba osób doznających przemocy domowej, - liczba osób stosujących przemoc domową	- wzrost skuteczności reagowania instytucji na przypadki przemocy, - poprawa współpracy między służbami w zakresie interwencji i pomocy

			sponsorzy indywidualni		
	Realizowanie działań informacyjnych obejmujących dystrybucję materiałów edukacyjnych dotyczących praw oraz dostępnych form wsparcia	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji na temat realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba odbiorców kampanii	- zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, - ułatwienie dostępu do informacji i pomocy specjalistycznej
	Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej i medycznej oraz do miejsc w ośrodkach wsparcia	MGOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, poradnie specjalistyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba udzielonych konsultacji i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, - liczba osób objętych pomocą - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	- zwiększenie liczby osób korzystających z kompleksowego wsparcia, - poprawa jakości współpracy interdyscyplinarnej w udzielaniu pomocy, - zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,

			organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Kierowanie osób stosujących przemoc do programów korekcyjno-edukacyjnych oraz monitorowanie efektów ich uczestnictwa	MGOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób skierowanych do udziału w programie, - liczba zrealizowanych programów	- zwiększenie skuteczności działań korekcyjnych, - zmniejszenie liczby przypadków powrotu do zachowań przemocowych
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielania wsparcia osobom jej doświadczającym	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, instytucje szkoleniowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne	- liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba uczestników, - liczba szkoleń	- rozszerzenie współpracy międzysektorowej w obszarze przeciwdziałania przemocy, - zwiększenie społecznego zaangażowania w profilaktykę

			programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Podnoszenie kompetencji kadr instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, w szczególności w zakresie diagnozy, interwencji oraz pracy z rodziną	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, instytucje szkoleniowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formatach szkoleniowych podnoszące kompetencje, - liczba warsztatów	- wzrost profesjonalizacji i skuteczności działań podmiotów społecznych, - rozwój partnerstwa lokalnego w obszarze pomocy rodzinie
	Organizacja warsztatów i szkoleń dla różnych grup społecznych dotyczących rozpoznawania sygnałów przemocy oraz właściwych sposobów reagowania	MGOPS, Biblioteka, Policja, PCPR, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej),	- liczba osób biorących udział w warsztatach i/lub szkoleniach, - liczba kampanii	- wzrost wiedzy mieszkańców i przedstawicieli instytucji o mechanizmach przemocy, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w reagowanie

			inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Realizowanie kampanii społecznych promujących sprzeciw wobec przemocy oraz informujących o dostępnych formach pomocy i wsparcia	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, PCPR, placówki oświatowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba akcji społecznych i/lub kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba zdiagnozowanych przypadków	- zwiększenie rozpoznawalności lokalnych działań profilaktycznych, - poprawa postaw społecznych wobec zjawiska przemocy
	Prowadzenie monitoringu i diagnozy zjawiska przemocy w gminie oraz planowanie i organizacja grup wsparcia dla osób potrzebujących	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, sądy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z r ealizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	- usprawnienie systemu wczesnego reagowania i monitoringu, - zwiększenie efektywności działań profilaktycznych i pomocowych

			Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, - liczba zdiagnozowanych przypadków	
	Tworzenie i prowadzenie lokalnych grup wsparcia dla osób doznających przemocy	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA Zespół Interdyscyplinarny, Biblioteka, Policja, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób doznających przemocy, - liczba uczestników	- wzmocnienie wsparcia emocjonalnego i społecznego dla osób dotkniętych przemocą, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracji społecznej

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk wykluczenia i marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom, a także minimalizowanie ich negatywnych skutków					
Cel operacyjny	**Kierunki działań**	**Jednostki realizujące i partnerzy**	**Źródła finansowania**	**Wskaźniki osiągnięcia działań**	**Prognozowane zmiany**

2.1. Zwiększanie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy, wzmacnianie poradnictwa zawodowego oraz podnoszenie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie ofert pracy, poradnictwa, szkoleń, staży oraz organizacja robót publicznych, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego	MGOPS, PUP, CIS, Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przy współudziale PUP, - liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych, - liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych, - liczba bezrobotnych odbywających staż	- wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie po zakończeniu programów aktywizacyjnych, - większa skuteczność współpracy MGOPS–PUP w zakresie wymiany informacji o potrzebach rynku pracy
	Prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej, obejmującej realizację kontraktów socjalnych oraz indywidualnych planów działań przy zaangażowaniu doradców zawodowych i asystentów rodziny	MGOPS, PUP, Urząd Miasta i Gminy, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, doradcy zawodowi, asystenci rodziny	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe,	- liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi, - liczba osób objętych indywidualną pracą socjalną	- zwiększenie skuteczności pracy socjalnej, - poprawa sytuacji zawodowej i życiowej uczestników, - wzrost motywacji do aktywizacji zawodowej

			sponsorzy indywidualni		
	Zapewnienie dostępu do świadczeń osobom i rodzinom, dla których bezrobocie stanowi główne źródło trudności życiowych	MGOPS, PUP, Urząd Miasta i Gminy, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, doradcy zawodowi, asystenci rodziny	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną	- stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dotkniętych bezrobociem; zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego
	Realizacja programów i projektów aktywizujących osoby bezrobotne i bierne zawodowo, ukierunkowanych na reintegrację społeczną i zawodową	MGOPS, PUP, Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba wdrożonych projektów/programów dla osób bezrobotnych, - liczba osób, które zakończyły udział z efektem zatrudnieniowym	- zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców; rozwój partnerstw międzyinstytucjonalnych, - większe wykorzystanie środków zewnętrznych (EFS+, FEP)

			organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Inicjowanie działań na rzecz pozyskiwania inwestorów poprzez promocję gminy, przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz stosowanie instrumentów zachęcających przedsiębiorców do lokowania działalności	MGOPS, PUP, Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych inicjatyw, - liczba pozyskanych inwestorów, - powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wzrost liczby miejsc pracy; rozwój lokalnego rynku gospodarczego
	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz partnerami rynku pracy przy realizacji projektów aktywizacyjnych i usług towarzyszących	MGOPS, PUP, Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne	- liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO, - liczba beneficjentów objętych wsparciem	- rozwój współpracy międzysektorowej, - lepsze dopasowanie działań aktywizacyjnych do potrzeb mieszkańców, - zwiększenie skuteczności reintegracji zawodowej

			programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
2.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie instrumentów pomocy społecznej oraz rozwój usług osłonowych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb osób i rodzin	Udzielanie wsparcia materialnego i finansowego oraz zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa i problemami życiowymi, - zakres udzielonych form wsparcia	- poprawa sytuacji bytowej rodzin, - zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej, - ograniczenie skali ubóstwa
	Podnoszenie kompetencji życiowych mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz racjonalnego gospodarowania budżetem domowym	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, doradcy zawodowi	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej),	- liczba osób objętych działaniami, - liczba zorganizowanych warsztatów i szkoleń, - liczba osób, które poprawiły swoją sytuację życiową	- wzrost umiejętności zarządzania budżetem domowym, - ograniczenie zależności od pomocy instytucjonalnej

			inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Realizacja programów osłonowych dla dzieci z rodzin o niskich dochodach, obejmujących dożywianie, odzież, wyprawki szkolne oraz formy aktywnego wypoczynku	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych dożywianiem, - liczba przyznanych stypendiów lub wyprawek szkolnych, - liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego	- wzrost liczby dzieci objętych wsparciem oraz zwiększenie dostępności programów osłonowych, - stabilność finansowania programów osłonowych i ciągłości realizacji, - poprawa warunków życia dzieci z rodzin ubogich
	Wsparcie osób usamodzielnianych, w tym opuszczających pieczę zastępczą, w zakresie mieszkalnictwa, zatrudnienia i prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba osób usamodzielnianych objętych wsparciem, - liczba osób, które uzyskały zatrudnienie lub mieszkanie, - liczba wypłaconych świadczeń na zagospodarowanie	- stopniowy wzrost liczby osób usamodzielnianych korzystających z pomocy, - poprawa efektywności usamodzielnienia dzięki lepszej koordynacji międzyinstytucjonalnej

			Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kościelnymi w obszarze pomocy osobom ubogim i bezdomnym	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wspólnych projektów i inicjatyw, - liczba podpisanych umów partnerskich lub porozumień	- systematyczny rozwój współpracy, - wzrost liczby inicjatyw partnerskich, - powstawanie stałych form współdziałania z NGO i sektorem religijnym
	Organizowanie i wspieranie zbiórek oraz akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne	- liczba przeprowadzonych zbiórek i akcji charytatywnych, - liczba osób objętych pomocą rzeczową	- zwiększenie świadomości społecznej i solidarnej mieszkańców, - coroczny wzrost liczy inicjatyw oddolnych i udziału wolontariuszy

			(m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Prowadzenie pracy socjalnej oraz realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, w tym zapewnianie tymczasowego schronienia	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych pomocą, - liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, - liczba osób, którym zapewniono schronienie	- spadek liczby osób długotrwale bezdomnych, - poprawa skuteczności programów reintegracji społecznej, - skuteczniejsza identyfikacja osób zagrożonych bezdomnością
	Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego poprzez opracowywanie analiz i raportów oraz podejmowanie działań prewencyjnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Policja, GUS	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze	- liczba przeprowadzonych analiz i raportów, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi	- rozwój systemu monitorowania zjawisk społecznych, - zwiększenie dostępności danych lokalnych, - podniesienie skuteczności planowanych działań interwencyjnych

			zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
2.3. Rozwijanie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia terapeutycznego i środowiskowego osobom uzależnionym oraz ich rodzinom	Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rozwój ofert zajęć pozalekcyjnych sprzyjających bezpiecznemu spędzaniu czasu	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA, Biblioteka, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, - liczba uczestników zajęć, - liczba zrealizowanych godzin zajęć pozalekcyjnych	- wzrost uczestnictwa dzieci i młodzieży w działaniach profilaktycznych, - spadek zachowań ryzykowanych i nadużywania substancji psychoaktywnych
	Organizacja kampanii oraz działań środowiskowych promujących zdrowy styl życia i ograniczających zachowania ryzykowne	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe, podmioty medyczne, organizacje pozarządowe, NGO, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa,	- liczba przeprowadzonych kampanii i wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba wydanych materiałów informacyjnych	- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego, - większa liczba inicjatyw promujących zdrowy styl życia

			fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Koordynacja współpracy międzyinstytucjonalnej dla spójnych działań profilaktycznych i edukacyjnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, Policja, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba spotkań koordynacyjnych, - liczba wspólnych inicjatyw międzyinstytucjonalnych	- powstanie lokalnego systemu współpracy w zakresie profilaktyki, - lepsza koordynacja działań i redukcja dublowania inicjatyw
	Udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym uzależnieniami poprzez pomoc rzeczową i finansową adekwatną do zdiagnozowanej sytuacji	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, GKRPA, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organizacje pomocowe,	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu	- liczba rodzin objętych wsparciem, - liczba przyznanych świadczeń rzeczowych i finansowych	- poprawa sytuacji bytowej rodzin z problemem uzależnień, - ograniczenie zjawiska współuzależnienia i przemocy domowej

		kuratorzy, placówki terapeutyczne	państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Monitoring zjawisk uzależnień alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych oraz identyfikacja nowych zagrożeń w tym obszarze	MGOPS, GKRPA, Policja, organizacje pozarządowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba raportów i analiz, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba nowych zidentyfikowanych zjawisk	- lepsze rozpoznanie skali problemu uzależnień, - dostosowanie programów profilaktycznych do aktualnych zagrożeń
	Prowadzenie działań edukacyjnych wobec sprzedawców napojów alkoholowych oraz realizacja kontroli	MGOPS, GKRPA, Policja, organizacje handlowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje	- liczba przeszkolonych sprzedawców napojów alkoholowych,	- zwiększenie świadomości sprzedawców, - spadek przypadków sprzedaży alkoholu osobom nieletnim

	punktów sprzedaży w zakresie przeciwdziałania sprzedaży alkoholu osobom nieletnim		z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu, - liczba zrealizowanych interwencji	
	Organizacja szkoleń i warsztatów dla rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień oraz rozwijania kompetencji wychowawczych	MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe, Policja, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje rodzinne, stowarzyszenia	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba warsztatów, - liczba uczestników, - poziom satysfakcji uczestników (badanie ankietowe)	- zwiększenie zaangażowania rodziców w działania profilaktyczne, - poprawa relacji rodzinnych i komunikacji z dziećmi
Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój dostępnych i kompleksowych usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
3.1. Zapewnienie dostępnych i kompleksowych form wsparcia oraz opieki dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób przewlekle chorych, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb oraz możliwości funkcjonowania w środowisku lokalnym	Dostosowywanie przestrzeni publicznej oraz obiektów gminnych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością oraz innych osób o szczególnych potrzebach	Burmistrz, Rada Miejska, PCPR, organizacje pozarządowe, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	- stopniowy wzrost liczby dostępnych obiektów, - poprawa jakości przestrzeni publicznej
	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi wspierającymi osoby starsze, przewlekle chore i osoby z niepełnosprawnościami	Burmistrz, Rada Miejska, MGOPS, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje	- liczba zawartych porozumień o współpracy, - liczba wspólnych projektów	- wzrost liczby partnerstw i wspólnych działań projektowych

			pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Koordynowanie wolontariatu sąsiedzkiego i młodzieżowego na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Burmistrz, Rada Miejska, placówki oświatowe, organizacje młodzieżowe, parafie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zaangażowanych wolontariuszy, - liczba osób objętych wsparciem	- systematyczny wzrost zaangażowania wolontariuszy, - zwiększenie liczby beneficjentów podejmowanych działań
	Realizacja lokalnych programów osłonowych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych	Burmistrz, Rada Miejska, MGOPS, NGO, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba programów osłonowych, - liczba osób objętych wsparciem	- utrzymanie lub rozszerzenie zakresu wsparcia w odpowiedzi na potrzeby demograficzne

			organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozszerzanie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych, w tym wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, adekwatnie do rosnących potrzeb mieszkańców	Podmioty medyczne, MGOPS, pielęgniarki środowiskowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba godzin usług opiekuńczych, - liczba osób objętych wsparciem	- stały wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w związku ze starzeniem się populacji
	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dostosowanej do indywidualnej sytuacji i możliwości odbiorców wsparcia	Burmistrz, Rada Miejska, MGOPS, NGO, darczyńcy prywatni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne	- liczba osób i rodzin objętych pomocą finansową, - liczba osób i rodzin objętych pomocą rzeczową	- utrzymanie stałego poziomu wsparcia z możliwością zwiększenia w okresach kryzysów ekonomicznych

			programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozwój oferty aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych i z niepełnosprawnościami	PUP, MGOPS, NGO, PCPR, instytucje edukacyjne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczestników programów, - liczba zrealizowanych szkoleń	- wzrost uczestnictwa w projektach aktywizujących i społecznych
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pracujących z osobami wymagającymi wsparcia, w szczególności pracowników socjalnych, opiekunów i terapeutów.	Burmistrz, Rada Miejska, MGOPS, ośrodki szkoleniowe, NGO, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej),	- liczba przeszkolonych pracowników, - liczba zrealizowanych szkoleń rocznie	- stały wzrost kompetencji kadry i jakości obsługi mieszkańców

			inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
3.2. Przeciwdziałanie izolacji społecznej poprzez rozwój działań aktywizujących i integrujących, wspierających udział seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i obywatelskim	Organizacja zajęć prozdrowotnych, edukacyjnych i społecznych rozwijających kompetencje, zainteresowania i aktywność uczestników	MGOPS, Biblioteka	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zajęć i podjętych inicjatyw, - liczba uczestników	- wzrost liczby osób korzystających z ofert aktywizacyjnych, - poprawa jakości życia i integracji społecznej
	Rozbudowa i wspieranie oferty dla seniorów i osób z niepełnosprawnością, w tym miejsc spotkań oraz Klubów Seniora	MGOPS, Biblioteka, NGO, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, organizacje senioralne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba miejsc spotkań i klubów seniora, - liczba uczestników	- systematyczny wzrost dostępności miejsc aktywności dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami

			Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Realizacja projektów i programów integracyjnych skierowanych do seniorów, osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami	MGOPS, NGO, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba projektów i programów, - liczba uczestników	- zwiększenie uczestnictwa w programach integracyjnych, - zmniejszenie izolacji społecznej
	Ułatwianie dostępu do informacji i usług poprzez publikacje, materiały promocyjne oraz serwisy internetowe	MGOPS, Biblioteka, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne	- liczba wydanych publikacji, - liczba odwiedzin dedykowanych serwisów internetowych	- poprawa dostępności informacji i usług, - zwiększenie korzystania z dostępnego wsparcia

			(m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Budowanie partnerstw między instytucjami i organizacjami dla koordynacji działań i wzmacniania efektów wsparcia	MGOPS, NGO, PCPR, PFRON, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podpisanych porozumień, - liczba wspólnych działań	- zacieśnienie współpracy instytucjonalnej i społecznej, - lepsza koordynacja działań wsparcia
	Organizowanie wydarzeń edukacyjnych i kampanii informacyjnych zwiększających świadomość społeczną na temat potrzeb i barier osób starszych	MGOPS, placówki oświatowe, NGO, organizacje pozarządowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze	- liczba kampanii oraz wydarzeń, - liczba uczestników	- wzrost świadomości społecznej, - większe zaangażowanie lokalnej społeczności w działania wsparcia

	oraz osób z niepełnosprawnościami		zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
3.3. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i potencjału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także kształtowanie postaw empatii, solidarności społecznej i integracji międzypokoleniowej	Upowszechnianie postaw opartych na szacunku i solidarności wobec osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez działania edukacyjne i promocyjne przełamujące bariery mentalne oraz budujące pozytywny wizerunek tych grup	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, media lokalne, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kampanii edukacyjnych, - liczba uczestników wydarzeń	- wzrost świadomości społecznej i wrażliwości mieszkańców na potrzeby osób wymagających wsparcia
	Organizacja inicjatyw integracji międzypokoleniowej z udziałem przedszkoli, szkół, instytucji kultury oraz Klubów Seniora, sprzyjających wymianie	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa,	- liczba projektów integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost kontaktów międzypokoleniowych, - lepsza integracja społeczna różnych grup wiekowych

	doświadczeń i budowaniu więzi społecznych		fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Prowadzenie kampanii i działań edukacyjnych przełamujących stereotypy oraz wzmacniających pozytywne postrzeganie starości i niepełnosprawności	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, media lokalne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydarzeń i kampanii, - liczba uczestników	- zmiana postaw społecznych, - wzrost tolerancji i akceptacji dla osób starszych i niepełnosprawnych
	Tworzenie grup wsparcia oraz programów mentoringowych sprzyjających wymianie doświadczeń, wzajemnej motywacji i umacnianiu	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, media lokalne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu	- liczba grup wsparcia, - liczba uczestników	- wzrost poczucia bezpieczeństwa i samodzielności, - większe wsparcie emocjonalne i społeczne

	solidarności społecznej w środowisku lokalnym		państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozwijanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie tworzenia miejsc pracy, organizacji praktyk zawodowych oraz wdrażania innych form aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Urząd Miasta i Gminy, PUP, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba utworzonych miejsc pracy/praktyk, - liczba beneficjentów	- zwiększenie aktywności zawodowej osób wykluczonych, - ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego
	Promowanie oraz wspieranie wolontariatu na rzecz osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnościami,	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje	- liczba inicjatyw wolontariackich, - liczba wolontariuszy	- wzrost aktywności społecznej i liczby osób zaangażowanych w działania wspierające grupy wymagające pomocy

	w tym poprzez inicjowanie działań społecznych i programów wolontariackich	pozarządowe, kluby seniora, NGO	z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie integracji społecznej i aktywności mieszkańców poprzez rozwój kapitału społecznego, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi					
Cel operacyjny	**Kierunki działań**	**Jednostki realizujące i partnerzy**	**Źródła finansowania**	**Wskaźniki osiągnięcia działań**	**Prognozowane zmiany**
4.1. Wzmacnianie więzi społecznych oraz tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty lokalnej poprzez rozwój partycypacji społecznej, inicjatyw integracyjnych i wolontariatu	Inicjowanie działań partycypacyjnych, takich jak konsultacje społeczne, debaty publiczne oraz kampanie informacyjno-edukacyjne, mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej	Urząd Miasta i Gminy, jednostki pomocnicze gminy, instytucje publiczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje	- liczba przeprowadzonych konsultacji i debat, - liczba uczestników spotkań, - liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych	- wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, - poprawa jakości komunikacji społecznej

			pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Promowanie i rozwijanie wolontariatu oraz inicjatyw sąsiedzkich we współpracy z oświatą i organizacjami społecznymi	Urząd Miasta i Gminy, placówki oświatowe, parafie, organizacje społeczne, NGO, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wolontariuszy, - liczba inicjatyw, - liczba partnerów zaangażowanych w działania	- zwiększenie aktywności obywatelskiej i solidarności społecznej, - rozwój kultury współpracy
	Tworzenie przestrzeni i organizacja wydarzeń integracyjnych dla rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych marginalizacją	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, placówki oświatowe, stowarzyszenia, lokalne grupy nieformalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba zorganizowanych wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba grup docelowych objętych wsparciem	- wzrost poziomu integracji społecznej i poczucia wspólnoty lokalnej, - wzrost liczby osób objętych wsparciem

			organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozwijanie aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców poprzez modernizację, rozbudowę oraz utrzymanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, Biblioteka, kluby sportowe, organizacje społeczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych, - liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych	- wzrost poziomu aktywności fizycznej mieszkańców, - poprawa jakości infrastruktury społecznej
	Zapewnienie atrakcyjnej i różnorodnej oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej skierowanej do potrzeb różnych grup wiekowych	Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, artyści lokalni, liderzy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne	- liczba wydarzeń kulturalnych, - liczba uczestników, - liczba partnerstw międzyinstytucjonalnych	- wzrost uczestnictwa mieszkańców w kulturze, - rozwój oferty lokalnych instytucji kultury

			programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
4.2. Wzmacnianie potencjału ekonomii społecznej oraz organizacji działających na rzecz dobra wspólnego poprzez wsparcie, promocję inicjatyw oraz rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz organizacji pozarządowych poprzez doradztwo, szkolenia oraz wsparcie organizacyjne	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, ośrodki doradcze, lokalni przedsiębiorcy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba przeprowadzonych konsultacji	- wzrost liczby aktywnych podmiotów ekonomii społecznej, - zwiększenie ich stabilności organizacyjnej
	Promowanie dobrych praktyk w obszarze ekonomii społecznej poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych i działań edukacyjnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, lokalni liderzy, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, lokalne media, instytucje publiczne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej),	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, - liczba osób objętych działaniami promocyjnymi	- zwiększenie świadomości społecznej na temat ekonomii społecznej i roli trzeciego sektora

			inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozwijanie przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem poprzez organizację szkoleń, warsztatów i inicjatyw edukacyjnych	Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, PUP, instytucje szkoleniowe, NGO, przedsiębiorcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów, - liczba uczestników, - liczba osób, które podjęły aktywność zawodową	- poprawa sytuacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, - wzrost liczby inicjatyw społeczno-gospodarczych
	Tworzenie i animowanie lokalnej sieci współpracy podmiotów ekonomii społecznej, instytucji publicznych oraz mieszkańców w celu realizacji wspólnych inicjatyw	Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe, przedsiębiorstwa społeczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba partnerstw i inicjatyw sieciowych, - liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych	- zwiększenie synergii działań sektora społecznego, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej

			Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
4.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej w celu zwiększenia dostępności oraz jakości usług świadczonych mieszkańcom, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich grup społecznych	Rozwój działalności świetlic wiejskich, w tym organizacja zajęć edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych	Urząd Miasta i Gminy, Biblioteka, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba aktywnie funkcjonujących świetlic, - liczba zorganizowanych wydarzeń	- zwiększenie integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich
	Rozbudowa oferty kulturalnej placówek kulturowych i Biblioteki Publicznej ukierunkowanej na aktywizację społeczną	Urząd Miasta i Gminy, Biblioteka, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne	- liczba nowych inicjatyw kulturalnych, - liczba uczestników wydarzeń	- poszerzanie oferty kulturalnej, - wzrost uczestnictwa społecznego w wydarzeniach kulturalnych

			(m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Realizacja działań inwestycyjnych mających na celu poprawę stanu technicznego, funkcjonalności oraz dostępności infrastruktury czasu wolnego, w tym obiektów kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Urząd Miasta i Gminy, jednostki organizacyjne gminy, wykonawcy robót, organizacje sportowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych inwestycji, - łączna wartość nakładów inwestycyjnych	- poprawa dostępności infrastruktury i jakości przestrzeni publicznej
	Rozwój i utrzymanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym tras rowerowych, ścieżek spacerowych oraz szlaków turystycznych	Urząd Miasta i Gminy, PTTK, NGO, zarządcy terenów	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze	- długość nowo utworzonych tras, - liczba zmodernizowanych odcinków	- wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy, - zwiększenie dostępności do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej dla mieszkańców gminy

			zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Zwiększanie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez modernizację dróg, chodników, oświetlenia, przejść dla pieszych oraz miejsc postojowych	Urząd Miasta i Gminy, Policja, Starostwo Powiatowe, wykonawcy inwestycji	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- długość wybudowanych dróg i chodników, - liczba przejść i punktów oświetleniowych	- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, - poprawa jakości i dostępności do infrastruktury transportowej
	Rozszerzanie systemu monitoringu wizyjnego w lokalizacjach szczególnie narażonych na występowanie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży	Urząd Miasta i Gminy, Policja, podmioty i jednostki odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa,	- liczba zamontowanych kamer monitoringu, - liczba objętych monitoringiem lokalizacji	- zmniejszenie liczby incydentów z udziałem dzieci i młodzieży, - ograniczenie zjawiska ryzykownych - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

			fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		

Źródło: opracowanie własne

12. Zarządzanie realizacją strategii

Zarządzanie strategiczne stanowi zbiór procesów umożliwiających skuteczne i terminowe reagowanie na zmiany zachodzące w otoczeniu, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności pomiędzy wyznaczonymi celami strategicznymi, a posiadanymi przez konkretną jednostkę zasobami. W praktyce zarządzanie strategiczne, o którym mowa obejmuje zestaw wytycznych wykorzystywanych przy podejmowaniu decyzji oraz realizacji działań w różnych obszarach funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

Zwyczajowo wyróżnia się cztery główne elementy zarządzania strategicznego, do których należą:

- horyzont planowania – określenie długoterminowych kierunków działań, obejmujących horyzont czasowy od kilku do kilkunastu lat,
- wątek celów – zbiór wartości, misja oraz cele strategiczne, gdzie w ramach ich podejmowane są konkretne działania i inicjatywy,
- przedmiot zarządzania – postrzegany jako zintegrowana całość, w której zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną spójną strategię, koordynującą działania całej jednostki (np. gminy),
- podmiot zarządzania – grupa bądź jednostka organizacyjna odpowiedzialna za zarządzanie strategiczne, będąca z reguły najważniejszym ogniwem.

W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032, przedmiotem zarządzania jest całość organizmu gminy, nie tylko jej tkanka społeczna. Podmiotem zarządzania w tym przypadku jest przede wszystkim samorząd gminny, jej jednostki organizacyjne i partnerzy zaangażowani w realizację Strategii.

12.1. Koordynacja

Zgodnie z art. 110 Ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) koordynacją realizacji Strategii w gminach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w tym przypadku jest to Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Chociwel. Wspomniana instytucja będzie w największym stopniu odpowiedzialna za koordynację i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032, tj. realizację poszczególnych zadań, włączenie innych podmiotów ekonomii społecznej do realizacji działań oraz koordynację ich prac, poszukiwanie

zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań, informowanie o postępach realizacji Strategii oraz monitorowanie realizacji wraz z ewentualną modyfikacją założeń strategicznych oraz ewaluację Strategii.

12.2. Programy i projekty

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 będzie realizowana w szczególności poprzez niniejsze programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Chociwel z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- oraz inne mają istotne znaczenia z punktu widzenia prowadzenia polityki społecznej.

Skuteczność wdrożenia niniejszej Strategii uzależniona będzie od wielu czynników; jednym z nich będzie wielkość środków finansowych będących w dyspozycji lub pozyskanych przez samorząd gminy Chociwel oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Strategii, przeznaczonych na opracowanie i wdrażanie dodatkowych programów i projektów zgodnych z kierunkami działań określonymi w dokumencie.

Realizowane programy i projekty powinny charakteryzować się efektywnością, skutecznością oraz celowością. Uchwalane mogą być stosownymi uchwałami Rady Miejskiej w Chociwlu i w zależności od specyfiki realizowane w okresach rocznych, wieloletnich lub krótszych. Przedsięwzięcia i inicjatywy zgodne z zapisami strategicznymi ujętymi w niniejszym dokumencie, mogą być finansowane m.in. ze środków programów resortowych, w tym w ramach otwartych konkursów.

12.3. Źródła finansowania i ramy finansowe

Planowanie i realizacja działań w obszarze polityki społecznej w gminie Chociwel uzależniona jest w dużej mierze od poziomu i struktury wydatków budżetowych przeznaczonych na ten cel. Wielkość środków finansowych odzwierciedla zarówno skalę zadań

własnych jednostki samorządowej w zakresie pomocy społecznej, ochrony, zdrowia i wspierania rodziny, jak i rosnące potrzeby mieszkańców. W analizowanym okresie przewiduje się utrzymanie tendencji wzrostowej wydatków, co wynika z konieczności dostosowania oferty wsparcia do zmieniających się warunków demograficznych, ekonomicznych i społecznych.

Określenie źródeł finansowania i ram finansowych Strategii wynika z art. 16b ust. 2 pkt. 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Finansowanie stanowi jeden z kluczowych i najważniejszych warunków skutecznej realizacji celów wyznaczonych w Strategii.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów strategicznych będą corocznie zabezpieczane w planach budżetowych właściwych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich wdrożenie. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki własne budżetu gminy Chociwel. Pełna realizacja Strategii wymaga jednak pozyskiwania środków zewnętrznych, aby móc skutecznie realizować zaplanowane działania.

Realizacja założeń Strategii wymaga zapewnienia stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania. Skuteczna polityka społeczna opiera się nie tylko na środkach własnych gminy, lecz także na szerokim wykorzystaniu funduszy krajowych i europejskich oraz współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego szczebla. Do potencjalnych źródeł finansowania działań zawartych w Strategii należeć będą m.in.

- środki własne budżetu gminy Chociwel – podstawowym źródłem finansowania działań z zakresu polityki społecznej są środki własne gminy. Zapewniają one bieżące funkcjonowanie instytucji i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym MGOPS w Chociwlu, a także finansują zadania własne jednostki samorządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Ze środków finansowane są m.in. świadczenia w formie pieniężnej i niepieniężnej, usługi opiekuńcze, utrzymanie placówek wsparcia dziennego, działania profilaktyczne i projekty lokalne,
- budżet powiatu stargardzkiego – współpraca z samorządem powiatowym umożliwia realizację zadań o charakterze ponadgminnym, w szczególności w zakresie pomocy rodzinie, wspierania osób z niepełnosprawnościami, pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania bezrobociu. Środki powiatowe przekazywane są m.in. za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie,

- budżet województwa zachodnio-pomorskiego – województwo jako podmiot odpowiedzialny za politykę społeczną w skali regionalnej, realizuje i współfinansuje programy wspierające gminy w zakresie przeciwdziałania wykluczenia społecznemu, rozwoju usług społecznych i opiekuńczych oraz integracji zawodowej. Gmina Chociwel może korzystać z dotacji celowych, grantów oraz projektów realizowanych w ramach regionalnych programów samorządu województwa,
- dotacje z budżetu państwa – znaczną część środków stanowią dotacje z budżetu państwa, przekazywane w ramach dofinansowania zadań własnych i zleconych gminie. Dotacje te obejmują m.in. świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków stałych i celowych, a także obsługę programów rządowych,
- środki z funduszy krajowych – w tym środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia czy Ministerstwa Edukacji i Nauki, przekazywane na realizację programów społecznych, profilaktycznych i edukacyjnych. W ramach tych funduszy możliwe jest finansowanie projektów innowacyjnych, pilotażowych lub skierowanych do szczególnych grup odbiorców,
- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) – środki z NFZ służą dofinansowaniu działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym profilaktyki, opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej oraz opieki psychiatrycznej i psychologicznej. Gmina współpracuje z placówkami medycznymi w celu zapewnienia kompleksowej opieki zdrowotnej osobom starszym, przewlekle chorym oraz osobom z zaburzeniami psychicznymi,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – stanowi istotne źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Środki te przeznaczane są na dofinansowanie zadań związanych z likwidacją barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, rehabilitację zawodową i społeczną, a także realizację programów aktywizacyjnych i integracyjnych,
- Fundusz Pracy (FP) – finansuje działania z zakresu aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania bezrobociu. Środki te wykorzystywane są do organizacji prac społeczne użytecznych, robót publicznych, szkoleń, staży i programów specjalnych, umożliwiających powrót na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym, w tym korzystających z pomocy społecznej,

- Fundusz Solidarnościowy – stanowi źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, w tym programów takich jak: asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, opieka wytchnieniowa czy korpus wsparcia seniorów. Programy te mają za zadanie rozwój usług opiekuńczych, środowiskowych i wspólnotowych,
- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej – w perspektywie finansowej 2021–2027, gmina Chociwel, może planować korzystanie z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej, w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Funduszu Spójności. Środki te będą mieć znaczący wpływ na rozwój usług społecznych, integrację społeczną i zawodową, rozwój infrastruktury opiekuńczej oraz działania na rzecz zdrowia psychicznego i aktywizacji seniorów.

Ramy finansowe Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy Chociwel, tj. od środków finansowych własnych, pozyskanych przez jednostkę samorządową oraz ze źródeł zewnętrznych. Zakłada się, że wysokość środków przeznaczanych corocznie na realizację zadań określonych w Strategii nie będzie niższa niż w roku poprzednim, pod warunkiem utrzymania poziomu dotacji na realizację zadań własnych i zleconych co najmniej na dotychczasowym poziomie. Precyzyjnie określenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację założeń strategicznych w poszczególnych latach jest utrudnione z racji szeregu czynników, takich jak:

- ramy czasowe obowiązywania Strategii,
- liczbę zadań przewidzianych do realizacji,
- liczbę i charakter podmiotów zaangażowanych w realizację działań ujętych w Strategii.

Powyższe czynniki i wiele innych wpływają na elastyczność planowania budżetu oraz wymagają każdorazowej oceny potrzeb i możliwości finansowych w danym roku budżetowym. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Wnioski dla Strategii w kontekście jej finansowania:

- priorytet finansowy – konieczne jest utrzymanie odpowiedniego poziomu finansowania zadań społecznych w kolejnych latach, przy jednoczesnym poszukiwaniu dodatkowych

źródeł wsparcia w postaci np. środków zewnętrznych, dotacji celów czy funduszy europejskich,

- efektywność wydatkowania – wzrost środków finansowych powinien iść w parze z poprawą efektywności ich wykorzystania, m.in. poprzez integrację usług społecznych, lepsze planowanie inwestycji oraz rozwój współpracy między poszczególnymi instytucjami,
- rozwój kadr i infrastruktury – zwiększające się wydatki powinny wspierać rozwój kompetencji pracowników sektora społecznego oraz modernizację placówek pomocy społecznej,
- zrównoważony rozwój usług – wraz ze wzrostem nakładów finansowych istotne będzie także równomierne wzmacnianie wszystkich obszarów polityki społecznej: wsparcia rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną.

13. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja

Monitoring

Monitoring stanowi stały i ciągły proces obserwacji ilościowych oraz jakościowych zmian zachodzących w obszarze realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jego celem jest dostarczanie informacji zwrotnej dotyczącej skuteczności i efektywności wdrażanych działań, a także ocena stopnia osiągania założonych celów strategicznych oraz identyfikacja obszarów wymagających modyfikacji lub usprawnień. Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Miejską, zostanie opublikowana oraz udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Chociwlu oraz na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Głównym koordynatorem i realizatorem Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, reprezentowany przez Kierownika MGOPS. Kierownik MGOPS może wskazać koordynatorów wspierających, tj. osoby lub podmioty współuczestniczące w realizacji poszczególnych celów lub kierunków działań określonych w Strategii. W przypadku gdy osoby te nie podlegają służbowo Kierownikowi MGOPS, są one wyznaczane lub delegowane do realizacji zadań na polecenie Burmistrza, na wniosek Kierownika MGOPS.

Do podstawowych realizatorów Strategii, poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Chociwlu, należą:

- Urząd Miasta i Gminy,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowe,
- podmioty ochrony zdrowia,
- instytucje i organizacje działające w obszarze kultury, sportu i rekreacji.

Partnerami współrealizującymi Strategię mogą być również organizacje pozarządowe realizujące zadania zgodne z jej celami, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, poradnie zdrowia psychicznego, Komenda Powiatowa Policji oraz Powiatowy Urząd Pracy. W miarę potrzeb dopuszcza się aktualizację istniejących programów lub opracowywanie nowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej, które przedkładane są Radzie Miejskiej. Realizacja programów i projektów odbywa się z uwzględnieniem wizji, misji oraz celów określonych w niniejszej Strategii.

Do 31 marca każdego roku koordynatorzy wspierający przekazują Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej sprawozdania z realizacji powierzonych zadań za rok poprzedni, obejmujące ocenę stopnia realizacji celów Strategii oraz wdrażanych programów i projektów. Na ich podstawie Kierownik MGOPS opracowuje zbiorczy raport, który przedkłada Burmistrzowi do końca czerwca każdego roku za rok poprzedni. Prowadzony monitoring stanowi podstawę do ewaluacji Strategii. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub potrzeb lokalnych dopuszcza się aktualizację dokumentu w celu dostosowania go do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Ewaluacja

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport, który przedstawi zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, pokazujące stopień realizacji założonych celów dokumentu. Raport ten będzie obejmował m.in. ocenę trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości osiągniętych rezultatów. Za przeprowadzenie ewaluacji odpowiada Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu, który pełni rolę głównego realizatora tego procesu. Końcowy raport powinien zostać opracowany do końca czerwca roku następującego po zakończeniu obowiązywania Strategii.

Dane pozyskane w ramach systematycznego monitoringu stanowią podstawę do ewaluacji, której celem jest zwiększenie adekwatności, efektywności oraz znaczenia efektów

realizowanych działań. Strategia ma charakter elastyczny i powinna reagować na nowe wyzwania wynikające z dynamicznych zmian w otoczeniu społeczno-ekonomicznym. Projekt ewaluacji opiera się na analizie powiązań między podejmowanymi działaniami, a ich efektami.

Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji obejmują:

- **trafność** – ocena zgodności celów Strategii oraz przyjętych metod z rzeczywistymi problemami i wyzwaniami społeczno-ekonomicznymi zidentyfikowanymi w diagnozie,
- **skuteczność** – analiza stopnia realizacji celów, efektywności zastosowanych metod, zaangażowania instytucji oraz wpływu czynników zewnętrznych na osiągnięte rezultaty,
- **efektywność** – ocena relacji między poniesionymi nakładami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a uzyskanymi efektami,
- **użyteczność** – ocena wszystkich efektów interwencji, zarówno planowanych, jak i ubocznych, w odniesieniu do społeczno-ekonomicznych wyzwań, także tych zmieniających się w czasie; ocena dokonywana jest po zakończeniu działań lub w ich końcowej fazie,
- **trwałość** – analiza utrzymania osiągniętych efektów, szczególnie pozytywnych, w średnio- i długoterminowej perspektywie po zakończeniu realizacji Strategii.

Podstawowym celem ewaluacji jest stałe doskonalenie skuteczności i efektywności działań, zarówno pod względem ich bezpośrednich rezultatów społecznych i gospodarczych, jak i w kontekście przejrzystości i promocji działań podejmowanych przez władze lokalne. Zgromadzone informacje oraz wnioski z ewaluacji zostaną przedstawione władzom lokalnym i udostępnione mieszkańcom, m.in. poprzez oficjalną stronę internetową gminy oraz profile w mediach społecznościowych.

Aktualizacja i analiza ryzyka

Ryzyko w Strategii Rozwiązywana Problemów Społecznych definiuje się jako możliwość zaistnienia zdarzeń, które mogą negatywnie wpłynąć na realizację jej postanowień. Występowanie ryzyka w otoczeniu może prowadzić do konieczności zmiany kierunków działań oraz osiąganych rezultatów i oddziaływać na kształt i przebieg wdrażania Strategii. Prawidłowo przeprowadzony proces identyfikacji i analizy ryzyka umożliwiają skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii a także podejmowanie działań zapobiegawczych i korygujących we właściwym czasie. Do źródeł ryzyka zaliczyć można m.in. przyczyny zewnętrzne,

obejmujące globalne uwarunkowania polityczne i prawne, panującą sytuację w kraju, czynniki społeczne i kulturowe oraz wiele innych pozostających poza bezpośrednią kontrolą jednostki samorządowej, oraz przyczyny wewnętrzne, związane ze sposobem planowania działań w Strategii oraz czynnikami ludzkimi występującym w trakcie jej realizacji.

Proces zarządzania ryzykiem powinien składać się z następujących etapów: identyfikacja ryzyka i zagrożeń, ocena ryzyka i zagrożeń, określenie działań ograniczających ryzyko i zagrożenia, badanie efektywności wdrożonych działań korygujących.

W ramach procesu analizy ryzyka istotne jest nie tylko zdefiniowanie ryzyka w poszczególnych obszarach, lecz także wskazanie odpowiednich i skutecznych działań zapobiegawczych, których celem jest minimalizacja lub eliminacja niekorzystnych zdarzeń. Zidentyfikowane ryzyko może potencjalnie wystąpić w odniesieniu do wszystkich celów strategicznych i kierunków działań, które obowiązują w niniejszej Strategii. Analizując ryzyka pojawiające się w trakcie wdrażania Strategii, należy uwzględnić zarówno ich stopień prawdopodobieństwa (niski, średni, wysoki) oraz źródło (wewnętrzne lub zewnętrzne).

Strategia jest dokumentem planistycznym i zarazem charakteryzuje się otwartością, a wprowadzanie zmian w zapisach jej treści jest nie tylko możliwe, ale w niektórych przypadkach wręcz konieczne. Dla skutecznej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032, konieczne jest jej dostosowanie do aktualnych wyzwań społecznych, gospodarczych i prawnych. Wymóg ten nabiera dużego znaczenia w kontekście dynamicznie postępujących zmian w kwestiach społeczno-ekonomicznych.

Konieczność dokonania korekt i aktualizacji w działaniach strategicznych może wynikać z wielu powodów m.in. ze zmian przepisów prawa, uwarunkowań społecznych i ekonomicznych, a także pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rzecz realizacji celów strategicznych zawartych w Strategii. Lista możliwych przyczyn, dla których może zaistnieć konieczność wprowadzenia modyfikacji do Strategii jest długa i otwarta, dlatego też istotne jest, aby możliwie skutecznie i szybko identyfikować wszelkie zachodzące zmiany i tym samym dopasować założenia strategiczne dokumentu do nowych uwarunkowań. Zaleca się, aby aktualizacja Strategii odbywała się nie rzadziej niż raz na dwa lata w przypadku zaistnienia okoliczności wymienionych powyżej, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne, takie jak np. możliwość pozyskania dodatkowych środków

finansowych, wskazywać mogą na konieczność zmiany i dostosowania celów strategicznych i kierunków działań. Wówczas dopuszczalna jest możliwość aktualizacji dokumentu w trybie ad hoc, w kształcie oraz formie dostosowanych do bieżących potrzeb.

Głównymi czynnikami wymagającymi wprowadzania zmian i aktualizacji Strategii są zarówno uwarunkowania zewnętrzne, jak i wewnętrzne, a także zmiany w przepisach prawa. Strategia oraz jej założenia mogą być modyfikowane w następujących obszarach:

- **diagnostycznym** – gdy pojawią się nowe problemy społeczne lub podczas wcześniejszych prac diagnostycznych pominięto istotne zagadnienia,
- **planistycznym** – w przypadku konieczności uwzględnienia pominiętych wcześniej czynników istotnych dla realizacji celów lub weryfikacji wcześniej zaplanowanych działań,
- **wdrożeniowym** – jeśli podczas realizacji działań nastąpi zmiana podmiotów odpowiedzialnych, dotychczasowe działania okażą się nieadekwatne wobec potrzeb mieszkańców lub ulegną zmianie przepisy prawne albo warunki finansowe,
- **ewaluacyjnym** – w sytuacji pojawienia się nowych okoliczności wpływających na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Inicjatywę w zakresie aktualizacji Strategii mogą podejmować:

- władze lokalne gminy,
- podmioty realizujące zadania strategiczne, w tym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chociwlu jako koordynator realizacji Strategii,
- inne podmioty, jeśli istnieje uzasadniona potrzeba ich udziału w procesie aktualizacji.

Aktualizacja Strategii przebiega zgodnie z procedurą przewidzianą dla jej uchwalenia i wymaga podjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską w Chociwlu. Skuteczną metodą wprowadzania zmian jest również przeprowadzenie weryfikacji w drodze społecznego procesu konsultacyjnego, podobnego do tego, który towarzyszył opracowywaniu Strategii. Podczas aktualizacji należy uwzględniać nowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz poszczególnych grup społecznych, tak aby Strategia odpowiadała na aktualne i przyszłe wyzwania związane z prowadzeniem polityki społecznej w gminie Chociwel.

14. Podsumowanie i wnioski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 stanowi kontynuację dotychczasowego systemu wsparcia społecznego, z jednoczesnym rozszerzeniem go o nowe rozwiązania dostosowane do aktualnych i prognozowanych wyzwań społecznych. Jej założenia opierają się na odpowiednio opracowanej diagnozie problemów i potrzeb mieszkańców, przeprowadzonej na podstawie aktualne wyniki badań i analiz lokalnych. Strategia określa także cele strategiczne oraz kierunki działań wynikające z analizy funkcjonowania systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W kolejnych latach Strategia przewiduje podejmowanie wielowektorowych działań zmierzających do rozszerzania i pogłębiania form wsparcia w różnych obszarach polityki społecznej, a także rozwijania współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dobra mieszkańców gminy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wszelkie działania powinny w miarę możliwości prowadzić do usamodzielnienia osób i rodzin objętych wsparciem oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym. Przeprowadzona analiza problemów społecznych podkreśla również znaczenie tzw. nowych ryzyka socjalnych, wynikających ze zmian demograficznych i społeczno-ekonomicznych, obserwowanych w Polsce i innych krajach Europy. Realizacja zadań określonych w Strategii będzie prowadzona zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz w odniesieniu do możliwości finansowych gminy Chociwel. Dokument będzie podlegał systematycznej weryfikacji i aktualizacji, w zależności od zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej, potrzeb mieszkańców oraz obowiązujących przepisów prawa. Złożoność i różnorodność potrzeb społecznych, przy jednoczesnych ograniczeniach finansowych jednostki samorządu terytorialnego, uzasadnia konieczność zwiększenia efektywności polityki społecznej, m.in. poprzez racjonalne gospodarowanie środkami, pełniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów oraz wdrażanie rozwiązań o charakterze systemowym.

W realizacji Strategii kluczową rolę odgrywają podmioty ekonomii społecznej (PES), które wspierają działania gminy w zakresie integracji społecznej, reintegracji zawodowej oraz rozwoju usług społecznych świadczonych w bezpośredniej bliskości mieszkańców. Ich aktywność stanowi istotne uzupełnienie działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek organizacyjnych gminy. Priorytetem na lata 2027–2032 będzie

dalsze wzmacnianie współpracy z PES, poprzez m.in. konkursy, partnerstwa oraz stosowanie klauzul społecznych, a także rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i aktywizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ścieżek przejścia od edukacji i rehabilitacji do zatrudnienia. Zakłada się wzrost liczby współpracujących PES, liczby mieszkańców objętych procesami reintegracji oraz wartości zamówień publicznych z zastosowaniem kryteriów społecznych, co przyczyni się do poprawy jakości i dostępności usług społecznych.

Niniejsza Strategia zakłada, że osiągnięcie zamierzonych rezultatów będzie możliwe poprzez:

- dostosowanie oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, w tym rozwój rynku usług skierowanych dla seniorów oraz aktywizację tej grupy w różnych płaszczyznach,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, przy uwzględnieniu warunków sprzyjających łączeniu pracy zawodowej z wychowaniem dzieci,
- wspieranie działań prospołecznych, wolontariatu i samopomocowych oraz rozwijanie umiejętności współpracy,
- wzmacnianie kapitału społecznego przy pomocy już istniejących i nowo powstałych organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego,
- promowanie i rozwijanie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonalenie i rozwijanie dialogu społecznego poprzez m.in. badanie opinii i potrzeb lokalnej społeczności, promowanie działań profilaktycznych i zdrowotnych oraz edukacyjnych skierowanych zarówno do dorosłych mieszkańców, jak i dzieci i młodzieży,
- zwiększanie dostępu do informacji dotyczących polityki społecznej podejmowanych przez władze lokalne, organizacje pozarządowe i inne grupy społeczne,
- interdyscyplinarna i wielosektorowa współpraca z instytucjami oraz organizacjami, mającymi realny wpływ na budowanie narzędzi służących zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chociwel na lata 2027–2032 znacząco przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych, grup zagrożonych

wykluczeniem społecznym, opiekunów osób niesamodzielnych, jak również pracowników wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację polityki społecznej oraz wszystkich organizacji pozarządowych, które są ważnym filarem realizacji zadań w tym obszarze. Kompleksowe działania, oparte na współpracy wielu różnych podmiotów, umożliwią skuteczniejsze rozpoznawanie i eliminowanie barier społecznych, a także rozwój nowoczesnych form wsparcia dostosowanych do zmieniających się potrzeb całej społeczności lokalnej gminy Chociwel. Strategia przewiduje stałą i regularną weryfikację oraz bieżące modyfikowanie podejmowanych działań, co przełoży się na bardziej elastyczne i skuteczne reagowanie na nowe wyzwania. W dłuższej perspektywie realizacja założeń Strategii przyczyni się do wyrównywania szans życiowych mieszkańców, ograniczania marginalizacji, niektórych grup społecznych oraz wzmocnienia kapitału społecznego jakimi są wszyscy mieszkańcy gminy. Efektem wspólnie prowadzonych działań i zaangażowania wielu różnych środowisk, pozwoli na wzrost poczucia bezpieczeństwa i satysfakcji życia, a także budowanie pozytywnego wizerunku gminy Chociwel jako gminy rozwijającej się, otwartej i przyjaznej wszystkim jej mieszkańcom.

Załączniki

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Chociwel - ogółem i w podziale na płeć w latach 2022–2024 35
Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie Chociwel w latach 2022–2024 36
Wykres 3 Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024 37
Wykres 4 Małżeństwa zawarte oraz małżeństwa zawarte na 1 000 ludności w gminie Chociwel w latach 2022–2024 38
Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2023–2025 73
Wykres 6 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Chociwel w latach 2022–2024 ... 85
Wykres 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Chociwel w latach 2022–2024 86
Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Chociwel w latach 2023–2025 87
Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu ubóstwa w latach 2023–2025 89
Wykres 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2022–2025 93
Wykres 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2023–2025 104
Wykres 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu wystąpienia klęski żywiołowej w latach 2023–2025 116
Wykres 13 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu bezdomności w latach 2023–2025 118
Wykres 14 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu zdarzeń losowych w latach 2023–2025 120

Wykres 15 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2023–2025 122
Wykres 16 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023–2025..... 124
Wykres 17 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Chociwel z powodu problemów w integracji w związku ze statusem uchodźcy w latach 2023–2025..... 126
Wykres 18 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym..... 128
Wykres 19 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym..... 129
Wykres 20 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym 130
Wykres 21 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/ Pani swoją sytuację życiową? 131
Wykres 22 Jak ocenia Pani/Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami? 132
Wykres 23 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?..... 133
Wykres 24 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji? 134
Wykres 25 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?..... 136
Wykres 26 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakie działania są najbardziej potrzebne? 137
Wykres 27 Opieka zdrowotna. Jak ocenia Pan/Pani stan opieki zdrowotnej na terenie gminy? 138
Wykres 28 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/ Pan bezpiecznie na terenie gminy?..... 139
Wykres 29 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia") doświadczające przemocy domowej? 140

Wykres 30 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/ Pani rejonie zamieszkania? 141
Wykres 31 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/ Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe? 142
Wykres 32 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci? 143
Wykres 33 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi? 144
Wykres 34 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe) 145
Wykres 35 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi) 146
Wykres 36 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana? 147
Wykres 37 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi) 148
Wykres 38 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/Pani sytuację seniorów w gminie? 149
Wykres 39 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/Pana wystarczająca? 150
Wykres 40 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/ Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy? 151
Wykres 41 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby z niepełnosprawnościami są akceptowane w gminie? 152

Wykres 42 Korzystanie ze świadczeń MGOPS. Czy Pani/ Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej? 153
Wykres 43 Jaki był powód? 153
Wykres 44 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/Pan pracę? 154
Wykres 45 Powody braku pracy. Z jakiego powodu nie posiada Pani/Pan pracy? 155
Wykres 46 Źródło utrzymania. Źródłem utrzymania Pani/Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi) 156
Wykres 47 Płeć ankietowanych pracowników MGOPS 158
Wykres 48 Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym? 160
Wykres 49 Ocena stanu wiedzy władz gminy o potrzebach pomocy społecznej. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej? 161
Wykres 50 Skuteczność pomocy społecznej. Czy według Pana/Pani pomoc społeczna pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji? 162
Wykres 51 Zaangażowanie władz gminy. Czy władze gminy Pani/ Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez MGOPS potrzebom? 163
Wykres 52 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MGOPS. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom? 163
Wykres 53 Ocena zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana? 164
Wykres 54 Lista usług społecznych, które zdaniem pracowników MGOPS, wymagają większej uwagi. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi? (wielokrotne odpowiedzi) 165
Wykres 55 Najbardziej potrzebne działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MGOPS. Jakie działania są najbardziej potrzebne? 166
Wykres 56 Poczucie wypalenia zawodowego. Czy odczuwa Pani/ Pan wypalenie zawodowe? 167
Wykres 57 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami? 169

Wykres 58 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy itd.? 170
Wykres 59 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc? 171
Wykres 60 Doświadczanie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu? 172
Wykres 61 Doświadczanie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna? 173
Wykres 62 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol? 174
Wykres 63 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi) 175
Wykres 64 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi) 176
Wykres 65 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol? 177
Wykres 66 Inicjacja alkoholowa. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy? ... 177
Wykres 67 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem? 178
Wykres 68 Powody sięgania po alkohol. Z jakich powodów sięgasz po alkohol? 179
Wykres 69 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e–papierosy lub papierosy? 180
Wykres 70 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy? 181
Wykres 71 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia? 182
Wykres 72 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami? 183
Wykres 73 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze? 184

Wykres 74 Wiek inicjacji. Ile miałeś/aś lat, kiedy spróbowałeś/aś narkotyków? 185
Wykres 75 Uświadamianie na temat substancji. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy? 186
Wykres 76 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? 187
Wykres 77 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? 188
Wykres 78 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka? 189
Wykres 79 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu? 190
Wykres 80 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe? 191
Wykres 81 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/aś z takimi sytuacjami w Internecie? 192
Wykres 82 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu? 193
Wykres 83 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu? 194
Wykres 84 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/aś w jakiekolwiek gry hazardowe (na pieniądze)? 195
Wykres 85 Spożywanie napojów energetycznych. Czy pijesz/zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger? 196
Wykres 86 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger? 196
Wykres 87 Towarzystwo uczniów w czasie wolnym. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny? 197

Spis tabel

Tabela 1 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia w gminie Chociwel w latach 2022–2024 53
Tabela 2 Zasób mieszkaniowy gminy Chociwel w latach 2023–2025 58
Tabela 3 Opieka zdrowotna w gminie Chociwel w latach 2023–2025 60
Tabela 4 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej oferowanej w gminie Chociwel w latach 2023–2025 69
Tabela 5 Ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodzin w gminie Chociwel w latach 2023–2025 70
Tabela 6 Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Chociwel w latach 2022–2024 71
Tabela 7 Analiza SWOT gminy Chociwel 207
Tabela 8 Cele strategiczne gminy Chociwel na lata 2027–2032 217

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Chociwel na tle powiatu stargardzkiego 32